

قال الله تعالى:

{إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ
أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا}

Yüce Allah Kur'ân-ı Kerim'de Ehl-i Beyt hakkında şöyle
buyurmuştur:

**"Allah sadece siz Ehl-i Beyt'ten tüm kötülükleri
gidermek ve sizi tertemiz kılmak ister."**

(Ahzâb / 33)

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Sünnî ve Şii kaynaklarında Allah Resulü'nden (s.a.a) rivayet edilen çok sayıdaki hadis, bu ayetin Âl-i Abadan olan beş kişi hakkında nazil bulunduğu, Ehl-i Beyt ifadesinin onlara has bir ifade olduğuna ve onların Muhammed (s.a.a), Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin (Allah'ın selamı onların üzerine olsun) olduğuna delalet etmektedir. Örnek olarak bk: Müsned-i Ahmed (h. 241), c.1, 331; c.4, s.107; c.6, s.292 ve 304; Sahih-i Müslim (h. 261), c.7, s.130; Sünen-i Tirmizî (h. 279), c.5, s.361 ve...; es-Sünenü'l-Kubra, Nesaî (303), c.5, s.108 ve 113; ez-Zeriyetü't-Tahireti'n-Nebeviyye, Dulabî (h.310), s.108, el-Müstedrek-u Ale's-Sahihayn, Hakim Nişaburî (h. 405), c.2, s.416; c.3, s.133, 146 ve 147; el-Burhan, Zerkeşî (h.794), s.197; Fethu'l-Barî, Şerh-u Sahih-i Buharî, İbn Hacer Askalanî (h.852); c.7, s.104; Usul-i Kâfî, Kuleynî (h.328), c.1, s.287; el-İmamet-u ve't-Tefsiret-u İbn Babeveyh (h.329), s.47, h:29; Deaimu'l-İslam, Mağribî, (h.363), s.35 ve 37; el-Hisal, Şeyh Saduk (h.381), s.403 ve 550; el-Emalî, Tusî (h.460), h:438, 482, 783 ve yine aşağıdaki kaynaklarda bu ayetin tefsirine bakınız: Camiu'l-Beyan, Taberî (h.310); Ahkamu'l-Kur'an, Cessas (h.370); Esbabu'n-Nüzul, Vahidî (h.468); Zadu'l-Mesir, İbn Cevzî (h.597); el-Cami-u Li Ahkami'l-Kur'an, Kurtubî (h.671); Tefsir-i İbn Kesir, (h.774), Tefsir-i Sa'lebî (h.825); ed-Durru'l-Mensur, Siyutî (h.911); Fethu'l-Kadir, Şevkanî (h.1250); Tefsir-i Ayyaşî (h.320); Tefsir-i Kummî (h.329); Tefsir-i Fırat-ı Kufî (h.352), ulu'l-emr ayetinin tefsirinde; Mecmau'l-Beyan, Tabersî (h.560) ve çok sayıdaki diğer kaynaklar.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :
إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ: كِتَابَ
اللَّهِ، وَ عَثَرَتِي أَهْلَ بَيْتِي، مَا إِنْ
تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا أَبَدًا،
وَإِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ
الْخَوْضَ.

(صحيح مسلم، ج ٧، ص ١٢٢، سنن دارمي، ج ٢، ص ٤٣٢، مسند احمد، ج ٣،
ص ١٤، ١٧، ٢٦، ٥٩، ج ٤، ص ٣٦٦، ٣٧١، ج ٥، ص ١٨٢، مستدرک
حاکم، ج ٣، ص ١٠٩، ١٤٨، ٥٣٣، و....)

Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmaktadır: “*Ben sizin aranızda iki paha biçilmez emanet bırakıyorum: -Biri- Allah’ın kitabı ve -diğeri- itretim, Ehl-i Beytim. Bu ikisine sınıksız sarıldığımız müddetçe asla sapmazsınız. Bu ikisi Kevser havuzunun başında bana varıncaya kadar birbirinden ayrılmazlar.*

(Sahih-i Müslim, c.7, s.122; Sünen-i Daremî, c.2, s.432; Müsned-i Ahmed, c.4, s.14, 17, 26, 59, c.4, s.466, 471, c.5, s.182; Müstedrek-i Hakim, c.4, s.109, 148, 533 vs....)

SAKİFE TOPLANTISI

SAKİFE TOPLANTISI

Yazan:
Bâkır Şerif KARAŞÎ

Çeviren:
Seyyid Seccad KARAKUŞ

Edit: Kadri ÇELİK

Dünya Ehlibeyt (a.s) Kurultayı

نام کتاب: مؤتمر السقيفه
نویسنده: باقر شریف القرشي
مترجم: سید سجاد حسینی قره قوش
زبان ترجمه: ترکی استانبولی

SAKİFE TOPLANTISI

Yazan: Bâkır Şerif KARAŞÎ

Çeviren: Seyyid Seccad KARAKUŞ

Edit: Kadri ÇELİK

Hazırlayan: Kültürel Yardımcılık, Tercüme Bürosu

Dizgi ve Mizanpaj: Derya

Baskı: Leyla

Baskı Sırası: 1. Baskı

Baskı Tarihi: 2009

Yayınlayan: Dünya Ehlibeyt Kurultayı

Tiraj: 3000

ISBN: 978-964-529-608-5

Site: www.ahl-ul-bayt.org

E-mail: info@ahl-ul-bayt.org

Baskı Hakları Yayıncıya Aittir

İçindekiler

GİRİŞ —15

İTHAF —19

TAKDİM —21

GİRİŞ

İslâm'ın Getirdiklerine Kısa Bir Bakış —30

Kureyşlilerin Tedirginliği —32

Müminlere İşkence Yapmak —33

Habeşistan'a Hicret —34

Peygamber Yesrib'de —34

İslâm Devletinin Tesisi —36

İslâmî Kardeşlik —36

Kanunların Vazedilmesi —37

Kureyşlilerin Korkuya Kapılması —38

1- Bedir Savaşı —38

2- Uhud Savaşı —39

Mekke'nin Fethi 40

İslâm'a Muarız Cephe —43

1- Münafıklar —43

2- Yahudiler —43

HİLÂFET İSLÂMÎ BİR ZARURETTİR

Sözlükte Hilâfet —49

Şer'î Istılahta Hilâfet —49

Peygamber'in Hilâfete Önem Vermesi —50

*Peygamber'in Hilâfeti Nübüvvetle Birlikte Gündeme
Getirmesi —50*

Hilâfete Olan İhtiyaç —51

Hilâfetin Gerekliği Hususunda Müslümanların İttifakı —52

İmamın Nitelikleri —52

Farabî'ni Görüşü —53

Şia'nın Görüşü —53

1- İsmet (Masumluk) —54

2- İlim —55

İmam'ın Görevleri ve Sorumlulukları —57

İmam'ın Nazarında Sorumlulukları —58

1- İmam Örnektir —58

2- İmam'ın Halkın Sıkıntılarına Ortak Olması —59

3- Devlet Malları Hususunda İhtiyatlı Olmak —60

4- İmam İnsanların Güçsüzleri Gibi —65

5- Ayrıcalıkları Ortadan Kaldırması —65

6- İmam İle Konuşma Şekli —66

Peygamber'in İmam'ı Halife Olarak Seçmesi —67

KUR'AN-I KERİM'DE İMAM ALİ

1- Mübahele Ayeti —73

2- İnzar Ayeti —74

3- "Üzün-ü Vaiye" Ayeti —74

4- "Ehlü'z-zikr" Ayeti —75

5- Velâ Ayeti —75

6- es-Sâbıkun Ayeti —76

7- "Men Yeşrî Nefsehu" Ayeti —77

8- Meveddet Ayeti —77

9- Tathir Ayeti —79

SÜNNET İŞİĞİNDA İMAM ALİ

1- İmam Ali Peygamber'in Canıdır —83

2- İmam Ali Peygamber'in Kardeşidir —84

3- İmam Ali Peygamber'in Veziridir —87

4- İmam Ali Peygamber'in Halifesidir —88

5- İmam Ali Peygamber'e Göre Tıpkı Musa'ya Göre Harun Gibidir —89

6- İmam Ali Peygamber'in İlim Şehrinin Kapısıdır —91

7- İmam Peygamber'in Hikmet Evinin Kapısıdır —92

8- Peygamber ve İmam Bir Ağaçtandırlar —93

9- İmam Ali Peygamberlerin Benzeridir —94

10- İmam Ali Allah'ın En Sevgili Kuludur —95

11- İmam Ali'ye İtaat Resulullah'a İtaattir —96

12- Ali'yi Seven Allah'ı Sevmiştir —96

13- Ali'yi Sevmek İman, Ona Kin Duymak Nifaktır —97

14- Müminin Amel Defterinin Antedi Ali'yi Sevmektir —98

İmam Ali'nin Ahiret Yurdundaki Makamı —98

1- İmam Ali Hamd Sancağı'nın Taşıyıcısıdır —99

2- İmam Ali Peygamber'in Havuzunun Sahibidir —101

3- İmam Ali Cennet ve Cehennemi Taksim Edendir —102

4- Sırat Köprüsünden Geçmek İmam Ali'nin İznine

Bağlıdır —103

5- İmam Ali Peygamber'in Cennetteki Arkadaşıdır 103

İSLÂMÎ HİLÂFETE RESULULLAH'TAN TAM DESTEK

1- Yahudiler —108

2- Münafiklar —108

3- Kureyşliler —109

4- Ensar Arasındaki Kavgalar —110

Veda Haccı —110

Peygamber'in Zemzem Kuyusunun Yanındaki Hutbesi —111

Gadir-i Hum Toplantısı —116

İmam Ali İçin Alınan Genel Biat —118

Dini Kâmil Etme Ayetinin İnişi —120

EBEDÎ FACİA

Peygamber'in Hastalanması —123

Müslümanların Kaygısı —123

Peygamber'in Baki Mezarlığı'nda Yatanlar İçin İstiğfarı —124

Üsame Ordusu —125

Olayın Kısa Bir Analizi —128

Üsame'nin Komutan Seçilmesi —128

Perşembe Günü Faciası —130

Zehra'nın Kaygısı —133

Peygamber'in İki Torununa Bıraktığı Miras —134

Peygamber'in Yanındaki Dünya Malını Sadaka Olarak Vermesi —134

Firdevs-i A'lâ'ya Doğru —135

Mukaddes Naaşın Defni —139

Ehl-i Beyt'in Kaygısı —139

BÜYÜK FİTNE

Sakife —145

Sa'd'ın Konuşması —145

Konuşmanın İçerdiği Hususlar —146

Ensar'ın Tutumunun Sebepleri —147

Sa'd'a Yönelik Kınama —151

Ömer'in Peygamber'in Vefat Ettiğini İnkâr Etmesi —152

Olayın Kısa Bir Analizi —153

Ebu Bekir'in Gelişi —154

Ensar'ın Geri Adım Atması —156

Ensar'ın İhtilâfa Düşmesi —156

Ensar'ın Toplantısının Basılması —157

Ebu Bekir'in Konuşması —158

Ebu Bekir'in Konuşmasının Kısa Bir Analizi —158

Karşılıklı Atışmalar ve Çekişmeler —162

- Ömer'in Rolü —162*
- Hubab b. Münzir'in Tepkisi —163*
- Ebu Bekir'in Başarısı —164*
- Ömer'in Ebu Bekir'e Yapılan Biat Hakkındaki Görüşü —165*
- Biate Yönelik Eleştiriler —166*
- Ensar'ın Yenilgiye Uğraması —167*
- Kureys'in Sevinci —167*
- Ebu Süfyan'ın Tavrı —168*
- Ebu Bekir'e Biat Konusunda Peygamber Ailesinin Tavrı 172*
- 1- Abbas b. Abdulmuttalib —172
 - 2- Müminlerin Emiri İmam Ali —174
 - Biate Yanaşmaması —175
 - İmam'a Yapılan Saldırı —175
 - 3- Âlemler Kadınlarının Efendisi Hz. Zehra —179
 - Hz. Zehra'nın Hücceti Tamamlaması —179
 - Hutbenin Kısa Bir Analizi —181
 - Üzücü Uygulamalar —184
 - 1- Evini Yakmakla Tehdit Edilmesi —184
 - Taberî —184
 - İbn Abdurabbih —185
 - Şehristanî —185
 - Kehhale —185
 - Mes'udî —186
 - Fatıma'nın Evine Saldıran Güruh —186
 - 1- Üseyd b. Huzayr —186
 - 2- Muhammed b. Mesleme el-Hazrecî —186
 - 3- Muğire b. Şu'be —186
 - 4- Kunfuz: —187
 - 5- Beşir b. Sa'd el-Hazrecî: —187
 - Ebu Bekir'in Pişmanlığı —187
 - 2- Karnındaki Çocuğunun Düşürülmesi —188
 - İbn Hacer —188
 - Şehristanî —188
 - Mes'udî —189
 - Zehebî —189

- İbn Kuteybe —189
- Safdi —189
- Taberî —189
- Tabersî —190
- Meclisî —190
- 3- Humusun Ehl-i Beyt'in Elinden Alınması —191
- 4- Fedek'e El Konulması —192
- Fedek'in Coğrafi Konumu —192
- Fedek Peygamber'in Mülküdür —192
- Peygamber Fedek'i Fatıma'ya Bağışladı —192
- Hz. Zehra'nın Fedek'i Geri İstemesi —194
- Hz. Zehra'nın Tarihî Konuşması —196
- Hz. Zehra'nın Babasına Şikâyetinde Bulunması —203
- İmam'ın Bu Olaylar Karşısındaki Tutumu —204
- 1- Askerî Gücünün Olmaması —204
- Hz. Zehra'nın Muaz b. Cebel'den Yardım İstemesi —206
- 2- İslâm'ı Muhafaza Etmek —207
- 3- Müslümanların Birliğini Korumak —208
- Kabul Edilmeyen Özürlü Dileme —209
- Hz. Fatıma'nın Son Vasiyeti —210
- 4- İmam Hasan —212
- Ebu Bekir'in Hilâfetine Karşı Olup Onunla Tartışanlar —213*
- 1- Selman-i Farisî —213
 - 2- Ammar b. Yasir —214
 - 3- Ebuzer el-Gifarî —215
 - 4- Mikdad —216
 - 5- Utbe b. Ebu Leheb —217
 - 6- Ebu Eyyub el-Ensârî —218
 - 7- Übey b. Kâb —219
 - 8- Nu'man b. Aclân —220
 - 9- Osman b. Huneyf —221
 - 10- Sehl b. Huneyf —221
 - 11- Huzeyme b. Sabit —222
 - 12- Ebu'l-Heysem b. Teyyihan —223
- Ebu Bekir'i Destekleyenlerin Ödüllendirilmesi— 224*
- Ebu Bekir'in Bağışını Reddeden Kadın —225*
- Muarızları Cezalandırma —225*

- 1- Hubab b. Münzir: —225
- 2- Sa'd b. Ubade: —226
- 3- Halid b. Said: —226
- 4- Büreyde b. Husayb: —226

SAKİFE TOPLANTISININ SONUÇLARI

- 1- Müslümanların İhtilâfı —229*
- 2- Peygamber'in Ehl-i Beyt'inin Cezalandırılması —230*
- 3- Yöneticilerin Zulmü —236*
- Südey'f'in Duası —240*
- 4- Milletleri Küçümseme —241*
- 5- İslâmî Değerleri Hiçe Sayma —241*
- 6- İlhat ve Dinden Çıkma —242*
- 7- Halifeler ve Lâubalilik —244*
- 8- Nebevî Hadisin Yazılmasının Yasaklanması —246*
- Uyduruk Hadisler —248*
 - 1- Sahabenin Faziletleri —248
 - 2- Üç Halifenin Faziletleri —249
 - 3- Şeyheyn'in Faziletleri —250
- Ebu Bekir'in Faziletleri Hakkındaki Rivayetler —251*
- Ömer'in Faziletleri Hakkındaki Rivayetler —252*
- Osman'ın Faziletleri Hakkındaki Rivayetler —253*
- Muaviye'nin Faziletleri Hakkındaki Rivayetler —254*
- Muaviye ve Hadis Uydurma —256*
- Muaviye'nin Başka Bir Mektubu —257*
- Muaviye'nin Çok Önemli Mektubu —258*
- Âl-i Yasin'in Sözlere —260*

Kaynakça —263

GİRİŞ

Şüphesiz kültürlerin savaşta olduğu asrımızda etkili tebliğ metotlarından yararlanarak kendi ideallerini yayabilen her mektep bu alanda öncül olup dünya insanların düşüncesinde etki bırakacaktır.

İran’da İslam inkılabının zafere ulaşmasından sonra dünyanın gözü bir kez daha İslam dini, Şia kültürü ve Ehl-i Beyt (a.s) mektebine dikmiştir. Düşmanlar bu fikrî ve manevî gücü ortadan kaldırmak, dostlar ve taraftarlar ise inkılâbî ve kültürel örneklerden ilham alıp onları izleyebilmek için bu asil ve tarih yaratan kültürün merkezine göz dikmişlerdir.

Dünya Ehl-i Beyt (a.s) Kurultayı Resulullah’ın (s.a.a) Ehl-i Beyt’inin izleyicileri arasında karşılıklı yardımlaşma, fikir alış-verişi, vahdet ve birliğin zaruretinin bilincinde olarak dünya Şiileri ile faal bir ilişki oluşturma amacıyla konferanslar düzenleme, kitap basma, telif eserlerini tercüme etme ve Şia düşüncesi alanında insanları bilgilendirme vasıtasıyla Ehl-i Beyt ve Muhammedî öz İslam kültürünü yaymak için Şia’nın iş bilir, büyük ve yaratıcı gücünden ve Caferî mektebi düşünürlerinden yararlanarak bu meydana ayak basmıştır. Rabbimize şükürler olsun ki, büyük rehberimiz Ayetullah Hameneî’nin (Allah sayesinde başımızdan eksik etmesin) özel yönlendirmeleriyle bu hassas ve kültür yaratıcı meydana çok önemli adımlar atılmıştır. Gelecekte bu nurlu ve asil hareketin günden güne hızlanıp büyümesini, günümüz dünyasının ve Kur’an ve Ehl-i Beyt’in berrak maarifine susuz insanların bu mektebî maneviyetin, irfanî mektebin ve velaî İslam’ın kaynağından daha fazla yararlanmasını ümit ederiz.

Biz Ehl-i Beyt (a.s) kültürü sağlam, mantıklı, üslubuna uygun ve doğru bir şekilde sunulması durumunda uyanış, hareket ve maneviyet sancaktarları olan Resulullah’ın Ehl-i Beyt’inin mirasının kalıcı cilvelerini dünya insanların gözleri önüne serebileceğine, zuhur asrının eşliğinde Hz. Mehdi’nin (a.f) evrensel hükümetine susamış olan yorgun dünyayı modern cehaletten ve dünyayı sömürenlerin başına buyruk hareketlerinden, ahlak ve insanlığa aykırı kültürlerden kurtarıp yapacağına inanıyoruz.

İşte bu nedenle, bu doğrultuda yazar ve araştırmacıların araştırma eserlerine ve ilmi faaliyetlerine kucak açıyor ve kendimizi bu yüce kültürün yayılma için çaba harcayan yazar ve mütercimlerin hizmetçisi biliyoruz.

Şimdi elinizdeki kitabın yazarı sayın “Bâkır Şerif Karâşî”ye ve eseri Türkçeye kazandıran değerli mütercim sayın “Seyyid Seccad Karakuş” a teşekkür ediyor ve çalışmalarında başarılı olan diliyoruz.

Burada, bu eserin hazırlanmasında zahmetleri geçen tercüme bürosundaki aziz kardeşlerimiz ve sadık arkadaşlarımıza tüm samimiyetimizle teşekkür ediyor, kültürel cihad meydanında bu küçük adımın mevlamızın rızasını kazanmaya vesile olmasını temenni ediyoruz.

**Dünya Ehlibeyt Kurultayı
Kültürel Yardımcılığı
Rahman ve Rahim Allah'ın Adıyla**

"Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce nice peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi eğer o ölür veya öldürülürse, topuklarınız üzerinde gerisin geri mi döneceksiniz?! Kim iki topuğu üzerinde gerisin geri dönerse, Allah'a hiçbir zarar vermez. Şükredenleri ise Allah mükâfatlandıracaktır."

İTHAF

İlme ve ciddî araştırmaya dayalı "Sakife Toplantısı" adlı bu çalışmamı, İslâm tarihini taklidî kabullerin etkisinde kalmadan olduğu gibi mütalâa etmeyi önemseyenlere ithaf ediyorum. Bu çalışmanın tarihî olayların tashihi yönünde bir katkı sağlaması ümidiyle.

Yazar

TAKDİM

-1-

Dünyanın çeşitli bölgelerinde düzenlenen siyasî toplantılar, ancak milletlerin aradığı istiklâl, hürriyet, ekonomik ve kültürel bağımsızlık gibi temel hedefleri amaç edinirse başarılı sayılabilir ve katılanlarının isimlerini gerçek vatanseverler listesine yazdırabilir. Ama eğer bu hedeflere itinasız kalır ve iktidar koltuklarına oturmak, ülkelerin zenginlik kaynaklarını ele geçirmek gibi kişisel amaçlar peşinde olursa, milletlerin mevcudiyetlerini tehdit eder, topluluklarını dağıtır, birliklerini parçalar ve onları büyük bir şerrin içine atar.

-2-

İslâm âleminde düzenlenen ilk siyasî toplantı, Sakife Toplantısı'dır. Bu toplantı, Resulullah'ın (s.a.a) vefatının hemen ardından ve mukaddes naası daha toprağa verilmeden önce düzenlendi. Toplantıya katılanlar arasında iktidarı ele geçirmek hususunda şiddetli bir çekişme yaşandı. İçlerinde, Büyük Kurtarıcı Nebiyy-i Ekrem'in (s.a.a) vefatı gibi yıkıcı bir musibete uğrayan ümmetin hayır ve salâhını isteyen ve haklarını korumaya çalışan tek bir ses bile yükselmedi. Tarihî belgeler, onların hiçbirinden, seçimin ertelenip istikrar ortamında yapılması ve ümmetin göstereceği adayın beklenmesi yönünde kesin bir tavır aktarmamıştır.

-3-

Ebu Bekir önderliğindeki Muhacirler ile Sa'd b. Ubade önderliğindeki Ensar arasında iktidarı ele geçirme hususunda korkunç bir mücadele cereyan etmişti. Ebu Bekir'in Ensar'a

hitaben söylediği, "Emir bizden olsun, vezir de sizden!" sözü, bu mücadelenin hangi boyutlara vardığını göstermesi açısından önemlidir. O, bu vaatle Ensar'a âdeta bir sus payı veriyordu.

Şurası kesindir ki, toplantıya katılanların Müslümanları gözetme, onların sosyal hayatlarıyla ilgilenme, hâlihazır ve gelecekte onların yararına olanı düşünme gibi bir derterli yoktu. Bütün bunları ilgilenilmeyenler sepetine koymuş, ümmetin hayır ve salâhına ve selâmetini temin edecek şeye itinasız bir şekilde, sadece kendi kişisel çıkarlarına odaklanmışlardı.

-4-

Ebu Bekir; ustalığı, sözünün yumuşaklığı ile veziri ve devletin kurucusu Ömer b. Hattab'ın sertliği sayesinde iktidarı ele geçirdi. Ehl-i Beyt'in efendisi ve müminlerin emiri İmam Ali (a.s) ile İslâm'ın büyük şahsiyetlerinden bir grup ona biat etmekten kaçındı. Biatten kaçınanlar arasında büyük sahabî, temiz oğlu temiz Ammar b. Yasir, büyük mücahit Ebuzer el-Gifârî, Muhammedî sahabî Selman-i Farisî ve bunlar gibi İslâm'ın ileri gelenlerinden daha niceleri vardı. Ömer, güç ve şiddet kullanarak insanları Ebu Bekir'e biate zorladı. Bu kitabın ilerleyen bölümlerinde, araştırmalarım sonucu ulaştığım tarihî belgelere dayanarak ve özgür bir plâformda bunun detaylarına değineceğim.

-5-

Sakife Toplantısı, Müslümanları büyük bir şerrin içine attı ve kalıcı fitnelere sebep oldu. Bunu her türlü tutku ve mezhebî taassuptan sıyrılarak söylüyorum.

Müslümanların yaşadığı bütün korkunç olaylar, Sakife Toplantısı'nın doğrudan sonuçlarındandı. Onlardan biri de Kerbelâ faciasıdır ki, evlâtları ve Ehl-i Beyti hususunda Peygamber'in (s.a.a) hakkına riayet edilmedi. Emevîlerin kılıçları, Kerbelâ çölünde onları birer birer biçti. Vahiy evinin hatunlarına inanılmaz zulüm ve eziyetler yaşatıldı. Allah rahmet etsin Kâşifü'l-Gıta'ya ki; bir şiirinde şöyle diyor:

Vallahi olmazdı Kerbelâ, Sakife olmasaydı!

Belliydi o kökün böyle bir dalının olacağı!

Pavlus Selâme de şöyle diyor:

Sakife Gölgeliği'nin altında gizli kalmış eğilimleri açığa vuran gelişmeler yaşandı.

İntikam almak amacıyla sincan dikeninin dalları gibi etrafa dağılan kinler ortaya çıktı.

Evet; Müslümanların, tarihlerinin başlangıcından bugüne dek yaşadığı tüm musibet ve faciaların başlangıç noktası, Sakife Toplantısı'dır.

-6-

Fikrî ve itikadî hayatımızla ilgili büyük olayların insanlardan gizletilmesi, çeşitli yönleri ve boyutlarıyla araştırma ve incelemeye tâbi tutulmaksızın dürülüp bir kenara koyulması, ümmete, tarihe ve ilme vefakârlıkla bağdaşmamaktadır. Bu olayları gizlemek; gerçekte hakikatleri örtbas etmek, ümmeti yanıltmak, aklın hükmünü geçersiz kılmak ve olaylara hâkim olan bilimsel kuralları dışlamak anlamına gelir.

Sakife Toplantısı, Müslümanların hayatındaki en hassas ve en önemli olaylardan biridir. Dolayısıyla da mezhebî taassuplardan uzak bir şekilde, emanete riayet ederek ve samimiyetle, düşünce ve ilim ışığında incelenmesi gerekmektedir. Bu olayın dikkatli ve detaylı bir biçimde samimice araştırılıp incelenmesinin ümmete dönük birçok faydası olacağından hiç kuşku yoktur. O faydalardan biri de, ümmetin birlik ve beraberliğidir.

-7-

Sahabeden bazısının saygınlığına dokunduğu, kutsallığına gölge düşürdüğü gerekçesiyle Sakife olayından asla söz edilmemesi ve hiçbir yönüyle ele alınmaması gerektiğini savunmanın hiçbir mantığı yoktur, olamaz. Çünkü masum bir bilimsel araştırma, herhangi bir şahsa hakaret etmekten oldukça uzaktır. Bilimsel

araştırmanın tek amacı, insanlara gizli kalan hakikatleri ortaya çıkarmaktır, başka bir şey değildir.

Asıl zararlı, bölücü ve hakaret edici olan; insanları kandırmak, hakikatleri gizlemek ve insanlara yararlı olacak, dinî inançlarını düzeltmelerine yarayacak gerçeklerin üzerine perde çekmektir... Tarihi olduğu gibi aktarmak, ona yalan ve kin katmamak, ne bölüp parçalamaktır ve ne de baş ağrısı vermektir.

-8-

Bu kitabın başlangıcında, İslâm'ın hilâfet konusundaki tutumu; hilâfetin Müslümanların hayatıyla iç içe olduğu; Peygamber'in (s.a.a) hilâfetin zarureti, Müslümanların siyasî ve içtimaî hayatlarının önemli bir unsuru olduğunu, hayatlarının onsuz düzene giremeyeceğini tekrar tekrar açıkladığı; hilâfet meselesini olumlu bir biçimde ele alıp vasisi ve ilminin kapısı İmam Emir'ül-Müminin'i (a.s) ümmete imam ve önder olarak atadığı ve bunu en sağlam ilmî ve tarihî belgelerle desteklediği konularını ele alacağız.

Bu bağlamda, Müslümanların müptelâ olduğu ve şiddetli bir imtihana çekildiği en büyük fitneden, yani Sakife olayından söz edecek, onu duygusal ve mezhepsel akımlardan uzak bir biçimde, kapsamlı ve konusal bir incelemeye tâbi tutup bu konuyla ilgili tartışmaların bir kısmına değineceğiz.

-9-

Bu konuların araştırılıp incelenmesinde kesinlikle Müslümanları parçalamaya, birliklerini bozmaya yönelik bir davet söz konusu değildir. Amaç, sadece İslâm tarihinde meydana gelmiş en tehlikeli siyasî gelişmenin ciddî bir analizini yapmaktır.

İtikatlarımızla ilgili olan bu konuların ele alınış şekli, kesinlikle saptırmaya, yıkmaya, birlik ve beraberliği bozmaya iten her türlü düşüncesiz eğilimden uzak olmalıdır.

İslâm, var gücüyle fikrî donuklukla savaşmakta ve olayların analizinde akıl ve düşünceyi özgürleştirmeye çağırmaktadır. İtikadî konularda taklit, İslâm'da yoktur. Müslümanlar, itikatları ve tarihlerini ilgilendiren konularda gelişmeleri bilinçli bir şekilde incelemeli ve düşünce ufuklarını genişletmelidirler. Çünkü Emevî ve Abbasî iktidarlara, zulüm, tuğyan, Müslümanları aşağılama ve onlara baskı kurma temeli üzerine kurulan iktidarlara pekiştirmek için Müslümanların inançları ve tarihleriyle ilgili konularda hadisler uydurmuş ve böylece itikadî konularda, sıhatten hiçbir nasibi olmayan mevzu ve uyduruk hadisler ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla İslâm'ın asalet ve yüceliğini koruyabilmek için bu konuları bilinçli ve dikkatli bir biçimde incelememiz gerekmektedir.

Necef-i Eşref

Bâkır Şerif Karaşî

15 Şaban H.1425

GİRİŞ

Ufuklarında nurdan eser olmayan, cehalet karanlığına gömülmüş, günahlara dalmış, kızları diri diri toprağa gömen, iktisadî hayatını zulüm ve saldırganlık üzerine kuran, güçlünün zayıfı ezdiği, yiyeceğini yağmalayarak elde eden, medeniyet ilkelerinden ve insanî değerlerden haberi olmayan, gençleri ve yaşlılarıyla zevk-u sefa meclislerinde eğlenen cahilî bir toplumda, Peygamber (s.a.a) derin bir inkılâp meydana getirdi.

Bu mübarek inkılâp, âdetleri ve gelenekleri itibariyle çökmüş olan o toplumda yıkıcı bir deprem etkisi yarattı... Peygamber'in (s.a.a) Mekke'de yükselttiği ilk nur, varlık âleminin en kıymetli hakikati ve hayatın sırrı olan "Lâ ilâhe illallah" kelimesi idi. O, insanları bu kelimeye davet ederek onları kendi elleriyle yaptıkları putlara tapmaktan kurtarmak, düşünce ufuklarını genişletmek, nefislerini temizlemek ve Mekke'de yaygın olan putperestliğe son vermek istiyordu.

Müminlerin Emiri İmam Ali'nin (a.s) Peygamber'in (s.a.a) omzuna çıkarak Kâbe'nin üstündeki putları alıp yere attığını ve o sırada yüce Allah'ın, **"De ki: Hak geldi, batıl zail oldu; şüphesiz batıl zail olucudur."**¹ sözünü haykırdığını gördüklerinde yer Mekke müşriklerinin ayaklarının altında âdeta sallanmış, yerin yarılp kendilerini yutmasını arzu etmişlerdi. Öfkelerinden burunları kabarmış, akciğerleri köpürmüş ve yeryüzü kendilerine dar gelmişti.

1- İsrâ Suresi, 81. ayet.

İslâm'ın Getirdiklerine Kısa Bir Bakış

1- İslâm'ın önem verdiği konular arasında insan haklarının ilânı gelmektedir. İslâm, insanlar arasında büyük adalet şiarını yükseltti. İnsanlar arasında tam eşitlik, haklarda eşitlik, görevlerde eşitlik, devlete veya yoksullara karşı malî yükümlülüklerde eşitlik, devlet başkanından tutun toplumun en zayıf ferdine kadar herkesin kanun karşısında eşit oluşu, yüce Allah'ın hükmüne aykırı davranması durumunda kimsenin dokunulmazlığı veya ayrıcalığının olmayışı, bu büyük adaletin en belirgin yansımalarındandır.

2- İslâm İnkılâbı'nın ilkelerinden biri de, ilmi yayıp cehaleti ortadan kaldırmaktır. İslâm'a göre ilim talep etmek, kadın erkek her Müslümana farzdır. Peygamber (s.a.a), Kureyş esirlerinden okuma yazma bilenlerden, fide yerine Müslümanların çocuklarına okuma yazma öğretmelerini istemişti. Peygamber'in mescidi de İslâmî hükümleri ve adabı öğretme merkezi idi. Sahabenin büyük çoğunluğu, bu merkezde yetişti ve Peygamber'in (s.a.a) hadisleri, hükümleri, sünnetleri ve siretinden çok şeyler rivayet ettiler.

3- İslâm İnkılâbı'nın yaktığı meşalelerden biri de, faizin kesin bir biçimde yasaklanmasıdır. Faiz Mekke'de iyice yaygınlaşmış, faizcilerin yanında büyük bir servet birikmişti. Emevî ailesinin büyüğü Ebu Süfyan, onun eşi ve Muaviye'nin annesi Hind, Abdumuttalib oğlu Abbas, Ebu Cehil ve Kureyş tağutları ve zenginlerinden diğerleri, bu faizcilerdendi. Yoksul tabaka, bir miktar faizli borç alabilmek için güvence olarak çocuklarını bu kişilerin yanına rehin koyuyorlardı.

Mekke ekonomisinin belkemiğini oluşturan ve beraberinde fakirlik ve sefaletin yaygınlaşmasını ve servetin faizci zümrenin elinde birikmesini sağlayan faizin haram kılınması, Kureyşlileri çok zor durumda bırakmıştı.

4- İslâm İnkılâbı'nda çok önemli bir yeri tutan konulardan biri de, kadının kölelik, baskı ve aşağılanmaktan kurtarılıp özgürlüğüne kavuşturulması ve tüm hak ve yükümlülüklerde erkekle eşit konuma getirilmesidir.

Cahiliye toplumu, kadını edebildiğine küçümsemiş ve aşağılamıştı. Kadın, âdeta alınıp satılan bir eşya konumundaydı. Bazı kabilelerde kızlar diri diri toprağa gömülüyordu. Kızları gömmek, bir erdem sayılıyordu. Baba öldüğünde oğul, babasının hanımıyla evleniyor veya onu başka bir erkekle evlendirip mihrini alıyordu. İslâm, kadın için gerçekten bir nimetti. Tarih boyunca başka hiçbir din veya sosyal düzende bulamadığı şeyi kadın, İslâm'ın hükümleri sayesinde buldu. Peygamber (s.a.a), kadına iyilik eden kimsenin ümmetinin en iyilerinden olduğunu bildirerek onu gözetip korudu. Şöyle buyurdu:

"Sizin en hayırlınız, ailesine en hayırlı olanınızdır ve ben ailesine en hayırlı olanıyım. Kadınlara ancak kerim insan iyi davranır ve onlara ancak alçak insan kötü davranır."¹

Meclisinde ve minberinde, vücudunun bir parçası olan Fatıma'nın faziletlerini yüksek bir sesle herkese duyuruyordu. Nitekim onun makamının yüceliği ve şanının büyüklüğü hakkında kendisinden çok sayıda hadis nakledilmiştir. Bütün ravilerin ittifakla naklettiği bir hadisinde kızı Fatıma'ya şöyle buyurmuştur:

"Allah, senin gazabın için gazap eder ve senin rızan için razı olur."²

"Fatıma, benden bir parçadır; kim onu öfkelenendirse, beni öfkelenirmiştir"¹

1- Kenzü'l-Ummal, 16/408.

2- Müstedrek-i Hâkim, 3/153; Üsdü'l-Gabe, 5/522; el-İsabe, 8/159; Tehzibü't-Tehzib, 2/441; Kenzü'l-Ummal, 6/219; Fazailü'l-Hamse Mine's-Sıhah's-Sitte, 3/156; Mizanü'l-İtidâl, 1/525.

"Fatıma, benim dalım budağımdır; onu sevindiren şey beni sevindirir, onu üzen şey de beni üzer."²

Bu hadisler, Fatıma'nın makamının yüceliği ve şanının büyüklüğünü vurgulamanın yanında Müslümanlara, kadınlara değer verme, onlara saygı gösterme ve onları yüceltme dersi vermektedir.

5- Büyük İslâm İnkılâbı'nın ilkelerinden bir diğeri de, Peygamber'in (s.a.a) erkekler ve kadınlardan güçsüzler, köleler ve zayıf bırakılanları himayesi altına almasıdır. Bu insanlar, Peygamber'in etrafında toplandılar, onun peygamberliğine iman ettiler ve yakın bir gelecekte kendilerinin efendi ve güçlü, Kureyş zorbaları ve azgınlarının ise köle ve güçsüz olacağına inandılar. Nitekim Peygamber'den ashabına şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Allah, İslâm ile, zelim olanları aziz; aziz olanları ise zelim kıldı."³

Fakirler, güçsüzler ve ezilenler, İslâm'a ısındılar, onu sevdiler ve ona iman ettiler. Çünkü İslâm, onlarla başkaları arasındaki ayrıcalıkları ortadan kaldırıyor, göğüslerindeki kin ve nefreti sökülüp atıyor, kalplerini sevgi ve muhabbetle dolduruyordu.

Kadınlardan da büyük bir topluluk İslâm'a iman etti. Müslüman olan kadın, Müslüman olmayan kâfir kocasını terk edip ondan uzaklaşıyordu. Bütün bunlar, Kureyşlilerin tedirgin olmasına ve kendilerinin mutluluğunu isteyen ve onlar için erdemlere dayalı bir hayat öngören bu dine karşı düşman kesilmesine sebep oldu.

Kureyşlilerin Tedirginliği

Kureyşliler, Peygamber'den (s.a.a) yana düşünülebilecek en şiddetli tedirginliği yaşadılar. Çünkü Peygamber (s.a.a), onların

1- Sahih-i Buharî, Kitabu Bed'i'l-Halk, 4/210 ve 219; Kenzü'l-Ummal, 6/210; Feyzu'l-Kadir, 1/421.

2- Kenzü'l-Ummal, 12/111; Müstedrek-i Hâkim, 3/154.

3- el-Kâfi, 5/340, hadis 1.

ve atalarının tapmaya alışık oldukları putlara tapma inançlarını akılsızca buluyor, yadırgıyor, eleştiriyor ve onları evreni yaratan ve bütün olaylar ve gelişmelerin kontrolünü elinde bulunduran yüce Allah'a ibadet etmeye çağırıyordu. Kendi elleriyle yaptıkları putların ne bir zarar verebileceğini, ne de bir yarar sağlayabileceğini söylüyordu. Ayrıca, onların içki içme, zina etme ve diğer çirkin işleri irtikâp etme gibi kötü davranışları ve alışkanlıklarını da ayıplıyordu.

Böylece Peygamber'den (s.a.a) iyice sıkılmaya başladılar. Şehir ve kasabalarında tedirginlikler yayıldı. Köleleri, çocukları ve kadınlarından İslâm'ı kabul edenler, onlara sıkıntı yaratmaya başladı. Bu nedenle, insanların Peygamber'e yaklaşmasını engelleyebilmek için onu insanların nefret ettiği bazı sıfatlarla itham etmeyi uygun gördüler. O sıfatlar şunlardı:

1- Yalan

2- Büyü

3- Delilik

Ancak bu ithamlar da işe yaramadı. Çünkü Muhammed (s.a.a), herkes tarafından "Sadık" ve "Emin" olarak tanınmıştı. Onun büyü ile bir alâkası olamazdı. O, insanların en akıllısı idi. Böylece bu ithamlarında da başarısız oldular.

Müminlere İşkence Yapmak

Kureyş azgınları, bütün hınçlarını, sığınacakları güçlü bir dayanakları olmayan İslâm'a iman etmiş zayıf kimseler ve kölelerden çıkardılar. Ammar, Yasir ve Sümeyye, çeşitli işkencelere maruz kaldılar. Bu işkenceler sonucu Yasir ve Sümeyye şehit oldu, Ammar ise canını zor kurtardı. Aynı şekilde Bilâl-i Habeşî, Abdullah b. Mes'ud ve diğerleri, en acımasız ve en şiddetli işkence türlerine maruz kaldılar. Ancak onlar, bu işkencelere aldırmadılar; işkence edenlerle alay edercesine inançlarında direndiler.

Habeşistan'a Hicret

Müslümanlar, Kureyş'in işkence, baskı ve zulmünden kurtulmak için Habeşistan'a hicret etmek zorunda kaldılar. Yüce Allah'a ibadet edebilecekleri, farzlarını özgürce ve güvenli bir ortamda yerine getirebilecekleri, hilecilerin hilesinden ve zalimlerin zulmünden korkmayacakları bir memlekete sığındılar. Kureyş, onlara tekrar en şiddetli ve en acımasız işkenceyi yapmak için onları Mekke'ye geri döndürmeye çalıştı. Fakat Habeşistan hükümdarı, onları geri vermedi. Böylece onlar, Habeşistan hükümdarının himayesi altında güven ve huzur içinde namazlarını kılmaya ve ibadetlerini yapmaya devam ettiler.

Habeşistan'a hicret eden Müslümanlar arasında, Müminlerin Emiri İmam Ali'nin (a.s) kardeşi ve Resulullah'ın (s.a.a) amcası oğlu ölümsüz şehit Cafer-i Tayyar da vardı. Cafer de, imanı sebebiyle memleketi ve ailesini terk ederek Mekke'den kaçmıştı. Muhacir kardeşleri, akraba ve memleket ayrılığına, içlerinde hissettikleri gurbet burukluğuna karşı teselliyi onda bulmuşlardı. O, kendilerine karşı çok şefkatliydi ve bütün dertleri ve kederlerine ortak oluyordu.

Peygamber Yesrib'de

Peygamber (s.a.a), İslâm'ın himayecisi ve Betha'nın (Mekke) büyüğü, amcası Ebu Talib'in ölüm musibetiyle karşılaştıktan sonra, Kureyş oybirliği ile Peygamber'in mübarek vücudunu ortadan kaldırmaya karar verdi. Ebu Talib'in himayesi Peygamber (s.a.a) için çok önemliydi. Nitekim onun vefatından sonra Kureyş Peygamber'i güçsüz saydı. Çünkü artık onu himaye edecek bir güç ve sığınabileceği kuvvetli bir dayanak yoktu.

Kureyş'in mücrim güruhu, gecenin karanlığında Peygamber'in (s.a.a) evini muhasara etti. Sayıları -ravilerin söylediği üzere- kırk kişiydi ve hepsi de sılâhlıydı. Peygamber (s.a.a), "Önlerinden bir set ve arkalarından bir set çektik de

onları kapattık, artık görmezler."¹ mealindeki ayeti okuyarak aralarından geçip gitti ve bir avuç toprak alıp pis suratlarına serpti. Yatağında da kardeşi, vasisi ve amcası oğlu İmam Emirü'l-Müminin'i (a.s) yatırdı ve o geceyi uyanık geçirerek Allah-u Teala'ya amcası oğlunu bu mücrim güruhtan kurtarması için dua etti. Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte mücrim güruh, Peygamber'in yatağına saldırdı. Peygamber'in yatağında olduğundan emindiler.

O sırada İmam Ali (a.s) yataktan fırlayarak kılıcını çekti. Karşılarında Ali'yi görünce irkildiler ve:

"Muhammed nerede?!" diye bağırıldılar.

İmam (a.s) sert ve keskin bir ifadeyle:

"Beni ona bekçi mi kıldınız?!" diye onlara karşılık verdi.

Böylece hezimete uğramış bir hâlde büyük bir üzüntü, rezalet ve utançla evlerine geri döndüler.

Yesrib'e hicret etmek üzere yola çıkan Peygamber (s.a.a), önce bir dağa gitti ve o dağdaki mağaraya sığındı. Ebu Bekir de onunla birlikteydi. Hüzün ve korku Ebu Bekir'in bütün vücudunu kaplamıştı. Peygamber (s.a.a) onu sabra davet ediyor ve:

"Üzülme; Allah bizimle beraberdir." diye buyuruyordu. **"Eğer siz ona (Peygamber'e) yardım etmezseniz, Allah ona yardım etmiştir; hani kâfirler onu, iki kişinin ikincisi olarak (Mekke'den) çıkarmıştı; hani o ikisi (Peygamber ve Ebu Bekir) mağaradaydı; hani o (Peygamber), beraberindekine, "Üzülme; Allah bizimle beraberdir." diyordu. O sırada Allah, sükûnetini onun (Peygamber'in) üzerine indirdi, onu sizin görmediğiniz bir ordu ile destekledi ve kâfirlerin**

1- Yasin Suresi, 9. ayet.

sözünü alçalttı. Asıl yüce olan, Allah'ın sözüdür. Allah azizdir, hakimdir."¹ ayeti, bu konuyla ilgili olarak inmiştir.

Sonra Peygamber (s.a.a), Yesrib'e doğru hareket etti. Yolu süratle ve dönüp arkasına bakmadan kat ediyordu. Sonunda Yesrib'e ulaştı. Görkemli bir karşılanma ile karşılandı. Medine'de Peygamber'i karşılamaya çıkmayan tek kişi kalmamıştı. Sevinç ve neşe her tarafı kaplamıştı. Peygamber (s.a.a) himayeyi, güveni, davetine tam icabeti ve peygamberliğine imanı orada buldu. Bu durum, onu çok sevindirdi.

İslâm Devletinin Tesisi

Peygamber (s.a.a) insanın haklarını, saygınlığını, emniyetini, refahını ve öğretimini güvence altına alan büyük devletini Medine'de kurdu. İlk önce, aynı zamanda devletinin de merkezi olan bir cami inşa etti. Kararlar orada alınıyor, hükümler orada açıklanıyor, sözleşmeler ve antlaşmalar orada yapılıyordu. Orada ilân edilen şeylerden biri de, Müslümanların kardeşliği idi.

İslâmî Kardeşlik

Peygamber (s.a.a) Medine'ye yerleşmesinin hemen akabinde İslâm kardeşliğini ilân etti. Evsliler ile Hazreclileri ve Muhacirler ile Ensar'ı birbiriyle kardeş etti. Bu kardeşlik, soy ve kan bağından daha güçlüydü. Geriye bir tek kendisi kalmıştı ki kendisine de İmam Emirü'l-Müminin'i (a.s) kardeş olarak seçti ve ona şöyle buyurdu:

"Sen, dünya ve ahirette benim kardeşimsin."²

1- Tevbe Suresi, 40. ayet.

2- Sahih-i Tirmizî, 2/299; Müstedrek-i Hâkim, 3/14.

Kanunların Vazedilmesi

Şu bir gerçektir ki devletin, vatandaşlarını zulüm ve haksızlığa karşı koruyan, toplumun ve bireyin genel ve özel haklarını güvence altına alan bir kanunu olmadan insanî uygarlığa erişmesi mümkün değildir. Kanun bilimcilerin de altını çizerek ifade ettikleri gibi, kanunun olmadığı yerde uygarlık olamaz.

İslâm, devlet hükümlerini, devletin dahilî, haricî, iktisadî ve askerî siyasetiyle ilgili yasaları ve devlet sisteminde görev yapanların işleriyle ilgili mevzuatı yaşamıştır. Bu kanun maddelerini, İmam Ali'nin (a.s) Malik-i Eşter'e yazdığı emirnamesinde ve başka devletlerle yapılan anlaşmalar ve antlaşmalar gibi devleti ilgilendiren tüm konuları dikkatli ve titiz bir şekilde ele alan diğer siyasî vesikalarda bulabiliriz.

İnsanlık, kaydettiği bütün gelişmelere ve devlet idaresi için çıkardığı bütün yeni kanunlara rağmen, İslâm'ın koyduğu ve tarihin bütün aşamalarında zaman ve küresel değişim ile birlikte hareket eden siyasî düzenleri inşa edememiştir.

Nitekim İslâm, yaratılışının başlangıcından itibaren hayatının son aşamasına kadar derin ve kapsamlı bir bakışla insana bakmış ve onun için en güzel ve en asil hükümleri vasetmiştir. Biz, "el-İslâm Menhec'ün Müşrikun Li'l-Hayat " adlı kitabımızda bu hükümlere geniş bir şekilde değinmişizdir.

Her neyse, Resulullah'ın (s.a.a), İslâm'ın bütünlüğü içerisinde büyük bir yer işgal eden bu sistemleri ve hükümleri kendisinden sonra dakik bir biçimde hayata geçirecek güvenilir bir koruyucuya emanet etmeden bırakıp gitmesi mümkün değildi. Resulullah'ın (s.a.a) bu konuyu büsbütün ihmal ettiğini, bu işi Müslümanlara bıraktığını ve Müslümanların bu konuda dilediklerini yapabileceklerini söylemek kadar saçma, zayıf ve gerçekten uzak bir söz olamaz herhâlde. Peygamber (s.a.a), Müslümanların hayat rotası ile yakından ilgili olan ve ihmal edilmesi durumunda gelecekleri açısından onları korkunç bir belirsizliğe sürükleyecek olan bu hassas konuyu nasıl ihmal

edebilir ki?! İleriki bölümlerde bu konuyu biraz daha geniş biçimde açıklayacağız.

Kureyşlilerin Korkuya Kapılması

Kureyşliler, Peygamber'in (s.a.a) Mekke'den Yesrib'e hicret etmesinden büyük bir korkuya kapıldılar. Peygamber'in güç ve kuvvet bulduktan sonra kendilerine geri dönüp intikam alacağından hiç kuşkuları yoktu. Çünkü ona çok eziyet etmiş, haksızlık yapmış ve hatta onu öldürmeye bile azmetmişlerdi. Ayrıca kendisine iman eden ashabına da akıl almaz işkenceler yapmış, can yakıcı ve öldürücü darbeler indirmişlerdi. Bu yüzden el ele verip onun işini bitirmeye, onu öldürmeye ve ona iman edenleri tasfiye etmeye karar verdiler. Bu amaçla ordular hazırlayıp ona karşı savaşlar açtılar. Bu savaşlardan bazıları şunlardır:

1- Bedir Savaşı

Bu savaş, Resulullah'ın (s.a.a) en inatçı düşmanı Ebu Cehil'in önderliğinde gerçekleşmişti. Ebu Cehil, kalabalık bir orduyla Ebu Süfyan'ı koruyup kollamaya gelmişti. Ebu Süfyan, Kureyş'in ticaret kervanıyla Şam'dan geliyordu. Peygamber (s.a.a), Müslümanların güçlenmesi için ashabına o kervanı ele geçirme emrini vermişti. Böylece Kureyş'e de sert bir darbe vurmuş olacaktı. Ebu Süfyan'ın bundan haberi olmuş ve ana güzergâhı değil de başka bir güzergâhı kullanarak kurtulmuştu. Mekke'den gelen ordu ise hızla ana güzergâhta ilerliyordu. Nihayet Bedir'e vardı. Peygamber (s.a.a), Ebu Süfyan'ın ticaret kervanını ele geçirmek için daha önceden Bedir'e yerleşmişti. Ebu Cehil, Peygamber'in ashabının azlığını, kendi sayılarının ise çokluğunu ve silâhlarının üstünlüğünü görünce, Peygamber'in işini bitirebileceğini zannetti. Ordusunun komutanları da aynı görüşü ileri sürünce Müslümanlarla savaşa girişti. Fakat yüce Allah, Peygamberine açık bir zaferi yazmıştı. Ebu Cehil ve ordusu, ağır bir darbe aldı. Müslümanlar, Ebu Cehil'i ve ordusundaki Kureyş ileri gelenlerini öldürdüler. Onlardan

yetmiş savaşçıyı esir aldılar. Ölülerinin cesetleri oradaki bir kuyuya döküldü. Silâhları ve araç gereçlerinin büyük bir bölümünü ganimet olarak ele geçirdiler.

Kureyşliler, çok kötü bir hezimete uğramıştı. Ölülerin çoğu, siyer ve tarih kitaplarının tasrih ettiği üzere İslâm'ın yiğidi, bir numaralı mücahidi, İmam Emirü'l-Müminin'in (a.s) kılıcıyla öldürülmüştü.

Bedir Savaşı, İslâm için kesin bir zaferi, müşrikler için ise büyük bir hezimeti tescillemişti. Böylece Allah, müşriklerin kalplerine korku salmış, Müslümanların kalplerini ise düşmanlarına karşı kesin zaferin kendilerinin olacağına dair iman ve yakın ile doldurmuştu.

2- Uhud Savaşı

Kureyşliler, yenik ve başı eğik bir hâlde Mekke'ye geri döndüler. Ölenleri için gözyaşı döküp ağlıyorlardı. Kendilerini karşılamaya gelen kadınlar da ölenlerine ağıt yakıyorlardı. Muaviye'nin annesi Hind'i derin bir hüznün kaplamıştı. Çünkü babası, erkek kardeşi ve ailesinin büyükleri öldürülmüştü. Hind, acı ve hüznün dinmemesi için Peygamber'den (s.a.a) intikam alınana kadar öldürülenlere ağlamayı yasakladı. Kureyş, hiç vakit kaybetmeden büyük bir ordu hazırlamaya ve onu silâhlar ve teçhizatla donatmaya başladı.

Müşriklerin ordusu, Ebu Süfyan'ın komutanlığında yola çıktı. Amaçları, kendilerini Allah'tan başkasına kulluktan ve cahiliye hurafelerinden kurtarmak ve ebedî bir izzet ve yüceliğe kavuşturmak isteyen Resulullah'ın (s.a.a) işini bitirmektir.

Şirk ordusu Uhud dağına vardı. İslâm ordusu da dağın eteğine konuşlanmıştı. Peygamber (s.a.a), düşman ordusunun gizlice arkadan saldırmasını engellemek için okçuları dağın tepesine yerleştirmişti. İki ordu arasında şiddetli bir çatışma yaşandı. Kesin zafer, İmam Emirü'l-Müminin'in (a.s) komutanlığında İslâm'ın oldu. Ancak dağın tepesindeki okçulardan bir grup, müşriklerin yenilgiye uğradığını görünce mevzilerini terk edip,

hezimete uğrayanların ganimetlerini ele geçirmek için aşağıya koştular. Müşriklerin ordusunun komutanlarından olan Halid b. Velid, bu fırsatı ganimet bilerek okçuların mevzilerini ele geçirdi. Yenilgiye uğrayanlar, mevzilerine geri döndüler. İslâm ordusu, müşriklerin ordusunun şiddetli saldırılarına maruz kaldı. Önden ve arkadan muhasara edilmişti. Muharebe meydanında Müslümanların ileri gelenleri ve komutanlarından bir grup şehit düştü. Başlarında ebedî şehit Hamza b. Abdulmuttalib vardı. Düşman, Peygamber'i (s.a.a) çepeçevre kuşatmıştı. Mübarek bedeni birçok yara almıştı. İmam Emirü'l-Müminin (a.s) canla başla Peygamber'i (s.a.a) savunuyordu. Eğer o olmasaydı, müşrikler Peygamber'i öldürmüş olacaktı.

Hind, Şehit Hamza'nın naaşına koşarak onu kötü bir biçimde parçaladı. Ciğerini çıkarıp çiğnedi. Bazı uzuvlarını kesip boynuna gerdenlik yaptı. Ebu Süfyan da, Hamza'nın mukaddes naaşının üzerine gelerek ayağıyla onu tekmeleyip, düşmanlığını ve sevincini izhar etti.

Müşriklerin ordusu, Peygamber'den (s.a.a) intikamını almış olarak zafer şarkılarıyla Mekke'ye geri döndü.

Kureyş'in hiçbir müsamaha göstermeden Peygamber'e (s.a.a) karşı açmış olduğu ezici savaşlardan iki örnektir bunlar. Kureyş, bu savaşlarla Peygamber'in (s.a.a) sesini kesmeyi ve getirdiği değerler ve ilkelerin nurlarını söndürmeyi amaçlıyordu. Ancak yüce Allah, bu mücadelenin sonunda Peygamberini onlara karşı muzaffer kıldı, dinini yüceltti ve peygamberini destekledi.

Mekke'nin Fethi

Peygamber (s.a.a), silâhlı kuvvetlerini kurup onu her türlü silâh ve teçhizatla donatarak o asrın en güçlü askerî gücünü oluşturdu ve bu orduyla Mekke'nin üzerine yürüdü. Bu niyetini ordudan gizledi. Kureyş'in durumdan haber olmasını ve ordusunun onlarla kanlı bir çarpışmaya girmesini istemiyordu. Mekke'nin

güvenli bir şehir olarak kalmasını ve hiç kan dökülmeden fethedilmesini istiyordu.

İslâm ordusu Mekke yakınlarına geldiğinde Peygamber (s.a.a), bütün askerlerine ateş yakmalarını emretti. Ateşler alevlendi ve ışığı Mekke'nin her yanını aydınlattı. Ebu Süfyan, onca ateşi görünce korkuya kapıldı ve:

"Bu geceki gibi bir ateş hiç görmedim." dedi.

Yanında da Büdeyl b. Verka vardı.

"Bunlar, vallahi Huzaa kabilesidir; savaş hırsı, onları kızdırmıştır." dedi.

Ebu Süfyan, onun sözünü reddetti ve:

"Huzaa, böyle bir ateş yakabilecek bir orduya sahip olmaktan çok daha az ve daha aşağıdır." dedi.

Abbas b. Abdulmuttalib, Ebu Süfyan'ı sesinden tanıdı ve ona lakabıyla seslendi:

"Ebu Hanzale!"

Ebu Süfyan da ona lakabıyla cevap verdi:

"Ebu'l-Fazl!"

Abbas şöyle devam etti:

"Yazıklar olsun sana Ebu Süfyan! Bu insanların arasında olan, Resulullah'tır (s.a.a) Mekke'ye zorla girecek olursa, Kureyş'in vay sabahına!"

Ebu Süfyan'ın bütün vücudu titremeye başladı; kesik bir sesle:

"Anam babam sana kurban, çare nedir?" dedi.

Abbas, onu katırının terkine bindirerek Resulullah'a (s.a.a) getirdi ve: "Ben ona aman vermişim." dedi. Peygamber (s.a.a), Abbas'a şöyle buyurdu:

"Onu kendi meskenine götür, sabah olunca bana getir."

Sabah olunca Ebu Süfyan'ı Peygamber'in huzuruna getirdiler; korkudan tir tir titriyordu. Peygamber (s.a.a) ona şöyle buyurdu:

"Yazıklar olsun sana ey Ebu Süfyan! Artık Allah'tan başka ilâh olmadığını bilmenin zamanı gelmedi mi?!"

Ebu Süfyan, korku bütün vücudunu kaplamış olduğu hâlde kısık bir sesle şöyle dedi:

"Anam babam sana kurban, sen ne kadar halim, ne kadar kerim ve -kavmine karşı- ne kadar iyi birisin! Evet, vallahi eğer Allah'la beraber bir ilâh olmuş olsaydı, bana kifayet ederdi diye düşünüyorum."

Peygamber (s.a.a) bu kez ona şöyle buyurdu:

"Yazıklar olsun sana ey Ebu Süfyan! Artık benim Allah'ın resulü olduğumu bilmenin zamanı gelmedi mi?!"

Ebu Süfyan utanmadan şu cevabı verdi:

"Anam babam sana kurban, sen ne kadar halim ve -kavmine karşı- ne kadar iyi birisin! Evet ama, vallahi bu konuda içimde biraz tereddüt var."

Abbas, onu azarladı ve boynu vurulmadan önce Peygamber'in Allah'ın resulü olduğuna şehadet getirmesini emretti. Ebu Süfyan, İslâm'ı kabul etmekten başka bir çaresinin olmadığını anlayınca diliyle şehadet getirdi, fakat kalbi küfründe baki kaldı. Resulullah (s.a.a), kendisine karşı savaşlar açan ve sahip olduğu tüm imkânları işini bitirmek için seferber eden Kureyş için genel bir af çıkardı.

Mekke'nin fethi, büyük olaylardan biriydi. Müslümanlara, karşı konulmaz bir güç kazandırmıştı. Muhalif güçler, artık Müslümanlara karşı direnemeyeceklerini görmüş; kanlarını korumanın en iyi yolunun, dilleriyle İslâm'ı ikrar etmek olduğunu anlamışlardı. Kalpleri ise küfür ve nifakta direnmeye devam ediyordu.

İslâm'a Muhalif Cephe

İslâm'a muhalif olan, ona kin besleyen, gece gündüz ona karşı tuzaklar kuran, onun hadiseler girdabında boğulmasını arzulayan, gailelere maruz kalmasını uman ve aleyhinde fikir geliştirip istişareler yapan cephede şu gruplar yer alıyordu:

1- Münafıklar

Münafıklar, dilleriyle Müslüman olan, ama kalplerinde küfrü ve nifakı gizleyen kimselerdi. Bunlar, İslâm için büyük bir tehlike oluşturuyorlardı. Çünkü iç düşman, Müslümanlar için dış düşmandan daha tehlikelidir. Müslümanlar arasında düşmanlığı yayıyor ve yüce Allah'ın kitabını tahrif ediyorlardı. Hatta kendileri için bir mescit yapmış ve Peygamber'den onda namaz kılmasını istemişlerdi. Ancak onların gerçek yüzü Peygamber'e aşikâr olunca o mescidin yakılmasını emretti.

Bunların İslâm için tehlikeli olduklarına nazaran, haklarında Münafikûn Suresi indi ve onların habisliğine ve nifakına değindi. Ebu Süfyan ve Ümeyye Oğulları'nın çoğu, münafıkların önde gelenlerindendi. Çünkü İslâm, onların ileri gelenlerinin kökünün kesmiş, çıkarlarını ve nüfuzlarını ellerinden almıştı.

2- Yahudiler

Yahudiler, Peygamber'in (s.a.a) hasımları ve düşmanları idiler. Peygamber'in (s.a.a) askerî meydanlarda elde ettiği zaferler onları korkutmuş, getirdiği dinin gönülleri fetheden hükümlerinin güzelliği ve öğretilerinin yüceliği onları şaşırtmıştı. Yahudiler, Arap Yarımadası'nda İslâm'a karşı savaşta etkin bir güce sahiptiler. Ebu Süfyan'ı, Peygamber'e (s.a.a) karşı savaşında malları ve diğer imkânlarıyla desteklemişlerdi. Tüm ekonomik güçlerini İslâm aleyhine ve Peygamber'in (s.a.a) işini bitirmek için seferber etmişlerdi.

Peygamber (s.a.a), Yahudilerin kendisine karşı en büyük tehlikeyi oluşturduklarını ve onlar var olduğu müddetçe İslâm'ın

hâkimiyetinin tam anlamıyla düzelmeyeceğini biliyordu. Bu nedenle azimle onların karşısında durdu ve Nazir Oğulları'nı Medine'den sürdü. Böylece başkentini onlardan temizlenmiş oldu. Aynı şekilde, Hayber kalelerinde onlarla savaşarak elebaşları ve ileri gelenlerini ortadan kaldırdı.

Peygamber (s.a.a), Yahudileri insan toplumu için yıkıcı bir unsur olarak görüyordu. Müslümanları onların şerlerine karşı uyarmıştı. Vâkıdî, Peygamber'in (s.a.a) son vasiyetinin şu olduğunu rivayet eder:

"Yahudileri yarımadaınızdan çıkarın."

İslâm tarihinden ve Peygamber'in (s.a.a) karşılaştığı zorluklardan aktardığımız bu kesitler, asıl konumuz için bir mukaddime niteliğindedir. O da şudur: Peygamber (s.a.a), dünyadan göçmeden önce ümmetine önderlik yapacak olan kişiyi tayin etti ve onu getirdiği değerler ve ilkelerin koruyucusu ve emini kıldı; onu bu değerleri insanlar arasında yaymakla görevlendirdi.

Peygamber'in (s.a.a) bu hassas işi ihmal ettiği, ümmeti kendi hâline bıraktığı ve ümmetin bu iş için dilediği kimseyi seçebileceğini söylemek, en zayıf ve en tutarsız görüşlerdendir. Çünkü bu görüş, ümmeti sapmalardan korumaya ve şaşkınlıktan kurtarmaya yönelik nebevî çizgiyle bağdaşmamaktadır.

Peygamber (s.a.a), ümmetinin gelecek tüm kuşaklarını fitneler ve sapmalardan koruyacak olan rehberi tayin ve ilân etmişti. Bu rehber, Kur'an ve İtret'ti. Peygamber (s.a.a), bunu her münasebette dile getirmiş ve herkese duyurmuştu. Ancak sahabeden bazıları, "Allah'ın kitabı bize yeter." diyerek buna karşı çıkmıştı. Bu tutum, Müslümanların arasında fitnelerin yaygınlaşmasına, değerlerin değişmesine, zalimlerin kendilerine musallat olmasına yol açtı. Sonuçta Müslümanların hükümdarları ve valileri, bir dönem Emevîlerden, bir başka dönem de Abbasîlerden oldu. Onlar da, Müslümanlar arasında zulmü,

haksızlığı ve baskıyı yaymak ve Müslümanları sevmedikleri şeyleri yapmaya zorlamak için hiçbir çabadan geri kalmadılar.

**HİLÂFET İSLÂMÎ
BİR ZARURETTİR**

Hilâfet -maksadımız devlet başkanlığıdır-, İslâm toplumunun oluşumunda en önemli unsurlardan ve ülkelerde adaletin yaşatılmasının şartlarındandır. Hayat, onsuz düzene girmez; toplumda güven, huzur ve istikrar kalmaz.

İslâm, hilâfet konusuna büyük önem vermiş; onu medeniyetinin ve misyonunun temel taşlarından biri olarak saymıştır. Şimdi hilâfet meselesinin konumuzla ilgili olan yönlerine kısaca değinmek istiyoruz:

Sözlükte Hilâfet

Hilâfet, sözlükte, başkasına vekâlet etmek demektir. Bu, ya vekâlet edilen kimsenin gıyabında, ya ölümünden dolayı, ya da aczinden dolayı olur. Bazen de, "**Musa, kardeşi Harun'a dedi ki: Sen, kavmim içinde benim halifem ol.**"¹ ayetinde söz konusu olan hilâfette olduğu gibi, vekâlet edeni şereflendirmek için olur.²

Şer'î İstılahta Hilâfet

Şer'î istılahta hilâfet, Peygamber'in (s.a.a) naibi ve vekili olarak din ve dünya işlerinde genel riyaset anlamına gelir.

İbn Haldun şöyle der: "Hilâfet, halkı şeriatın görüşü doğrultusunda uhrevî ve dünyevî maslahatlarına yönlendirmektir."

1- A'raf Suresi, 142. ayet.

2- Nizamu'l-Hükmi ve'l-İdareti Fi'l-İslâm, 207.

Sonra şöyle devam eder: "Hilâfet, gerçekte dini korumada ve dünya işlerini idare etmede şeriatın sahibine vekâlet etmektir."¹

Marudî, hilâfeti, "dini korumada ve dünyayı yönetmede nübüvvetin hilâfeti" olarak tarif eder.²

Peygamber'in Hilâfete Önem Vermesi

Peygamber (s.a.a), hilâfete büyük önem vermiş, onu İslâm toplumunun binasında en mühim unsurlardan saymış ve zamanının imamını tanımayan ateşle müjdelemiştir. Şöyle buyurmuştur:

"Kim zamanının imamını tanımadan ölürse, cahiliye ölümüyle ölmüştür."³

Müslüman bir insan için Rabbini ve dinini tanımadığı hâlde cahiliye ölümüyle ölmekten daha kötü bir akıbet olabilir mi?!

Kur'an-ı Kerim de imama itaatin gerekliliğini vurgulamış ve şöyle buyurmuştur:

"Allah'a itaat edin, Peygamber'e ve veliyy-i emirlerinize itaat edin."⁴

Veliyy-i emre itaat, Allah-u Teala'ya ve Resulü'ne itaat gibi farz ve gerekli olduğuna göre, Peygamber (s.a.a) kendinden sonraki halife ve imamı nasıl ihmal edebilir?!

Peygamber'in Hilâfeti Nübüvvetle Birlikte Gündeme Getirmesi

Peygamber (s.a.a), daha İslâm'a davetinin başlangıcında, hilâfeti Müminlerin Emiri İmam Ali"ye (a.s) bahşetmişti. Akrobalarını

1- İbn Haldun, Mukaddime, 166.

2- Marudî, el-Ahkâmü's-Sultaniyye, 3.

3- Hadis, bütün Müslümanların nezdinde sıhhatinde şüphe olmayan mütevatir hadislerdendir.

4- Nisa Suresi, 59. ayet.

peygamberliğine imana davet ettiği zaman onlara şöyle buyurmuştu:

"Benim kardeşim ve aranızdaki vasım ve halifem olmak üzere kim bu davette beni destekleyecektir?"

Hiç kimse Peygamber'e olumlu cevap vermemiş, bir tek İmam Emirü'l-Müminin ayağa kalkmış ve şöyle demişti:

"Ben ey Allah'ın Peygamberi, bu davette senin destekçin olacağım."

Bunun üzerine Peygamber (s.a.a), elini onun boynuna atmış ve akrabalarına hitap ederek şöyle buyurmuştu:

"Bu, benim kardeşim ve aranızdaki vasım ve halifemdir; onu dinleyin ve ona itaat edin."¹

Evet; Peygamber (s.a.a), hilâfet meselesine büyük önem vermiş, onu nübüvvetle birlikte gündeme getirmiş ve bu ağır mesuliyeti ilim, takva ve din uğruna zahmet çekmede Müslümanların en faziletlisi olan kimseye vermiştir.

Hilâfete Olan İhtiyaç

Hilâfet, Müslümanların kesinlikle ihtiyaç duydukları İslâmî bir zarurettir. Çünkü İslâm; hadler, cezalar, muameleler, müeyyidiler, marufu emretme ve münkerden sakındırma, yüce Allah yolunda cihat vs. gibi birtakım hükümleri ihtiva etmektedir ve başında Müslümanların imamlarından biri bulunmayan ve insanların arasında yüce Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyen bir İslâm devleti olmadan bu hükümlerin uygulanması ve hayata geçirilmesi mümkün değildir.

1- el-Fisal Fi'l-Mileli ve'l-Ehvai ve'n-Nihal, 4/87.

Hilâfetin Gerekliği Hususunda Müslümanların İttifakı

Müslümanlar, hilâfetin zarureti hususunda ittifak hâindeler. İbn Hazm el-Endülüî şöyle der: "Bütün Ehl-i Sünnet, bütün Mürcie, bütün Şîiler ve bütün Haricîler, imametin gerekli oluşu ve ümmetin, aralarında Allah'ın hükümlerini ikame edecek ve onları Resulullah'ın (s.a.a) getirdiği şeraitin hükümleriyle yönetecek adil bir imama itaat etmesinin farz oluşu hususunda ittifak etmişlerdir. Bir tek Haricîlerin Necdetliler fırkası hariç. Onlar şöyle demişlerdir: "İnsanların, kendileri için bir imam tayin etmeleri gerekli değildir. Onlara farz olan, hakkı birbirlerine vermektir." Bugün bu fırkaya mensup birinin var olduğunu bilmiyoruz. Bunlar, Necdet b. Umeyr el-Haneffîye mensup kimselerdir. Bu fırkanın görüşü itibar edilir bir konumda değildir; reddi ve iptali için de zikrettiğimiz fırkaların tümünün bu konuda ittifak içerisinde olması yeterlidir.

Biz, hilâfetin zarureti hususundaki delilleri "Nizamul-Hükmi ve'l-İdareti Fi'l-İslâm" adlı eserimizde geniş bir şekilde kaleme almış ve orada Ali Abdurrazzak'ın İslâm'da hilâfetin gerekli ve zarurî olmadığı yönündeki delilini çürütmüş bulunmaktayız.

İmamın Nitelikleri

Ümmetin önderi olan imamda ilim, takva, parlak fikirlilik, düşünce asaleti, siyaset işlerine ve ümmetin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarına tam vukuf gibi tüm iyi özellikler ve üstün niteliklerin tam olarak toplanmış olması gerekir.

Ümmetin önderliğini melekeler, kabiliyetler ve dünya sorunlarına ve düzenlerine vukuf bakımından insanların en seçkini üstlenmelidir ki adalet ve eşitlik nimetinden faydalanan salih toplumu oluşturabilsin.

İslâm'da siyasî fıkıhla ilgilenen kimseler, imamda toplanması gereken şartları şöyle zikretmişlerdir:

- 1- Kapsayıcı şartlarıyla adalet. Yani, büyük günahları işlemekten ve küçük günahlara ısrardan sakınmak.
- 2- Gelişmeler ve hükümlerde içtihat yapabilecek derecede ilim.
- 3- Duyu organlarının işitme, görme ve konuşma gibi fonksiyonlarını yerine getirebilecek derecede sağlıklı olması.
- 4- Organların hareket etmeye ve hızlı biçimde ayağa kalkmaya engel olacak bir özür ve eksiklikten salim olması.
- 5- Halkı idare ve maslahatları tedbir edebilecek bir görüş.
- 6- İslâm yurdunu koruma ve düşmanla cihat etme görevini üstlenebilecek cesaret ve yiğitlik.
- 7- Soy, yani imâmın Kureys'ten olması.¹

Farabî'ni Görüşü

Farabî'ye göre, Medine-i Fazıla'nın (İdeal Toplum'un) en yüksek başkanında şu niteliklerin toplanması gerekir:

"O; bilge, cismi güçlü, iradesi güçlü, anlaması iyi, hıfzı iyi, zekâsı tam, konuşması güzel, ilmi seven, ilim yolunda zahmetlere katlanan, bedensel lezzetlere düşkün olmayan, doğruluğu seven, yüce karakterli, adil, insaflı, cesaretli, girişimci... biri olmalıdır."

Ona göre, bu nitelikler bir adamda toplanmadığı zaman Medine-i Fazıla başkansız kalır ve bu da toplumun helâkine yol açar.²

Bu konuda, "Nizamu'l-Hükmi ve'l-İdareti Fi'l-İslâm" adlı kitabımızda geniş bir araştırma sunmuş bulunmaktayız.

Şia'nın Görüşü

İslâm fırkaları içerisinde hilâfet konusuna en çok önem veren, bu konuyla en çok ilgilenen ve bu konuda en çok görüş belirten

1- el-Ahkâmu's-Sultaniyye, 4 ve 5.

2- et-Tanzimü'd-Düvelî, 53-55.

fırka, Şia'dır. Şia'ya göre halifede bulunması gereken bazı nitelikler vardır ki onlardan bazıları şunlardır:

1- İsmet (Masumluk)

İsmet, imâmın dünyaya geldiği günden hayatının sonuna kadar bilerek veya yanlışlıkla veya dalgınlıkla kötü işleri yapmaktan ve günahları işlemekten uzak olmasıdır. O, hayatının bütün dönemlerinde tüm faziletler ve kemallerin birleştiği nokta olmalıdır.

Şia'nın bu konudaki istidlâli son derece sağlam ve güvenilirdir. Onlar, bu konuda delil olarak Ehl-i Beyt İmamları'nın takva ve din uğruna zahmete katlanma örnekleriyle dolu hayatlarını delil gösterirler. Bakın tertemiz soyun efendisi Emirü'l-Müminin (a.s) ne buyuruyor:

"Allah'a andolsun ki, eğer bir karıncanın ağzından bir arpa kabuğunu çekip alarak Allah'a karşı günah işlemem için göklerinin altındakilerle birlikte yedi iklimi bana verecek olsalar, yine de bunu yapmam."¹

Bu, ismetin en yüksek mertebesi değil mi?! İmam'ın ismetinden bir örnek daha verelim: İmam, hilâfet görevini üstlendiğinde İbn Abbas'ın mağrurlandığını gördü. Çünkü hilâfet, artık amcası oğluna dönmüştü. İmam, elinde tamir etmekle meşgul olduğu hurma lifinden bir pabuç olduğu bir sırada İbn Abbas'a dedi ki:

"Ey İbn Abbas, bu papucun kıymeti ne kadardır?"

- "Onun bir kıymeti yoktur, ey Müminlerin Emiri."

- "Eğer bir hakkı diriltmem ve bir batılı defetmem söz konusu olmasa, bu papuç, size halifelik yapmaktan daha iyidir."²

İsmet (masumluk) bu değil mi?!

1- Nehcü'l-Belâga, Hutbe 224.

2- Nehcü'l-Belâga, 33.

Bir örnek daha: Abdurrahman b. Avf, Ömer b. Hattab'ın öldürülmesinden sonra hilâfeti kendisine vermesi için Şeyheyn'in (Ebu Bekir ve Ömer) siretine bağlı kalmasını şart koşunca İmam (a.s) ona olumlu cevap vermedi ve ümmeti yönetmede sadece Allah-u Teala'nın kitabı, Peygamber'in sünneti ve kendi özel içtihadıyla amel edeceğini söyledi. Eğer iktidar taliplerinden olsaydı, ona olumlu cevap vererek hilâfeti ele geçirir, sonra da kendi özel içtihadıyla amel ederdi.

İmam Ali'nin (a.s) ve diğer Ehl-i Beyt İmamları'nın (a.s) hayatlarındaki her olay ve gelişmede masum olduklarının işareti ve tasdiki vardır. Bu nedenledir ki Peygamber (s.a.a) onları, önünden de, arkasından da batılın kendisine yol bulamadığı Kur'an ile bir arada zikretmiştir. Eğer onlarda haktan en ufak bir ayrılma söz konusu olsaydı, bu bir arada zikretme doğru olmazdı.

Büyük İslâm şairi Kumeyt el-Esedî onları şöyle tavsif etmiştir:

"İyilik ve cömertliğe yakın / Hükümleri uygulamada zulümden uzak / İnsanların hata ettiği konularda isabetli / İslâm'ın temellerini sağlamlaştıran / Rahmet pınarları kuraklaştığında insanlar ve aslanlar / Yetim çocukların bakıcı sığınakları."

Eğer ismetin (masumluluğun) üstünde bir takva ve iman mertebesi olmuş olsaydı, kuşkusuz ona sahip olurlar ve bu onların ayırıcı özelliği olurdu.

2- İlim

Şia, tarihinin başlangıcından insanların bugününe kadar Ehl-i Beyt İmamları'nın (a.s) tüm ilim ve marifet dallarında yeryüzü ehlinin en bilgini olduklarına inanmaktadır. En sağlam deliller de onları desteklemektedir. İşte o delillerden bazı örnekler:

Me'mun el-Abbasi, İmam Ali b. Musa'yı (a.s) veliahtlık makamına getirip onun yüce şahsiyetini ve büyük üstünlüğünü görünce haset ve kıskançlığa kapılarak dünya ilim adamlarını Horasan'a getirtti ve gizlice onlarla görüşerek İmam'ı cevabını

bilmediği bir soruyla imtihan etmeleri hâlinde kendilerine büyük bir servet vadetti. İlim adamları, en girift ve en karmaşık meseleleri araştırmaya koyuldular ve İmam (a.s) ile bir araya geldiklerinde onları İmam'a sordular. İmam (a.s) da onları susturacak cevaplar verdi. Çeşitli defalarda İmam'a yirmi dört bin mesele sorulmuş ve İmam (a.s) hepsinin cevabını vermiştir. İmam ile görüşen hemen her ilmî heyet, yanından ayrılırken onun imametine boyun eğmiş olarak ayrılırdı. Ondan sonra da İmam Cevad (a.s) aynı konumdaydı. Babasının hilâfetinden sonra imamet görevini üstlendiğinde dokuz veya yedi yaşındaydı. Böyle küçük bir yaşta felsefî ve kelâmî konuların içinden çıkması mümkün değildi herhâlde. Bu nedenle Abbasîler, hep birlikte onu imtihan etmeye karar verdiler. Amaçları, onun başarısızlığını ispatlayıp, böylece Ehl-i Beyt mektebine yıkıcı darbeyi indirmektir. Çünkü Ehl-i Beyt mektebine inananlar, imamlarının tüm dünya bilginlerinden daha bilgili olduklarını ilân etmişlerdi. Abbasîler, bu niyetlerini uygulama safhasına geçirerek Bağdat âlimlerini toplayıp, onlardan İmam'ı imtihana çekmelerini istediler. Abbasî sarayının en geniş salonunda düzenledikleri bir toplantıda Bağdat'ın tüm âlimleri ve önemli şahsiyetlerini bir araya getirdiler. İlim adamları öne çıkarak İmam'ı sorular sormaya başladılar. Çeşitli konularda İmam'a sorular yönelttiler. İmam da tecrübeli bir âlim gibi sorularının cevabını verdi. Âlimler şaşırıp kaldılar. Çeşitli ilim alanlarından yirmi bin soru sorulmuş ve İmam da hepsine cevap vermişti. İstedikleri amaçlarına ulaşamayan Abbasîler, bu hadiseden sonra İmam'ı haince ortadan kaldırmaya azmettiler.

Her neyse, Ehl-i Beyt İmamları (a.s) ilimlerini, yeryüzünde ilim ve hikmet pınarlarını fışkırtan dedeleri Resulullah'tan (s.a.a) almışlardır.

İmam'ın Görevleri ve Sorumlulukları

İslâm, Müslümanların işlerini idare etme makamında olan kimsenin üzerine, yerine getirmesi gerekli olan birtakım görevler bırakmıştır. Bu görevlerin başında, Müslümanların ekonomik ve teknolojik hayatlarını yönetmek, onları çöküş ve geri kalmışlığın her türlüşünden uzak tutmak gelir.

Kuddamî, Müslümanların idarecilerine farz olan görevleri sıralarken şu maddelere yer vermiştir:

1- Sabit ve değişmez ilkeleriyle ve selefin icma ettiği hususlarıyla dini korumak. Din korunmuş olsun ve ümmetin düzeni bozulmasın diye bir bid'atçi veya ayağı kaymış bir şüpheli ortaya çıktığında ona delil ve burhanıyla doğruyu beyan etmek, onu hak ettiği bir yöntemle bundan men etmek.

2- İnsanların huzur içinde işleri güçleriyle meşgul olabilmesi ve canları ve malları konusunda bir korkuları olmaksızın yolculuklarını yapabilmesi için İslâm topraklarında güvenliği sağlamak.

3- Düşmanın sınırdan içeri sızıp bir yasağı çiğneyememesi veya bir Müslüman veya zimmet ehlinin kanını akıtamaması için gerekli araç gereçleri temin edip yeterli insan gücünü toplayarak sınırları sağlamlaştırmak.

4- Allah'ın dininin bütün dinlere galip gelmesi yönündeki İlâhî vaadin gerçekleşmesi amacıyla Müslüman oluncaya veya Müslümanların zimmetine girinceye kadar İslâm'a savaş açmış inatçı kâfirlerle cihat etmek.

5- Hiçbir zalimin haddini aşmaması ve hiçbir mazlumun haksızlığa uğramaması için hükümleri uygulamak ve davaları karara bağlamak.

6- Haramlardan kaçınılması, canların ve malların korunması için hadleri uygulamak.

7- Emin ve kifayetli kişileri iş başına getirmek ve insanların mallarını emin kişiler vasıtasıyla korumak.

8- Şeraitin farz kıldığı fey', sadakalar ve vergiyi adilane bir şekilde toplamak.

9- Beytülmalden herkese ödenecek bağışın miktarını belirlemek ve israf veya cimriliğe kaçmaksızın herkese müstahak olduğu miktarı geciktirmeksizin veya öne almaksızın zamanında ödemek.

10- Genel işlerin kontrol ve denetimini bizzat elinde bulundurmak, valilerine ve memurlarına itimat etmemek. Çünkü emin de ihanet edebilir, hayır dileyen bir insan da kandırabilir. Allah-u Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Ey Davud! Biz seni yeryüzünde halife kıldık; o hâlde insanlar arasında hak üzere hükmet ve nefsinin isteğine uyma; sonra seni Allah yolundan saptır."**^{1,2}

Bunlar, Maverdî'nin zikrettiği üzere, Müslümanların yöneticilerinin yerine getirmesi gerekli olan sorumluluklarıdır. Ancak bizim bundan daha dakik ve daha derin olan bir metne bakmamız gerekir. O da, sosyal adaletin öncüsü Müminlerin Emiri İmam Ali'den (a.s) bu konuda nakledilen sözlerdir.

İmam'ın Nazarında Sorumlulukları

Müminlerin Emiri İmam Ali'nin (a.s) nazarında devlet başkanı ve yöneticisinin sorumlulukları, devletin siyasî ve ekonomik bütün işlerini kapsar. Bu sorumlulukları şöyle sıralayabiliriz:

1- İmam Örnektir

İmam'ın yönetim hakkındaki felsefesi, hâkim gücün temiz, onurlu ve davranışlarında başkalarına örnek olması gerektiği yönündedir. Buna göre yöneticiye, adalet ölçülerinin tamamını

1- Sâd Suresi, 26. ayet.

2- Nizamu'l-Hükmi ve'l-İdreti Fi'l-İslâm, 233.

kendisi hakkında uygulaması gerekir. İmam'ın sözlerini dinleyelim:

a) Şöyle buyurmuştur: "İnsanların önderi olmaya aday olan kimse, başkalarını eğitmeden önce kendini eğitmeye başlasın; diliyle terbiye etmeden önce davranışıyla terbiye etsin. Kendisinin öğretmeni ve eğitmeni olan kimse, insanların öğretmeni ve eğitmeni olan kimseden daha çok saygı ve övgüye lâyıktır."¹

b) Yine buyurmuştur: "Ey insanlar! Allah'a andolsun ki, ben sizden önce yerine getirmeden sizi bir itaate teşvik etmiyorum; sizden önce sakınmadan sizi bir günahattan sakındırıyorum."²

İslâm'da sosyal adaletin öncüsü İmam Emirü'l-Müminin'den (a.s) başka hiçbir yöneticinin hayatı boyunca uygulamadığı bu yüce örnekleri görüyor musunuz?..

2- İmam'ın Halkın Sıkıntılarına Ortak Olması

İmam'a (a.s) göre Müslümanların imamı ve önderi, zamanın sıkıntıları ve geçim darlığında halka ortak olmalı; giyecek, yiyecek ve mesken hususunda onlardan ayrıcalıklı olmamalıdır. İmam (a.s) kendisi hakkında bunu uygulamış, fakirlerin yaşadığı gibi bir hayat yaşamıştı.

Şöyle buyurmuştur: "Eğer isteseydim, şu balın safını, şu buğdayın iyisini, şu ipekten dokunmuş kumaşları elde etmenin yolunu bulabilirdim. Fakat heyhat! Hicaz'da veya Yemame'de belki bir parça ekmek bile bulamayan, tokluk nedir bilmeyen kimseler varken nefsimin isteğinin beni yenmesi, hırsımın beni yemeklerin iyisini seçmeye sevk etmesi mümkün mü?! Ya da çevremde aç karınlar, susuzluktan yanmış ciğerler varken tok karınla uyumam veya şairin, 'Çevrende tabaklanmamış deriye özlem çeken ciğerler varken karnı tok olarak yatman dert olarak

1- Biharu'l-Envar, 2/56, hadis 33; Nehcü'l-Belâga, Hikmetli Sözler 73.

2- Nehcü'l-Belâga, Hutbe 175.

sana yeter.' dediği gibi olmam mümkün mü?! Zamanın sıkıntılarında onlara ortak olmadan, yaşantının zorluğunda onlara örnek olmadan, 'Bu, müminlerin emiridir.' denilmesiyle mi kendimi avutayım?! Ben, tasası yemi olan bağlı hayvan gibi güzel yiyecekleri yemekle meşgul olmak için yaratılmadım."¹

Tarih boyunca dünyada hangi hükümdar veya yönetici, İmam Emirü'l-Müminin (a.s) gibi bir davranış sergileyebilmiş veya onun gibi dünyadan sıyrılmıştır?! Gerçekten de Allah-u Teâlâ onu, yeryüzünde bir örnek olarak yaratmış, Resulü için vasi ve halife seçmiş ve Peygamber'den sonra insanların imamı kılmıştır.

3- Devlet Malları Hususunda İhtiyatlı Olmak

İmam, devlet malları konusunda şiddetle kaçınmış, kendisi ve ailesine ondan hiçbir şey harcamamıştır. Devlet malını sadece Müslümanların maslahatı doğrultusunda ve fakirler ve güçsüzlerin geçimini temin için harcardı. Ashabının ileri gelenlerinden bazıları İmam'a, ashabından tanınmış simaları düşmanı Muaviye b. Ebu Süfyan ile savaşmaya teşvik etmek için onlara mal mülk vermesini önerdiler. İmam, onların önerilerini reddedip şöyle buyurdu:

"Bana, yönetimim altındaki kimselere zulmederek zafer elde etmeyi istememi mi emrediyorsunuz?! Allah'a andolsun ki, gece gündüz birbirini kovaladıkça, gökte yıldız yıldızı takip ettikçe buna yanaşmam. Mal benim olsaydı, yine de onu insanlar arasında eşit olarak paylaştırdım. Mal, Allah'ın malı olunca nasıl bunu yapmam?! Bilin ki, malı hak olmayan yerde harcamak, savurganlık ve israftır. Bu iş, sahibini dünyada yüceltir, ahirette alçaltır; insanlar arasında saygın kılar, Allah katında hor hakir eder."²

1- Nehcü'l-Belâga, Mektup 45.

2- Nehcü'l-Belâga, Hutbe 126.

Evet; İmam'ın (a.s) devlet malı hususundaki siyaseti, şiddetli bir şekilde kaçınmak ve sakınmaktır.

Osman'ın Müslümanların mallarından kendisi ve yakınlarına tahsis ettiği mallarla ilgili olarak da şöyle buyurmuştur:

"Allah'a andolsun ki, onunla kadınlarla evlenildiğini, cariyeler alındığını görsem bile, onu geri alırım. Çünkü adalette genişlik vardır. Adaletten sıkılanlar, zulümden daha çok sıkılırlar."¹

Memurlarına da tutumlu olmayı ve israf etmemeyi emretmiştir. Memurlarından birine şöyle buyurmuştur:

"Tutumlu davranarak israfı terk et. Bugün yarını düşün. Maldan zarurî ihtiyacın olduğu kadarını tut, fazlasını ihtiyaç günün (kıyamet) için takdim et. Allah'ın yanında mütekebbirlerden olduğun hâlde sana mütevazıların mükâfatını vermesini mi umuyorsun?! Zayıfı ve dolu mahrum bırakarak nimetler içinde yüzdüğün hâlde Allah'ın sana sadaka verenlerin sevabını vermesini mi bekliyorsun?! Kişi ancak geçmişte yaptıklarının karşılığını görür ve önceden gönderdiklerine varır."²

İmam'ın (a.s) önemle üzerinde durduğu şey, devlet mallarında ihtiyata riayet etmek, onu güçsüzlere, dullara ve öksüzlere infak etmek, onların açıklarını kapatmak ve onları yoksulluk ve yoksunluktan kurtarmaktır. İmam'ın devlet malları konusundaki ihtiyat ve duyarlılığının bir örneği, Basra valisi Ziyad b. Ebîh ile ilgili olarak yaşanmıştır. İmam'a Ziyad'ın Müslümanların mallarından bir şeyleri kendisine ayırdığı haberi ulaşınca ona şöyle yazmıştı:

"Doğru bir yeminle Allah'a yemin ederim ki, eğer Müslümanların ganimetlerinden küçük veya büyük bir şeyde

1- Biharu'l-Envar, 41/116; Nehcü'l-Belâga, Hutbe 15.

2- Nehcü'l-Belâga, Mektup 21.

iharet ettiğin bana ulaşırsa, seni öyle sıkıştırırım ki, malı az, yükü ağır ve işi zayıf şekilde ortada kalırsın."¹

Eğriliklerini düzeltmek ve yoksulluk ve yoksunluğun gölgesini üzerlerinden kaldırmak için Allah-u Teâlâ'nın kulları için istediği adalet budur işte.

İmam'ın devlet malları hususundaki ihtiyatına güzel bir örnek: İmam'ın amcasının oğlu ve aynı zamanda Seyyidetü'n-Nisa'dan olan kızı Zeyneb-i Kübra'nın kocası Abdullah b. Cafer, İmam'dan bir miktar yardım almak için ta Medine'den kalkıp İmam'ın yanına gelerek:

"Ey Müminlerin Emiri! Bana bir miktar yardım edilmesini veya biraz azık verilmesini emreder misiniz?! Allah'a andolsun ki hiç azığımız kalmamıştır. Bu hâlimizle bineğimi satmaktan başka çarem kalmamıştır..."

İmam ona şu cevabı verdi:

"Allah'a andolsun ki bunu yapamam. Ancak eğer amcanın hırsızlık yapıp da sana bir şeyler vermesini emredersem, o başka."

İmam'ın gerçek hayatta uyguladığı bu sonsuz adaleti görüyor musunuz?!

İmam'ın izlediği malî siyasetten bir diğer örnek de, Muhammed b. Fuzeyl'in Harun b. Antere vasıtasıyla Zazan'dan naklettiği şu olaydır: Diyor ki Zazan: Kanber ile birlikte İmam Emirü'l-Müminin'in (a.s) yanına gittim. Kanber, İmam'a dedi ki:

- "Kalk ey Müminlerin Emiri! Senin için bir şeyler saklamışım."

- "Vay hâline, ne saklamışsın?!"

- "Kalk da benimle birlikte gel."

1- Nehcü'l-Belâga, Mektup 20.

İmam, onunla birlikte evine gitti. Bir de ne görsün! Altın ve gümüş kaplarla dolu bir çuval! Kanber dedi ki:

"Ey Müminlerin Emiri! Baktım ki sen, payına düşen her şeyi paylaşıyorsun, o yüzden beytülmalden bunu senin için biriktirdim."

İmam feveran etti, şiddet ve öfke ile Kanber'e bağırdı:

"Ey Kanber! Büyük bir ateşi benim evime sokmuşsun!"

Sonra İmam, kılıcıyla o çuvala vurdu, içindekiler ortalığa dağıldı. Ardından halkı çağırды ve onlara şöyle buyurdu:

"Bunları hisselerle göre paylaşırın."

Sonra da kalkıp beytülmale gitti ve orada ne bulduysa halka dağıttı.¹

Şa'bî rivayet eder; der ki: "Kûfe'nin Rahbe mahallesine gitmiştim. O sırada ben bir delikanlıydım. Gördüm ki Ali, altın ve gümüşten iki yığının başında durmuş, elinde de bir kamçı var; kamçısıyla insanları uzaklaştırıyor, sonra malın yanına dönüp onu paylaşıyordu. O maldan hiçbir şey kalmayınca kadar bu işe devam etti. Sonra da evine döndü ve kendisiyle birlikte o maldan az veya çok bir şey götürmedi. Eve dönüp babama dedim ki:

- "Andolsun ki ben insanların en hayırlısını gördüm."

- "Oğlum, kimdir o?"

- "O, Ebu Talib oğlu Ali'dir; gördüm ki şöyle yapıyordu." dedim ve olayı kendisine anlattım. Babam ağladı ve dedi ki:

"Sen, insanların en hayırlısını görmüşsün."

Evet; İmam, Allah'ın kendisine lütfettiği takva ve dünyaya rağbetsizlik sayesinde insanların en hayırlısıdır.

1- Nizamu'l-Hükmi ve'l-İdareti Fi'l-İslâm, 235.

İmam'ın Müslümanların malları konusundaki ihtiyatı ve adaletiyle ilgili bir örnek de, kardeşi Akil'in Kûfe'de yanına gelmesi sırasında yaşanmıştır. Akil, büyük bir malî sıkıntı içindeydi. İmam'a gelerek:

- "Borcumu ödemen için sana geldim." dedi.

- "Borcun ne kadardır?"

- "Kırk bin."

- "Allah'a yemin ederim ki o kadar para benim yanımda yok ve ben o kadar paraya sahip değilim. Ama bekle, beytülmalden benim payıma düşen çıksın, onu sana vereyim."

Akil, gecikmeden şöyle dedi:

"Beytülmal senin elindeyken sen bana beytülmalden çıkacak payını beklememi söylüyorsun!"

İmam, onu azarladı ve İslâm mantığıyla kendisine cevap verdi:

"Bana, Müslümanların beytülmalini açıp onların mallarını sana vermemi mi emrediyorsun?! Oysa onlar Allah'a tevekkül etmiş ve beytülmalin kapılarını kilitlemişlerdir! Eğer dilersen, kılıcımı alırsın, ben de kılıcımı alırım ve hep birlikte Hire'ye çıkarız; orada zengin tüccarlar var, onların birine saldırır ve malını alırız."

Akil, büyük bir ümitsizlik ve mahrumiyet içinde geri döndü ve:

"Ben Muaviye'ye gidiyorum." dedi.

"O, senin bileceğin bir şey."

Akil, Kûfe'yi terk etti ve Muaviye'ye gitti. Muaviye, söze başladı ve:

"Ali ve ashabını ne hâlde bırakıp geldin?" dedi.

Akil, Muaviye'ye hak ve doğruluk üzere cevap verdi:

"Sanki Muhammed'in (s.a.a) ashabı idiler, sadece Resulullah'ı (s.a.a) aralarında görmedim. Sen ve ashabın ise, sanki Ebu Süfyan'ın ashabısınız, sadece Ebu Süfyan'ı aranızda görmüyorum."¹

Bize göre Ebu Süfyan fazlasıyla onların arasındaydı. O da, Ebu Süfyan'ın gözünün ışığı ve Arapların kirası (padişahı) Muaviye idi.

4- İmam İnsanların Güçsüzleri Gibi İdi!

İmam'ın (a.s) yönetimle ilgili felsefesi, onun giyim kuşamında, yiyecek içeceğinde ve oturacağı meskende halkın güçsüzleri gibi olmasını gerektiriyordu. Bu konuda İmam'dan şöyle nakledilir:

1- Buyurmuştur ki: "Allah beni, kullarına imam kılmış ve bana nefsim, yiyeceğim, içeceğim ve giyeceğim hususunda kısıtlamayı farz etmiş, güçsüz insanlar gibi yaşamamı emretmiştir ki fakir benim fakirliğime uysun ve zengini zenginliği azdırmamın."²

2- Yine buyurmuştur: "Allah, hak imamlarına, kendilerini halkın güçsüzleri yerine koymalarını emretmiş ki fakire fakirliği zor gelmesin."³

5- Ayrıcalıkları Ortadan Kaldırması

İmam (a.s), hükümeti döneminde insanların sultanları ve başkanları için tanıdıkları ayrıcalıkları ortadan kaldırdı. Enbar'da halkın coşkulu ve kalabalık karşılamasıyla karşılaştı. Enbarlılar, İmam'ı ağırlamak için bazı hayvanlar takdim ettiler. İmam, bundan hiç hoşlanmayarak onlara:

"Beraberinizdeki bu hayvanlar da neyin nesi? Bu yaptığınızdan amacınız nedir?" dedi.

1- Üsdü'l-Gabe, 4/425.

2- Usulü'l-Kâfi, 1/410.

3- Rebiü'l-Ebrar, 4/85-86.

Onlar İmam'a şu cevabı verdiler:

"Ey Müminlerin Emiri! Bu yaptığımız, bizim emirlere saygımızı ifade eden bir huyumuzdur. Bu yük beygirleri de bizim sana hediyeimizdir. Ayrıca sana ve Müslümanlara yemek de yapmışız. Hayvanlarınız için de bol miktarda ot hazırlamışız."

Bunun üzerine İmam şu sözleriyle onları azarladı:

"Emirlere saygınızın ifadesi olduğunu söylediğiniz davranışınıza gelince, Allah'a andolsun ki bu davranışınızın emirlere hiçbir faydası yoktur. Siz bu davranışınızla sadece kendi nefislerinizi ve bedenlerinizi zahmete sokuyorsunuz. Bir daha bunu yapmayın. Bu hayvanlarınıza gelince, eğer bunları sizden alıp da haracınıza saymamızı isterseniz, onları sizden alırsınız. Bizim için yaptığınız yemeğe gelince, bilirsiniz ki biz sizin mallarınızdan parayla satın almadığımız bir şeyden hoşlanmayız."¹

İmam'ın hayatı ve gidişatında sergilediği bu adaleti görüyor musunuz?! O, bu tutumuyla emirlik ve büyüklük sevgisi uğruna kendilerini kaybeden saltanat ve iktidar düşkünlerini rezil etti.

İmam'ın (a.s) nazarında hükümdar, insanları hayra doğru sevk ve idare eden bir çobandır ki onların eğriliklerini düzeltir, işlerini yoluna koyar ve onları en doğru ve sağlam olana iletir.

6- İmam İle Konuşma Şekli

İmam (a.s) ashabından bazılarına kendisiyle nasıl konuşulacağı hakkında şöyle buyurdu:

"Benimle, zorbalarla konuşulduğu gibi konuşmayın. Öfkeli kimselerden sakınıldığı gibi benden sakınmayın. Yapmacık davranışlarla benimle ilişki kurmayın. Bana söylenen hak sözün ağızma gideceğini ve yüceltmeyi isteyeceğimi zannetmeyin. Hakkın kendisine söylenmesi veya adaletin kendisine arz

1- Vak'atü Sıffin, 161.

edilmesi nefesine ağır gelen kimseye, hak ve adalet ile amel etmek daha ağır gelir. Hakkı söylemekten veya adalet üzere danışmaktan kaçınmayın. Çünkü ben, kendi gözümde (Allah'ın koruması olmaksızın) hata etmekten uzak biri değilim. Yaptığım işlerde de bundan emin değilim. Ancak nefsim benden daha çok malik olan Allah onu korursa, o başka."¹

Bu sözler, adalet ve faziletin en yüce örneklerini içermektedir. İşte onlardan bazıları:

- 1- İmam'a, zorbalar ve iktidar âşıklarına söylenen tantanalı lakaplar ve şaşaalı vasıflarla hitap etmemek.
- 2- İmam'a karşı yağcılık ve yaltaklık yapmamak. Çünkü İmam'a göre halkın emirler ve başkanlarla olan ilişkisi hayırhahlık ve açık yüreklilik esası üzerine olmalıdır, sosyal ikiyüzlülüğün tezahürlerinden olan yağcılık ve yaltaklık esası üzerine değil.
- 3- İmam hakkında hakkı duymaktan ve adaleti yerine getirmeye koştuktan hoşlanmadığını düşünmemek.
- 4- Halkın durumunu düzeltecek önerileri İmam'dan esirgememek.
- 5- Hakkı açıkça söylemek ve iktidara vazifeleri ve sorumluluklarını hatırlatmak.

Bunlar, insanî düşüncenin önderi ve insan haklarının kurucusu İmam Ali'nin sözlerindeki önemli noktalar...

Şimdi hilâfet bahsinin en önemli konularından olan Peygamber'in (s.a.a) İmam'ı ümmetin önderliği ve rehberliğine seçmesi konusuna dönelim.

Peygamber'in İmam'ı Halife Olarak Seçmesi

Peygamber'in (s.a.a) İmam Emirü'l-Müminin'i kendisinden sonra halife olarak seçmiş olduğunda hiçbir şek ve şüphe

1- Nehcü'l-Belâga, Hutbe 216.

yoktur. Bu söz, duygusallık veya firkasal bir bağnazlıkla söylenen bir söz de değildir. Bu, batılın hiçbir yönden sirayet edemediği gün gibi aşikâr olan hakkın ta kendisidir.

Peygamber (s.a.a), ümmetinin izleyeceği yolun genel önderi olarak Emirü'l-Müminin'i seçti, onu ümmetinin hidayet imamı olarak tayin etti. Bunun delillerinden bir kısmı şöyledir:

1- Allah'ın kitabının açıkça ifade ettiği üzere Peygamber (s.a.a) ümmetine çok düşküdü: **"Andolsun, size kendinizden bir peygamber gelmiştir; sıkıntınız ona ağır gelir, size çok düşkün ve müminlere karşı pek şefkatli ve merhametlidir."**¹ Peygamber (s.a.a) ümmetini hidayet etmek, onları fitneler ve hadiseler girdabından kurtarmak için gerçekten de anlatılamayacak sıkıntılar ve acı olaylar yaşadı. Yeryüzünde Allah-u Teâlâ'nın hükümlerini hâkim kılmak uğruna en çetin, en belâlı ve en sıkıntılı harplere girdi. Şimdi, acaba kendisinden sonra ümmetini başıboş bırakması, hercümerç meydanlarında yorgun ve bitkin düşmelerine rıza göstermesi ve Ümeyye Oğulları ile Abbas Oğulları gibi Müslümanlara zulmetmekte ellerinden geleni artlarına koymayan, onları hoşlanmadıkları işlere zorlayan hırsızların, halifesi unvanıyla minberine kurulmasına müsaade etmesi düşünülebilir mi?!

2- Peygamber'in (s.a.a) getirdiği İslâm, bir dizi nizamlar ve hükümler mecmuasıdır ki kendisinden sonra da adil, âlim ve basiretli bir imam tarafından hayat sahnesinde uygulanması gerekir. O hâlde Peygamber (s.a.a), nasıl kendisinden sonra bu nizamlar ve hükümleri, onları hakkıyla bilen ve hayata geçirecek olan bir imamsız bırakabilir?!

3- İslâm'ın Yahudiler ve münafıklar gibi düşmanları vardı ki hadiseler girdabında bu dinin yok olmasını bekliyor, bunun için gecenin karanlığı ve gündüzün aydınlığında plânlar

1- Tevbe Suresi, 128. ayet.

döküyorlardı. O hâlde Peygamber (s.a.a) nasıl kendisinden sonra ümmetini başsız bırakabilirdi?! Onları bu düşmanların şerrinden koruyacak önderi tayin etmeden durabilir miydi?! Bu kitabın başında, İslâm düşmanlarının şerrine ve Müslümanlara karşı olan kinlerine dikkat çekmiş; Müslümanları bölüp parçalamak, birliklerini bozmak, devletleri ve iktidarlarını ele geçirmek için aralarına fitne soktuklarına değinmiştik.

4- İslâm'a giren Müslümanların birçoğu, İslâmî değerleri anlayıp kavrayamamıştı. Hayatlarının büyük bölümü cahiliye döneminde putlara tapmakla geçmiş, İslâm'a ya bir tamah veya bir korkuyla girmişlerdi. Dolayısıyla din tam anlamıyla kalplerinde yer edinmemişti. Bu yüzden Peygamber'in (s.a.a) ilahi kutsal dergâha intikal etmesinin ardından onların birçoğu irtidat etti. Peygamber (s.a.a) de bunu biliyordu. O hâlde nasıl kendisinden sonra ümmetini öndersiz bırakabilir, onları esecek olan kasırgalara karşı himaye edecek hükümdarı tayin etmezdi?!

5- İslâm'da hadler ve tazirler (cezalar), ibadetler ve muameleler, akitler ve îkalar, umum ve husus, mutlak ve mukayyet, nâsıh ve mensuh vardır. Bunlar; onları bilen, hükümlerine vâkıf olan birine muhtaçtır. O hâlde Peygamber (s.a.a) nasıl bunların nasslarını bilen, kaideleri ve ilkelerini idrak eden birini tayin etmez?! Şu da kesindir ki ne sahabeden, ne de Peygamber ailesinden bu konuları İmam Emirü'l-Müminin'den (a.s) daha iyi bilen, ondan daha iyi kavrayan biri yoktu. Peygamber (s.a.a), "Sizin en doğru hüküm vereniniz, Ali'dir." buyurmuştur. Ömer b. Hattab, "Ali olmasaydı, Ömer helâk olurdu." demiştir. Bütün İslâm fakihleri, yargı ve diğer konularda onun öğrencisi sayılırlar. Bu nedenle de ümmetin önderliği ve merciliği için tek aday o idi.

6- İmam Emirü'l-Müminin'i (a.s) bizzat Peygamber (s.a.a) yetiştirmişti. İlmi ve dehasıysa onu beslemişti. "Ben ilmin şehriyim, Ali de onun kapısıdır." buyurmuştu.

O daha küçük bir çocukken Peygamber (s.a.a) onu, o sıralar ekonomik sıkıntısı olan amcası Ebu Talib'den almış, yanında büyüttmüştü. Hatırlatmak gerekir ki İmam'ın değerli annesi Fatıma da, Peygamber'in değerli annesi Amine'nin vefatından sonra onu yanına alıp büyüttmüş ve Allah'tan kendisine, Peygamber'e kardeş olacak bir erkek evlât vermesini istemişti. Allah da ona İmam Ali'yi vermişti. Böylece İmam, Peygamber'in kardeşi sayılırdı ve insanlar içinde Peygamber'i en çok seven kişi oydu.

İmam (a.s), hayatının bütün aşamalarında Peygamber (s.a.a) ile beraberdi. Hazarda da, seferde de ondan ayrılmamıştı. Tam anlamıyla onun hidayeti ve gidişatının etkilenmişti. Tabiatı ve eğilimlerinde sanki onun bir kopyasıydı. O hâlde Peygamber (s.a.a), nasıl onu kendinden sonraki halife ve ümmetin imamı olarak tayin etmezdi?!

İmam Emirü'l-Müminin, Mübahele Ayeti'nin açıkça delâlet ettiği gibi, Peygamber'in nefsi (canı) mesabesindedir. O hâlde Resulullah (s.a.a) nasıl onu atlayıp da başkasını halife tayin eder?! Ya da nasıl kendisinden sonraki halifeyi tayin etme işini ihmal edip, ümmeti hercümerç içinde bırakır, fitneler ve sapmalar akımlarında dalgalanmaya terk eder?!

7- Kaldı ki, İmam'ın önemini, makamının yüceliğini ve Peygamber'den sonra hilâfete diğer herkesten lâıyk olduğunu kanıtlamak için bizim bu delillere ihtiyacımız yoktur. Çünkü İmam Emirü'l-Müminin'in İslâm'daki yerini en güzel ve en yüce şekilde, önünden de, arkasından da batılın gelemeyeceği Kitabullah anlatmıştır. O hâlde neden başka delillere baş vuralım ki?!

İşte İslâmî adaletin önderi İmam Emirü'l-Müminin'i yücelten ayetlerden bazı örnekler:

**KUR'AN-I KERİM'DE
İMAM ALİ**

1- Mübahele Ayeti

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor: **"Kim sana gelen bilgiden sonra seninle bu konuda tartışır, de ki: Gelin oğullarımızı ve oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, nefislerimizi (canlarımızı) ve nefislerinizi (canlarınızı) çağıralım, sonra mübahele edelim de Allah'tan yalancılar üzerine lânet dileyelim."**¹

Bu ayet-i kerime, oldukça önemli bir tarihî olay hakkında nazil olmuştur. Bu olay, Peygamber (s.a.a) ile Necran Hristiyanlarından dinî bir heyet arasında cereyan etmişti. Söz konusu heyet, İslâm hakkında Peygamber (s.a.a) ile tartışmak için Medine'ye gelmişti. Peygamber (s.a.a) ile aralarında geçen bir sohbetten sonra taraflar, Allah'tan acil azap ve cezasını yalancılar üzerine indirmesini istemek (mübahele) üzerinde birleştiler. Peygamber (s.a.a) mübahele için Ehl-i Beyt'ini yanına aldı. Onlar şu kişilerdi:

- a) Cennet gençlerinin efendileri olan iki torunu. Ayette "oğullarımız" diye geçer.
- b) Hoşnutluğu Allah'ın hoşnutluğu, gazabı Allah'ın gazabı olan âlemdeki kadınlarının efendisi Fatıma'tüz-Zehra (s.a). Ayetteki "kadınlarımız"dan kastedilen odur.
- c) Peygamber'in (s.a.a) kardeşi, ilminin kapısı İmam Emirü'l-Müminin (a.s). Ayetteki "nefislerimiz"den maksat odur.

1- Âl-i İmran Suresi, 61. ayet.

İmam, ayetin açık ifadesiyle Peygamber'in nefsidir. Nasıl ki Peygamber, baştan sona tüm mahlûkattan üstündür, onun nefsi mesabesinde olan da öyledir. Ve nasıl ki Peygamber'in zamanında başkalarına hilâfet için bir imkân yoktur, ondan sonra da onun nefsi mesabesinde olan biri var olduğu için aynı şey geçerlidir. O hâlde Peygamber'in nefsi mesabesinde olan İmam'ın varlığıyla hilâfet nasıl başkasına geçebilir. Oysa ondan başka Müslümanlardan hiç kimse bu yüce makama sahip değildi.

2- İnzar Ayeti

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor: **"Sen ancak bir uyarıcısın. Her kavmin bir de hidayet edeni vardır."**¹

Taberî, İbn-i Abbas'a dayandırdığı senediyle şöyle rivayet eder: İbn-i Abbas dedi ki: Bu ayet indiğinde Peygamber (s.a.a) elini göğsüne koyarak, "Ben uyarıcıyım. Her kavmin bir de hidayet edeni vardır." dedi. Sonra Ali'nin omzuna işaret ederek, "Sen hidayet edensin. Benden sonra hidayet olanlar, seninle hidayet olurlar." dedi.²

3- "Uzun-u Vaiye" Ayeti

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor: **"Belleyen kulaklar onu bellesin diye."**³

İmam Emirü'l-Müminin (a.s), Resulullah'ın (s.a.a) kendisine şöyle buyurduğunu rivayet eder: "Rabbimden istedim ki onu senin kulakların kılsın ya Ali..." İmam Ali diyor ki: "Ondan sonra artık hiçbir şeyi unutmadım ve unutmam mümkün değil."⁴

1- Ra'd Suresi, 7. ayet.

2- Tefsir-i Taberî, 13/72; buna yakın bir ifade de Tefsir-i Razi'de mevcuttur; Kenzü'l-Ummal, 6/157; Kunûzü'l-Hakaik, 3/122; Müstedrek-i Hâkim, 3/164.

3- Hâkka Suresi, 12. ayet.

4- Tefsir-i Taberî, 29/35; el-Keşşaf, 4/600, Hâkka Suresi'nin 13. ayetinin tefsirinde; Kenzü'l-Ummal, 6/108; ed-Dürü'l-Mensur, 8/267.

4- "Ehlü'z-zikr" Ayeti

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor: **"Bilmiyorsanız, zikir ehline sorun."**¹

Taberî, Cabir el-Cu'fî'ye dayandırdığı senediyle şöyle rivayet eder: Cabir dedi ki: "Bu ayet indiği zaman Ali (a.s), 'Zikir ehli biziz.' dedi."²

5- Velâ Ayeti

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor: **"Sizin veliniz ancak Allah, Resulü ve namaz kılan ve rükû hâlinde zekât veren müminlerdir."**³

Büyük sahabî Ebuzer rivayet eder; der ki: "Resulullah (s.a.a) ile birlikte öğle namazını kıldım. Bu sırada bir dilenci mescitte yardım istedi. Kimse ona bir şey vermedi. Dilenci elini göğe kaldırıp, "Allah'ım! Sen şahit ol, Peygamber'in (s.a.a) mescidinde yardım istedim, ama kimse bana bir şey vermedi. O sırada Ali rükû hâlindeydi. Dilenciye sağ elinin küçük parmağını işaret etti. O parmağında bir yüzük vardı. Dilenci Peygamber'in gözü önünde o yüzüğü aldı. Bunun üzerine Peygamber (s.a.a) şöyle dedi:

"Allah'ım! Kardeşim Musa b. İmran senden bir istekte bulundu ve şöyle arz etti:

"Rabbim! Göğsümü benim için genişlet, işimi bana kolaylaştır, dilimdeki düğümü çöz ki sözümü anlasınlar ve bana ailemden bir vezir (yardımcı) ver; kardeşim Harun'u; onunla arkamı kuvvetlendir ve onu işime ortak kıl."⁴ Sen de ona konuşan bir Kur'an ayeti indirdin (ve buyurdun ki): **"Senin pazını kardeşinle güçlendireceğiz ve siz ikinize bir güç**

1- Nahl Suresi, 43. ayet.

2- Tefsir-i Taberî, 8/145.

3- Maide Suresi, 55. ayet.

4- Tâhâ Suresi, 25–32. ayetler.

vereceğiz, artık size ulaşamayacaklar."¹ Allah'ım! Ben de senin peygamberin ve seçtiğin kulun Muhammed'im. Allah'ım! Benim de göğsümü genişlet, işimi bana kolaylaştır ve bana ailemden bir vezir ver; Ali'yi; onunla arkamı kuvvetlendir."

Ebuzer diyor ki: "Peygamber daha duasını bitirmemişti ki Cebrail Allah katından ona şu ayeti indirdi: **"Sizin veliniz ancak Allah, Resulü ve namaz kılan ve rükû hâlinde zekât veren müminlerdir."**²

Ayet-i kerime, Müslümanlar üzerindeki genel velâyeti Allah-u Teal'ya, yüce Resulü'ne (s.a.a) ve İmam Emirü'l-Müminin'e (a.s) tahsis etmiş ve Emirü'l-Müminin'in şanını tazim, makamını ta'zim için ondan tekil kipiyle değil, çoğul kipiyle (şu vasıflara sahip olan müminler) söz etmiştir. Cümle, isim cümlesidir ve hasr edatını (innema) ihtiva etmektedir. Bu hasr edatı, aynı zamanda tekidi de ifade eder. Buna göre Allah-u Teâlâ, İmam Emirü'l-Müminin'in (a.s) velâyetini tekit etmiş bulunmaktadır.³

6- es-Sâbıkun Ayeti

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor: **"Önde olanlar, öndedirler. İşte onlar, (Allah'a) en yakın olanlardır."**⁴

Tefsircilerin çoğu, bu ümmetteki "önde olanlar"dan maksadın, İmam Ali b. Ebu Talib (a.s) olduğunu rivayet etmişlerdir.⁵

7- "Men Yeşrî Nefsehu" Ayeti

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor: **"İnsanlardan öylesi de var ki Allah'ın rızasını elde etmek için kendini feda eder."**⁶

1- Kasas Suresi, 35. ayet.

2- Tefsir-i Razî, 12/26; Tefsir-i Taberî, 6/186; Nuru'l-Ebsar, 170.

3- Mevsuatü'l-İmam Emiri'l-Müminin Ali b. Ebi Talib, 1/192.

4- Vâkıa Suresi, 10 ve 11. ayetler.

5- Delâil's-Sıdk, 2/102.

6- Bakara Suresi, 207. ayet.

Bu ayet-i kerime, İmam Ali'nin (a.s) Peygamber'in (s.a.a) yatağında yatması olayı hakkında inmiştir. Kureyş, Peygamber'i öldürmeye karar vermiş, Peygamber gecenin karanlığında Mekke'den çıkmış ve yatağında İmam Ali yatmıştı. Böylece İslâm tarihinde Peygamber'in (s.a.a) ilk fedaisi İmam Ali olmuş ve Allah-u Teâlâ da onun hakkında bu ayeti indirmiştir.¹

8- Meveddet Ayeti

Başlarında İmam Ali (a.s) olmak üzere Ehl-i Beyt (a.s) hakkında nazil olan ayetlerden biri de şu ayet-i kerimedir: **"De ki: Peygamberliğim karşılığında sizden yakınlara sevgi beslemenizden başka bir ücret istemiyorum. Kim bir iyilik işlerse, onun iyiliğini artırırız. Şüphesiz, Allah bağışlayandır, şükcrün karşılığını verendir."**²

Tefsirciler ve hadisçilerin büyük çoğunluğuna göre, Allah-u Teâlâ'nın meveddet ve sevgilerini farz kıldığı yakınlardan maksat, İmam Emirü'l-Müminin, İmam Hasan, İmam Hüseyin ve Seyyidetü'n-Nisa (âlemlerdeki kadınlarının efendisi) Hz. Fatıma'dır. Ayette geçen "iyilik işlemek"ten maksat da, onlara meveddet ve sevgi beslemektir.

Büyük sahabî Cabir b. Abdullah rivayet eder; der ki: Bir bedevî Peygamber'e (s.a.a) gelerek:

"Bana İslâm'ı anlat." dedi.

Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu:

"Allah'tan başka ilâh olmadığına, O'nun tek olduğuna ve ortağı bulunmadığına, Muhammed'in de O'nun kulu ve resulü olduğuna şahadet edersin."

Bedevî dedi ki:

"Buna karşılık benden bir ücret istiyor musun?"

1- Müstedrek-i Hâkim, 3/4.

2- Şûra Suresi, 23. ayet.

Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu:

"Sadece yakınlarla sevgi beslemenizi istiyorum."

Bedevî dedi ki:

"Benim yakınlarım mı, yoksa senin yakınların mı?"

Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu:

"Benim yakınlarım."

Bedevî kalkıp gitmek isteyince şöyle dedi:

"Elini ver de sana biat edeyim, seni sevmeyen ve senin yakınlarını sevmeyene Allah'ın lâneti olsun..."

Peygamber (s.a.a) hiç gecikmeden, "Amin!" dedi.¹

İslâm şairi Kumeyt, bu ayet hakkında şöyle demiştir:

"Sizin için Âl-i Hâ Mîm (Peygamber'in Ehl-i Beyti) hakkında bir ayet bulduk ki / bizden olan takva sahibi ve gerçeği açıklayan bir kimse onu tefsir etmiştir.

Şafîî de şöyle demiştir:

"Ey Resulullah'ın Ehl-i Beyti! Sizi sevmek / Allah'ın Kur'an'da indirdiği bir farzdır."²

Evet; Allah Resulü'nün (s.a.a) insanlığı şirk karanlığından kurtarması yolunda çektiği dayanılmaz zahmetlerin ücreti ancak İmam Ali ve Ehl-i Beyt'i sevmekle eda edilebilir.

İbnü'l-Arabî şöyle diyor:

"Bana uzaklığı miras bırakan uzaklık ehline rağmen / Âl-i Tâhâ'ya bağlılığımı bir farz olarak gördüm / Gönderilen Elçi,

1- Mecmau'z-Zevaid, 7/103; Zehairu'l-Ukba, 25; Hilyetü'l-Evliyâ, 3/102.

2- Nuru'l-Ebsar, 104.

hidayeti ve tebliği karşılığında yakınlarına sevgi beslemekten başka bir ücret istememiştir."

9- Tathir Ayeti

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor: "**Allah, ancak siz Ehl-i Beyt'ten her türlü pisliği gidermek ve sizi tertemiz kılmak istiyor.**"¹

Ayet-i kerime, İmam Emirü'l-Müminin, Peygamber'in iki torunu Hasan ve Hüseyin ve âlemlerdeki kadınlarının efendisi Hz. Fatıma hakkında nazil olmuştur. Müminlerin anası Ümmü Seleme rivayet eder; der ki: "Bu ayet benim evimde nazil oldu. Fatıma, Hasan, Hüseyin ve Ali benim evimdeydiler. Resulullah (s.a.a) onları üzerindeki elbisesinin altına aldı ve şöyle dedi:"

"Allah'ım! Bunlar benim Ehl-i Beyt'imdir, her türlü pisliği onlardan gider ve onları tertemiz kıl." Bunu tekrarlayıp duruyordu."

Ümmü Seleme: "Ben de sizinle beraber miyim ya Resulallah!" dedi ve elbiseyi kaldırarak altına girmek istedi. Resulullah (s.a.a) onu kenara çekti ve şöyle buyurdu:

"Sen hayır üzeresin."²

İbn-i Abbas rivayet eder; der ki: "Resulullah'ın (s.a.a) yedi ay boyunca her gün her namaz vakti Ali b. Ebu Talib'in kapısına geldiğine ve her gün beş defa, "Selâm ve Allah'ın rahmet ve bereketleri siz Ehl-i Beyt'e olsun. **Allah, ancak siz Ehl-i Beyt'ten her türlü pisliği gidermek ve sizi tertemiz kılmak istiyor.** Allah'ın rahmeti üzerinize olsun, haydin namaza!" dediğine şahit oldum."³

Ayet-i kerime, İmam Ali ve Ehl-i Beyt'in diğer fertlerinin ismetine/masumluğuna delâlet etmektedir. Bir kere, ayetin

1- Ahzab Suresi, 33. ayet.

2- Müstedrek-i Hâkim, 2/416; Üsdü'l-Gabe, 5/521.

3- ed-Dürri'l-Mensur, 5/199.

başında, en güçlü "hasr edatları"ndan olan "innema" kelimesi vardır. Sonra, haber konumunda olan kelâmın başında "lâm" harfi gelmiştir. Ayrıca, "tathir" lafzı tekrarlanmıştır. Bütün bunlar, her türlü pislik ve günahın münhasır olarak onlardan giderilmiş olduğuna delâlet etmektedir. Şia'nın inandığı ismetin manası da budur işte.

İmam Emirü'l-Müminin'in (a.s) fazileti ve üstünlüğünü ortaya koyan ve onu imanı, hidayeti ve davranışında diğer Müslümanlardan ayıran ayetlerin bir kısmı bunlardır.

Her neyse, İmam'ın (a.s) faziletini kanıtlamaya çalışmak, günün ortasında gündüzü ispatlamaya çalışmak gibi bir şeydir. Allah rahmet etsin, şair ne de güzel demiştir:

"Gündüzün delile ihtiyaç olursa / kafalardaki hiçbir şey doğru değil demektir."

8- Nebevî siret ve hadis kaynaklarına şöyle bir göz attığımızda, Peygamber'in (s.a.a) İmam Emirü'l-Müminin'e (a.s) ne kadar önem verdiğini, onu fazileti, takvası ve diğer hususiyetlerinden dolayı başkalarından öne geçirdiğini açıkça görmekteyiz. İşte bunu gösteren hadislerden bazı örnekler:

**SÜNNET IŞIĞINDA
İMAM ALİ**

1- İmam Ali Peygamber'in Canıdır

Peygamber (s.a.a), hadislerinin bir grubunda, İmam Ali'nin kendi nefsi (canı) mesabesinde olduğunu bildirmiştir. İşte o hadislerden bazıları:

a) Osman'ın anne tarafından kardeşi olan Velid b. Ukbe, Peygamber'e, Velîa Oğulları'nın İslâm'dan irtidat ettiklerini haber verdi. Peygamber (s.a.a) öfkeleni ve şöyle buyurdu:

"Velîa Oğulları ya irtidadından döner veyahut da onlara kendi nefsim gibi olan bir adamı gönderirim, savaşanlarını öldürür, çocuklarını esir alır." Sonra İmam Ali'nin omzuna vurarak, "O adam budur." dedi.¹

b) Amr b. As rivayet eder, der ki: "Zâtü's-Selâsil Gazvesi'nden döndüğümde, Peygamber'in (s.a.a) yanında kimsenin benden daha sevimli olmayacağını düşünerek, "Ya Resulallah! Senin yanında insanların en sevimlisi kimdir?" diye sordu. Peygamber, bazı kişileri saydı. Ben, "Ya Resulallah! Peki Ali nerede?" Peygamber, ashabına dönerek, "Bu, benden benim nefsimi (canımı) soruyor!" buyurdu.²

1- Mecmau'z-Zevaid, 7/110. Velid, Velîa Oğulları'nın mürtet olduğu yönündeki haberinde yalancıydı. Nitekim bunun üzerine şu ayet nazil olmuştu, "Ey iman edenler! Bir fasık size bir haber getirdiği zaman araştırın. Yoksa cahillikle bir kavme dokunur..." (Hucurat Suresi, 6. ayet)

2- Kenzü'l-Ummal, 6/400.

2- İmam Ali Peygamber'in Kardeşidir

Peygamber'den (s.a.a) gelen çok sayıdaki hadiste İmam Ali, Peygamber'in kardeşi olarak nitelendirilmiştir. İşte o hadislerden birkaç tanesi:

a) Tirmizî, İbn-i Ömer'e dayandırdığı senediyle rivayet eder: İbn-i Ömer dedi ki: "Resulullah (s.a.a), ashabını birbiriyle kardeş yaptı. Ali, gözlerinden yaş aktığı hâlde geldi ve:

"Ya Resulallah! Ashabını birbiriyle kardeş yaptın, ama benimle hiç kimseyi kardeş yapmadın." dedi.

Resulullah (s.a.a) ona şöyle buyurdu: "Sen benim dünyada da, ahirette de kardeşimsin."¹

b) Enes b. Malik rivayet eder; der ki: "Resulullah (s.a.a) minbere çıktı, hitabesi bittikten sonra şöyle buyurdu:

"Ali b. Ebu Talib nerededir?"

Ali, fırlayarak Resulullah'ın yanına vardı ve: "Buradayım ya Resulullah!" dedi. Resulullah onu bağrına bastı, alnını öptü ve en yüksek sesiyle şöyle buyurdu:

"Ey Müslümanlar toplulukları! Bu benim kardeşim, amcamın oğlu ve damadımdır. Bu benim etim, kanım ve tüyümdür. Bu, cennet gençlerinin efendileri olan Hasan ve Hüseyin torunlarımın babasıdır."²

c) İbn-i Ömer rivayet eder; der ki: "Veda Haccı'nda Resulullah'tan (s.a.a) duydum; devesinin üzerine binmiş olduğu hâlde Ali'nin omzuna vurarak şöyle buyuruyordu:

1- Sahih-i Tirmizî, 3/ 299; Müstedrek-i Hâkim, 3/14.

2- Zehairü'l-Ukba, 92.

"Allah'ım! Sen şahit ol... Allah'ım! Mesajı ilettim. Bu benim kardeşim, amcamın oğlu, damadım ve çocuklarımin babasıdır. Allah'ım! Ona düşmanlık edeni yüzükoyun ateşe sok."¹

d) Resulullah (s.a.a) buyurdu:

"Miraç gecesinde yedinci göğe götürüldüğümde Cebrail bana şöyle dedi: 'Öne geç, ya Muhammed! Andolsun Allah'a, bu saygınlığa ne mukarrep bir melek, ne mürsel bir peygamber ulaşmamıştır.' Ardından Rabbim bana bir şey vahyetti. Geri döndüğüm sırada perdenin arkasından bir münadi şöyle seslendi: 'Baban İbrahim ne güzel baba, kardeşin Ali de ne güzel kardeşir! Onun iyiliği için çalış.'"²

e) Resulullah (s.a.a) buyurdu:

"Kıyamet günü olduğunda Arş'ın derinliklerinden bana şöyle seslenilir: Ya Muhammed! Baban İbrahim ne güzel baba, kardeşin Ali de ne güzel kardeşir!"³

f) Ebu't-Tufeyl Amir b. Vâsile rivayet eder; der ki: Şûra günü kapının önünde bekçi idim. Bir ara aralarında sesler yükseldi; o sırada Ali'nin şöyle dediğini duydum:

"Vallahi ben bu işe Ebu Bekir'den daha lâıyk ve daha müstahak olduğum hâlde insanlar ona biat etti ve ben, insanların küfre dönüp kılıçla birbirlerinin boyunlarını vurmasından korkarak sustum ve itaat ettim. Sonra, vallahi ben bu işe Ömer'den daha lâıyk ve daha müstahak olduğum hâlde insanlar ona biat etti ve ben, insanların küfre dönüp kılıçla birbirlerinin boyunlarını vurmasından korkarak sustum ve itaat ettim. Şimdi de siz Osman'a biat etmek istiyorsunuz. Yine susuyor ve itaat ediyorum. Ömer, beni beş kişinin arasına kattı, altıncısı benim. O, salâhiyet konusunda o beş kişiye karşı benim için bir üstünlük tanımıyor. Onlar da benim için böyle bir şey

1- Kenzü'l-Ummal, 3/61.

2- Kenzü'l-Ummal, 3/161.

3- Kenzü'l-Ummal, 3/162.

tanımıyorlar. Hepimiz bu konuda eşit ve müsaviyiz. Ama Allah'a andolsun ki, eğer konuşmak istersem konuşurum. O zaman da ne Arap olanları, ne de Arap olmayanları; ne ahitleşenleri, ne de müşrikleri, sayacağım hasletlerimden hiçbirini reddedemezler."

Sonra şöyle dedi: "Allah aşkına sizin hepinize soruyorum: İçinizde benden başka Resulullah'ın (s.a.a) kardeşi olan biri var mı?"

Hepsi: "Allah'ı şahit tutarız ki yoktur." dediler.¹

Bu hadis, bize çok önemli bir gerçeği anlatmaktadır: Şeyheyn, Ali'nin yönetime kendilerinden daha lâıyk ve daha müstahak olduğunu bildikleri hâlde yönetimi ele geçirmek için ikdam etmişler. Bir kere, Peygamber'in (s.a.a) zamanında, Ali'nin cihat meydanlarında gösterdiği kahramanlıkları ne Ebu Bekir, ne de Ömer göstermemişti. Hiçbiri, Ali kadar İslâm'ı savunmamıştı. Resulullah'ın (s.a.a) yatağında yatarak canını Resulullah'a feda eden, Ali idi. Bedir, Uhud, Ahzab... günleri destanlar yazan Ali idi. İslâm, onun çabaları ve cihadıyla ayağa kalkmıştı. Bunlar, duygusallıktan söylenen veya temenniden kaynaklanan sözler değildir. Gidin, birtakım tahriflere maruz kalmasına rağmen İslâm tarihine bakın! Acaba Peygamber (s.a.a) zamanında İslâm cephesinde Ali'den başka göze çarpan bir bayrak görebiliyor musunuz?!

g) İmam Ebu Cafer (a.s) şöyle buyurdu: **"Ve bana ailemden bir vezir (yardımcı) ver; kardeşim Harun'u; onunla arkamı kuvvetlendir."**² ayeti indiği sırada Resulullah (s.a.a) bir dağın

1- Kenzü'l-Ummal, 3/155.

2- Tâhâ Suresi, 29-31. ayetler.

üstündeydi. Orada Rabbine dua etti ve şöyle dedi: "Allah'ım! Benim arkamı da kardeşim Ali ile kuvvetlendir."¹

3- İmam Ali (a.s), Peygamber'in Veziridir

Peygamber (s.a.a), birçok hadisinde İmam Ali'nin (a.s) kendisinin veziri olduğunu vurgulamıştır. İşte o hadislerden birkaçı:

a) Saliha bir kadın olan Esmâ bint-i Umeys rivayet eder; der ki: Resulullah'ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu duydum:

"Allah'ım! Kardeşim Musa dediği gibi ben de diyorum ki: Allah'ım! Bana ailemden bir vezir ver; kardeşim Ali'yi; onunla arkamı kuvvetlendir ve onu işime ortak kıl ki seni çok tenzih edelim ve seni çok analım. Şüphesiz, sen bizi görmehtesin."²

b) Yüce sahabî Ebuzer el-Gifarî rivayet eder; der ki: Günlerin birinde Resulullah (s.a.a) ile beraber öğle namazını kıldım. Mescitte bir dilenci yardım istedi. Kimse ona bir şey vermedi. Dilenci ellerini göğ'e kaldırdı ve, "Allah'ım! Sen şahit ol, ben senin peygamberin Muhammed'in (s.a.a) mescidinde yardım istedim, ama kimse bana bir şey vermedi." O sırada Ali namazda rükû hâlindeydi. Dilenciye sağ elinin küçük parmağını gösterdi. O parmağında bir yüzük vardı. Peygamber de mescitteydi ve bu olay onun gözü önünde cereyan ediyordu. Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) başını göğ'e kaldırdı ve şöyle dedi:

"Allah'ım! Kardeşim Musa senden bir istekte bulundu ve şöyle arz etti: **"Rabbim! Göğsümü benim için genişlet, işimi bana kolaylaştır, dilimdeki düğümü çöz ki sözümü anlasınlar ve bana ailemden bir vezir (yardımcı) ver; kardeşim Harun'u; onunla arkamı kuvvetlendir ve onu işime ortak kıl."**³ Sen de

1- Kenzü'l-Ummal, 7/113; Müstedrek-i Hâkim, 3/210; Tarih-i Taberî, 2/56.

2- er-Riyaz'un-Nazıra, 2/163.

3- Tâhâ Suresi, 25-32. ayetler.

ona konuşan bir Kur'an ayeti indirdin (ve buyurdun ki): **"Senin pazını kardeşinle güçlendireceğiz ve siz ikinize bir güç vereceğiz, artık size ulaşamayacaklar."**¹ Allah'ım! Ben de senin peygamberin ve seçtiğin kulun Muhammed'im. Allah'ım! Benim de göğsümü genişlet, işimi bana kolaylaştır ve bana ailemden bir vezir ver; Ali'yi; onunla arkamı kuvvetlendir."

Ebuzer diyor ki: Peygamber daha duasını bitirmemişti ki, Cebrail Allah katından ona şu ayeti indirdi: **"Sizin veliniz ancak Allah, Resulü ve namaz kılan ve rükû hâlinde zekât veren müminlerdir."**^{2,3}

4- İmam Ali Peygamber'in Halifesidir

Peygamber'den gelen çok sayıdaki hadiste, İmam Ali'nin Peygamber'den sonra ümmeti içindeki halifesi olduğu vurgulanmıştır. İşte o hadislerden bazıları:

a) Resulullah (s.a.a) buyurdu: "Ya Ali! Sen, ümmetim üzerinde benim halifemsin."⁴

b) Resulullah (s.a.a) buyurdu: Ali b. Ebu Talib, İslâm'da onların en kıdemlisi, ilimde onların en bilgilisidir ve o, benden sonra imam ve halifedir."⁵

c) Resulullah (s.a.a) buyurdu: "Ey insanlar! Kimdir Allah'tan daha güzel sözlü olan? Rabbiniz -celle celâluhu- bana, Ali'yi sizin için bayrak, imam, halife ve vasi kılmamı emretti."

d) Resulullah (s.a.a) buyurdu: "Ali bendendir, ben de Ali'denim. Allah, Ali ile savaştı öldürsün! Ali imamdır ve benden sonraki halifedir."⁶

1- Kasas Suresi, 35. ayet.

2- Maide Suresi, 55. ayet.

3- Nuru'l-Ebsar, 170; Tefsir-i Razî, 12/26.

4- Mevsuatü'l-İmam Emiri'l-Müminin Ali b. Ebî Talib, 1/109.

5- Mevsuatü'l-İmam Emiri'l-Müminin Ali b. Ebî Talib, 1/109.

6- el-Müracaat, 209.

e) Resulullah (s.a.a) buyurdu: Allah bana, ümmetimden benim için bir kardeş, vâris, halife ve vasi tayin edeceğini vahyetti. Ben, "Rabbim! O kimdir?" diye arz ettim. Buyurdu ki: "O, benim sevdiğim ve beni seven kimsedir. O, Ali b. Ebu Talib'dir."¹

İmam Ali'nin Resulullah'tan sonra onun halifesi olduğunu açıkça bildiren bu gibi hadisler oldukça çoktur.

5- İmam Ali Peygamber'e Göre Tıpkı Musa'ya Göre Harun Gibidir

İmam Ali'nin büyüklüğü ve makamının yüceliği hakkında Peygamber'den (s.a.a) peş peşe ve birbiri ardınca hadis sadır olmuştur. O hadislerin bir kısmında, İmam Ali'nin Peygamber'e göre, tıpkı Musa'ya göre Harun gibi olduğu ifade edilmiştir. İşte o hadislerden birkaçı:

a) Resulullah (s.a.a) Ali'ye buyurdu: "Bana göre, tıpkı Musa'ya göre Harun gibi olman, seni hoşnut etmez mi? Sadece benden sonra peygamber yoktur."²

b) Ömer b. Hattab dedi ki: Ali b. Ebu Talib hakkında konuşmaktan sakının. Çünkü ben Resulullah'ın (s.a.a), "Ali'de üç haslet var." buyurduğunu duydum. Vallahi o hasletlerin birinin bende olmasını, üzerine güneşin doğduğu şeylerin benim olmasından daha çok isterdim. Ben, Ebu Bekir, Ebu Ubeyde el-Cerrah ve Resulullah'ın (s.a.a) ashabından birkaç kişi, Peygamber'in huzurunda oturmuştuk. Peygamber de Ali b. Ebu Talib'e yaslanmıştı. Peygamber, eliyle Ali'nin omzuna vurdu, sonra şöyle buyurdu: "Ya Ali! Sen, imanda da, İslâm'da da müminlerin ilkin." Sonra şöyle buyurdu: "Sen bana göre, tıpkı Musa'ya göre Harun gibisin."³

1- el-Müracaat, 209.

2- Müsned-i Ebu Davud, 1/29; Hilyetü'l-Evliyâ, 7/195; Müşkilü'l-Âsâr, 2/309; Müsned-i Ahmed b. Hanbel, 1/182; Tarih-i Bağdad, 11/432; Hasais-i Nesaî, 16.

3- er-Riyaz'un-Nazıra, 2/163; Kenzü'l-Ummal, 6/395.

c) Sa'd b. Ebu Vakkas dedi ki: Resulullah'tan (s.a.a) duydum, "Ali'nin üç hasleti (özelligi) vardır." buyuruyordu. Andolsun, onlardan birinin benim olmasını, dünya ve içindekilerin benim olmasından daha çok isterdim. Duydum ki şöyle buyuruyordu: "Sen bana göre, tıpkı Musa'ya göre Harun gibisin. Sadece benden sonra peygamber yoktur." Yine duydum ki şöyle buyuruyordu: "Yarın bayrağı öyle bir yiğidin eline vereceğim ki, Allah ve Resulü'nü sever, Allah ve Resulü de onu severler. O, savaştan kaçan biri değildir." Yine duydum ki şöyle buyuruyordu: "Ben kimin mevlâsı isem, Ali de onun mevlâsıdır..."¹

Öyleyse ey İbn Vakkas, eğer İmam Emirü'l-Müminin (a.s) hakkında Resulullah'tan (s.a.a) bu sözleri duymuş isen, peki neden Emevîlerin efendisi Osman b. Affan'ın öldürülmesinden sonra ona biat etmekten kaçındın?! Demek ki, dünya sana ve senin gibilerine çok tatlı gelmiş, sizi aldatmış ve doğru yoldan saptırmıştır.

d) Cabir b. Abdullah el-Ensârî, Peygamber'in (s.a.a) Ali'ye (a.s) şöyle buyurduğunu rivayet eder: "Sen bana göre, tıpkı Musa'ya göre Harun gibisin. Sadece benden sonra peygamber yoktur."²

Bu hadis, çok sayıda ravi tarafından rivayet edilen meşhur bir hadistir. Ebedî şehit Zeyd b. Ali b. Hüseyin -selâm olsun onlara- bu hadisi şu sözleriyle şiire dökmüştür:

"Kim bazı kişilere kendi yanından bir fazilet atfederse etsin, Ali'yi üstün kılan, hiç şüphesiz sahip olduğu faziletlerdir ve Resulullah'ın sözüdür ki, onun sözü haktır. Yalancılar ona burun kıvrırsa da bu gerçek değişmez. Resulullah onun hakkında, "Ya Ali! Sen bana göre, tıpkı Musa'ya göre Harun gibisin. Benim

1- Kenzü'l-Ummal, 6/405.

2- Sahih-i Tirmizî, 2/301; Tarih-i Bağdad, 3/378; Müsned-i Ahmed b. Hanbel, 3/183.

kardeşim ve arkadaşısın.” diye buyurdu ve bunu herkese duyurdu. Bedir’de Peygamber onu yardıma çağırdı. O da hiç tereddüt etmeden Allah yolunda çarpıştı.”¹

Menzilet hadisini anlamı oldukça açıktır. Peygamber (s.a.a), İmam’ın kendisine olan nispetinin tıpkı Harun’un Musa’ya olan nispeti gibi olduğunu ifade etmiştir. Harun, Musa’nın veziri ve halifesi idi. Aynı şekilde İmam Emirü'l-Müminin (a.s) de Resulullah’ın (s.a.a) veziri ve halifesidir. Hadisin önemine binaen İmam (a.s), Ömer’in öldürülmesinin ardından Osman’a biat edilince delil olarak bu hadisi ileri sürmüş, Muhacirler ve Ensar’a şöyle demiştir:

"Peki Resulullah’ın (s.a.a) benim için, 'Sen bana göre, tıpkı Musa’ya göre Harun gibisin.' buyurduğunu biliyor musunuz?" Sonra şöyle dedi: "Peki sizden böyle bir konumu olan biri var mı? Ama biz, Allah kaçınılmaz olan bir işi nihayetine erdirinceye kadar sabredeceğiz.”²

Evet, bu hadisi Resulullah’tan (s.a.a) duymuşlardı. Resulullah’ın onun hakkında söylediği diğer sözleri de duymuş, dinlemişlerdi. Gadir-i Hum’da da ona emirleri, yöneticileri olarak biat etmişlerdi. Ama ne yazık ki, ökçeleri üzerinde gerisin geriye dönmüş ve doğru yoldan sapmışlardı.

6- İmam Ali Peygamber'in İlim Şehrinin Kapısıdır

İmam’ın mertebesinin yüksekliğinden, şanının büyüklüğünden ve kadrinin yüceliğinden, Peygamber (s.a.a) onu, bütün şehirlerden büyük olan ilim şehrinin kapısı kılmıştır. Bu anlamı ifade eden hadis, önceki hadisler gibi senet bakımından kesinlik derecesine ulaşmıştır. İşte o hadisi rivayet edenlerden bazıları:

a) Cabir b. Abdullah rivayet eder; der ki: Resulullah’ın (s.a.a) Hudeybiye günü Ali’nin elinden tutmuş olduğu hâlde şöyle buyurduğunu duydum:

1- Fevatü'l-Vefeyat, 2/38.

2- Kenzü'l-Ummal, 3/154.

"Bu, iyilerin emiri, kötülerin katilidir. Ona yardım edene yardım edilir, onu yardımsız bırakan yardımsız bırakılır." Sonra yüksek bir sesle şöyle buyurdu: "Ben ilmin şehriyim, Ali de onun kapısıdır. Kim eve girmek isterse, kapıya gelsin.”¹

b) İbn Abbas rivayet eder; der ki: Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu:

"Ben ilmin şehriyim, Ali de onun kapısıdır. Kim şehre girmek isterse, kapısından gelsin.”²

c) İbn Hacer, kendi senediyle Peygamber’in (s.a.a) şöyle buyurduğunu rivayet eder:

"Ali, ilmimin kapısı ve benden sonra getirdiğim kitabı ümmetime açıklayacak olandır. Onu sevmek iman, ona kin beslemek nifak, ona bakmak şefkattir.”³

İmam, Peygamber’in (s.a.a) ilim şehrinin kapısıdır. Ki bu şehir, dünyanın bütün ufuklarını kapsayan ve ihtiva ettiği hikmet ile, içerdiği adap ve ahlâk kurallarıyla insanî hayatın imdadına koşan bir bilgiler ve öğretiler dünyasıdır. İmam, keskin düşüncesi ve iman dolu kalbi ile o ilim dünyasını büsbütün kavramıştır. O hâlde kim bu hazım veren temiz sudan doyasya içmek istiyorsa, Peygamber’in vasisine ve ilminin kapısına gelmelidir.

Ne kadar esef vericidir ki insanlar, bu İlâhî nurun menfezlerini kapatmış ve insanlığı ondan faydalanmaktan mahrum bırakmışlardır.

7- İmam Peygamber'in Hikmet Evinin Kapısıdır

Peygamber (s.a.a), Emirü'l-Müminin’in, kendisinin hikmet evinin kapısı olduğunu bildirmiştir. İşte bunu bildiren hadislerinden bazıları:

1- Tarih-i Bağdad, 2/377.

2- Kenzü'l-Ummal, 6/401.

3- Kenzü'l-Ummal, 6/159; es-Savaiku'l-Muhrika, 73.

a) Resulullah (s.a.a) buyurdu: "Ben hikmetin eviyim, Ali de onun kapısıdır."¹

b) Resulullah (s.a.a) buyurdu: "Ben hikmetin şehriyim, Ali de onun kapısıdır. Kim hikmet isterse, kapıya gelsin."²

c) Peygamber'in bu iki hadise yakın bir sözü de şudur: "Hikmet on kısma bölündü; dokuz kısmı Ali'ye, bir kısmı ise diğer insanlara verildi."³

İmam, İlâhî hikmetin kapılarını açan, kurallarını koyan öncüsü ve rehberidir. Bütün asırlarda İslâm felsefecileri İmam'ın sofrasından beslenmişlerdir.

8- Peygamber ve İmam Bir Ağaçtandırılar

Peygamber (s.a.a), kendisinin ve İmam'ın bir ağaçtan (soydan) olduğunu ilân etmiştir. O ağaç, takva ve iman ağacıdır. Bu konuda çok sayıda hadis nakledilmiştir. İşte onlardan bazıları:

a) Cabir b. Abdullah rivayet eder; der ki: Resulullah'tan (s.a.a) duydum, Ali'ye diyordu ki:

"Ya Ali! İnsanlar çeşitli ağaçlardandır; ben ve sen ise bir ağaçtanız." Sonra Resulullah (s.a.a) şu ayeti okudu: **"Üzüm bahçeleri, ekinler ve bir kökten ve çeşitli köklerden hurma ağaçları vardır. Hepsi de bir sudan sulanırlar."**⁴

b) Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: "Ben ve Ali bir ağaçtanız; (diğer) insanlar ise çeşitli ağaçlardandır." ⁵

1- Sahih-i Tirmizî, 2/299; Hilyetü'l-Evliyâ, 1/64; Kenzü'l-Ummal, 6/401.

2- Tarih-i Bağdad, 11/204.

3- Hilyetü'l-Evliyâ, 1/64; Buna yakın bir hadis de, Kenzü'l-Ummal, 6/154'te mevcuttur.

4- Ra'd Suresi, 4. ayet. Kunûzü'l-Hakaik, 155.

5- Kenzü'l-Ummal, 6/154.

Dalları kâinatın efendisi ve insanlık uygarlığının önderi Resulullah (s.a.a) ile onun ilminin kapısı İmam Emirü'l-Müminin (a.s) olan bu ağaç ne kadar büyük bir ağaçtır! Bu ağaç, o kutlu ağaçtır ki kökü sabit, dalları ise göktedir; meyvesi de tüm kuşaklarda ve tüm zamanlarda insanlara faydalı olan şeylerdir.

9- İmam Ali (a.s) Peygamberlerin Benzeridir

Müminlerin Emiri İmam Ali (a.s), Allah'ın bütün büyük peygamberlerinin üstün özellikleri ve sıfatlarında onlara benzemektedir. Peygamber (s.a.a) bunu şu sözüyle açıkça ashabına bildirmiştir:

"İlminde Âdem'e, hikmetinde Nuh'a, ahlâkında İbrahim'e, münacatında Musa'ya, yaşında İsa'ya, yol göstermesi ve olgunluğunda Muhammed'e bakmak isterseniz, şu gelene bakın."¹

Gözler uzaktan gelene doğru çevrildi. Gelen, Müminlerin Emiri İmam Ali'den (a.s) başkası değildi. Şair, İmam'ın methinde söylediği kasidesinde bunu çok güzel bir şekilde şiire dökmüştür:

"Ey Ali'yi sevdiğim için beni kınayan yazık! / Kalk, kınanmış ve aşağılanmış olarak cehennemi boyla. / İnsanların en hayırlısına dil uzatıyorsun, öyle mi?! Bil ki, durmadan haktan ve hidayetten uzaklaşıyorsun. / Olgunluk çağında ve gençliğinde peygamberlere en çok benzeyen Ali idi. / Süt emdiği dönemde de, sütten kesilip yemek yemeye başladığında da öyleydi. / İlminde Âdem gibi idi. / Bütün isimlerin açıklaması ona öğretilmişti. / Bir yönüyle de Nuh gibi idi. / Ki onunla birlikte gemiye binip Cudi'ye çıkan helâk olmaktan kurtulmuştu."²

1- el-Emalî, 417.

2- Mu'cemu'l-Üdeba, 17/200.

10- İmam Ali Allah'ın En Sevgili Kuludur

Peygamber'in (s.a.a) hizmetçisi Enes rivayet eder; der ki: Resulullah'a (s.a.a) (kızartılmış) bir kuş sundum, Resulullah Allah'ın adını andı ve bir lokma yedi. Sonra, "Allah'ım! Bana en çok sevdiğin kulunu getir." diye dua etti. Bu sırada kapı çaldı.

"Kimsin sen?" dedim.

"Ali'yim." dedi.

"Resulullah bir ihtiyacını gidermekle meşguldür." dedim.

Sonra bir lokma daha yedi ve aynı duayı etti. Tekrar kapı çaldı.

"Kimsin sen?" dedim.

"Ali'yim." dedi.

"Resulullah bir ihtiyacını gidermektedir." dedim.

Sonra Peygamber bir lokma daha yedi ve aynı duayı etti. Bu sırada Ali'yi kapıyı çaldı ve sesini yükseltti.

Peygamber, "Ya Enes! Ona kapıyı aç." dedi.

Kapıyı açtım, Ali içeri girdi. Peygamber onu görünce gülümsedi, sonra şöyle dedi:

"Seni getiren Allah'a hamd olsun. Ben her lokmada, Allah'ın ve benim en çok sevdiğim kimseyi bana getirmesi için Allah'a dua ediyordum. O, sendin işte."

Ali, "Seni hak olarak gönderen Allah'a yemin olsun ki, üç defadır ben kapıyı çalıyordum ve Enes beni geri çeviriyordu." dedi.

Resulullah (s.a.a) (Enes'e), "Onu niye geri çeviriyordun?" dedi.

"O adamın Ensar'dan biri olmasını istiyordum." dedim. Peygamber gülümsedi ve şöyle dedi:

"Kişi kavmini sevmesinden dolayı kınanmaz."¹

Kızartılmış kuş hadisi, senet açısından en güvenilir nebevî hadislerden biridir. İmam Ali'nin takvası ve imanında Allah'ın ve Resulü'nün en çok sevdiği kişi olduğuna delâleti de sarih ve açıktır. Dolayısıyla hilâfet merkezine lâîk olan tek kişi odur, başkası değil.

11- İmam Ali'ye İtaat Resulullah'a İtaattir

Peygamber (s.a.a), birçok hadisinde İmam Ali'ye itaatin yüce Allah'a ve Resulü'ne itaat olduğunu vurgulamıştır. Bir hadisinde şöyle buyurmıştır:

"Bana itaat eden, Allah'a itaat etmiştir. Bana isyan eden, Allah'a isyan etmiştir. Ali'ye itaat eden, bana itaat etmiştir. Ali'ye isyan eden, bana isyan etmiştir."²

12- Ali'yi Seven Allah'ı Sevmiştir

Peygamber (s.a.a), birçok hadisinde Ali'yi seven kimsenin Allah-u Teala'yı sevdiğini bildirmiştir. İşte o hadislerden bazı örnekler:

a) Resulullah (s.a.a) buyurdu: "Bana iman edip beni doğrulayana Ali b. Ebu Talib'in velâyetini vasiyet ediyorum. Onu veli edinen, beni veli edinmiştir. Beni veli edinen ise, Allah'ı veli edinmiştir. Onu seven, beni sevmiştir. Beni seven ise, Allah'ı sevmiştir. Ona kin besleyen, bana kin beslemiştir. Bana kin besleyen ise, Allah'a kin beslemiştir."³

b) Resulullah (s.a.a), Ebu Bekir'i Beraat (Tevbe) Suresi'ni okuması için Mekke'ye yollamış, sonra Allah-u Teala'nın

1- Zehairu'l-Ukba, 61. Aynı rivayet, buna yakın ifadelerle şu kaynaklarda da geçer, Tarih-i Bağdad, 3/171; Üsdü'l-Gabe, 4/30; Kenzü'l-Ummal, 6/406; Sahih-i Tirmizî, 2/299.

2- Müstedrek-i Hâkim, 3/124.

3- er-Riyaz'un-Nazira, 2/169; Mecmau'z-Zevaid, 9/108; Kenzü'l-Ummal, 6/154.

emriyle onu bu görevden almış ve İmam Ali'yi (a.s) bu göreve atamıştı. Bu sırada İmam'a şöyle buyurmuştu:

"Seni seven, beni sevmiştir. Beni seven, aziz ve celil Allah'ı sevmiştir. Allah-u Teala'yı seveni ise Allah cennete koyar."¹

c) İbn Abbas rivayet eder; der ki: Resulullah (s.a.a) bir gün Ali'nin elinden tuttuğu hâlde dışarı çıktı ve:

"Bilin ki, kim buna kin beslerse, Allah'a ve Resulü'ne kin beslemiş olur. Kim de bunu severse, Allah'ı ve Resulü'nü sevmiş olur." buyurdu.²

Bunlar gibi çok sayıda hadis, İmam Ali'yi sevmenin Allah'ı ve Resulü'nü sevmekle, ona kin beslemenin de Allah ve Resulü'ne kin beslemekle eşdeğer olduğunu ifade etmektedir.

13- Ali'yi Sevmek İman, Ona Kin Duymak Nifaktır

Peygamber (s.a.a) ashabının önünde İmam Ali'yi sevmenin iman, takva ve Allah-u Teala'ya itaat olduğunu, ona kin duymanın ise günah, nifak ve dinden çıkmak olduğunu ilân etmiştir. İşte o hadislerden bazıları:

a) Müsavir el-Himyerî, annesinin şöyle dediğini rivayet eder: Ümmü Seleme'ye gitmiştim, şöyle dediğini duydum: Resulullah (s.a.a) buyururdu ki:

"Ali'yi münafık sevmez, mümin de ona kin duymaz."³

b) İbn Abbas rivayet eder; der ki: Resulullah (s.a.a) Ali'ye (a.s) baktı ve şöyle buyurdu:

"Müminden başkası seni sevmez, münafıktan başkası da sana kin duymaz. Seni seven, beni sevmiştir. Sana kin besleyen, bana kin beslemiştir. Beni sevmek, Allah-u Teala'yı sevmektir. Ban

1- Kenzü'l-Ummal, 6/391.

2- Mevsuatü'l-İmam Emiri'l-Müminin Ali b. Ebî Talib, 1/114.

3- Sahih-i Tirmizî, 2/201.

kin beslemek, Allah'a kin beslemektir. Benden sonra seni öfkeliendirenin vay hâline!"¹

c) Ebu Said el-Hudrî rivayet eder; der ki: Resulullah (s.a.a) Ali'ye (a.s) şöyle buyurdu:

"Seni sevmek iman, sana kin duymak nifaktır. Cennete ilk giren, seni seven; cehenneme ilk giren ise, sana kin duyardır."²

Bu hadisler sahabenin arasında o kadar yaygındı ki, mümini Ali'yi sevmesiyle, münafığı ise Ali'ye kin duymasıyla tanırlardı. Yüce sahabî Ebuzer el-Gifarî diyor ki: "Münafıkları ancak Allah'ı ve Resulü'nü yalanlamaları, namazlardan kaytarmaları ve Ali b. Ebu Talib'e kin duymaları ile tanırdık."³

Yüce sahabî Cabir b. Abdullah el-Ensarî diyor ki: "Münafıkları ancak Ali b. Ebu Talib'e kin duymalarından tanırdık."⁴

14- Müminin Amel Defterinin Ünvanı Ali'yi Sevmektir

Mümin, Allah'ın huzuruna çıkacağı gün amel defteri iman nuruyla parıldamalıdır. Bu hususta Enes b. Malik'in rivayetine kulak verelim. Diyor ki Enes: Kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a yemin olsun ki, Resulullah'ın (s.a.a) şöyle dediğini duydum:

"Müminin amel defterinin ünvanı Ali b. Ebu Talib'i sevmektir."⁵

İmam Ali'nin Ahiret Yurdundaki Makamı

Peygamber'den (s.a.a) bize ulaşan bir grup hadiste, Allah-u Teala'nın İmam Ali için ahiret yurdunda hazırladığı makamlardan söz edilmiştir. İşte o hadislerden bazıları:

1- Mecmau'z-Zevaid, 9/133; Sahih-i Tirmizî, 2/199.

2- Mecmau'z-Zevaid, 9/123.

3- Nuru'l-Ebsar, 172.

4- Müstedrek-i Hâkim, 3/229.

5- Tarih-i Bağdad, 5/470.

1- İmam Ali Hamd Sancağı'nın Taşıyıcısıdır

Allah-u Teala katında İmam Ali'nin makamı o kadar büyük, mertebesi o kadar yücedir ki, kıyamet günü Hamd Sancağı'nı o taşıyacaktır. Bu makam, onun dışında kimseye verilmemiş bir nişandır. İşte bu husustan bahseden bazı hadisler:

a) Peygamber (s.a.a) Ali'ye (a.s) şöyle buyurdu:

"Kıyamet günü cennette sen benim önümde olacaksın. Hamd sancağı bana verilecek, ben de onu sana vereceğim ve sen (lâyık olmayan) insanları havuzumun etrafından kovacaksın."¹

b) İbn Abbas rivayet eder; der ki: Ömer b. Hattab'dan şöyle dediğini duydum: Ali b. Ebu Talib hakkında ileri geri konuşmaktan sakının. Çünkü ben Resulullah'tan (s.a.a) onun hakkında bazı hasletler gördüm ki, onlardan birinin Hattab ailesinde olmasını güneşin doğduğu şeylere sahip olmaktan daha çok isterdim. Ben, Ebu Bekir ve Ebu Ubeyde, Resulullah'ın ashabından diğer bazılarıyla birlikteydik. Ümmü Seleme'nin kapısına kadar gittik. Ali, kapının önünde durmuştu. "Resulullah (s.a.a) bizi çağırır." dedik. "Size gelecektir." dedi. Resulullah (s.a.a) dışarı çıktı, biz de ona doğru gittik. Resulullah, Ali b. Ebu Talib'e yaslandı, sonra eliyle Ali'nin omzuna vurdu ve ona şöyle dedi:

"Sen hasım sahibisin, hasımların seninle münakaşa edecektir... Sen müminlerin ilk iman edenisin, Allah'ın günlerini en iyi bilenisin, ahbine en vefalı olanısın, (malları insanlar arasında) en eşit şekilde bölenisin, yönetilen halka en şefkatli olanısın ve en çok musibet görenisin. Sen benim pazımsın, beni yıkayacak ve gömecek olansın, her zorluğa ve hoşlanılmayan şeye ilk atılansın, benden sonra asla kâfir olarak geri dönmeyeceksin.

1- Kenzü'l-Ummal, 6/393.

Sen Hamd Sancağı'yla benim önüme geçeceksin ve bazılarını benim havuzumdan uzaklaştıracaksın."¹

Bu hadis, İmam'ın bazı vasıflarını anlatmaktadır. Onlar şunlardır:

1- İmam, insanlar içinde ilk Müslüman olan ve en kadim iman edendir.

2- O, Müslümanların en bilgisi ve Allah-u Teala'nın günlerini ve hükümlerini en iyi bilenidir.

3- O, insanlar içinde ahbine en vefalı olandır.

4- O, İslâm dünyasındaki en yüce hükümdardır; malı eşit şekilde paylaştırır ve Allah rızası dışında hiçbir duygu karşısında eğilmez.

5- O, halka karşı en şefkatli olan hükümdardır.

6- O, Müslümanlar içinde en çok en çok musibet ve bela çekendir. Kardeşi Resulullah'ın (s.a.a) vefatından sonra sıkıntılar ve musibetler her taraftan onu sardı.

7- O, Peygamber'in (s.a.a) pazısı, bütün işlerini yöneten, gusül ve defin işlerini de yapandır.

8- O, Peygamber'e (s.a.a) yönelen her sıkıntı ve zorluğu gidermek için ilk öne atılıp onu giderendir.

9- O, kıyamet günü Hamd Sancağı'nı taşıyarak Peygamber'in önünde yürüyecektir.

İmam Emirü'l-Müminin (a.s) hakkında bu ve diğer hadisleri duyduktan sonra nasıl ondan öne geçebildi, makamını işgal etti ve vurulduktan sonra da hilâfeti Ümeyye Oğulları'na verdi?!

1- Kenzü'l-Ummal, 6/392.

2- İmam Ali Peygamber'in Havuzunun Sahibidir

Peygamber'in Kevser adındaki havuzu, suyunun tatlılığı, hoşluğu ve manzarasının güzelliği açısından cennetin en büyük nehirlerindirdir. İmam (a.s) da bu havuzun sahibidir ve ancak onun velâyetini kabul edenler, ondan içmekle kurtuluşa erişeceklerdir. İşte bu anlamı ifade eden bazı hadisler:

a) Resulullah (s.a.a) buyurdu: "Ali b. Ebu Talib, kıyamet günü havuzumun sahibidir. Onda göğün yıldızları sayısınca bardaklar vardır. Havuzumun genişliği Cabiye ile San'a arası kadardır."¹

İlham ile şiir söyleyen Seyyid Himyerî, bu hadisi şu şekilde şiire dökmüştür:

"Bir havuzdur ki genişliği San'a ile / Şam topraklarındaki Eyle arası kadardır veya daha geniştir. / O havuzda bir hidayet bayrağı dikilecektir. / Su dolu bir havuzdur ki geniş bir kanalı vardır. / Onda ibrikler ve kadehler vardır. / Başının ön kısmının saçları dökülen kimse bazılarını ona yaklaştırmayacaktır. / Ebu Talib'in oğlu Ali bu görevi yapacaktır. / Tıpkı su kaynağı yoluna koşan uyuz develeri suya yaklaştırmaman gibi."²

b) Enes b. Malik rivayet eder; der ki: Resulullah (s.a.a) beni Ebu Berze el-Eslemî'ye gönderdi. Ebu Berze Peygamber'in huzuruna gelince ona şöyle buyurdu, ben de duyuyordum:

"Ey Ebu Berze! Âlemlerin yüce Rabbi, Ebu Talib oğlu Ali hakkında bana bir gerçeği bildirmiştir. Şöyle buyurmuştur -yani Allah-u Teala-: 'Ali, hidayet bayrağıdır; iman meşalesidir; dostlarımla imamıdır ve bana itaat edenlerin tümünün nurudur.' Ey Ebu Berze! Ali b. Ebu Talib, yarın kıyamet günü havuzumun başında benimle beraberdir; sancağımın sahibidir ve yarın

1- Mecmau'z-Zevaid, 1/367.

2- Divan-ı Himyerî, 264.

benimle beraber Rabbimin cennetinin hazinelerinin anahtarları onda olacaktır."¹

c) Resulullah (s.a.a) Ali'ye (a.s) şöyle buyurdu:

"Sen kıyamet günü benim önümde olacaksın. Hamd Sancağı bana verilecek, ben de onu sana vereceğim ve sen (lâyık olmayan) insanları havuzumun etrafından kovacaksın."²

Bu şeref, ne Peygamber ailesinden ve ne de ashaptan, Ali b. Ebu Talib dışında başka hiçbir kimseye nasip olmamıştır.

3- İmam Ali Cennet ve Cehennemi Taksim Edendir

Peygamber'in (s.a.a), vasisi ve ilim şehrinin kapısı İmam Ali'ye taktığı nişanlardan biri de, onun cennet ve cehennemin taksim edicisi olduğudur. İbn Hacer, kendi senediyle İmam Ali'nin (a.s) Ömer'in seçtiği şûra üyelerine şöyle dediğini rivayet eder:

"Allah aşkına size soruyorum: İçinizde Resulullah'ın (s.a.a) kendisi hakkında, 'Ya Ali! Sen cennet ve cehennemi taksim edensin.' buyurduğu benden başka biri var mı?" Hep bir ağızdan, "Allah şahittir ki yoktur." dediler.

İbn Hacer, bu hadise şöyle bir açıklama getirmiştir: "Hadisin anlamı, İmam Rıza'dan da rivayet edildiği üzere şudur: Peygamber (s.a.a), İmam'a şöyle demiştir: Sen, kıyamet günü cennet ve cehennemi taksim edensin; cehenneme, 'Bu benim, bu da senindir.' diyeceksin."³

Hiç şüphesiz, ne İslâm öncesinde, ne de sonrasında Allah-u Teala'nın veli kullarından hiçbir kimse, Allah-u Teala'nın İmam Ali'ye bahsettiği bu sınırsız şerefe nail olmamıştır. Bu, onun yeryüzünde Allah kelimesini yüceltme yönündeki olağanüstü çabaları ve cihadının bir karşılığıdır.

1- Tarih-i Bağdad, 14/98.

2- Kenzü'l-Ummal, 6/400.

3- es-Savaiku'l-Muhrika, 75.

4- Sırat Köprüsünden Geçmek İmam Ali'nin İznine Bağlıdır

Allah-u Teala'nın muttakilerin imamı, muvahhitlerin efendisi İmam Ali'ye (a.s) bahşettiği bir şeref daha vardır. O da şudur: İmam Ali'nin izni ve onayı olmadan hiçbir kimse sırat köprüsünden geçemeyecektir. Buna delâlet eden bir grup hadis vardır ki, onlardan birkaçı şunlardır:

a) Resulullah (s.a.a) buyurdu: "Kiyamet günü Allah önceki ve sonraki bütün insanları bir araya topladığı ve cehennem üzerine sırat köprüsü kurulduğu zaman hiçbir kimse, yanında Ebu Talib oğlu Ali'nin velâyetiyle elde edebileceği berat olmadan ondan geçemeyecektir."¹

b) Enes b. Malik rivayet eder; der ki: Ebu Bekir'de ölüm belirtileri zahir olunca şöyle dedi: Resulullah'tan dinledim, şöyle buyuruyordu: "Sıratı bir sarp yokuş vardır ki hiçbir kimse, elinde Ali b. Ebu Talib'den aldığı bir geçiş belgesi olmadan oradan geçemeyecektir."²

c) Kays b. Hâzim rivayet eder; der ki: Ebu Bekir ve Ali b. Ebu Talib (yolda) karşılaştılar. Ebu Bekir, Ali'nin yüzüne gülümsedi. Ali, "Sana ne oldu da gülümsedin?" dedi. Ebu Bekir dedi ki: Resulullah'tan (s.a.a) şöyle buyurduğunu duydum:

"Ali'nin kendisi için yazdığı geçiş belgesi olmadan hiçbir kimse sıratı geçemeyecektir."³

5- İmam Ali Peygamber'in Cennetteki Arkadaşıdır

İmam Ali'yi diğer Müslümanlardan ayıran ve onu mümtaz bir konuma getiren özelliklerinden biri de, Firdevs cennetinde Peygamber'in (s.a.a) kasrında onunla beraber olacağıdır. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

1- er-Riyaz'un-Nazıra, 2/172.

2- Tarih-i Bağdad, 10/356.

3- er-Riyaz'un-Nazıra, 2/209.

"Ya Ali! Sen benim kardeşim, yoldaşım ve cennetteki arkadaşısın."¹

Başka bir defasında da İmam'a şöyle buyurdu:

"Cennette benimle birlikte olman; Hasan, Hüseyin ve zürriyetimizin de bizim arkamızda olması, eşlerimizin de zürriyetimizin arkasında olması; Şiîlerimizin de sağımızda ve solumuzda olması seni memnun etmez mi?"²

İmam Ali'nin faziletleriyle ilgili sunduğumuz bu örnek hadislerle sözü bitiriyoruz. Bu hadisler, onun yüce şahsiyetini, Allah-u Teala ve Resulü katındaki yerini ve Allah ve Resulü tarafından Peygamber'den sonra ümmetin önderliği için seçilmiş olduğunu açık bir şekilde ifade etmektedir.

1- Tarih-i Bağdad, 12/268.

2- es-Savaiku'l-Muhrika, 96; er-Riyaz'un-Nazıra, 2/209.

**İSLÂMÎ HİLÂFETE RESULULLAH'TAN TAM
DESTEK**

Resulullah'ta Allah-u Teâlâ'ya göçeceğinin yaklaştığını gösteren belirtiler görülmeye başladı. Artık dünya hayatından ayrılacağı kesinleşmişti. Bu süre içerisinde Rabbinin mesajlarını kullarına iletmış, böylece akılları özgürleştirip kalpleri uyandırmış; insanları kendi elleriyle yaptıkları putlara tapmak, onların önünde küçülüp eğilmek, onlara kurbanlar sunmak gibi batıl inançlardan kurtarmıştı. İnsanları özgürleştirmiş, beyinlerini bu tür hurafelerden temizlemiş, kâinatı yaratan ve hayatı bahşeden yüce Allah'a ibadet etmelerini sağlamıştı. İnsan haklarını benimseyen ve ışık hızıyla yeryüzünün en büyük yüzölçümünü kapsayacak olan büyük devletini kurmuştu. Bu devlet, adaleti uyguluyor, yoksulluğu ortadan kaldırmaya çalışıyor, ihtiyaçları karşılıyor, Allah'ın nimetlerinin bir kesimin tekelinde olmasını önleyip bütün kulları arasında paylaşıyordu.

Büyük Peygamberimiz (s.a.a), Allah-u Teala'nın yardımı, lütfu ve dilemesiyle bu mucizeleri gerçekleştirmiş, fakat en büyük arzularından ve en değerli emellerinden biri kalmıştı. O da ümmetinin birliğini sağlamak, nesiller boyunca onları fitneler ve hâdiselere karşı korumaktı. Bunun için, Allah'ın evini ziyaret için hac merasiminde toplanan on binlerce insanın önünde halifesi, ümmetinin efendisi, itretinin lideri İmam Emirü'l-Müminin'nin halifelğine tam destek vererek kendisinden sonra hilâfet sürecinde kimsenin bir şüphesi kalsın istemedi.

Peygamber (s.a.a), Rabbinin huzuruna göçtükten sonra ümmetinin başına gelecek korkunç tehlikeleri görüyordu. Yüce Allah, aziz kitabında bu tehlikelere işaret ederek şöyle buyurmuştu: **"Muhammed ancak bir peygamberdir. Öndan önce nice peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi eğer o ölür**

veya öldürülürse, topuklarınız üzerinde gerisin geri mi döneceksiniz?! Kim iki topuğu üzerinde gerisin geri dönerse, Allah'a hiçbir zarar veremez. Şükredenleri ise Allah mükâfatlandıracaktır."¹

Ümmeti şiddetli bir deprem bekliyordu. Bu deprem, ümmetin hayatını derinden sarsacak ve onları büyük bir şerrin içine atacaktı.

Aralarından göçtükten sonra ümmetinin yaşayacağı korkunç olaylar Peygamber'in (s.a.a) gözleri önünde canlanıyordu. Baki Mezarlığı'nı ziyareti esnasında bu olayların korkunçluğunu açıkça dile getirmiş, ölümlere hitap şöyle buyurmuştu:

"İçinde bulunduğunuz durumdan dolayı ne mutlu size! Sizden sonra sonu başından kötü olan fitneler peş peşe gelmeye başladı."

Bir yandan da ümmetini çeşitli şer odakları sarmıştı. Bu şer odakları şunlardı:

1- Yahudiler

Yahudiler, İslâm ve Müslümanlar aleyhine kötü hileler yapan ve korkunç komplolar hazırlayan bir kesimdi. Çünkü İslâm onları yıkmış, onlara en ağır darbeyi indirmişti; kalelerini fethetmiş, ileri gelenlerini ortadan kaldırmıştı; onları korkutmuş ve en kötü hezimetini onlara tattırmıştı.

2- Münafıklar

Bunlar, kalplerinin ve canlarının derinliklerine İslâm'ın nüfuz etmediği kimselerdi. Müslümanların kılıçlarıyla kafalarının kopmasından korktukları için sadece dilleriyle İslâm'ı izhar etmişlerdi. Bunlar, Medine'de kendileri için bir mescit yapmışlar, bu mescitte Müslümanlar aleyhinde düzenler

1- Âl-i İmran Suresi, 144. ayet.

kuruyorlardı. Peygamber (s.a.a) bu mescidin yakılmasını emretti. Münafikun Suresi bunların hakkında nazil oldu ve onların kötülüğünü ve içlerinin fesat dolu olduğunu haber verdi. Bunların İslâm'a karşı tehlikeleri diğerlerinkinden daha büyüktü. Çünkü iç düşman dış düşmandan daha tehlikelidir.

3- Kureyşliler

Bunlar, İslâm'ın en azılı ve en inatçı düşmanları idiler. Olanca güçleriyle Peygamber'e (s.a.a) karşı çıkmış, ona iman edenlere işkence yapmışlardı. Bu işkenceler, onları Habeşistan'a hicret etmeye zorlamıştı. Hatta Peygamber'in (s.a.a) kendisi de, İslâm'ın en büyük destekçisi olan amcası Ebu Talib'in ölümünden sonra Medine'ye hicret etmek zorunda kalmıştı. Peygamber (s.a.a) Medine'ye yerleşince de öfkeleri daha da bir artmıştı, Müslümanlara karşı kalpleri kinle dolmuştu. İslâm'ın nurunu söndürmek için ordular hazırlamışlardı. Bu amaçla Bedir, Uhud ve diğer savaşlar vuku bulmuştu. Fakat Allah-u Teala, onların hilelerini geri çevirmiş, Peygamber'ini desteklemiş, ona üstün zaferler ve apaçık bir fetih nasip etmişti. İslâm ordusu Mekke'yi fethetmiş, Mekkeliler istemeyerek ve gönülsüz olarak mecburiyetten İslâm'ı kabul etmişlerdi. Yoksa İslâm dininin taşıdığı üstün değerlere ve yüce ilkelere basiretle iman etmiş değillerdi. Canları cahiliye günahlarıyla, katılığıyla ve kötülükleriyle doluydu. Öte yandan Müslümanlar, kılıçlarıyla Kureyşlilerin efendileri ve büyüklerinin kafalarını uçurmuşlardı. Evlerini yas, hüzn ve ağıt evlerine döndürmüşlerdi. Bu yüzden kalpleri İslâm'a karşı nefret doluydu. Nitekim Peygamber'in vefat haberini alınca küfürlerini ve İslâm'dan döndüklerini ilân etmek istediler. Ancak Ebu Bekir'in halife olduğunu duyunca bu kararlarından vazgeçtiler. İleriki konularda bunu açıklayacağız.

4- Ensar Arasındaki Kavgalar

Peygamber'in (s.a.a) kendisinden sonraki imamı desteklemesinin önünde bir sorun daha vardı. O da, İslâm'ın üssü konumunda olan ve silâhlı kuvvetlerinin belkemiğini oluşturan Evs ve Hazrec kabileleri arasındaki çekişme idi. Peygamber (s.a.a), içlerindeki kinlerin çoğunu gidermiştiyse de, aralarındaki düşmanlığın kökleri tamamen ortadan kalkmış değildi. Her an körüklenip onları parçalayabilirdi. Nitekim Kureyşliler, Evs ve Hazrec arasındaki bu çekişmeden istifade ederek hilâfet ele geçirdiler. İleriki konularımızda bu hususu da açıklayacağız.

Veda Haccı

Peygamber (s.a.a), ölümünün yaklaştığından emin olunca Allah'ın saygın evini ziyaret edip haccetmeyi ve bu yolculuk sırasında ümmetini fitneler ve bölünmeye karıştı koruyacak olan yolları belirlemeyi, sosyal ıslah alanlarında Ehl-i Beyt'inin önemini vurgulamayı, onların ilerleme ve gelişme yolunda ümmetin önderleri olduklarını açıklamayı uygun gördü.

Bu son derece önemli amaç için hacca gitti. Bu hac, Peygamber'in (s.a.a) hicretin onuncu yılında gerçekleşen ve Veda Haccı olarak bilinen son haccı idi. Mekke'ye vardığında Mekkeliler ve hacca gelen kabilelerden oluşan heyetler Peygamber'i coşkuyla karşıladılar. Peygamber (s.a.a) bu görüşmelerinin kendisiyle son görüşmeleri olduğunu açıklayarak şöyle buyurdu:

"Bilemiyorum, belki bu senemden sonra bir daha sizinle burada buluşamayacağım..."

Hüzün ve keder dalga dalga hacılar arasında yayıldı. Acı fırtınası canlarında esmeye başladı. Gözleri yaşlarla doldu. Yıkıcı musibetin yakın olduğunu anladılar. Önderleri ve eğitmenleri, hayatının son günlerini yaşadığını bildirmişti.

Peygamber (s.a.a), ümmetinin önüne, başarılarını sağlayacak sağlam yolları koymaya başladı. Şöyle buyurdu:

"Ey insanlar! Ben sizin aranızda iki ağır ve paha biçilmez emanet bıraktım: Yüce Allah'ın kitabını ve öz soyumdan olan Ehl-i Beyt'imi..."

Ümmetin sapma ve sürçmeye karşı yegane garantisi, Allah'ın aziz kitabına sarılmak, onun içeriğine göre amel etmek ve Peygamber'in tertemiz Ehl-i Beyt'inin velâyetine boyun eğip dinî ahkâm ve adabı onlardan almaktır. Bu iki hususun dışında ümmetin mutluluğunu temin edecek başka bir şey yoktur.

Peygamber'in Zemzem Kuyusunun Yanındaki Hutbesi

Kalabalıklar, Zemzem kuyusunun yanında Peygamber'in (s.a.a) etrafını sardılar. Peygamber'in konuşacak hâli yoktu. Rebia b. Halef'e, söyleyeceklerini yüksek sesle insanlara duyurmasını emretti. Allah'ın salât ve selâmı ona ve Âl'ine olsun, Rebia'ya dedi ki: Onlara de ki:

"Ey insanlar! Allah'ın Resulü size diyor ki: Belki de beni bir daha bu hâlim üzere göremeyeceksiniz. Bu şehrin hangi şehir olduğunu biliyor musunuz? Bu ayın hangi ay olduğunu biliyor musunuz? Bu günün hangi gün olduğunu biliyor musunuz?"

Hep birlikte:

"Evet! Bu şehir haram (saygın) şehir, bu ay haram ay ve bu gün haram gündür." diye haykırdılar.

Peygamber (s.a.a), getirdiği üstün değerleri ve yüce öğretileri onlara okumaya başladı; şöyle dedi:

"Yüce Allah bu şehrinizi, bu ayınızı ve bu gününüzü haram kıldığı gibi, birbirinizin kanını ve malını size haram kılmıştır... Mesajı ilettim mi?"

"Evet!" diye cevap verdiler.

Sonra, uymaları gereken hükümleri onlara sunmaya başladı; şöyle buyurdu:

"Allah'ım! Sen şahit ol! (Ey insanlar!) Allah'tan korkun. İnsanlara mallarını eksik ölçmeyin. Bozulup da yeryüzünde bozguncular olarak ortaya çıkarmayın. Kimin yanında bir emanet varsa, onu ödesin..."

Peygamber (s.a.a), sözlerinin bu kesitinde onlara şu mesajları sundu:

- 1- Allah korkusu, insanı yüce Allah'ın gazabından koruyacak sağlam bir kaledir.
- 2- İnsanlara malları eksik ölçmemeli; tam ve eksiksiz olarak vermeli.
- 3- Yeryüzünde bozgunculuk yapmamalı; huzur ve güveni bozmamalı, yolları kesmemeli ve kan akıtmamalı.
- 4- Emaneti ehline vermeli, zulüm ve haksızlıkla ona el koymamalı.

Sonra, Allah-u Teala'nın hükümlerini onlara açıklamaya başladı; şöyle buyurdu:

"İslâm açısından insanlar eşittirler. Âdem ve Havva'ya olan nispetleri aynıdır. Takva kriteri dışında ne Arap olan birinin Arap olmayan birine, ne de Arap olmayan birinin Arap olan birine bir üstünlüğü yoktur... Mesajı ilettim mi?"

Hep birlikte, "Evet!" dediler.

Peygamber (s.a.a), sözlerinin bu kesitinde Müslümanlar arasında adil bir eşitliğe vurgu yapıyor. Bu eşitlik, hem haklar ve görevlerde eşitliği, hem de kanun karşısında eşitliği kapsamaktadır. Ne Arap olmanın, ne de olmanın bir üstünlük ölçüsü olmadığını, tek üstünlük ölçüsünün takva ve Allah'a itaat olduğunu belirtiyor.

Sonra, getirdiği yüce dinin hayat bahşedici öğretilerinden bir kısmına değindi; şöyle buyurdu:

"Allah'ım! Sen şahit ol! Bana soylarınızla gelmeyin, amellerinizle gelin ki, 'İnsanlara şu karşılık verilecek, size de şu karşılık verilecektir.' diyeyim. Mesajı ilettim mi?"

"Evet!" diye cevap verdiler.

Kuşkusuz, İslâm salih ameller üzerine bina edilmiştir. Ameller bozuk, fiiller kötü olunca soyların hiçbir değeri olmaz.

Peygamber (s.a.a) Allah-u Teala'nın hükümlerini açıklamaya devam etti; şöyle buyurdu:

"Allah'ım! Sen şahit ol! Cahiliye dönemine ait tüm kan davaları ayağımın altındadır. Ayağımın altına aldığım ilk kan davası da, Abdumuttalib oğlu Hâris oğlu Rebia'nın kan davasıdır. Mesajı ilettim mi?"

Peygamber (s.a.a), cahiliye döneminde intikam almak için dökülen kanlara işaret ediyor. Bu kan davalarında suçsuz biri haksız yere öldürülebiliyordu. Bu davalar bazen nesiller boyu devam ediyor ve kandan nehirler akıtılıyordu. İslâm bütün bunları kesin bir dille haram etti ve Arap dünyasını bu korkunç faciadan kurtardı.

Sonra şöyle buyurdu:

"Allah'ım! Sen şahit ol! Cahiliyedeki tüm faizler ayağımın altındadır. Ayağımın altına aldığım ilk faiz de, Abdumuttalib oğlu Abbas'ın faizidir. Mesajı ilettim mi?"

Peygamber (s.a.a), bu sözlerle ekonomiye son derece önem verdiğini gösterdi. Faizi kesin bir yasakla haram etti. O dönemde faiz, özellikle de Mekke'de çok yaygındı. Peygamber (s.a.a) faizi kaldırdı ve kaldırdığı ilk faiz de, Abdumuttalib oğlu Abbas'ın faizi oldu ve faizini alabilecek bir yol bırakmadı ona.

Sonra şöyle buyurdu:

"Allah'ım! Sen şahit ol! Ey insanlar! Haram ayları ertelemek (nesî), küfürde ileriye gitmektir. Kâfirler onunla saptırılırlar. Allah'ın haram ettiği ayların sayısını denkleştirmek için onu bir yıl helâl ve bir yıl da haram kılarlar."

Peygamber'in (s.a.a) okuduğu ayet, nesî'nin haramlığına değiniyor. Nesî, cahiliyede uygulanan bir uygulamaydı. Bu uygulamaya göre, haram aylarda savaşmak mubah kılınır, o ayların yerine savaşmanın yasak olmadığı başka aylarda savaşılmazdı. Böylece haram ayların saygınlığı gözetilmezdi. Örneğin, Muharrem ayını sefer ayına ertelerlerdi. Haram aylar Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Sefer aylarıdır.¹

Sonra şöyle buyurdu:

"Kadınlara iyi davranmanızı size vasiyet ediyorum. Onlar, sizin yanınızdaki emanetlerdir. Kendileri için bir şeye sahip değillerdir. Siz onları Allah'ın emaneti olarak aldınız. Allah'ın kitabıyla onları helâliniz ettiniz. Sizin onların üzerinde haklarınız vardır, onlarında sizin üzerinizde hakları vardır. Onları uygun olan biçimde giydirmeli ve doyurmalısınız. Sizin onların üzerindeki hakkınız ise şudur: Yatağınızı başka hiçbir kimseye çiğnetmemelidirler, sizin bilginiz ve izniniz dışında kimseyi evinize almamalıdır... Mesajı ilettim mi?"

"Evet!" dediler.

Peygamber (s.a.a), aşağılanan, hor görülen ve hiçbir değer verilmeyen kadına değiniyor; onu onurlandırıyor, değerini yüceltıyor ve ona karşı iyi davranılmasını vasiyet ediyor.

Bu hutbenin bir bendinde de şöyle diyor:

"Allah'ım! Sen şahit ol! Müslüman, Müslümanın kardeşidir; ona hile yapmaz, ona hıyanet etmez, onu çekiştirmez, kanı ona helâl olmaz, gönül rızası olmadan malından hiçbir şey ona helâl olmaz. Mesajı ilettim mi?"

1- Mecmau'l-Beyan, 5/45.

"Evet!" dediler.

Peygamber (s.a.a), İslâmî ilişkiyi sevgi ve kardeşlik üzerine kurdu. Buna göre Müslüman, Müslümanın kardeşidir; onun eğriliğini düzeltir; zamanın gailelerine, günlerin felâketlerine karşı onu korur. Yine bu esas üzerine her Müslümana aşağıdaki hususlar haramdır:

- 1- Müslümana hile yapmak.
- 2- Ona hıyanet etmek
- 3- Kanını akıtmak.
- 4- Mallarına izinsiz dokunmak.

Sonra Peygamber (s.a.a), Müslümanların hayata geçirmeleri gereken eğitim yöntemlerini ve ahlâk kurallarını açıklamaya başladı. Ardından hutbesini şu sözlerle bitirdi:

"Benden sonra (Allah'ın kullarını doğru yoldan) sapırtıcı, birbirini köle edinen kâfirlere dönüşmeyin. Ben, aranızda öyle bir şey bıraktım ki, ona sarılısanız, asla sapmazsınız: Allah'ın kitabı ve öz soyumdan olan Ehl-i Beyt'im. Mesajı ilettim mi?"

"Evet!" dediler.

"Allah'ım! Sen şahit ol!" dedi.

Sonra orada hazır bulunanlara döndü ve onlara şöyle buyurdu:

"Bu sözlerimi, burada hazır bulunanlarınız, hazır bulunmayanlara iletinler."¹

İslâm dünyasının ilerleme ve kalkınma unsurlarının tümünü içinde barındıran bu hutbe böylece sona erdi. Bu hutbe mucibince, Müslümanlar Allah'ın yüce kitabına ve Resulullah'ın Ehl-i Beyt'ine sarılmak ve tüm siyasal ve sosyal alanlarda Ehl-i Beyt'in önderliğinde hareket etmek zorundalar.

1- Tarih-i Yakubî, 2/90-92.

Gadir-i Hum Toplantısı

Gadir-i Hum Toplantısı, İslâm âleminin siyasî tarihinin en önemli olaylarından biridir. Bu toplantıda Müminlerin Emiri İmam Ali (a.s) için biat alındı ve Peygamber (s.a.a) onu ümmetinin genel lideri ve ümmetini en doğru yolda ilerletecek bir merci olarak tayin etti.

Peygamber (s.a.a), hac merasimini yerine getirdikten sonra Mekke'den Medine'ye doğru yola çıktı. Gadir-i Hum'a yetişinceye kadar hiç durmadan süratle yol kat etti. Gadir-i Hum'a vardığında Cebrail kendisine nazil oldu. Allah-u Teala'dan İslâm ümmetinin siyasî ve sosyal geleceği ile ilgili oldukça önemli bir mesaj getirmişti. Allah-u Teala, Resulü'ne, orada durup İmam Ali'yi kendisinden sonraki halifesi olarak tayin etmesini ve Müslümanlardan onun için biat almasını emretmişti. Yüce Allah, bu emri şu ayetle Peygamberi'ne vermişti:

"Ey Resul! Rabbinden sana indirileni (halka) ilet. Eğer bunu yapmazsan, O'nun elçiliği görevini yerine getirmemiş olursun. Allah, seni insanlardan korur. Allah, kâfirler topluluğunu hidayete erdirmez."¹

Ayet, şiddetli bir uyarı içermektedir. Eğer Peygamber (s.a.a) bu önemli görevi yerine getirmezse, Rabbinin elçiliğini tamamlamış olacak, tüm çabaları ve zahmetleri boşa gidecektir.

Peygamber (s.a.a), sarsılmaz bir azim ve sağlam bir iradeyle Allah'ın emrini yerine getirmek için harekete geçti. Bineklerin yüklerini aşağı indirdi ve çölün kızgın kumları üzerine konakladı. Hac kabilelerine de aynı şeyi yapmalarını emretti. Günün oldukça sıcak bir saatiydi. Öyle ki insanlar, elbiselerinin ucunu ayaklarının altına sererek çölün yakıcı kumlarından korunmaya çalışıyorlardı.

1- Maide Suresi, 67. ayet.

Peygamber (s.a.a) ayağa kalktı ve insanlara namaz kıldırıldı. Namaz bittikten sonra deve tahtirevanlarından minber olarak kullanacağı bir plâtfon yapılmasını emretti. Plâtfon hazırlanınca üzerine çıktı ve -tarihçilerin kayıtlarına göre- kendisini dinlemek için toplanan yüz bini aşkın insana hitap ederek konuşmaya başladı. İslâm yolunda ve tevhit kelimesini yayma uğruna çektiği zahmetleri, katlandığı zorlukları ve verdiği mücadeleyi anlattı. Sonra biraz da İslâm'ın getirdiği hükümler, öğretiler ve adaptan bahsetti. Sonra şöyle buyurdu:

"Bakın, benden sonra Sekaleyn hakkında nasıl davranacaksınız?"

Kalabalığın içinden biri, "Sekaleyn nedir, ya Resulullah?" diye seslendi.

Peygamber (s.a.a), hiçbir karışıklık ve belirsizliğe yer bırakmayacak şekilde Sekaleyn'den neyi kastettiğine açıklık getirdi. Şöyle buyurdu:

"Büyük değerli emanet Allah'ın kitabıdır. Onun bir ucu, aziz ve celil Allah'ın elindedir; bir ucu da sizin elinizdedir. Ona sınıksız sarılın ve sapmayın. Küçük olan diğeri ise, benim itretim (Ehl-i Beyt'im)dir. Tüm incelikleri bilen ve her şeyden haberdar olan Allah, bu ikisinin Kevser havuzunun başında bana kavuşuncaya kadar asla birbirinden ayrılmayacağını bana haber vermiştir. Ben de Rabbimden o ikisi için bunu istedim. O hâlde asla onlardan öne geçmeyin, yoksa helâk olursunuz; ve asla onlardan geride kalmayın, yoksa helâk olursunuz..."

Peygamber (s.a.a), böylece ümmetini dalalet ve sapmaktan koruyacak olan doğru çizgiyi önlerine koymuş oldu.

Sonra vasisi, kardeşi ve ilim şehrinin kapısı olan Ali'nin elinden tuttu ve velâyetini kabul etmeyi her Müslümana farz kıldı. Onu kendisinden sonraki halifesi olarak ilân etti. Oldukça yüksek bir sesle şöyle seslendi:

"Ey insanlar! İnsanların müminler üzerinde kendilerinden daha yetkili olanı kimdir?"

"Allah ve Resülü en iyisini bilir." diye cevap verdiler.

Şöyle buyurdu:

"Allah benim mevlâmdır, ben de müminlerin mevlâsıyım ve ben onlar üzerinde kendilerinden daha yetkilim. Bilin ki, ben kimin mevlâsı isem, Ali de onun mevlâsıdır."

Bu sözü üç defa tekrarladı, sonra şöyle dedi:

"Allah'ım! Onu veli edinenin velisi ol, ona düşman kesilenin düşmanı ol, onu seveni sev, ona kin besleyene gazap et, ona yardım edene yardım et, onu yalnız bırakanı yalnız bırak ve o nereye dönerse hakkı onunla beraber döndür. Bu sözlerimi, burada hazır bulunanlar hazır bulunmayanlara iletinler..."

Bu sözlerle hilâfet Resulullah'tan sonra Allah'ın veli kullarının en üstünü olan İmam Ali'ye verilmiş oldu.

Peygamber (s.a.a), Rabbi tarafından üzerine bırakılan görevi yerine getirdi. İmam Ali'yi kendisinden sonra halife olarak tayin etti. Bütün Müslümanlar üzerindeki büyük velâyetini ve genel önderliğini ona tevdi etti.

İmam Ali İçin Alınan Genel Biat

Müslümanlar gelip halifeleri ve imamları olarak İmam Ali'ye biat ettiler. Peygamber (s.a.a), müminlerin analarına da ona biat etmelerini emretti. Ömer b. Hattab da gelip İmam'a biat etti, onunla tokalaştı ve şöyle dedi:

"Seni kutluyorum ey Ebu Talib'in oğlu! Benim ve bütün mümin erkek ve kadınların mevlâsı oldun."

Ne kadar üzücüdür ki, Peygamber'in vefatından daha birkaç sayılı gün geçmemişti ki Hattab'ın oğlu, Ebu Bekir'e biat etmesi için İmam'ın evine hücum etti, Ali ve Fatıma'nın evini yaktı. İleriki bölümlerde bu olaya değineceğiz.

Her neyse, İmam'a halife olarak genel ve kapsamlı bir biat gerçekleşti. Nitekim şairler bile bu olayı şiirlerine taşıdılar. Hassan b. Sabit der ki:

"Gadir günü Peygamberleri sesleniyordu onlara / Hum bölgesinde ve Peygamber sesini ne kadar da iyi duyuruyordu! Dedi ki: 'Kimdir sizin mevlânız ve nebiniz?' / Hiçbir kimse görmezden ve duymazdan gelmedi ve 'İlâhın mevlâmızdır, sen de bizim nebizsin. / Velâyet konusunda bizden karşı çıkan birini bulamazsın.' dediler. Peygamber dedi ki: 'Kalk ya Ali! / Ben, kendimden sonra imam ve yol gösterici olarak sana razı oldum. / Ben kimin mevlâsıysam, bu da onun velisidir. / O hâlde veli edinerek onun sadık yardımcıları olun.' / Ve o sırada şöyle dua etti: 'Allah'ım! Ona dost olanın dostu ol. / Ali'ye düşman olanın da düşmanı ol.'"¹

İlham ile şiir söyleyen Seyyid Himyerî de şöyle der:

"Ve Muhammed Gadir-i Hum'da ayağa kalktı / Yüksek ve net bir sesle seslendi / Kendisiyle birlikte hacca gelen Araplar ve Acemlere / Büyük gölgeliğin çevresinde toplanıp kendisini dinleyenlere / Seslendi ki: 'Ben kimin mevlâsıysam, Ali de / Onun mevlâsıdır.' Peygamber, gerçekten Ali'ye çok lütufkârı."

İslâm'ın büyük şairi Kumeyt de şöyle der:

"Gadir-i Hum'daki büyük gölgelik günü / Peygamber insanlar için velâyeti açıkladı da keşke sözünü dinleselerdi! / Fakat insanlar sözlerini tutmadılar / Ben onun gibi zayi olmuş bir hak görmedim."

Gerçekten de dünyada Ebu'l-Hasan'ın hakkı gibi zayi olmuş bir hak yoktur. İnsanlar zorla ona el koydular ve Peygamber'in onunla ilgili sözlerini görmezden geldiler.

Her neyse, Gadir olayı, İslâm tarihinin en önemli olaylarından. Büyük araştırmacı rahmetli Şeyh Eminî, *el-*

1- Feraidü's-Simtayn, 1/74.

Gadir adlı ansiklopedik eserinde olayın vuku bulduğu günden kendi zamanına kadar bu olayla ilgili söylenen önemli şiirleri bir araya toplamıştır.

Dini Kâmil Etme Ayetinin İnişi

Bu unutulmaz günde, "Bugün dininizi size kâmil kıldım, nimetimi size tamamladım ve din olarak İslâm'ı size seçtim." ayeti nazil oldu.¹

Muttakilerin imamı ve muvahhitlerin efendisi İmam Ali'nin velâyeti ile din kâmil oldu ve büyük nimet Müslümanlara tamamlandı. Âlemlerin Rabbine hamd olsun.

Peygamber (s.a.a), ümmetini ilelebet sapmalara karşı koruyacak olan doğru yolu önlerine koymuş oldu. Kendisinden sonra hilâfet meselesini iktidar ve saltanat düşkünlerinin istedikleri gibi oynayacakları bir konu olarak bırakmadı. Bütün kapıları yüzlerine kapadı ve içeri girebilecekleri açık bir pencere bırakmadı.

Peygamber (s.a.a), ümmetinin liderini ve önderini belirledi ve bu hassas konuyu ihmal etmedi. Bu konunun ihmalı, Allah Resulü'nün şahsiyetine zarar verirdi. Çünkü hilâfet konusu, İslâm'ın en hassas ve önemli meselelerinden biridir.

Gadir günü İmam'a biat edilmesi, İslâm risaletinin bir parçası ve dinin rükünlerinden biridir. Allâme Alâilî'nin dediği gibi kim onu inkâr ederse, İslâm'ı inkâr etmiştir.

1- Maide Suresi, 3. ayet. Bu ayetin Gadir olayı hakkında indiğini şu bilginler açıkça ifade etmişlerdir, Hatib Bağdadî, Tarih, 8/29; Suyutî, ed-Dürri'l-Mensur, 2/259; Tabersî, Mecmau'l-Beyan, 3/246 ve diğerleri.

EBEDÎ FACIA

İslâm tarihinde, dünya tarihinin akışını değiştiren, insanın iradesi ve düşüncesini özgürleştiren ve onu bu hayatın cehalet çöllerinde bocalamaktan kurtaran Büyük Kurtarıcı Hz. Peygamber'in (s.a.a) vefatından daha ürkütücü ve üzücü bir hâdise yoktur.

Peygamber'in Hastalanması

Peygamber (s.a.a) hac dönüşünden sonra şiddetli bir ateşe yakalandı. Ateşi o kadar şiddetliydi ki, ziyarete gelenler ve eşleri, ellerini ona sürdüklerinde ateşten yandığını hissediyorlardı.¹ Yanına içinde soğuk su bulunan bir kap koymuşlardı. Peygamber (s.a.a) elini ona daldırır, sonra elini yüzüne sürer, böylece ateşini biraz hafifletmeye çalışırdı.

Bazı kaynaklara göre Peygamber'in hastalığı ve vefatı, Hayber'de Yahudi bir kadının kendisine sunduğu zehirli bir yemeğe dayanıyordu. Bu yüzden şöyle buyururdu:

"Hayber'de yediğim yemeğin acısını hâlâ hissediyorum. Şimdi o zehrin etkisinden şahdamarımın koptuğu andır."²

Müslümanların Kaygısı

Peygamber'in (s.a.a) hastalandığı haberi yayılınca Müslümanlar akın akın ziyaretine geldiler. Kimisi ağlıyordu, kimisi haberin şokundan donakalmıştı. Üzüntü ve kaygı, dalga dalga her tarafa yayılmıştı. Peygamber (s.a.a),

1- el-Bidaye ve'n-Nihaye, 5/226.

2- Hayatu'l-İmam el-Hasan, 1/202.

ziyaretine gelenlere acı gerçeği haber vererek onları daha da üzmüş, yakında vefat edeceğini bildirmiş, Allah'ın kitabına ve Ehl-i Beyt'ine sarılmalarını vasiyet etmişti. Şöyle buyurmuştu:

"Ey insanlar! Ruhumun süratle alınması ve göçüp gitmem yakındır. Ben daha önce mazeretiniz kalmasın diye gerekeni söyledim. Bilin ki, ben sizin aranızda aziz ve celil Allah'ın kitabını ve öz soyum olan Ehl-i Beyt'imi bırakıp gidiyorum..."

Yine Müminlerin Emiri İmam Ali'nin (a.s) elini tutmuş, ziyaretine gelenlere dönerek:

"Bu Ali, Kur'an'la beraberdir; Kur'an da Ali ile beraberdir. Bu ikisi, Kevser Havuzu'nun başında bana kavuşuncaya kadar asla birbirinden ayrılmazlar." buyurmuştu.¹

Peygamber (s.a.a), ümmetini sapma ve yanılmaya karşı korumak için en önemli önlem olarak onlara, Allah'ın en doğruya kılavuzluk eden aziz kitabına ve İslâm'ın ışıkları, vahyin bekçileri, adaletin savunucuları, dinin koruyucuları olan Ehl-i Beyt'ine sarılmayı emretti. Ehl-i Beyt'in başında da Müminlerin Emiri İmam Ali gelmektedir ki, o Kur'an'la, Kur'an da onunla birliktedir.

Peygamber'in Baki Mezarlığı'nda Yatanlar İçin İstiğfarı

Peygamber (s.a.a), gecenin zifiri karanlığında Ebu Müveyhibe'yi çağırırdı. Ebu Müveyhibe yanına geldiğinde ondan Baki Mezarlığı'na kadar kendisine eşlik etmesini istedi. Baki Mezarlığı'nda yatan Müslümanları ziyaret etmek istiyordu. Ebu Müveyhibe'ye dedi ki:

"Baki ehli için istiğfar etmem emrolundu. Bu yüzden seni çağırdım ki, benimle beraber gelesin."

1- es-Savaiku'l-Muhrika, 74.

Baki'ye vardığında ölülere selâm verdi ve durumlarından memnun olmaları gerektiğini söyledi. Şöyle buyurdu:

"Selâm olsun size ey kabirlerde yatanlar! İnsanların içine düştükleri duruma düşmediğiniz için ne mutlu size! Karanlık gecenin parçaları gibi fitneler birbirini kovalamakta, sonraki öncekini izlemektedir. Sonraki öncekinden daha kötü..."

Peygamber (s.a.a), ümmetini kasıp kavuracak olan fitneleri, duçar olacakları faciaları ve büyük olayları sezip bilmişti. Bu olaylar, Peygamber'in de en büyük musibetlerinden olacaktı.

Sonra Ebu Müveyhibe ile konuşmaya başladı. Şöyle buyurdu:

"Bana dünyanın hazineleri ve orada ilelebet yaşamak, ardından ondan sonra da cennet verildi. Ben, Rabbime kavuşmayı ve cenneti seçtim."

Ebu Müveyhibe hiç beklemeden:

"Anam babam sana feda! Neden dünyanın hazinelerini ve orada ilelebet yaşamayı, ardından ondan sonra da cenneti kabul etmiyorsunuz?" dedi.

Peygamber (s.a.a), Allah-u Teala'ya kavuşmaya olan şiddetli iştiağından şöyle dedi:

"Hayır! Allah'a andolsun ki, ben Rabbime kavuşmayı seçtim."

Sonra da Baki'de yatanlar için bağışlanma dileğinde bulunup evine geri döndü.¹

Üsame Ordusu

Peygamber (s.a.a), halifesi ve ilim şehrinin kapısı İmam Ali (a.s) aleyhine bir komplo düzenlenmekte olduğunu açık bir

1- İbn Hişam, es-Siretü'n-Nebeviyye, 3/93; Tarih-i Taberî, 3/190. Allâme Meclisî, Peygamber'in (s.a.a) Ali'nin elinden tutup bir grubu da yanına alarak Baki Mezarlığı'na gittiğini ve orada yatanlar için bağışlanma dileğinde bulunduğunu kaydeder.

şekilde görüyordu. Bu yüzden isyan ve itaatsizlik ruhunu bastırmak için, direnenler ve diğerlerini Rumlarla savaşmak üzere cihat meydanına göndermeyi uygun gördü. Bir ordu hazırlanmasını emretti. Muhacirler ve Ensar'ın ileri gelenlerinin de bu orduya katılmasını istedi. Katılmasını istedikleri arasında Ebu Bekir, Ömer, Ebu Ubeyde ve Beşir b. Sa'd de vardı.¹

Ordunun komutanlığını henüz gençliğinin baharında olan Üsame b. Zeyd'e verdi. Böylece Üsame, bu yaşlı ileri gelenlerin de komutanı oldu. Peygamber (s.a.a) ona şöyle buyurdu:

"Babanın öldürüldüğü yere kadar git ve oraları atlarına çığnet. Ben seni bu ordunun komutanı kıldım. Sabah erkenden Übna² ehline hücum et ve onları ateşe ver. Haberinizi onlara ulaşmadan sen onlara ulaş. Eğer Allah onlara karşı sana zafer verirse, aralarında fazla kalma. Yanına yol rehberleri al. Gözcülerin ve öncü birliklerin olsun..."

Sefer ayının yirmi birinci günü Peygamber (s.a.a) ashabı arasında orduya katılmama ve emre karşı gelme eğiliminin baş gösterdiğini gördü. Hasta hâliyle evinden dışarı çıktı, orduyu hareket etmeye teşvik etti, sancağı kendi eliyle bağladı ve Üsame'ye şöyle buyurdu:

"Allah'ın adıyla ve Allah yolunda savaşa çık ve Allah'a kâfir olanlarla savaş."

Üsame, sancağı bağlanmış hâlde yola çıktı. Sonra sancağı Büreyde'ye verdi ve Cüref'te karargâhını kurdu.³

1- İbn Sa'd, et-Tabakatu'l-Kubra, 4/46; Tarihu'l-Hamis, 2/46; Kenzü'l-Ummal, 5/312.

2- Übna; Suriye topraklarında Belka bölgesinde, Zeyd b. Harise ve Cafer-i Tayyar'ın şehit düştüğü Mûte yakınlarında, Askalan ve Remle arasında bir yerin adıdır.

3- es-Siretü'l-Halebiyye, 3/207; İbn Sa'd, et-Tabakatu'l-Kubra, 2/190; el-Meğazî, 3/ 1017.

Ashaptan bazıları, orduya katılmakta ağır davranarak emre itaatsizlik ettiler. Çünkü Peygamber'in (s.a.a) hayatının son saatlerini yaşadığını anlamışlardı.

Ömer, Üsâme'ye şöyle derdi: "Sen benim komutanım olduğun hâlde Resulullah (s.a.a) öldü."¹

Üsâme'yi komutan olarak atadığı için Peygamber'i (s.a.a) tenkit etmeye başlayıp orduya katılmakta ağır davrandılar. İncitici sözleri Peygamber'e (s.a.a) ulaştı. Ateşi yükselmiş, şiddetli bir baş ağrısı da başlamıştı. Peygamber (s.a.a) sinirlendi ve başını bağlamış, kadifesine bürünmüş olduğu hâlde evinden dışarı çıktı. Çok üzgündü. Minbere çıktı ve onlara ne kadar öfkeli olduğunu açığa vurarak tenkit edenlere seslendi ve şöyle dedi:

"Ey insanlar! Üsâme'yi komutan yapmamla ilgili bazılarınızdan bana ulaşan sözler de ne?! Şimdi Üsâme'yi komutan yapmama itiraz ettiğiniz gibi, daha önce de babasını komutan yapmama itiraz etmişsiniz. Allah'a yemin ederim ki o, komutanlığa lâayık biriydi. Ondan sonra da oğlu buna lâayıktır..."

Sonra minberden indi ve:

"Üsâme'nin ordusunu donatın! Üsâme'nin ordusunun hazırlıklarını tamamlayın! Üsâme'nin ordusunu hemen gönderin! Allah Üsâme'nin ordusuna katılmaktan vazgeçenlere lânet etsin!" buyurarak evine girdi.²

Fakat bu şiddetli emirler, onları harekete geçirmeye yetmedi. Peygamber'in (s.a.a) hayatının son saatlerinde bu ordunun yola çıkmasına verdiği bunca önem, onların yüreklerini yumuşatmadı. Orduya katılmamak için çeşitli mazeretler ileri sürdüler. Fakat Peygamber (s.a.a), bu mazeretlerin hiçbirini kabul etmedi. Bilakis, onlara sinirlenip öfkeliydi.

1- es-Siretü'l-Halebiyye, 3/34. Halbî'nin dışında diğer hadisçiler ve tarihçiler de bu sözü nakletmişlerdir.

2- es-Siretü'l-Halebiyye, 3/34.

Olayın Kısa Bir Analizi

Bu son derece önemli olay üzerinde biraz düşünen kimse, bu olaydan aşağıdaki sonuçları çıkarır:

1- Peygamber'in (s.a.a), ordunun bir an önce Medine'den hareket etmesine bu kadar önem vermesi ve bu orduya katılmayanlara lânet etmesi, şu hususu açık bir şekilde ortaya koymaktadır: Peygamber, başkentin İmam Ali karşıtı gruptan boşalmasını ve böylece İmam'ın halifeliği meselesinin kolay bir şekilde ve selâmetle sonuçlanmasını istiyordu.

2- Üsâme'nin komutanlığına itiraz edip ordusuna katılmayanlar, Peygamber'in ölümünü beklemekten başka bir amaç taşımıyorlardı. Tek amaçları, Peygamber'den sonra iktidarı ele geçirmektir. Medine'den uzakta oldukları bir sırada Peygamber (s.a.a) vefat edecek olsaydı, artık iş işten geçmiş olacak ve kaçınılmaz olarak hilâfet ellerinden çıkacaktı.

3- Peygamber'in (s.a.a), ordunun komutanlığını ashap içerisindeki Ebu Bekir, Ömer ve İbn Cerrah gibi yaşlı başlı kimselere vermemesinin nedeni, onların hilâfete lâayık olmadıklarını bildirmektir. Açıktır ki eğer Peygamber (s.a.a) ordunun komutanlığını onlara verseydi, bunu hilâfetin kendi hakları olduğunun delili olarak kullanırlardı. Peygamber (s.a.a), ümmetin bütünlüğünün dağılmaması için komutanlığı Üsâme'ye vererek bu kapıyı onların yüzüne kapamış oldu.

Üsâme'nin Komutan Seçilmesi

Peygamber'in (s.a.a), ordunun komutanlığına Üsâme gibi gençliğinin baharını yaşayan, on dokuz yaşındaki veya ondan biraz büyük bir genci getirmesindeki hikmet şu idi:

1- Peygamber'in ashabı ve ailesi içerisinde yaşça İmam Ali'den daha büyük olanların var olmasına rağmen yaşça onlardan daha küçük olan İmam Ali'nin (a.s) halife olmasına karşı çıkılmasının önüne geçmek. Çünkü Üsâme, yaşça İmam

Ali'den daha küçük olduğu hâlde Peygamber (s.a.a) ordunun komutanlığını ona vermişti.

2- İdare ve yönetim bilgi ve becerisi olmadan sırf yaşça büyük olmakla yüksek makamlara getirilmenin doğru olmadığını ilân etmek. Peygamber (s.a.a) bu konuda şöyle buyurmuştur:

"Kim içlerinde kendisinden daha üstün olan birinin var olduğunu bildiği hâlde Müslümanlardan bir grubun önüne geçerse, Allah'a, Resulü'ne ve Müslümanlara hıyanet etmiştir."¹

Yine şöyle buyurmuştur:

"Kim içlerinde daha liyakatli birinin olduğunu bildiği hâlde Müslümanlardan birini bir göreve getirirse, Allah'a, Resulü'ne ve bütün Müslümanlara hıyanet etmiştir."²

İslâm, yönetime işi bilen ehil ve emin insanların getirilmesine büyük önem verir. Çünkü yönetimde asıl olan, toplumun yararına olanı gözetmek, insanlardan toplanan malları çarçur etmemek, harcamalarda kamu yararını dikkate almak, hak ve adalet temeline dayalı bir politika izlemektir. Açıktır ki bunlar, yaşlılıkla değil, iman ve idare gücüyle olacak şeylerdir.

3- Peygamber (s.a.a), Üsâme'yi komutan yaparak Müminlerin Emiri İmam Ali'nin düşmanlarının hızlarını kesti, güçlerini kırdı ve morallerini bozdu. Kızgınlıklarından Üsâme'nin komutan yapılmasını eleştirmeye ve Peygamber (s.a.a) hakkında ileri geri konuşmaya başladılar. Peygamber (s.a.a) Refik-i A'lâ'ya kavuşuncaya kadar da ağır davranıp orduya katılmadılar.

Bunlar, Peygamber'in (s.a.a) Üsâme'yi komutan yapmasının hikmetiyle ilgili bazı hususlardır ki, açık bir şekilde İmam Ali'nin aleyhinde tertiplenmiş bir komplonun varlığını ortaya koymaktadır.³

1- Sünen-i Beyhakî, 10/111.

2- Temhid-i Bakalânî, 190.

3- Hayatu'l-İmam el-Hasan, 1/123-125.

Perşembe Günü Faciası

Peygamber (s.a.a), ashaptan bazılarının hilâfeti İmam Ali'den almak için sözbirliği ettiklerini anlamıştı. Ömrünün son saatlerini yaşamakta olan Peygamberimize bu çok ağır gelmiş, acılarını artırmıştı. Peygamber (s.a.a) bunların açık bir direnç içinde olduklarını ve Üsâme'nin ordusuna katılmamakta direttiklerini görünce, ümmetini yanlış yollara sapmaktan korumak için bir başka yolu denemek istedi. Bu amaçla şöyle buyurdu:

"Bana kürek kemiği ve divit getirin de size bir yazı yazayım, ondan sonra asla sapmayasınız..."¹

Ne paha biçilmez bir nimetti bu! Eğer bu nimetin değerini anlayabilselerdi, kendileri ve nesilleri için saadeti eksiksiz olarak elde etmiş olacaktı. Resulullah (s.a.a), Müslümanların ilelebet sapmayacağı garantisini veriyordu. Hattab'ın oğlu, Resulullah'ın (s.a.a) kastını anlamıştı. Allah'ın kitabı ve öz soyundan olan Ehl-i Beyt'ini vasiyet edecekti. Bu nedenle âdeta bir zorbalık örneği sergileyerek Peygamber'in isteğine şiddetle karşı çıktı ve:

"Allah'ın kitabı bize yeter!" dedi.

Bu söz, "Tertemiz Ehl-i Beyt'ini vasiyet etmene gerek yoktur." anlamına geliyordu. Açıktır ki eğer Resulullah'ın (s.a.a) hilâfeti kendisi için vasiyet edeceğine ya da hudutları koruma, cihat veya İslâm'ın başka hükümleri ile ilgili bir vasiyette bulunacağına ihtimal verseydi, bu cüreti gösterip karşı çıkmazdı. Fakat o, Peygamber'in ne istediğini anlamıştı. Bu yüzden şiddetle karşı çıkarak işi bozdu. Peygamber'in huzurunda kavga ve çekişme çoğaldı. Kadınlar perdenin arkasından feryat ettiler:

"Resulullah'ın ne söylediğini duymuyor musunuz?!"

1- Hadis üzerinde ittifak vardır.

Ömer hiddetlendi ve kadınlara bağırdı:

"Sizler Yusuf'a gönlünü kaptıran kadınlar gibisiniz. Hastalandığı zaman gözlerinizi sıkıyorsunuz, iyileştiği zaman da boynuna biniyorsunuz."

Ömer'in bu sözleri Peygamber'i çok üzdü. Gözünün ucuyla ona bakarak:

"Onları (kadınları) kendi hâllerine bırakın; hiç şüphesiz, onlar sizden daha iyidirler." buyurdu.

Resulullah'ın vasiyetinin yazılmasını isteyen cephe neredeyse başarılı olacaktı ki, adamın biri ortaya atıldı ve Peygamber'in isteğinin yerine getirilmesine engel olabilmek için:

"Peygamber sayıklıyor!" diye bağırdı.

İslâm, bunun gibi bir musibet görmüş müdür acaba?! Peygamberler efendisine sayıklama isnadında bulunulabilir mi?!

İnsanlar âdeta ilk cahiliye dönemlerine geri dönmüşlerdi. Peygamber'in (s.a.a) konumunu unutmuş ve ona karşı bu küstahlığı yapmışlardı.

Bu facia, Müslümanlarla ebedî mutlulukları arasına girdi ve nesiller boyu sapmalardan selâmet kalmalarına engel oldu.

İbn Abbas, bu acı ve üzücü olayı her hatırladığında kendini ağlamaktan tutamazdı. Gözyaşları inci taneleri gibi yanakları üzerinde yuvarlanırlar ve şöyle derdi:

"Ah Perşembe günü! Ne acı bir gündü! Resulullah (s.a.a), 'Bana kürek kemiği ve divit getirin de size bir yazı yazayım, ondan sonra asla sapmayasınız.' buyurdu, 'Resulullah sayıklıyor!' dediler."¹

1- Bu acı olayı bütün İslâm tarihçileri yazmışlardır. Buharî, Sahih'inin birkaç yerinde (4/69 ve 99 ve 6/8) bu olayı zikretmiştir. Ancak bu sözünü söyleyen şahsın ismini gizlemiştir. İbn Esir -en-Nihaye Fî Garibi'l-

Resulullah'a (s.a.a) sayıklama isnadında bulundular. Oysa Allah'ın aziz kitabı, onun, hayatının tüm merhalelerinde kemalin en doruk noktasında olduğunu bildirmektedir. Allah'ın ayetlerine kulak verin:

1- **"Arkadaşımız (uzun süre bir arada bulunup iyice tanıdığımız Muhammed) ne saptı, ne de şaşırdı. O, arzusuna göre konuşmaz. Onun söylediği, ancak vahyedilen bir vahiydir. Ona, çetin kuvvetlere sahip olan (Cebrail) öğretti."**¹

2- **"Bu (Kur'an), güvenilir, sözü dinlenen, Arş'ın sahibi katında itibarlı, pek güçlü ve değerli bir elçinin (Cebrail'in) sözüdür. Arkadaşımız (Muhammed) deli de değildir."**²

Peygamber'i sayıklama ve eksiklikten tenzih eden bunların dışında başka ayetler de vardır. Ne var ki bu insanlar, iktidar ve saltanat üzerinde kavga ettiler, dünyaya aldandılar, doğru yoldan saptılar ve ümmeti fitnelerin, sıkıntıların ve olayların içine attılar.

Zehra'nın Kaygısı

Seyyidetü'n-Nisa Hz. Zehra (s.a), canından çok sevdiği babasının acılar içinde, "Vah üzüntülerim!" dediğini görünce, âdeta yıkıldı ve büyük bir üzüntüye kapılarak:

"Senin üzülmene dayanamam, babacığım!" dedi.

Peygamber (s.a.a), aziz kızına bakınca gözlerinin buğulandığını gördü. Ona acıdı ve:

Hadis adlı eserinde- ve diğerleri, bu sözü söyleyenin Ömer b. Hattab olduğunu açıkça belirtmişlerdir. Nitekim Ömer'in kendisi de, İbn Abbas ile aralarında geçen bir sohbet sırasında, Peygamber'in (s.a.a) Ali ve soyu hakkında yazdıracağı vasiyetini engellediğini itiraf etmiştir. Bk. İbn Ebi'l-Hadid, Şerh-i Nehcül-Belâğa, 3/114.

1- Necm Suresi, 2-5. ayetler.

2- Tekvir Suresi, 19-22. ayetler.

"Bu günden sonra artık babanın üzüntüsü bitiyor." dedi.

Peygamber'in (s.a.a) kalbi, kızının bu mahzun hâline dayanamadı. Hüznünü gidermek için kızını yanına oturttu. Sonra kulağına bir şeyler fısıldadı. Bu sözleri duyunca kendini tutamadı, gözleri dolu dolu oldu. Peygamber tekrar kızının kulağına bir şeyler fısıldadı. Bu kez yüzünde bir tebessüm belirdi. Aişe, bu duruma şaşırdı. Fatıma'ya yaklaşıp:

"Bugüne kadar hüzne bu kadar yakın bir sevinç görmedim!!" diyerek babasının kendisine ne söylediğini sordu. Yüzünü ondan çevirerek cevap vermedi. Günler geçtikten sonra, ilkin ağlamasının, ardından sevinmesinin sebebiyle ilgili olarak şöyle dedi:

"Babam bana şu haberi verdi: Cebrail her yıl iki defa Kur'an'ı benimle mukabele ederdi, bu yıl bir defa mukabele etti. Bunu, ecelimin geldiğinin işareti olarak görüyorum."

Ağlamasının sebebi buydu. Sevinmesinin sebebiyle ilgili olarak ise şöyle dedi:

"Babam bana şu haberi verdi: Ehl-i Beyt'imden bana ilk kavuşacak olan sensin. Ben senin için iyi bir öncüyüm. Bu ümmetin kadınlarının efendisi olmaya razı olmaz mısın?"¹

Peygamber (s.a.a), bu sözle Seyyidetü'n-Nisa'nın üzüntüsünü hafifletti. Yakında kendisine kavuşacağını ve kendisinden sonra sayılı günler yaşayacağını ona haber verdi.

Peygamber'in İki Torununa Bıraktığı Miras

Resulullah'ın (s.a.a) vücudunun bir parçası olan sevgili kızı evine gitti ve babasının iki torununu yanına alarak geri döndü. Yüreklere yakan gözyaşlarını akıtarak babasına:

1- Hayatu'l-İmam el-Hasan, 1/129.

"Baba! Bu ikisi senin evlâtların! Miras olarak onlara bir şey bırak."

Peygamber (s.a.a) onları bağrına basıp öpmeye başladı, kişiliğini oluşturan üstün özelliklerinden ve sahip olduğu yüce değerlerden bir kısmını onlara akıtarak şöyle buyurdu:

"Heybetimi ve şerefimi Hasan'a, cesaretimi ve cömertliğimi Hüseyin'e verdim."¹

İki torun, dedelerinden peygamberliğin kemallerini, şerefini, taşıdığı değerler ve kıymetleri miras alarak kalktılar.

Peygamber'in Yanındaki Dünya Malını Sadaka Olarak Vermesi

Peygamber'in (s.a.a) yanında hastalanmadan önce yedi dinar vardı. Allah-u Teala canını alırken o dinarların yanında olmasından korkarak ailesine onları sadaka olarak vermelerini emretti. Fakat onlar Peygamber'in hastalığıyla ilgilendikleri ve kendisine hizmet ettikleri için Peygamber'in kendilerine emrettiği şeyi unuttular. Hastalığından ayıldığında, o dinarları ne yaptıklarını sordu. Hâlâ yanlarında durduğunu söylediler. Hemen o dinarları getirmelerini emretti. Getirdiklerinde onları avucuna koyarak:

"Bunlar yanında olduğu hâlde Allah ile karşılaşırsa, Muhammed'in Rabbine zannı ne olur?" dedi.

Sonra onları sadaka olarak Müslümanların fakirlerine verdi² ve yanında dünyanın çerçöpünden hiçbir şey olmadığı hâlde dünyadan göçtü.

1- Kenzü'l-Ummal, 7/110; Şerh-i Nehcü'l-Belâga, 4/4.

2- Hayatu'l-İmam el-Hasan, 1/130.

Firdevs-i A'lâ'ya Doğru

Büyük Kurtarıcı Hz. Peygamber'in (s.a.a) en büyük görevini yerine getirdikten sonra peygamber kardeşlerinin mekânı olan Firdevs-i A'lâ'ya göçme zamanı gelmişti. Ölüm Meleği, içeri girmek için kendisinden izin istedi. Ölüm Meleği'nin yanına gelmek için izin istediği ilk insandı o. Hz. Zehra, kapıda durup içeri girmek için izin isteyen bu kişiyi tanımadı. Ona, Peygamber'in kendi derdiyle uğraştığını, dolayısıyla da onu kabul edemeyeceğini söyledi. Ama o, tekrar izin istedi. Zehra, yine ona, Resulullah'ın kendisiyle uğraştığını ve onu kabul edebilecek durumda olmadığını söyledi. Fakat o, üçüncü kez izin istedi. Peygamber (s.a.a) gözlerini açtı ve vücudunun bir parçası olan Zehra'ya:

"Onu tanıyor musun?" dedi.

"Hayır, ya Resulallah!" dedi.

"O; kabirleri abat eden, evleri yıkan ve beraber olanları birbirinden ayıran kimsedir." dedi.

Resulullah'ın (s.a.a) sevgili kızı kendinden geçti. Yüreği buna dayanacak gibi değildi. Ruhu bedeninden ayrılıyor gibiydi.

"Vah babacığım! Peygamberlerin sonuncusu ölüyor! Vah musibetim! Takvalıların en iyisi ölüyor! Vah hasretim! Gökten vahiy kesiliyor! Artık seninle konuşmaktan mahrum kalıyorum!"

Peygamber'in (s.a.a) kalbi parçalandı. Sevgili kızını teselli etmeye çalıştı:

"Ağlama! Çünkü ailemden bana ilk kavuşacak olan sensin..."¹

Ölüm Meleği Peygamber'in (s.a.a) karşısında temessül edince şöyle dedi:

1- Dürretü'n-Nasihîn, 66.

"Ya Resulallah! Allah-u Teala beni sana gönderdi ve bana emrettiğin her hususta sana itaat etmemi emretti. Eğer canını almamı emredersen, canını alırım; eğer canını almadan bırakıp gitmemi emredersen, bırakıp giderim."

Peygamber (s.a.a) şaşırarak sordu:

"Bunu yapacak mısın ey Ölüm Meleği?"

"Bana bu emredildi. Her emrine itaat edeceğim." dedi.

Bu sırada Resulullah'a (s.a.a) Cebrail nazil oldu ve:

"Ya Ahmed! AllahTeala seni özlemiştir."¹

Peygamber'in vücudunun bir parçası olan Zehra, babasının o anlarda kendisinden ayrılacağını anlayınca kendinden geçti, üzüntüsü onu çok uzaklara götürdü. İki torun da kendilerini dedelerinin üzerine attılar. Gözlerinden yürek yakıcı yaşlar boşanıyordu. Peygamber torunlarını öpüyor, onlar da dedelerini öpüyorlardı. Müminlerin Emiri, onları dedelerinden uzaklaştırmak istedi. Peygamber (s.a.a):

"O ikisini rahat bırak da benden faydalansınlar, ben de onlardan faydalanayım. Benden sonra başlarına büyük felâketler gelecektir..."²

Sonra Peygamber (s.a.a) orada bulunanlara döndü ve:

"Ben sizin aranızda Allah'ın kitabını ve öz soyumdan olan Ehl-i Beyt'imi bıraktım. Allah'ın kitabını zayı eden, sünnetimi zayı etmiş gibidir; sünnetimi zayı eden, Ehl-i Beyt'imi zayı etmiş gibidir. Bu ikisi, havuzun başında bana kavuşuncaya kadar asla birbirinden ayrılmazlar..." dedi.³

Sonra kardeşi ve ilim şehrinin kapısı olan İmam Ali'ye döndü ve:

1- İbn Sa'd, et-Tabakatu'l-Kubra, 4/48.

2- Hayatu'l-İmam el-Hasan, 1/134.

3- Harezmi, Maktelü'l-Hüseyn, 1/164.

"Başımı kucağına koy; Allah'ın emri gelmiştir. Ruhum göçüp gittiğinde onu al ve yüzüne sür. Sonra beni kibleye yönelt ve (cenaze) işlerimle uğraş. Bana ilk sen namaz kıl. Beni kabrime koyuncaya kadar yanımdan ayrılma ve aziz ve celil Allah'tan yardım dile." dedi.¹

İmam, Peygamber'in (s.a.a) başını alıp kucağına koydu. Sağ elini de çenesinin altına uzattı. Ölüm Meleği, Peygamber'in büyük ruhunu almaya başladı. Peygamber, Allah-u Teala'nın ayetlerini okuyordu. Nihayet büyük ruhu akıp çıktı. İmam, onu alıp yüzüne sürdü. Sonra da oradakilere, Peygamber'in ruhunu teslim ettiğini haber verdi.

Yer sarsıldı, adalet ışığı söndü ve Allah'ın insanlığa gönderdiği o büyük lütfu, insana yolunu aydınlattıktan ve onu doğru yolu ilettikten sonra karargâhına doğru yükseldi.

Müslümanlar bu büyük facianın karşısında metanetlerini kaybettiler. Peygamber'den sonra insanların sabredebek güçleri kalmamıştı.

Peygamber (s.a.a) bu dünyadan göçmüş, diriliğinin nuru batmıştı. Hüzünler dünyasında hiç unutulmayacak bir gündü o gün!

Kadınlar perişan bir hâlde sokaklara dökülmüş, yüzlerini dövüyorlardı. Müminlerin anaları örtülerini başlarından indirmiş, sinelerini dövüyorlardı. Ensar kadınları figan etmekten boğazlarını yırtmışlardı.²

Peygamber'in (s.a.a) ölümünden dolayı en büyük acıyı ise, onun bir parçası olan Seyyidetü'n-Nisa yaşıyordu. Kendisini babasının naaşı üzerine atmış, acı acı ağlıyor, babası için ağıtlar yakıyordu. Şöyle diyordu:

1- Hayatu'l-İmam el-Hasan, 1/135.

2- Ensabu'l-Eşraf, 1/Birinci Bölüm/574.

"Vah babam vah! Cebrail'e ölüm haberini vereyim! / Vah babam vah! Yeri Firdevs cennetidir. / Vah babam vah! Rabbi çağırınca icabet etti."¹

Müslümanlar olayın şokundaydılar. Yer, onları şiddetle sarsmıştı. Kimi şoktan donakalmış, kimi figan edip ağlıyordu. Keşke ölselerdi de bu günü görmeselerdi diye arzu ediyorlardı.

İmam Ali, Peygamber'in (s.a.a) mübarek naaşını defin için hazırlamaya başladı. Önce ona gusül verdi.² Gusül verirken şöyle diyordu:

"Anam babam sana feda olsun ya Resulallah! Sağlığında da tertemiz ve hoş kokulu idin, ölü iken de tertemiz ve hoş kokulusun."³

Guslü tamamladıktan sonra onu kefenlerine sardı. Sonra onu sedirin üzerine koydu. O büyük naaşa, ilk önce Arş'ın üstünden yüce Allah salât etti. Sonra Cebrail, ardından Mikail, ardından İsrail, sonra da grup grup melekler ona namaz kıldılar.⁴

Müslümanlar da grup grup içeri girdiler. Mukaddes naaşa son kez bakıp vedalaştılar ve namaz farızasını yerine getirdiler.

Mukaddes Naaşın Defni

Müslümanlar o büyük naaşa namaz kıldıktan sonra İmam Ali kalktı ve naaş-ı şerifi son makamına defnetti. Defnedilen, Allah-u Teala'nın yeryüzünde yarattığı en büyük şahsiyetin naaşı idi. İmam, kabrin kenarında durdu ve gözyaşlarıyla kabrin topraklarını ıslatarak şöyle ağıt yaktı:

1- Tarihu'l-Hamis, 2/192.

2- Vefau'l-Vefa, 1/227.

3- İbn Sa'd, et-Tabakatu'l-Kubra, 2/İkinci Bölüm/63.

4- Hilvetü'l-Evliyâ, 4/77.

"Sabretmek güzeldir, ama sana değil. Sabırsızlık etmek kötüdür, ama senden dolayı değil. Musibetin gerçekten büyüktür. Bu musibet, senden önce de, senden sonra da büyük mü büyüktür."¹

O gün adalet bayrakları dürülmüş oldu; insanın hayatının akışını değiştiren, onu ufuklarında hiçbir parıltı görülmeyen karanlık bir hayattan kurtarıp mazlumların ahlarını dindiren, mahrumların inlemelerine son veren güvenli bir hayata kavuşturan o İlâhî nur gözlerden kayboldu.

Ehl-i Beyt'in Kaygısı

Ehl-i Beyt (a.s), kaygıların en şiddetlisini yaşamaya başladılar. Kureyş ailelerinden dolayı içlerine büyük bir korku düştü. Çünkü İmam Ali (a.s), İslâm yolunda onları kılıçtan geçirmişti. İmam Sadık'ın (a.s) bir hadisinde şöyle geçer:

"Peygamber (s.a.a) vefat edince Ehl-i Beyt'i, sanki onları gölgeleyen bir gök ve taşıyan bir yer yokmuş gibi (korku içinde) sabahlamaya başladılar. Çünkü Peygamber, uzak ve yakın birçok kişiyi kılıçtan geçirmişti..."²

Ehl-i Beyt'in zor ve sıkıntılı günleri başlamış oldu. Kureyş, onları merkezlerinden uzaklaştırmaya başladılar. Allah'ın onlar için istediği makama ulaşmalarına engel oldular. Peygamber'in (s.a.a) vefatından daha elli yıl geçmemişti ki, Ehl-i Beyt'ini Kerbelâ sahrasında kılıçtan geçirdiler; başlarını mızrakların ucuna takıp şehir şehir dolaştırdılar; kızlarını esir edip yüzlerini uzak yakın herkese seyrettirdiler.

1- Hayatu'l-İmam el-Hasan, 1/137.

2- Mevsuatü'l-İmam Emiri'l-Müminin Ali b. Ebî Talib, 2/76.

BÜYÜK FİTNE

İslâm tarihinde, İslâm dünyasının gelişmelerinde önemli bir rol oynayan, yıkıcı dalgaları günümüze kadar uzanan, safları bölüp parçalayan, birliği bozan, Müslümanlara yıkım ve felâketten başka bir şey getirmeyen Sakife hadisesi kadar korkunç bir siyasî olay olduğuna inanmıyorum.

Sakife olayı, Peygamber'in (s.a.a) ebediyete intikali hadisesinden sonraki korku ve baskı ortamının ürünü idi. Kur'an-ı Kerim, daha önce Peygamber'in vefatından sonraki tehlikenin boyutundan bahsetmiş, şöyle buyurmuştu: **"Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce nice peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi eğer o ölür veya öldürülürse, topuklarınız üzerinde gerisin geri mi döneceksiniz?! Kim iki topuğu üzerinde gerisin geri dönerse, Allah'a hiçbir zarar vermez. Şükredenleri ise Allah mükâfatlandıracaktır."**¹

Bu olay, İslâm ümmetinin yer küresinde ilim ve hikmet pınarlarını fişkirtan büyük kurtarıcısının vefatından sonra duçar olacağı içinden çıkılmaz buhranlar ve kara günlerin habercisiydi. Bu bir geriye dönüş ve dinden çıkış hareketiydi. Yüce Allah'ın şeriatını yıkma hareketiydi. Tahrip gücü oldukça yüksek büyük bir depresimdi.

Peygamber'in (s.a.a) cansız bedeni ölüm döşeğinde duruyordu ve kabir onu insanların gözlerinden daha gizlememişti ki, Müslümanların saflarında bölünmeler başladı. İktidarı ele geçirme ve memleketlerin servetlerine

1- Âl-i İmran Suresi, 144. ayet.

konma kavgasına tutuştular. Müminlerin Emiri İmam Ali (a.s), durumun vahametini şu sözleriyle anlatıyor:

"Allah, Resulü'nü -sallallahu aleyhi ve âlih- yanına alınca bir topluluk, topukları üzerinde geriye döndü; farklı yollara saparak helâk oldular; sırdaşlarına güvendiler; yakın akraba olmayanlarla iyi ilişkiler kurdular; sevmekle emrolundukları sebebi (Ehl-i Bey'ti) terk ettiler; binayı sağlam temelinin üzerinden taşıyıp, olması gereken yerden başka bir yerde inşa ettiler. Onlar, bütün yanlışların madenleri ve her fenalığa dalanın kapılarıdır."1

Çıban iyileşmeden, Peygamber gömülmeden alelacele iktidarı ehil olmayan kişilere verdiler. Peygamberlerinin Ehl-i Bey'tini yalnız bıraktılar; kederlerini yudumlasınlar, uykusuzluğu yastık edinsinler, dertleri ve hüznleriyle baş başa kalsınlar. Onları sonu gelmeyen olaylar ve facialar içine attılar. İktidar, Emevîler ve Abbasîler gibi Allah'ın en kötü yaratıklarının eline geçti. Onlar da, Ehl-i Bey'te zulmetmekte ellerinden geleni fazlasıyla yaptılar. Allah rahmet etsin Kâşifü'l-Gıta'ya; diyor ki:

"Vallahi olmazdı Kerbelâ, Sakife olmasaydı! / Belliydi o kökün böyle bir dalının olacağı!"

Kerbelâ faciası, Peygamber'in şehri Medine'nin mubah edilmesi, Kâbe'nin yakılması, Arapların kirası Muaviye'nin Büsr b. Ertat, Mugire b. Şube ve Ziyad b. Ebih gibi cani valilerinin Müslümanlara musallat olması gibi büyük facialar, hilâfetin Kur'an-ı Kerim'in denkleri olan Ehl-i Bey'ten alınmasından kaynaklanan olaylardır.

Her neyse, şimdi bahsimizin konusu olan Sakife olayına dönelim. Bu konuyu, bilimsel mantıktan uzak olan taklidî duygulardan soyutlanmış olarak büyük bir titizlikle inceleyeceğiz. Bizce, İslâm akidesinin temel meselelerinden

1- Nehcü'l-Belâga, Hutbe 150.

olan bu tür konularda bu yöntem esas alınmalıdır ve biz bundan asla kaçmayız.

Sakife

Sakife, Ensar'ın toplantı yeri ve danışma merkezi idi. Peygamber'in (s.a.a) vefatından sonra orada son derece gizli bir toplantı düzenlediler. Aralarında Hazrec kabilesinin büyüğü Sa'd b. Ubade¹ de vardı. Toplantıda hilâfet meselesini ve önemini ele aldılar. Siyasî ve sosyal geleceklerinin şekillenmesinde hilâfetin müspet rolüne değindiler. Kendilerinin şirke karşı İslâm'a verdikleri destekten, bu yoldaki cihatlarından, çabalarından bahsettiler. Kısaca konuyu enine boyuna tartıştılar.

Sa'd'ın Konuşması

Sa'd hasta idi. Konuşmasını meclistekilere duyuramıyordu. O söylüyor, yakınlarından biri sözlerini oradakilere duyuruyordu. Konuşmasının metni şudur:

"Ey Ensar topluluğu! Sizin dinde parlak bir geçmişiniz, İslâm'da tartışılmaz bir faziletiniz vardır. Arapların hiçbir kabilesi, sizin nail olduğunuz bu şerefe nail olmamıştır. Muhammed (s.a.a)

1- Sa'd b. Ubade, Hazrec'in reisi ve Ensar'ın lideri idi. Kavmi, reisliğini kabul etmişti. O, babası, dedesi ve oğlu Kays, cömertlik ve eli açıklıkla tanınmışlardı. "Evs ve Hazrec'de Sa'd'ın evi dışında dört nesil peş peşe cömert çıkaran bir aile yoktu." denir. Peygamber (s.a.a) ile birlikte Akabe ve Bedir'de hazır bulunan ileri gelen şahsiyetlerden biridir. Ebu Bekir'e biat etmekten kaçındı ve kızgın bir şekilde Medine'den çıktı. Halid b. Velid, bir şahısla birlikte onu takip etti. Geceleyin ona pusu kurdular ve onu yaralayıp kuyuya attılar. Halid, "Onu cinler öldürdü." iddiasında bulundu ve cinlerin dilinden, "Hazrec'in reisi Sa'd b. Ubade'yi biz öldürdük. / Ona doğru iki ok attık, oklarımız tam da kalbine isabet etti." şeklinde bir şiir söylediler. Bu olay, hicretin 15. yılında Şam topraklarından Havran bölgesinde vuku buldu. el-İsabe, el-İstîab, Üsdü'l-Gabe ve diğer kaynaklarda tercüme-i hâlini bulabilirsiniz.

kavminin içerisinde on küsur sene kaldı, onları Rahman'a ibadet etmeye, O'na ortak koşmamaya, putlara tapmaktan vazgeçmeye çağırdı. Kavminden az bir grup hariç kimse ona iman etmedi. Bu az grubun Allah'ın Elçisi'ni (s.a.a) koruma, dinini üstün kılma, kendilerine yapılan zulmü defetme güçleri yoktu. Nihayet yüce Allah üstünlüğün size ait olmasını dileyince, saygınlığı size doğru yöneltti, nimeti size mahsus kıldı. Allah'a ve Resulü'ne iman etmeyi, onu ve ashabını korumayı, onu ve dinini yüceltmeyi, düşmanlarıyla savaşmayı size nasip etti. Peygamber'in düşmanlarına karşı en amansız mücadeleyi siz veriniz. Düşmanlarına en ağır siz geldiniz. Bunun sonucunda Araplar, isteyerek veya kerhen Allah-u Teala'nın emrine boyun eğdiler; uzaktaki kabileler küçülerek teslim oldular. Böylece aziz ve celil Allah, Resulü'nün ayaklarını yere sağlam basmasını sağladı. Araplar sizin kılıçlarınızla ona baş eğdiler. O, sizden razı olarak, sizden yana gözü aydın olarak ruhunu yüce Allah'a teslim etti. O hâlde bu işi (hilâfeti) başkaları değil, siz üstlenin. Çünkü o, başkalarının değil, sizin hakkınız."

Konuşması bitince Ensar tereddüt etmeden onu desteklediler ve ona itaat edeceklerini bildirdiler. Şöyle dediler:

"Görüşünde isabetlisin, sözün doğrudur. Senin görüşünün dışına çıkmayız. Seni bu işin başına getiriyoruz. Çünkü sen bizim aramızda sevilen ve sayılan birisin; müminlerin ve Salihlerin de buna razı olacağını düşünüyoruz."¹

Böylece Ensar, Hazrec kabilesinin reisini önderleri olarak seçtiler ve ümmetin önderliğine aday olmasına rıza gösterdiklerini açıkladılar.

Konuşmanın İçerdiği Hususlar

Ensar'ın önderinin konuşması şu hususları içeriyor:

1- Tarih-i Taberî, 3/207.

1- Ensar övülüp taltif ediliyor. İslâm'ın garip olduğu zor günlerinde ona yardım edenin, bu uğurda güzel bir sınav verenin onlar olduğu vurgulanıyor. Dolayısıyla da hilâfetin onların hakkı olduğu ileri sürülüyor. Çünkü kâr, zarar riskine girenin olur.

2- Hilâfet konusunda Ensar, Peygamber'e karşı direnen ve getirdiği nuru söndürmek için savaşlar açan Kureyş'ten daha önceliklidir.

Ensar'ın büyüğü, konuşmasında bu iki hususa vurgu yapıyor. Fakat Peygamber'in Ehl-i Beyt'ine ve Ehl-i Beyt'in büyüğü olan İmam Ali'nin hilâfete daha lâayık olduğuna ve hilâfetin onun hakkı olduğuna değinmiyor. Bu konuda olumlu veya olumsuz bir görüş belirtmiyor.

Ensar'ın Tutumunun Sebepleri

Burada şunu sorgulamamız gerekir: Peygamber'in (s.a.a) naaşı daha gözlerinin önündeyken Ensar, neden yıldırım hızıyla böyle bir toplantı düzenleme ihtiyacını duydu? Bunun birkaç sebebi olduğunu düşünüyorum:

Birincisi: Ensar, Kureyş'ten olan Muhacirlerin iktidarı ele geçirmekte ve onu İmam Ali'nin elinden almakta kararlı olduğunu anlamıştı. Bu hususta hiçbir tereddütleri yoktu. Aşağıdaki gelişmeler de bunu destekliyordu:

1- Muhacirler, Gadir-i Hum'da İmam Ali için alınan biati kesinlikle reddedeceklerini ilân etmişlerdi. "Muhammad zannetti ki, bu iş amcası oğlu için oldu bitti. Ama bu iş olmayacaktır." demişlerdi. Onların bu sözü Medine'de dilden dile dolaşmıştı.

2- Muhacirlerin ileri gelenleri, Peygamber'in (s.a.a) vefatından sonra yönetimin İmam Ali'nin eline geçeceğinden korkarak Üsâme'nin ordusuna katılmaktan imtina etmişlerdi. Ensar, bunun farkındaydı.

3- Muhacirlerden bazıları, zorbalığa başvurarak Peygamber'in (s.a.a) tarih boyunca ümmeti için başarı ve selâmeti garantileyecek olan vasiyetini yazdırmasına engel olmuşlardı. İlkın:

"Allah'ın kitabı bize yeter." demişlerdi.

Sonra daha ileri giderek:

"Adam sayıklıyor." demişlerdi.

Onlar, Peygamber'in (s.a.a) İmam Ali için hilâfeti vasiyet edeceğini bilmeselerdi, sayıklama ithamında bulunarak vasiyetin yazılmasına engel olurlar mıydı?!

İkincisi: Ensar, Kureyş'in İmam Ali'ye karşı kin beslediğini ve İmam'ın en inatçı düşmanlarından olduğunu biliyordu. Bu hususta hiçbir kuşkuları yoktu. Çünkü İmam, onların kanlarını akıtmıştı; ileri gelenlerinin kafalarını uçurmuştu. Emevîlerin efendisi Osman b. Affan, bunu açıkça dile getirmişti. İmam'a şöyle demişti:

"Kureyş sizi sevmiyorsa ne yapayım?! Bedir günü onlardan yetmiş kişiyi öldürdünüz! Yüzleri kızarmış ve burunları ağızlarından önce harekete geçmişti."¹

Bakın Osman, Kureyşlilerin Bedir Savaşı'nda İmam'ın kılıcıyla öldürülen ölülerinden dolayı duydukları acı ve üzüntüyü nasıl tasvir ediyor!

Kureyş, bu kanların kinini güdüyor ve İmam'dan intikam almak peşindeydi. Kureyş şairlerinden olan Ken'anî, Kureyş'i İmam'a karşı kışkırtma amacı taşıyan şiirinde şöyle diyor:

"Bir tay, kocaman beygirlere galip gelerek / Bütün meydanlarda sizi rezil etti. / Allah aşkına, yoksa bütün bunları unuttunuz mu? / Onurlu bir insan bazen hatırlayıp da utanır. / İşte sonunuzu

1- Şerh-i Nehcül-Belâga, 9/23.

getiren Fatıma'nın¹ oğlu. / Kiminizi boğazladı, kiminizi boğazlamadan öldürdü. / En iyisi, ona bir haraç verin de öldürücü darbelerinden korunun. / Zelil bir insanın yaptığı gibi biat edin de bitsin. / Nerede koca çınarlar? Nerede zor durumlarda dayanaklarımız? Nerede Mekke vadisinin ziyneti?"²

Kureyşlilerin İmam'a karşı duydukları kin ve düşmanlığın dakik bir tasviri yapılmıştır. Şair, onlardan ölülerinin kanını yerde koymamalarını ve İmam'dan intikam almalarını istiyor. İbn Ebi'l-Hadid'in naklettiği üzere Ömer b. Hattab, İmam camiye geldiğinde meclisinde hazır bulunan Kureyşlilere döner, babalarını, kardeşlerini, amcalarını öldürenin İmam olduğunu onlara hatırlatırdı. İmam, Ömer'in bu sözünden hoşlanmamış ve üzerine şöyle bağırıyordu:

"Ey Hattab'ın oğlu! İnsanları bana karşı kıskırtmak mı istiyorsun? Döktüğüm bu kanların tümünü İslâm yolunda dökmüştüm!" Ki Ömer, bu İslâm adına hilâfet koltuğuna oturmuştu.

Her neyse; Kureyş İmam'ı sevmez, ona karşı düşmanlık beslerdi. İbn Tavus el-Yemanî, babasından, İmam Zeynelabidin'e (a.s) şöyle sorduğunu rivayet eder:

"Kureyş'in derdi neydi ki Ali'yi sevmezdi?"

İmam ona şu cevabı verdi:

"Çünkü Ali, onların ilkini cehenneme yollamış, sonuna zillet yaşıtmıştı..."³

Kureyşlilerin İmam'a kin duyması ve düşmanlık beslemesi gün gibi aşikârdı. Allah'ın ve Resulü'nün onun için istediği ümmetin liderliği ve önderliği makamına getirilmesine mani olanlar da onlardı. Nitekim Osman b. Affan'ın öldürülmesinden sonra

1- İmam Ali'nin (a.s) annesi Fatıma'yı kastediyor.

2- Mevsuatü'l-İmam Emiri'l-Müminin Ali b. Ebi Talib, 2/102-104.

3- Mu'cem-i İbnü'l-Arabî, 4/29.

kendisine biat edilince kıyameti kopardılar, hükümete başkaldırıp isyan ettiler, Cemel ve Sıffin savaşlarını meydana getirdiler ve nihayet hükümete son verdiler.

Bu nedenle Ensar, Muhacirlerin yönetimi ele geçirmesi durumunda kendilerine yıkıcı darbeleri indireceklerinden korkuyorlardı. Çünkü Ensar Müslümanlar, hem İmam'ı seviyorlardı, hem de Bedir ve diğer savaşlarda Kureyş'ten öldürülenlerin kanlarına ortaklıklar.

Üçüncüsü: Kureyşliler, Ensar'a da kin duyuyordu. Çünkü evlerini yas ve ağrıta boğan İslâm ordusunun bel kemiğini onlar oluşturuyordu. Ensar, onlardan korkmuşlardı. Bu yüzden panik içinde Sakife'de toplanmışlardı. Ensar'ın düşünürlerinden olan Hubab b. Münzir, Sakife'de soydaşlarına hitap ederek şöyle demişti:

"Fakat biz hilâfetin sizden sonra oğullarını, babalarını ve kardeşlerini öldürdüğümüz kişilerin eline geçmesinden korkuyoruz..."¹

Nitekim Hubab'ın soydaşları için korktuğu şey fiilen gerçekleşti. Halifelerin kısa süreli iktidarlara sona erince, hüküm Emevîlerin eline geçti. Onlar da Medinelileri aşağılama ve perişan etme adına ellerinden geleni yaptılar. Arapların kirası diye adlandırdıkları Muaviye, onlara deyim yerindeyse kan kusturdu. Ondan sonra oğlu ve halefi Yezid iş başına gelince de, tarihin kasavet ve fecaatte benzerine şahit olmadığı Harre faciasını meydana getirerek Medinelilerin kanlarını, mallarını ve namuslarını askerlerine mubah etti.

Dördüncüsü: Peygamber (s.a.a) Ensar'a, kendisinden sonra yaşayacakları zulmü haber vermiş, şöyle buyurmuştu:

"Benden sonra bir bencillikle karşılaşacaksınız; sabredin, dayanın ki havuzun başında benimle buluşacaksınız..."¹

1- Hayatu'l-İmam el-Hüseyn, 1/235.

Başlarına gelecek bu felâketten de korkmuşlardı. Bu yüzden alalecele Sakife'de toplanmış, bu bencillik ve zulmün önüne geçmek istemişlerdi. Öyle zannediyorum ki Ensar'ı, Sâide Oğulları Sakifesi (Gölgeliği)'nde toplanmaya sevk eden etkenler bunlardı.

Sa'd'a Yönelik Kınama

Sa'd'ın yukarıdaki konuşmasında, ansızın Müslümanların başına gelen bu büyük musibetten, yani insanlık âleminin önderi ve büyük kurtarıcısı Peygamber'in ölümünden hiç söz edilmemiştir. Sa'd, konuşmasında bir iki kelime ile de olsa bu musibete hiç değinmemiştir. Aynı şekilde, Kur'an-ı Kerim'in dengi olan Ehl-i Beyt'i de tamamen unutmuştur. Bu musibetten dolayı Peygamber'in kardeşi, ilim şehrinin kapısı ve Peygamber'e göre tıpkı Musa'ya göre Harun gibi olan Emir'ül-Müminin'e taziyelerini de sunmamıştır. Bundan da gaflet göstermiştir. Gadir-i Hum günü ona biat ettiğini de unutmuştur. Evet, bütün bunları unutmuş, kendisi ve soydaşları için çağrı yapmıştır.

Sa'd, bu tutumuyla büyük bir hata yapmıştır. Bu süratle böyle bir toplantı düzenlemesini haklı kılacak hiçbir gerekçe yoktur. O, bu tutumla Müslümanları sonsuz fitneler ve sıkıntılara sokmuş ve büyük bir şerrin içine atmıştır.

Bu toplantının neticesinde Peygamber'in tertemiz Ehl-i Beyt'i çok feci olaylar ve acı musibetler yaşadı. Hilâfet, Peygamber'in azatlı kölelerinin ve onların çocuklarının (Emevîlerin) eline düştü. Onlar da bir ganimet olarak gördükleri hilâfeti, şehvetlerine ve isteklerine ulaşma aracı edindiler. Emevîlerden sonra da İslâm hilâfeti, zulüm ve zorbalıkta Emevîlerden hiçbir farkları olmayan Abbasîlerin eline geçti. Şair, onlar hakkında şöyle der:

1- Biharu'l-Envar, 33/174.

"Abbas Oğulları'ndan biri ümmetin başında oldukça zulüm sona ermez."

Her neyse, Sa'd, Halid b. Velid'in eliyle yaşayacağı kaderi yaşadı. Halid, ravilerin zikrettiği üzere, onu öldürdü ve cesedini bir kuyuya attı.

Ömer'in Peygamber'in Vefat Ettiğini İnkâr Etmesi

Sakife hareketinin kahramanı Ömer, Peygamber'in vefat haberi karşısında ilginç ve önemli bir tavır sergiledi. O, bu tavrıyla inisiyatif ele almak, kafaları karıştırmak ve Müslümanların başına halife seçmek için harekete geçilmesini önlemek istiyordu. Çünkü Peygamber (s.a.a) vefat ettiği sırada arkadaşı Ebu Bekir Medine'de değildi, Sunh'ta¹ idi. Ömer, Ebu Bekir'i çabucak alıp gelmesi için birini gönderdi. Kendisi de, çocukları ve sade insanları peşine takarak Medine caddeleri ve sokaklarında dolaşmaya başladı. Kılıcını çekmiş yüksek sesle bağırıyordu:

"Münafıklardan bazıları, Resulullah'ın öldüğünü sanıyorlar. Vallahi o ölmedi. Fakat İmran oğlu Musa nasıl Rabbine doğru (Tur dağına) gittiye, o da Rabbine gitti. Vallahi Resulullah dönecektir ve onun öldüğü şayiasını çıkaranların ellerini ve ayaklarını kesecektir."

İnsanların kafası karıştı. Şüphe dalgaları her tarafa yayıldı. Ömer'in, Peygamber'in (s.a.a) hayatta olduğuna dair iddiasını mı doğrulasınlar -ki bu onların en büyük ve en değerli arzusu idi-yoksa gözleriyle gördükleri Peygamber'in ailesi arasında yerde yatan cansız bedenine mi?

Ömer, "Resulullah öldü." diyen birine rastladığında kılıcıyla onu vuruyordu. Kükrüyor, köpürüyor ve bu şayiayı çıkaranların elleri ve ayaklarının kesileceği tehdidini savuruyordu.

1- Sunh veya Sunuh; Medine'nin dış mahallelerinden biridir. Ebu Bekir'in orada evi vardı. Mu'cemu'l-Büldan, 3/265.

Olayın Kısa Bir Analizi

Ömer'in bu tavrı üzerinde biraz durmamız gerekir. Bu tavrı birkaç yönden sorgulamalıyız:

1- Ömer, gerçekten de Peygamber'in (s.a.a) ölmediğine mi inanıyordu? Oysa Kur'an-ı Kerim, her insanın ölüm kadehini yudumlayacağını açıkça bildirmiştir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "Yeryüzünde bulunan herkes fanidir. Yalnız Rabbinin yüce ve kerim zatı baki kalır."¹

Yine şöyle buyurmuştur: "**O'nun zatından başka her şey yok olucudur.**"²

Yine şöyle buyurmuştur: "**Her can ölümü tadacaktır.**"³

Özellikle Peygamberi (s.a.a) hakkında da şöyle buyurmuştur: "**Şüphesiz sen öleceksin, onlar da ölecekler.**"⁴

Yine buyurmuştur ki: "**Şimdi eğer o ölür veya öldürülürse, topuklarımız üzerinde gerisin geri mi döneceksiniz?! Kim iki topuğu üzerinde gerisin geri dönerse, Allah'a hiçbir zarar vermez. Şükredenleri ise Allah mükâfatlandıracaktır.**"⁵

Bu ayetler, sarıh ifadelerle Peygamber'in (s.a.a) dünya hayatından ayrılacağını bildirmektedir. Bu ayetler Ömer'e gizli mi kalmıştı?

2- Peygamber'in (s.a.a) kendisi, hem Veda Haccı'nda, hem de hacdan döndükten sonra Medine'de, yakın bir zamanda öleceğini Müslümanlara haber vermişti. Ömer de, kesinlikle başkaları gibi bunu duymuştu.

1- Rahman Suresi, 26 ve 27. ayetler.

2- Kasas Suresi, 88. ayet.

3- Âl-i İmran Suresi, 185. ayet.

4- Zümer Suresi, 30. ayet.

5- Âl-i İmran Suresi, 144. ayet.

3- Ömer'in kendisi, Resulullah'ın (s.a.a) vefatından önce ordu komutanı olan Üsâme'ye şöyle derdi: "Sen benim komutanım olduğun hâlde Resulullah (s.a.a) öldü."

Bütün bu emareler şunu gösteriyor: Ömer, sırf siyasî amaçla Peygamber'in öldüğünü inkâr ediyordu.

4- Ömer, Peygamber'in (s.a.a) ölüm haberini yayanların ellerinin ve ayaklarının kesilmesi suretiyle cezalandırılacağını söylüyordu. Bu cezalandırmanın gerekçesi neydi? Ortada kişinin dinden irtidat etmesini, İslâm dairesinin dışına çıkmasını gerektirecek bir durum mu vardı? Keşke halife bunu bize açıklasaydı!

Ebu Bekir'in Gelişi

Ebu Bekir Sunh'tan dönüp geldi. Ömer onunla birlikte Peygamber'in (s.a.a) evine girdi. Ebu Bekir, Peygamber'in mübarek yüzünden örtüyü açtı. Hareketsiz bir bedenle karşılaştı. Dışarı çıktı ve:

"Kim Muhammed'e tapıyorduydu, bilsin ki Muhammed ölmüştür. Kim de yüce Allah'a tapıyorduydu, bilsin ki Allah daima diri ve ölümsüzdür." diyerek âdeta Ömer'in mesnetsiz sözlerini yalanladı. Ardından şu ayeti okudu:

"Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce nice peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi eğer o ölür veya öldürülürse, topuklarınız üzerinde gerisin geri mi döneceksiniz?! Kim iki topuğu üzerinde gerisin geri dönerse, Allah'a hiçbir zarar vermez. Şükredenleri ise Allah mükâfatlandıracaktır."

Ömer, Ebu Bekir'e hiçbir itiraz etmedi, söylediklerini tasdik etti. Kendisi bu hususta şöyle diyor: "Vallahi, bu sözü işitince bir adım ileri veya geri gidemedim; olduğum yere yığılıp kaldım.

Ayaklarım beni taşıyamıyordu. Artık Resulullah'ın (s.a.a) öldüğünü anlamıştım."¹

Şüphesiz Ömer'in önce feveran edip Peygamber'in (s.a.a) öldüğünü şiddetle inkâr etmesi, ardından Ebu Bekir geldikten sonra da feveranın dinmesi, bütün bunlar, açıkça hilâfeti Peygamber'in Ehl-i Beyt'inden almak hususunda Peygamber'in vefatından önce bir plânın var olduğunu göstermektedir.

Doğu bilimci Lamens, Peygamber'in vefatından önce Ebu Bekir, Ömer ve Ebu Ubeyde el-Cerrah'ın hilâfeti Ehl-i Beyt'ten almak hususunda bir plânlarının var olduğunu yazarak şöyle diyor:

"Başını Ebu Bekir, Ömer ve Ebu Ubeyde el-Cerrah'ın çektiği Kureyş hizbi, mevcut durumun gereği veya aniden ve kendiliğinden ortaya çıkmış bir oluşum değildi; tam tersine, sağlam temeller üzerine oturtulmuş gizli bir plânın ürünü idi. Bu plânın kahramanları, Ebu Bekir, Ömer ve Ebu Ubeyde el-Cerrah idi. Aişe ve Hafsa da bu hizbin üyelerindendiler."

Adı geçen şahısların tavır ve tutumlarını dikkatle incelediğimizde bu plânın eskiye dayandığını ve Peygamber'in (s.a.a) hayatı döneminde temellerinin sağlamlaştırıldığını görürüz. Üsâme ordusuna katılmakta ağır davranmaları, Peygamber'in vasiyetini yazdırmasına engel olmaları ve benzeri tavırları, hilâfeti Ehl-i Beyt'ten almak için çok eskiye dayanan bir plânlarının olduğunu vurgulamaktadır.

Şuna da değinmeden edemeyeceğim: Müslümanlar arasında Muhammed'e (s.a.a) tapan veya yüce Allah'ı bırakıp da onu Rab edinen biri mi vardı ki, Ebu Bekir kalkıp, "Kim Muhammed'e tapıyorduydu, bilsin ki Muhammed ölmüştür. Kim de yüce Allah'a tapıyorduydu, bilsin ki Allah daima diri ve ölümsüzdür." diyordu?! Bütün Müslümanlar, onun Allah'ın kulu ve elçisi olduğuna, vahyini almak ve mesajlarını iletme için onu seçtiğine inanmıyorlar mıydı?! Bu konuda ittifak hâlinde

1- el-Kâmil Fi't-Tarih, 2/219.

değiller miydi?! Dolayısıyla bu sözler yerine, Peygamber'i kaybettikleri için Müslümanlara başsağlığı dilemesi ve bu büyük kaybın boyutlarını onlar için açıklaması gerekmez miydi?!

Ensar'ın Geri Adım Atması

Ensar, sağlam bir iradeye ve sabit bir azme sahip değillerdi. Zaafa kapılıp geri adım atmaları an meselesiydi. Önderleri Sa'd'ın konuşmasından sonra birbirlerine şöyle diyorlardı:

"Ya Kureyş'e mensup muhacirler boyun eğmezlerse? 'Muhacirler, Peygamber'in ilk ashâbı, onun aşireti ve yakınları bizleriz.' derlerse, neye dayanarak bu konu üzerinde onlarla çekişceksiniz?"

İçlerinden bazıları şöyle dediler:

"O zaman biz de deriz ki: Bir emir bizden, bir emir de sizden olsun. Bundan aşağısına razı olmayız."

Bu sözler, Ensar'ın Muhacirlerin kararlılığı karşısında döküleceklerinin ilk işaretleri idi. Sa'd, kavminin duçar olduğu zaaf ve geri adım atmayı görünce:

"Bu, ilk zaafıdır ..." dedi.¹

Evet; bu, ilk ve son zaafın ta kendisiydi. Bu sözler, Ensar'ın siyasî bir bilince sahip olmadıklarını ve aralarındaki çekişmenin sürdüğünü gösteriyordu.

Ensar'ın İhtilâfa Düşmesi

Ensar'ın yenilgiye uğraması ve inisiyatifi elinde bulunduramamasının bir sebebi de, Evs ve Hazrec arasındaki kabile savaşları idi. Bu iki kabile arasında uzun zamanlardan beri silâhlı çatışmalara kadar yol açan kinler ve husumetler

1- el-Kâmil Fi't-Tarih, 2/222.

vardı. Son savaşları, Peygamber'in (s.a.a) kendilerine hicret etmesinden önce vuku bulan Buğas Savaşı idi. Peygamber (s.a.a) kendilerine hicret edince, aralarında sevgi ve kaynaşmayı yaymaya çalıştı. Fakat birbirlerine karşı olan kinleri tamamen ortadan kalkmış değildi. Sakife günü bu açık bir şekilde kendini gösterdi. İçlerinden bazıları Sa'd'a biat etmek isteyince, Evs kabilesinin büyüğü Üseyd b. Huzayr onu kışkandı ve kavmine şöyle dedi:

"Allah'a yemin ederim ki, eğer Sa'd'ı bir kez yönetime getirirseniz, (Hazreciler) size karşı sonsuza dek bu üstünlüğü sürdürürler ve size ondan hiçbir pay vermezler. Kalkın ve Ebu Bekir'e biat edin..."¹

Bu olay, Evs ve Hazrec'in birbirlerine karşı içlerinde gizlice duran kinlerinin boyutunu göstermektedir. Buna ilâve olarak, Hazrecilerden Sa'd ailesine mensup bazıları da Sa'd'ı kışkırtıyorlardı. Onlardan biri, Beşir b. Sa'd el-Hazrecî'dir ki, kalkıp Ebu Bekir'e biat etti. Kureyş hizbi, sayıca az olmalarına rağmen Ensar'daki bu zaaf ve iç çekişmeyi kendi lehlerine kullanmayı başarak yönetimi ele geçirdiler.

Ensar'ın Toplantısının Basılması

Ensar, hilâfet konusunu ve Kureyş Muhacirlerine karşı takınacakları tavrı kendi aralarında görüştükleri bir sırada, Evs kabilesinden olan Uveym b. Sâide ve Ensar'ın müttetiklerinden olan Muan b. Adiy kimsenin fark etmeyeceği bir şekilde toplantıyı terk ederek Ebu Bekir ve Ömer'e koşular. Ensar'ın Sakife'de toplandığını ve Sa'd b. Ubade'yi hilâfete seçmek istediklerini onlara haber verdiler. Ebu Bekir, hiç vakit kaybetmeden Ömer, Ebu Ubeyde el-Cerrah ve Ebu Huzeyfe'nin azatlısı Salim ile birlikte süratle hareket ettiler. Yolda başkaları

1- Tarih-i İbn Esir, 2/331.

da onlara katıldı.¹ Ensar'ı toplantı hâlinde bastılar. Sa'd onları görünce rengi değişti. Ensar'a endişeli bir sessizlik hâkim oldu.

Ömer sessizliği bozmak istedi. Ama Ebu Bekir buna mani oldu. Çünkü Ömer'in haşin ve katı biri olduğunu biliyordu. Huşunet ve katılık, kinler ve husumetlerin hortlayabileceği böyle hassas durumlarda işe yaramazdı. Burada siyasî maharet, yumuşak sözcükler ve insanların sevgisini kazanma çabası devreye girmeliydi.

Ebu Bekir'in Konuşması

Ebu Bekir usta bir konuşmacı olarak söze başladı. Yumuşak kelimeler ve güler yüzle Ensar'a hitap etti. Şöyle dedi:

"Biz muhacirler ilk önce Müslüman olan insanlarız. Bizim soyumuz diğer insanlardan daha şerefli. Bizim yurdumuz en ortadadır. Bizim yüzlerimiz daha güzeldir. Resulullah'ın (s.a.a) en yakın akrabaları biziz. Siz de İslâm'da bizim kardeşlerimizsiniz. Dinde ortaklarımızı. Yardım ettiniz ve bizi kendinizle eşit tuttunuz. Allah sizi hayırla ödüllendirsin. Bu da gösteriyor ki, biz emir, siz de vezirsiniz. Araplar, Kureyş'in bu oymağından başkasına boyun eğmez. O hâlde Allah'ın verdiği lütuflar hususunda kardeşleriniz olan Muhacirlerle yarışmayın. Sizin için halife olarak şu iki adamdan -Ömer b. Hattab ve Ebu Ubeyde b. Cerrah'ı kastediyor- birine razı oldum."²

Ebu Bekir'in Konuşmasının Kısa Bir Analizi

Ebu Bekir'in konuşması birçok soruyu beraberinde getirmektedir. Onlardan bazıları şunlardır:

1- Ebu Bekir, Büyük Kurtarıcı'nın (s.a.a) vefatıyla hiç ilgilenmiyor. Oysa bu olay, Müslümanların yaşadığı en büyük

1- Tarih-i Taberî, 3/465.

2- el-Ikdü'l-Ferid, 3/62.

acıydı. Dolayısıyla her şeyden önce, Arapları çöl yaşamından kurtaran, onların dinine ve dünyasına en büyük iyiliği etmiş olan Peygamber'in (s.a.a) vefatından dolayı Müslümanlara başsağlığı dilemeliydi. Sonra, Resulullah'ın (s.a.a) hilâfeti kimseye vasiyet etmediği ve Gadir-i Hum'da İmam Ali'yi ümmetin imamı ve önderi olarak tayin etmediği farzıyla, onları bütün kesimlerin katılacağı geniş kapsamlı bir toplantı düzenleyip halife seçme işini oraya bırakmaya çağırmalıydı.

2- Bu konuşma da, tıpkı Sa'd'ın yukarıda aktardığımız konuşması gibi, iktidar kavgasından başka bir şey içermemektedir. Ebu Bekir, Ensar'dan Kureyş Muhacirleri lehine iktidardan vazgeçmelerini istiyor ve buna karşılık onlara vezirlik vad ediyor. Ancak üzücüdür ki, iktidarı ele geçirdikten sonra sözünü tutmuyor ve yönetimde Ensar'a hiçbir makam vermiyor, onları yönetimin tüm kademelerinden uzaklaştırıyor.

3- Ebu Bekir, Kur'an-ı Kerim'in dengi olan veya binenlerin kurtulduğu, binmeyenlerin suda boğulup gittiği Nuh gemisi gibi olan nübüvvet hanedanını, bu hanedanın -mütevâtir rivayetler gereği- Peygamber'e göre tıpkı Musa'ya göre Harun gibi olan büyüğü İmam Ali'yi tamamıyla unutuyor.

4- Ebu Bekir'e yakışan, Peygamber'in (s.a.a) cenaze işleri bitinceye kadar beklemesiydi. Sonra da hilâfetin meşruiyet kazanması, Müslümanlar arasında bölünmelerin meydana gelmemesi ve -Ömer'in daha sonra nitelendirdiği gibi- Ebu Bekir'in hilâfetinin bir oldu bitti olarak nitelendirilmemesi için ilk derecede tertemiz Ehl-i Beyt'in görüşü alınmalıydı.

Allâme Şerefüddin, Ebu Bekir'in biat alırken tertemiz Ehl-i Beyt'i ihmal etmesi ve onlara itinasız kalmasına şöyle bir not düşer:

"Farz edelim ki, Âl-i Muhammed'den (Ehl-i Beyt'ten) hiçbir kimsenin hilâfetine dair bir nass yoktu; soy, sop, ahlâk, cihat, ilim, amel, iman ve ihlâsta belirgin bir üstünlükleri bulunmamaktaydı; fazilet yarışı meydanlarında kimseden öne

geçmemişlerdi ve diğer sahabîlerden hiçbir farkları yoktu; ama acaba -hilâfet meselesi çözüme kavuşana kadar güvenliği sağlama işini geçici olarak askerî komutanlığa bırakmak suretiyle de olsa- Resulullah'ın (s.a.a) cenaze işleri bitene kadar biat alma işini erteleyip onların da bu işe katılmasını beklemek gerekmez miydi?! Buna mani şer'î, aklî veya örfî bir neden mi vardı?!"

"Bu miktar beklemek, Peygamber'in yanlarındaki emanetleri ve aralarındaki yadigârları olan bu acılı ve kederli aile açısından daha uygun ve daha doğru bir davranış değil miydi?! Yüce Allah, **'Andolsun, size kendinizden olan öyle bir peygamber gelmiştir ki, sıkıntıya düşmeniz ona ağır gelir; size pek düşkün, müminlere karşı çok şefkatli ve merhametlidir.'**¹ buyurmuştur. Ümmetin sıkıntıya düşmesi kendisine böyle ağır gelen, ümmetin mutluluğuna bu kadar düşkün olan, onlara karşı çok şefkatli ve merhametli olan bu peygamberin Ehl-i Beyt'inin incitilmemesi, sıkıntıya uğratılmaması, yara daha iyileşmeden, Peygamber daha kabrine konulmadan böyle bir sürprizle karşılaşmaması, onun hakkı değil miydi?!"²

5- Ebu Bekir, hilâfetin Ensar'ın değil, Kureyş Muhacirlerinin hakkı olduğunu onların Resulullah'ın (s.a.a) en yakın akrabaları olduğuna dayandırıyor ve bu gerekçeyle onlara galebe çalıyor. Hiç şüphesiz bu gerekçe, Ehl-i Beyt'te fazlasıyla mevcuttu. Onlar, Resulullah'ın (s.a.a) en yakın akrabalarıydılar. Tabir caizse, Resulullah (s.a.a) ile et tırnak gibidirler. Muhacirlerin Ensar'a karşı ileri sürdükleri bu delil Müminlerin Emiri İmam Ali'ye (a.s) iletilince şöyle buyurdular:

"Ağacın gövdesini kanıt gösterip meyvesini zayı ettiler."

İmam Ali (a.s), Ebu Bekir'e de şu sözlerle hitap etmişti:

1- Tevbe Suresi, 128. ayet.

2- en-Nassu ve'l-İctihad, 7.

"Eğer şûra ile Müslümanların başına geçtiysen / Görüş belirtecek olanlar gaip iken bu nasıl olur?! / Eğer hasmınıza karşı Peygamber'e yakınlığı delil olarak ileri sürdüyseniz / Senden başkası Peygamber'e daha evlâ ve daha yakındır."

Müminlerin Emiri (a.s) bir hadisinde de şöyle buyuruyor:

"Allah'a yemin ederim ki, ben onun -yani Peygamber'in- kardeşi, velisi, amcazadesi ve ilminin vârisiyim. O hâlde ona benden daha evlâ ve daha yakın kim var?..."

Ebu Bekir'in hilâfete daha lâıyk olduğunu Peygamber'in (s.a.a) de mensup olduğu Kureyş kabilesinden olmasına dayandırmasına Şia kelâmcıları eleştiriler yöneltmiş ve şerhler düşmüşlerdir. İslâm şairi Kumeýt şöyle der:

"Sizin (Ehl-i Beyt) hakkınız ile Kureyş başımıza geçti / Önce o yaşlıları, sonra da ardından gelen ikisi / Bunu babaları ve analarından miras aldıklarını söylediler / Oysa ne babaları, ne de anaları bunu onlara miras bırakmamıştı / İnsanların saygı duymaları gereken bir üstünlüklerinin olduğunu söylüyorlar / Haşimîler buna daha müstahak iken bizi aptal yerine mi koydular?"

Üstat Muhammed Gilânî der ki:

"Ebu Bekir, Muhacirlerin Peygamber'in akrabaları olduğu gerekçesiyle hilâfetin kendi hakları olduğunu söylüyor. Eğer Peygamber'in mirasını almanın dayanağı akrabalık ise, adalet ve insaf, hilâfetin Ali b. Ebu Talib'e verilmesine hükmeder. Çünkü Peygamber'in en yakın akrabası Abbas idi ve (bu gerekçeyle) hilâfet onun hakkıydı. Fakat o, Ali lehine bu hakkından feragat etmişti. Dolayısıyla bu hak ve bu makam, sadece ve sadece Ali'ye yetişirdi."¹

Her neyse, insanlar böylece bilerek veya bilmeyerek nübüvvet Ehl-i Beyt'inden, İslâm'ın ilim ve hikmet merkezlerinden yüz

1- Eserü't-Teşeyyu' Fi'l-Edebi'l-Arabî, 5.

çevirdiler. Bunun sonucunda da en girift zorluklar ve en acımasız facialarla karşılaştılar.

6- Ebu Bekir, kendisini ümmetin önderi ve yetkili kişisi yerine koyarak Ömer b. Hattab'ı ve Ebu Ubeyde b. Cerrah'ı hilâfete aday gösteriyor. Oysa onun Üsame ordusunda bir asker olduğunu biliyoruz. O, bu siyasî manevrayla kendini hilâfete gözü olmayan biri olarak lanse ederek Ensar'ın gönlünü kazanmaya, duygularına hâkim olmaya çalışıyor. Ömer de hemen şu sözüyle ona karşılık veriyor: "Sen hayatta olduğun müddetçe bu olmaz. Kimse seni Resulullah'ın oturttuğu makamından geri itemez."

Araştırmacılardan bazıları burada şöyle bir not düşmüşlerdir: "Resulullah'ın (s.a.a) ne zaman Ebu Bekir'i hilâfet makamına oturttuğunu bilmiyoruz. Fakat şunu biliyoruz ki, o ve Kureyş'ten olan diğer Muhacirler Üsame ordusunda asker idiler. Eğer onu hilâfete aday göstermiş olsaydı, onu kendisiyle birlikte Medine'de tutar, cihat meydanlarına göndermezdi..."¹

Bunlar, Ebu Bekir'in konuşmasına yönelik bazı mülâhazalarımızdır.

Karşılıklı Atışmalar ve Çekişmeler

Sakife toplantısı, Sa'd'ı destekleyenlerle Muhacirle ve Ensar'dan destekçileri arasında zorlu bir mücadele sahnesine dönüştü. Toplantı siyasî çıkarlar, kişisel tutkular ve kabile asabiyetlerinin gölgesi altında geçti. Aralarında olabilecek en şiddetli çekişme yaşandı. İşte bu çekişmeden bir resim:

Ömer'in Rolü

Ömer ileri çıktı ve Ensar'a hitaben sert ve yaralayıcı sözler söyledi. Şöyle dedi:

1- Mevsuatü'l-İmam Emiri'l-Müminin Ali b. Ebî Talib, 2/115.

"Heyhat! İki kılıç bir kına girmez. Allah'a yemin ederim ki, Araplar, peygamberleri sizden başka bir topluluğa mensupken sizin emirliğinize razı olmazlar. Ama Araplar, peygamberlerinin mensup olduğu kavmin emirliği elinde bulundurmasına engel olmazlar. Araplardan bize karşı çıkan olursa da elimizde böyle tartışılmaz bir delil ve açık bir kanıt vardır. Biz Muhammed'in dostları ve aşiretiyken, batıla dalan, günaha meyleden veya kendini tehlikeye atan birinden başka kim Muhammed'in iktidarı ve emirliği hususunda bizimle tartışabilir?!..."¹

Ömer'in hasmına galebe çalmak için ileri sürdüğü delilin özeti şudur: Araplar, Peygamber ailesinden olmayan bir şahsa boyun eğmez, onun egemenliğini kabul etmezler. Bu, aslında çürük bir delildir. Çünkü yüce İslâm dini sadece Arapların dini değildir. Bu din, bütün insanların dinidir. Dolayısıyla bütün Müslümanların ortak meselesi olan bu konu, Arapların hoşnutluğu veya hoşnutsuzluğuyla ilgili bir konu değildir.

Kaldı ki, bu delil kendi aleyhine dönecek bir delildir. Çünkü Muhacirler, nebevî ailenin içinden değillerdir. Peygamber (s.a.a) ailesinin merkezinde bulunan kişi, onun kardeşi, amcazadesi, iki torununun babası İmam Ali'dir. Aynı itirazı, Ebu Bekir'in sözlerine de yöneltmiştik.

Hubab b. Münzir'in Tepkisi

Hubab b. Münzir ayağa kalktı ve Ömer'i reddederek şöyle dedi:

"Ey Ensar topluluğu! İktidarınıza sahip çıkın. Bu adamın ve arkadaşlarının sözlerini dinlemeyin. Onlar sizin bu işteki payınızı elinizden alırlar. Eğer sizin istediğinize uymazlarsa, onları yurtlarınızdan çıkarın ve onlara rağmen bu işleri siz ele alın. Allah'a yemin ederim ki, siz bu işte onlardan daha çok hak sahibisiniz. Çünkü sizin kılıçlarınız sayesinde insanlar bu dine boyun eğdiler. Ben bu işin temel taşı ve heybetli koluyum (bu

1- Tarih-i Taberî, 3/240; el-İmame ve's-Siyase, 1/9.

işin erbabıyım). Ben arslan inindeki avlanma çağına gelmiş arslan yavrusuyum. Allah'a yemin ederim ki, eğer isterseniz, onu (Muhacirler için) köksüz bir dala çeviririz. Allah'a yemin ederim ki, kim benim söylediğime karşı çıkarsa, kılıçla burnunu dağıtırım..."¹

Hubab'ın bu şiddet ve feveran içerikli sözleri şu hususları içeriyordu:

1- Muhacirler hilâfetin Ensar'ın elinde olmasını kabul etmezlerse, onları Medine'den çıkaralım.

2- Muhacirler Ensar'ın davetini kabul etmezlerse, onlarla savaşılm.

3- Kendini övüp yüceltti, kendisinin en çetin meydanlara dalacak yiğitlerden olduğunu vurgulayıp görüşünde kendisiyle tartışan veya görüşünü reddeden kimsenin burnunu dağıtacağını ifade ediyor.

Ömer, öfkeyle ona cevap verdi. "O zaman Allah seni öldürür!" dedi.

Hubab ona, "Tam tersine, Allah seni öldürür!" dedi.

İki taraf arasında şiddetli bir sözlü kavga yaşandı. Fitnenin çıkması ve kanların akıtılması an meselesiydi.

Ebu Bekir'in Başarısı

Ebu Bekir, ustalığı, yumuşaklığı ve Ensar'a yönelik okşayıcı sözleriyle duruma hâkim oldu. Hizbinin üyeleri de yıldırım hızıyla ona biat elini uzattılar. Ona ilk biat eden, devletin kurucusu Ömer b. Hattab idi. Sonra Beşir, Üseyd b. Huzayr, Uveyym b. Sâide, Ebu Ubeyde el-Cerrah, Ebu Huzeyfe'nin azatlısı Salim, Halid b. Velid ve hizbinin diğer adamları biat ettiler. Sonra da bunlar, güç kullanarak insanları Ebu Bekir'e

1- el-Kâmil Fi't-Tarih, 2/330; İbn Haldun, Tarih, 2/488.

biat etmeye zorladılar. İçlerinde en şiddetli davrananları da Ömer b. Hattab idi. Kırbaçı çok işe yaramıştı. Biате yavaşmayanları onunla biате zorluyordu. Ensar'ın "Sa'd'ı öldürdünüz!" dediklerini duyunca:

"Öldürün onu! Allah onun canını alsın! O, fitne çıkarmak istiyordu." dedi.¹

Böyle terör estirilen bir havada Ebu Bekir'e biat alındıktan sonra, ona tabi olanlar, gelin götürür gibi onu Resulullah'ın (s.a.a) mescidine götürdüler.

Peygamber'in (s.a.a) naaşı daha ölüm döşeğinde duruyordu. Mezar onu insanların gözlerinden gizlememişti. İmam Ali, Peygamber'in (s.a.a) cenaze işleriyle uğraşıyordu. Ebu Bekir'e biat edildiği haberini alınca İmam (a.s) içinde bulunduğu durumu şu şiirle ifade etti:

"Gaileler Zeyd'i helâk edince bazı kimseler / Dilediklerini söylemeye ve taşkınlık yapmaya başladılar!"²

İşte Ebu Bekir'e, birçok kuşku ve soruyu beraberinde getiren böyle bir sürat ve aceleyle biat edildi.

Ömer'in Ebu Bekir'e Yapılan Biat Hakkındaki Görüşü

Ömer, Ebu Bekir'in yapılan biate kahredici bir eleştiri yöneltmiş ve o meşhur cümlesini söylemiştir:

"Ebu Bekir'e yapılan biat, oldu bittiye getirilen bir işti ki, Allah Müslümanları onun şerrinden korudu. Bir daha bir kimse sizi benzeri bir şeye çağırırsa, onu öldürün."³

1- el-Ikdü'l-Ferid, 3/62.

2- Sahih-i Buharî, 10/44; Müsned-i Ahmed b. Hanbel, 1/55; Temamü'l-Mütun, 137.

3- Şerh-i Nehcü'l-Belâga, 6/14.

Ebu Bekir'e yapılan biatin mahiyetini teşhir eden ve eleştirin en acımasız renklerini barındıran bu cümle şu hususları içermektedir:

1- Ebu Bekir'e yapılan biat, oldu bittiye getirilen bir işti. Oldu bittiye getirilen iş demek; şer barındıran, yanlış olan ve sonuçları düşünülmeden aniden yapılan iş demektir. Bu söz, kötülleme ve yerme kapsamında söylenebilecek en ağır ifadelerdendir.

2- Yüce Allah'ın, Müslümanları bu yanlış işin şerrinden ve kötü sonuçlarından koruduğu dile getiriliyor.

3- Böyle bir biate çağırının öldürülmesi isteniyor.

Ömer'in bu sözü, Ebu Bekir'e yapılan biatin sağlam temellere ve doğru mantığa dayanmadığını ortaya koyuyor.

Biate Yönelik Eleştiriler

Ebu Bekir'e yapılan biat birçok eleştiriye maruz kalmıştır. Onlardan bazıları şunlardır:

1- Bu biatte Kur'an'ın dengi olan Ehl-i Beyt'in görüşü alınmamıştır. Onlar bu işin tamamen dışında tutulmuş, ihmal edilmiş ve dikkate alınmamışlardır.

2- Biat, seçimin meşruiyetinde şart koşulan ehl-i hall ve akd sayılan kimselerin tamamının katılımıyla gerçekleşmemiştir.

3- Biat, gizli bir mekânda gerçekleşmişti; umumun katıldığı bir yerde gerçekleşmemiştir.

Abdulvahhab en-Neccar diyor ki:

"Ebu Bekir'in seçilme şeklini bilenler, bu konudaki istişarenin çok eksik olduğunu görür. Çünkü bu gibi durumlarda Müslümanların toplanacakları bir mekânın belirlenmesi ve

insanlara önceden haber verilmesi gerekir. Makul olan budur..."¹

4- Müslümanların birçoğundan kendi özgür iradeleriyle değil, zorla Ebu Bekir'e biat alındı. Biatın gerçekleşmesinde Ömer'in kırbacının rolü büyük oldu.

5- Ebu Bekir'e biat edenler, biatlerinin zımnında ona, biatin sıhhatinin şartı olan Allah'ın kitabı ve Peygamber'in (s.a.a) sünneti üzere hareket etmeyi şart koşmadılar.

Bunlar, Ebu Bekir'e yapılan biate yönelik bazı eleştirilerdir.

Ensar'ın Yenilgiye Uğraması

Ensar'ın yıldızı söndü. Zillet ve horluk, kâbus gibi üzerlerine çöktü. Hassan b. Sabit, şu beyitlerinde onların hezimetini şöyle dile getirmiştir:

"Peygamber'e yardım ettik ve onu barındırdık. Gecelerin ve belânın bir insana dönmesinden korkmadık. Kolay bir şekilde elde edilen deve etini şereflice paylaşırcasına; elimizde avucumuzda ne varsa onlarla yarı yarıya paylaştık. Bizden onlara yönelik bu iyiliğin karşılığı ise, kadir bilmezlik oldu. Bu, adalet değildir."²

Ensar, halifeler ve sultanların birçoğunun döneminde mihnetler ve belâlara maruz kaldılar. Bu sıkıntılar ve mihnetler, onların Ehl-i Beyt'in hakkını tanımamalarının ve haklarında işledikleri zulmün karşılığı olarak onlara geri dönüyordu. Çünkü Ehl-i Beyt'in hakkının ellerinden alınmasının kapısını onlar açmıştı.

Kureys'in Sevinci

Kureysliler Ebu Bekir'in yönetimin başına geçmesine sevindiler. Bunu kendileri için büyük bir başarı olarak gördüler. Çünkü bu,

1- el-Hulefau'r-Raşidun, 16.

2- Şerh-i Nehcü'l-Belâga, 6/25.

onların yönetimde sözlerinin geçeceği ve menfaatlerinin korunacağı anlamına geliyordu. Kureysli Ebu Abre bir şiirinde şöyle diyor:

"Övgüye lâyık olana şükürler olsun ki, inatlaşma gitti de Sıddık'a (Ebu Bekir'e) biat edildi. Bundan sonra artık Sa'd'ın (Sa'd b. Ubade'nin) ayakları kayıp da yanlış yapmaz. O, sadece akılsız birinin kapılacağı (ulaşılmayacak) bir arzuya kapıldı. Hilâfet artık Kureys'tedir. Muhammed'in Rabbine andolsun ki, onun tüm nimetleri sizindir artık."¹

Bu şiir, Kureyslilerin Ensar'a karşı elde ettikleri, onları yönetimden tamamen silen bu zafere ne kadar sevindiklerini göstermesi açısından ibret vericidir. Amr b. Âs da Ensar'ın yenilgiye uğramasına ve emellerinin boşa çıkmasına çok sevinmiş ve onlara nispet yaparcasına şöyle demişti:

"Evsliher ve Hazreclilerin yanına her gittiğinde onlara de ki: Yesrib'de (Medine'de) mülkü (saltanatı) ele geçirmeyi arzuladınız, ama içindeki daha pişmeden çömlük ocaktan indirildi."²

Evet, Ebu Bekir'in yönetimi ele geçirmesi ve Ensar'ın bundan mahrum kalması, bütün Kureyslileri sevince boğdu.

Ebu Süfyan'ın Tavrı

Ebu Süfyan, Ebu Bekir'in hükümetine muhalif olduğunu açıklayarak İmam Ali'ye gitti ve onu Ebu Bekir'e karşı başkaldırmaya ve savaş ilân etmeye çağırdı. Bu durumda kendisine yardım edeceğini söyledi. Ebu Süfyan'ın ne niyetle ve hangi saiklerle böyle bir tavır takındığı İmam'a gizli değildi. O, İslâm'a darbe vurmak ve Müslümanlar arasında savaş ateşini alevlendirmek istiyordu. Bu yüzden İmam (a.s) ona olumlu cevap vermedi.

1- el-Muvaffakiyyat, 80; İbn Ebi'l-Hadid, Şerh-i Nehcü'l-Belâga, 6/21.

2- İbn Ebi'l-Hadid, Şerh-i Nehcü'l-Belâga, 6/30.

Ebu Süfyan istediğine ulaşamadan:

"Allah'a yemin ederim ki, ben öyle bir ateş görüyorum ki, onu ancak kan söndürebilir. Ey Abdumenaf Oğulları! Nasıl oluyor da Ebu Bekir sizin yönetiminizi ele alabiliyor?!" dedi ve şu cümleleri tekrarlamaya başladı:

"Nerede iki zayıf düşürülmüş?!" Ali ve Abbas'ı kastediyordu.

"Nerede iki ezilip horlanmış?!"

"Bu iş nasıl oluyor da Kureyş'in en küçük oymağının eline geçiyor?!"

Sonra İmam'a şöyle dedi:

"Uzat elini, sana biat edeyim. Allah'a yemin ederim ki, eğer istersen onlara karşı vadiyi atlı ve piyadelerle doldururum."

Sonra şu şiiri okudu:

"Oymağının iki direği olan şu iki ezilmişten başkası böyle yerin dibine geçirilmeye asla dayanamaz. Biri yere geçirilmek üzere tepe taklak edilmiş, diğerinin ise başı yarılıyor da kimse ona ağlamıyor."

Yine şu şiiri okudu:

"Kureyş, izzet ve şevketten sonra (Ebu Bekir'in oymağı) Teym'e boyun eğmiştir, hem de kılıçların darbesine maruz kalmadan. Teym'in kazandığı bu zaferden dolayı ne kadar üzgün olduğumu bilemezsiniz! Bu zafer ile daha nice rağbet edilecek şeylere ulaşacaklar!"¹

Bu sözler üzerine İmam (a.s) onu azarladı ve şöyle dedi:

1- el-Eğânî, 6/356; Tarih-i Taberî, 2/449.

"Allah'a yemin ederim ki, senin tek amacın fitne çıkarmaktır. Sen, Allah'a yemin ederim ki, İslâm için yeterince kötülük temenni ettin. Senin öğüdüne ihtiyacımız yoktur."¹

İmam'ın bu sözünden sonra Ebu Süfyan şu şiiri okuyarak geri dönüp gitti:

"Ey Haşim Oğulları! İnsanların sizin hakkınıza göz dikmesine müsaade etmeyin. Hele Teym b. Mürre'ye ya da Adiy Oğulları'na asla. Bu makam ancak ve ancak sizindir, başkasının değil. Bu makama Ebu'l-Hasan'dan başkası lâıyk değil. Ey Hasan'ın babası! Tedbirini al ve şiddetli davran. Sen, ümit edilen işin üstesinden hakkıyla gelirsın."²

Hiç şüphesiz, Ebu Süfyan'ın Ebu Bekir'in hilâfetine karşı çıkması, Müminlerin Emiri İmam Ali'nin hakkına inanmasından kaynaklanmıyordu. Onun amacı, fitne çıkarıp Müslümanları birbirine düşürmekti.

Yine hiç şüphesiz, Ebu Süfyan, İslâmî değerlere iman etmiş biri değildi; menfaatlerini ve çıkarlarını düşünen biriydi.

Bazı kaynaklarda, Ebu Bekir ile Ebu Süfyan'ın arasında varılan bir anlaşmadan söz edilir. Bu anlaşma uyarınca Şam ve Taif valilikleri Ebu Süfyan'ın oğullarına verilecekti. Nitekim öyle de oldu. Ebu Bekir, Ebu Süfyan'ın oğlu Yezid'i Şam valisi olarak atadı ve kendi yaya, Yezid de ata binmiş olduğu hâlde onu uğurladı. O öldükten sonra da Ömer, kardeşi Muaviye'yi onun yerine Şam'ın valisi yaptı.³

Yine, Ümeyye Oğulları'nın hilâfette payları olacağı da anlaşmanın bentleri arasındaydı.⁴

1- el-Kâmil Fi't-Tarih, 2/220.

2- İbn Ebi'l-Hadid, Şerh-i Nehcül-Belâga, 6/17.

3- İbn Şübbe, Ahbaru'l-Medine, 1/295.

4- es-Sakife İnkılâbun Ebyaz, 322, Nesebü Kureyş'ten naklen.

Her neyse, Ebu Süfyan ile Ebu Bekir arasında oldukça sağlam ilişkiler vardı. Buharî şöyle rivayet eder: Bir gün Ebu Süfyan, aralarında Ebu Bekir, Selman, Suheyb ve Bilâl'in bulunduğu bir grup Müslümanın yanından geçti. Müslümanlardan bazıları dediler ki: "Allah'ın kılıçları Allah'ın düşmanının boyunda ineceği yere inse nasıl olur?" Ebu Bekir onları iterek şöyle dedi: "Bunu Kureyş'in ileri geleni ve efendisi için mi söylüyorsunuz?!" Sonra derhal Peygamber'in (s.a.a) yanına gitti, olayı haber verdi ve topluluğun söylediği sözleri aktardı. Peygamber (s.a.a) ona şu karşılığı verdi: "Ey Ebu Bekir! Belki de onları kızdırmışsın. Eğer onları kızdırmışsan, Allah'ı kızdırmışsın demektir..."¹

Aynı şekilde, Ebu Süfyan ile Ömer arasında da çok sağlam bir ilişki vardı. Ömer, evinin bir odasını en güzel halıları sererek kendine ayırmıştı ve Ebu Süfyan'ın dışında kimsenin o odaya girmesine izin vermezdi. Bunun sebebi sorulunca şöyle demişti:

"O, Kureyş'in efendisidir."²

Yine Ömer, Ebu Süfyan'ın eşi Hind'e ticaret yapması ve fakirlik çekmemesi için bir miktar mal vermişti.

Her neyse, şunu biliyoruz ki Peygamber (s.a.a), Emevîlerin değerini düşürmüş, onlara zillet ve utanç elbisesi giydirmişti. Bir keresinde Ebu Süfyan dışı bir deveye binmiş, Yezid yularını tutmuş çekiyor, Muaviye de arkadan deveyi sürüyordu. Peygamber (s.a.a) onları görünce şöyle buyurmuştu:

"Allah'ım! Binene de, çekene de, sürene de lânet et."³

Yine Muaviye, Müslümanlardan bir kadına talip olmuştu. Kadın onunla evlenmeme konusunda Peygamber'e danışmış, Peygamber (s.a.a) de onu bu işten sakındırmış ve şöyle buyurmuştu:

1- Sahih-i Buharî, 2/362.

2- Siyeru A'lami'n-Nübelâ, 3/341.

3- Tarih-i Taberî, 11/357; Vak'atü Sıffin, 344.

"Onunla evlenme. Çünkü o, beş parasız bir berduştur."¹

Peygamber'in (s.a.a) zamanında Emevîler zillet ve horluğun en aşağı mertebesinde iken Ebu Bekir ve Ömer'in zamanında yıldızları parladı ve devlet kademelerinde yer aldılar. Ömer, Emevîlerin efendisi Osman'ı kendisinden sonraki halife olarak tayin ederek onu Müslümanlara musallat etti. Şûranın yapısını bilenler açısından bunun böyle olduğunda en ufak bir şüphe yoktur ve mesele gayet net ve açıktır.

Her neyse, Ebu Süfyan'ın Ebu Bekir'in hilâfeti karşısında hoşnutsuzluk şeklinde beliren tavrı, hiçbir gerçekliği olmayan göstermelik bir tavidir. Bu yüzden İmam (a.s) ona itina etmeyip çağrısına olumlu cevap vermekten kaçındı.

Ebu Bekir'e Biat Konusunda Peygamber Ailesinin Tavrı

Tüm tarihçiler ve hadisçiler, Peygamber ailesinin Ebu Bekir'e biati reddettiklerinde birleşirler. Peygamber ailesi, Ebu Bekir'in hilâfetine razı olmamış, hoşnutsuzluklarını bildirmiş ve hilâfetin kendi hakları olduğunu ilân etmişlerdi. Çünkü onlar, Resulullah'a başkalarından daha yakındılar; Resulullah'ın en yakın akrabalarıydılar. İşte onların tavırlarından örnekler:

1- Abbas b. Abdulmuttalib

Peygamber'in (s.a.a) amcası Abbas b. Abdulmuttalib, kardeşinin oğlu İmam Ali'nin (a.s) hilâfete Ebu Bekir'den daha lâayık olduğunda ve bu makamın onun hakkı olduğunda hiçbir kuşkusu yoktu. Bu yüzden İmam'a:

"Ey kardeşimin oğlu! Uzat elini, sana biat edeyim. İnsanlar, 'Resulullah'ın (s.a.a) amcası, Resulullah'ın kardeşinin oğluna biat etti.' der, böylece iki kişi dahi senin hakkında ihtilâfa düşmez."

1- Hayatu'l-İmam el-Hasan, 1/32, Tarihu'l-Hamis, 2/296'dan naklen.

İmam ona şu cevabı verdi:

"Bizden başka kim bu işi ister?!"¹

Dr. Taha Hüseyin, Ebu Bekir'e biat hususunda Abbas'ın tavrına şöyle bir not düşmüştür:

"Abbas konu üzerinde düşünüp baktı ki, Peygamber'in hükümet mirası, Ebu Bekir'in değil, Ali'nin hakkıdır. Çünkü o, Peygamber'in kucağında büyümüştü. İslâm'da parlak bir geçmişi vardı. Bütün sahnelerde en iyiyi sınavı vermişti. Peygamber onu kardeşim diye çağırırdı. Hatta bir gün Ümmü Eymen şaka yollu, 'Ona kardeş diyorsun, sonra da kızınla evlendiriyorsun?!' demişti. Yine çünkü Peygamber ona şöyle demişti: 'Sen bana göre, tıpkı Musa'ya göre Harun gibisin. Sadece benden sonra peygamber yoktur.' Bir başka gün de Müslümanlara şöyle demişti: 'Ben kimin mevlâsı isem, Ali de onun mevlâsıdır.' Bu sebeplerden dolayı Abbas, Peygamber'in vefatından sonra kardeşinin oğluna yöneldi ve ona, 'Uzat elini, sana biat edeyim...' dedi.²

Şu da zikredilmeye değer: Muğire b. Şu'be, Ebu Bekir'e, Abbas'ı kendi safına katması ve hizbinin üyelerinden yapması için ona bazı makamlar sunmasını ve mallar vadetmesini önerdi. Ebu Bekir, Muğire'nin önerisini kabul etti ve Ömer, Ebu Ubeyde ve Muğire b. Şu'be'yi de yanına alarak Abbas'a gitti. Ona şöyle dedi:

"Biz istiyoruz ki, bu işten sana da bir pay verelim ve senden sonra da bu pay evlâtlarına yetişsin."

Abbas, amaçlarının onu Müminlerin Emiri İmam Ali'den (a.s) ayırmak olduğunu anladı ve onlara şu cevabı verdi:

"Senin de dediğin gibi yüce Allah, Muhammed'i peygamber olarak gönderdi ve onu müminlerin velisi kıldı. Onunla

1- el-İmame ve's-Siyase, 1/4.

2- Aliyyun ve Benuh, 19.

ümmetine lütufta bulundu. Nihayet onu alıp kendi katına götürdü ve katındakini onun için seçti. O gitti ve Müslümanları işleriyle baş başa bıraktı. Müslümanlar, nefsî tutkularının tesiriyle haktan saparak değil, hakkı tutturarak kendilerine birini seçmelidirler. Eğer sen bu makamı Resulullah (s.a.a) adına ele geçirmişsen, açıktır ki bizim hakkımızı almışsın. Eğer müminlerin adına ele geçirmişsen, biz de müminlerdeniz. Oysa biz senin bu meselende ne bir adım atmış, ne de bir toplantıya katılmışız."

Sonra sözlerine şöyle devam etti:

"Diyorsun ki: 'Sana da bu işten bir pay veririm.' Eğer bu iş müminlerin hakkıysa, senin onunla ilgili bir hüküm verme yetkin yoktur. Eğer bizim hakkımızsa, biz onun bir kısmını alıp bir kısmını almamaya razı olmayız. Şimdi beni iyi dinle: Biz Resulullah'ın (soy) ağacının dallarıyız, siz ise onun komşularısınız..."¹

Her şeyi bitiren bu söz, onların boğazına kılçık gibi saplandı. Peygamber ailesine danışmadan iktidar koltuğuna oturmalarını tasvip edecek bir sonuç almadan kalkıp gittiler.

2- Müminlerin Emiri İmam Ali

Ebu Bekir'e biat etme hususunda İmam Ali'nin tavrının hoşnutsuzluk ve rıza göstermeme şeklinde belirginleştiğinde hiçbir şüphe yoktur. Çünkü hilâfete o daha lâyıktı ve hilâfet onun hakkıydı. O, Resulullah'a (s.a.a) diğer herkesten daha yakındı. O, Resulullah'ın kardeşi, amcasının oğlu, iki torununun babasıydı. O, kavminin efendisi ve kerametler sahibiydi. Peygamber'in (s.a.a) ilim şehrinin kapısıydı. Onun sahip olduğu yüce erdemlere ve güzel sıfatlara Müslümanlardan hiçbir kimse sahip değildi. Fakat kavmi onu aşağıladı, hakkını tanımadı. İşte İmam'ın Ebu Bekir'e karşı tavrından kısa bir sunum:

1- el-İmame ve's-Siyase, 1/15.

Biate Yanaşmaması

İmam (a.s), Ebu Bekir'e biat etmekten kaçındı ve ona karşı olan hoşnutsuzluğunu ilân etti. Çünkü onun hilâfete göre konumu, değirmen taşına göre milin konumu gibiydi. O, Peygamber'den sonra İslâm'ın en yüce şahsiyetiydi. O, yüce bir dağ gibiydi, - kendi ifadesiyle- seller ondan akar, kuşlar zirvesine çıkamazdı. O hâlde ne ilimde, ne fazilette, ne cihatta, ne de başka üstün özelliklerde ona eşit olmayan birine nasıl biat edebilirdi!

İmam'a Yapılan Saldırı

İktidarı ele geçiren hâkim grup, neye mal olursa olsun İmam'ı Ebu Bekir'e biat etmeye zorlama kararı aldı. Ömer b. Hattab'ın önderliğinde paralı askerlerinden bir grubu İmam'a gönderdiler. Ömer, kükreyip köpürüyordu. Elinde de bir ateş vardı. Onunla İslâm'ın vahiy evini ve iman merkezini yakmak istiyordu. Nübüvvetin yadigarı, Peygamber'in Zehra'sı, kapının arkasından ona bağırdı:

"Ey Hattab'ın oğlu! Nedir bu getirdiğin?!"

Ömer, hiçbir şeye aldırmadan şiddet kasvetle şöyle dedi:

"Benim getirdiğim, babanın getirdiğinden daha güçlüdür..."

Ömer, tekrar bağırdı:

"Ömer'in canı elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ya çıkarsınız ya da evi içindekilerle birlikte ateşe veririm."

Allah'tan korkan ve Ehl-i Beyt'in kutsallığına saygı gösteren bir grup:

"Ey Ebu Hafs! Bu evin içinde Fatıma var!" dediler.

Ömer, bu sözlere aldırmadan:

"İçinde Fatıma da olsa, Fatma da olsa..." dedi.¹

İmam (a.s) zorla ve şiddet kullanılarak dışarı çıkarılıp Ebu Bekir'e götürüldü. Ebu Bekir'in adamları:

"Ebu Bekir'e biat et!" diye İmam'a bağırdılar.

İmam (a.s), karşılaştığı ceberutluk ve zorbalıktan hiç etkilenmeden sakin ve cesur bir duruş sergileyerek onlara şöyle cevap verdi:

"Bu iş sizin değil, benim hakkımdır. Ben size biat etmem. Asıl sizin bana biat etmeniz gerekir. Bu işi Ensar'dan aldınız. Alırken de onlara karşı, Peygamber'in (s.a.a) akrabaları olduğunuzu kanıt olarak ileri sürdünüz. Şimdi de bu işi biz Ehl-i Beyt'ten gasp ediyorsunuz. Siz değil miydiniz Ensar'a, Hz. Muhammed'in (s.a.a) akrabaları olduğunuz için bu işe daha lâıyk olduğunuzu söyleyenler? Bu gerekçeye dayalı olarak onlar da size liderliği ve emirliği teslim etmediler mi? Ben de, sizin Ensar'a karşı kullandığınız kanıtın aynısını size karşı kullanıyorum. Biz hayattayken de, ölümünden sonra da herkesten daha çok Resulullah'a yakınız. Bize karşı adil olun, eğer inanmışsanız. Aksi takdirde bile bile zulmetmiş olursunuz."

1- Bu olay mütevatir rivayetlerle sabittir. Tarihçiler ve hadisçiler bu rivayetleri eserlerinde kaydederek Ömer'in İmam'ı evini yakmakla tehdit ettiğinde ittifak etmişlerdir. Bu konuyla ilgili rivayetleri şu kaynaklarda bulabilirsiniz, el-İmame ve's-Siyase, 1/12-13; İbn Ebi'l-Hadid, Şerh-i Nehcü'l-Belâga, 1/34; Tarih-i Taberî, 3/202; Tarih-i Ebu'l-Fida, 1/156; Tarih-i Yakubî, 2/105; A'lâmu'n-Nisa, 3/205; Ebu Ubeyd, el-Emval, 31; Mürucü'z-Zeheb, 1/414; Belâzürî, Ensabu'l-Eşraf, 1/586; Abdulfettah Abdülmaksud, el-İmam Ali b. Ebî Talib. Nîl şairi Hafız İbrahim bu olayı manzum olarak şöyle ifade etmiştir, Ömer'in Ali'ye söylediği bir söz var ki Muhatabı yüce mi yüce, söyleyeni cüretkâr! Eğer biat etmezsen, Mustafa'nın kızı da olsa içinde Yakarım evini, kimse sağ kurtulamaz o evden Adnan soyunun yiğidi ve kahramanı karşısında Söyleyemezdi bu sözü Ebu Hafs'tan (Ömer'den) başkası

İmam, bu sözlerinde Kureyş Muhacirlerinin Ensar karşında ileri sürdükleri kanıtı değiniyor. Kureyş hizbi, Peygamber'e daha yakın oldukları gerekçesiyle hilâfetin kendi hakları olduğunu ileri sürmüş ve Ensar'a galip gelmişlerdi. Bu gerekçe, eksiksiz olarak İmam'da mevcuttu, başkasında değil. O, Peygamber'in kardeşi, amcasının oğlu ve iki torununun babasıydı. Musa için Harun neydiyse, Peygamber için de o oydu. Bu mantık da onlar üzerinde etkili olmadı. Ömer, İmam'a bağırdı:

- "Biat et!"

- "Ya biat etmezsem?"

- "Kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a yemin ederim ki, boynunu vururum."

İmam, etrafındakilere şöyle bir baktı. Kendisine yardım edecek veya sığınacağı sağlam bir dayanak görmedi. Yürekləri parçalayan hazin bir sesle:

"O zaman Allah'ın kulunu ve Resulullah'ın kardeşini öldürmüş olursunuz." dedi.

İbn Hattab öfkeyle:

"Allah'ın kulu evet, ama Resulullah'ın kardeşi değil!"

İbn Hattab, Mübahele Ayeti'nde belirtildiği üzere İmam'ın Resulullah'ın canı olduğunu, yine İmam'ın Peygamber'in ilim şehrinin kapısı ve en yakın akrabası olduğunu unutmuşçasına Ebu Bekir'e döndü ve:

"Onun hakkında emrini vermeyecek misin?!" dedi.

Ebu Bekir fitne çıkmasından korktu ve:

"Fatıma onun yanında olduğu sürece onu bir şeye zorlamam." dedi.

Ebu Ubeyde el-Cerrah, İmam'ı aldatmaya çalışarak şöyle dedi:

"Ey amcamın oğlu! Sen henüz gençsin. Bunlar senin kavminin yaşlılarıdır. Senin onlar kadar deneyimin ve olaylar hakkında bilgin yoktur. Benim kanaatime göre Ebu Bekir bu işte senden daha güçlüdür. Zorluklara daha fazla katlanabilir, zorlukların üstesinden daha iyi gelebilir. Bu işi Ebu Bekir'e teslim et. Eğer sen çok yaşarsan ve ömrün yeterse, faziletinden, dininden, ilminden, anlayışından, dinde önceliğinden, soyundan ve evlendiğin hanım bakımından bu işe lâıysın ve bu senin hakkındır."¹

Ebu Ubeyde'nin İmam'ı aldatmaya yönelik bu sözleri, İmam'ın içindeki gizli acıları deşti. İmam, üç günlük dünyaya aldanan Kureyş Muhacirlerine hitap ederek şöyle dedi:

"Allah'tan korkun, Allah'tan korkun, ey Muhacirler topluluğu! Muhammed'in (s.a.a) Araplar üzerindeki hâkimiyetini onun evinden, yuvasından çıkarıp kendi evlerinize ve yuvalarınıza götürmeyin. Onun ailesini, onun insanlar arasındaki makamından ve hakkından uzaklaştırmayın. Allah'a yemin ederim ki ey Muhacirler, bütün insanlar içinde ona en yakın olan biziz ve biz bu işe sizden evlâyız. Allah'ın kitabını okuyan, Allah'ın dininde derin kavrayış sahibi olan, Resulullah'ın (s.a.a) sünnetini bilen, reayanın işlerine vâkıf olan, gelebilecek kötülükleri onlardan uzaklaştıran, nimetleri onlar arasında eşit bir şekilde paylaştıran biri varsa, Allah'a yemin ederim ki, o bizim içimizdedir. Şu hâlde heva ve heveslerin peşine düşmeyin. Aksi takdirde Allah'ın yolundan saparsınız. Bu da haktan daha fazla uzaklaşmanıza neden olur."²

Ebu Ubeyde'nin Ebu Bekir'i İmam'dan öne geçirmesi, Ebu Bekir'in yaşça İmam'dan daha büyük olması mantığına dayanıyordu. Ona göre yaşça daha büyük olmak, doğruluğun ve haklılığın ölçüsüydü. Oysa İslâm açısından bu, tamamen yanlış

1- Hayatu'l-İmam el-Hasan, 1/156-157, el-İmame ve's-Siyase, 1/11'den naklen.

2- el-İmame ve's-Siyase, 1/11-12.

ve geçersiz bir mantıktır. İslâm'ın kişileri değerlendirmedeki ölçüsü, sahip oldukları yetenekler, beceriler, erdemler, takva, din yolunda çektikleri zahmetler, ümmetin idarî ve siyasî alanlarda muhtaç olduğu hususlarda tam dirayet ve yönetimin gerektirdiği diğer vasıflardır. Peygamber'in (s.a.a) vefatından sonra bu özelliklerin, Ehl-i Beyt'in efendisi, hidayet önderi, müminlerin emiri İmam Ali'den başka hiçbir kimsede toplanmadığı Müslümanların ittifakıyla sabittir. Dolayısıyla yönetimin başında bulunması gereken ve bu iş için diğerlerinden evlâ olan odur.

3- Âlemler Kadınlarının Efendisi Hz. Zehra

Rızası Allah'ın rızası, gazabı Allah'ın gazabı olan, babasının herkesten çok önem verdiği, âlemler kadınlarının efendisi, nübüvvetin yadigârı Fatıma'tüz-Zehra (s.a), "Nübüvvet ve hilâfet aynı evde toplanmaz." sloganını yükselterek hilâfeti Müminlerin Emiri İmam Ali'den (a.s) almakta kararlı olan Kureşî çizginin karşısında dik bir duruş sergiledi. Hakkı, babasının, ümmetini sapma ve cahilî yaşama geri dönme tehlikesinden korumak amacıyla belirlediği eksenine geri döndürmek için büyük bir çaba harcadı. Fakat onlar, onun da hürmetinin korumayarak -Üstat Abdulfettah Abdülmaksud'un tabiriyle- ilk cahiliyelerine geri döndüler. Fatıma'ya karşı Allah'ın haram ettiği suçları işlediler ve onun hakkında Peygamber'in hatırını gözetmediler.

Aşağıda Seyyidetü'n-Nisa'nın bu konuda verdiği mücadelenin kısa bir özetini sunacağız:

Hz. Zehra'nın Hücceti Tamamlaması

Resulullah'ın (s.a.a) bir parçası olan Hz. Zehra, kendisinden sonra Müminlerin Emiri İmam Ali'yi ümmetinin hidayet önderi olarak tayin eden babasının ümmeti için çizdiği risalet çizgisinden sapmalarından dolayı onları şiddetle kınadı ve kesin kanıtlarla onlara hücceti tamamladı. Şöyle buyurdu:

"Yuh olsun onlara! Nasıl da bunu, risalet dağlarından, nübüvvet üslerinden, Ruhul-Emin'in (Cebrail'in) indiği topluluktan, din ve dünya işlerinin bilge yol göstericilerinden uzaklaştırdılar! Haberinizi olsun! İşte apaçık hüsrân budur. Ebu'l-Hasan'dan neyin intikamını aldılar? Allah'a yemin ederim ki, sırf kılıcını kötülere karşı çekmesinin, ölüme aldırış etmeden inkârcıların üzerine gitmesinin, kâfirlere karşı konulmaz darbeler indirmesinin, savaşta düşmanı tepeleyen hücumlar gerçekleştirmesinin, Allah yolunda savaşırken hiçbir gaileyi hesaba katmamasının intikamını ondan aldılar."

"Allah'a yemin ederim ki, eğer parıldayan doğru yoldan sapacak veya apaçık delili kabul etmekten kayacak olsalardı, Ali onları doğru yola geri döndürür, hakkı kabul etmeye zorlardı. Rahvan bir yürüyüşle onları yaralamadan, yormadan, hırpalamadan sağ salım maksada eriştirirdi. Onları iki yakası da dolup taşan, iki tarafı da asla bulanmayan, hazım veren, berrak, susuzluğu giderici bir tatlı su kaynağına ulaştırır, iyice doyurup geri getirirdi. Gizlide ve açıkta onlara öğüt verir, hayırlarını isterdi."

"Gel ve dinle! Sen yaşadıkça, zaman daha sana neler gösterecektir!"

"Ömrüm hakkı için, onların bu davranışları bir gelişmeye gebedir ki, sonuç vermesi çok yakındır. Sonra kadeh dolusu taze kan ve öldürücü zehir içeceksiniz. İşte o zaman batıl ehli hüsrana uğrayacaktır ve sonradan gelenler, öncekilerin başlattıkları uygulamaların akıbetini bileceklerdir. O zaman dünyanızda huzur içinde mutlu olun! Kalplerinizi fitnelerin inmesine hazırlayın. Keskin bir kılıcın tepenizde sallanacağını birbirinize müjdeleyin. Zalim ve azgın bir egemenliği, her tarafı kaplayan bir kargaşayı ve zalimlerin ganimetlerinizi azaltan, ekinlerinizi biçip götüren istibdadını sevinçle karşılayın! Yazık size, çok yazık! Artık hidayeti bulmanız ne mümkün?! "Siz onu

göremediyseniz, ondan hoşlanmadığınız hâlde, sizi ona zorlayacak mıyız?!"¹

"Başların yerine kuyrukları, olgunların yerine düşkünleri tercih ettiler. Bu durumlarıyla güzel bir şey yaptıklarını sanan topluluğun burunları sürtülecektir. **"Haberiniz olsun, asıl bozguncular kendileridir, ama bunun farkında değildirler."**²

"Yuh olsun onlara! **"Hakka ileten mi uyulmaya daha lâyıktır; yoksa hidayete erdirilmedikçe kendi kendine doğru yolu bulamayan mı? Size ne oluyor?! Nasıl hükmediyorsunuz?!"**^{3,4}

Hutbenin Kısa Bir Analizi

Hız. Zehra'nın Ebu Bekir'in hükümetini kaygılandıran bu hutbesi üzerinde biraz durup kısa bir analiz yapmamız gerekir. Hutbe, oldukça önemli konuları içermektedir:

Birincisi: Kureyşli Muhacirlerin Müminlerin Emiri İmam Ali'nin (a.s) kesin hakkı olan hilâfetine göz dikmelerinin en önemli sebeplerine değinmektedir. Bu sebepler şunlardır:

1- İmam (a.s), İslâm hâkimiyetini kurma ve Peygamber'i (s.a.a) savunma yolunda Kureyş müşrikleri ve diğer muannit serkeşlerden birçok kişiyi öldürmüştü. Bu da Kureyşlilerin İmam'a karşı kin beslemesine sebep olmuştu.

2- İmam (a.s), karşı konulmaz darbeleri ve defedilemez hücumlarıyla kâfirler ve münafıkların burnunu yere sürtmüştü. Allah yolunda hiçbir kınayanın kınamasından çekinmezdi. Kendisi şöyle demiştir:

1- Hûd Suresi, 28. ayet.

2- Bakara Suresi, 12. ayet.

3- Yûnus Suresi, 35. ayet.

4- Belâgatü'n-Nisa, 23 ve A'lâmü'n-Nisa, 3/219-220.

"Ey insanlar! Kendiniz hakkında bana yardımcı olun. Allah'a yemin ederim ki, mazlumun hakkını zalimden alacağım. Hoşlanmasa da zalimin burunluğundan tutup çekerek onu hakkın kaynağına götüreceğim."

Bir keresinde de şöyle demişti:

"Haktan ayrılmamak, bana bir arkadaş bırakmadı."

3- İmam (a.s), Allah yolunda hiçbir gaileyi hesaba katmazdı. Kelimenin tam anlamıyla hayatını Allah'a adanmıştı. Bütün güçlerini Allah'ın dinini ihya etmeye vakfetmişti. Canını tehlikelerin tam ortasına atardı. İslâm'ı ikame etmek için zorlukların tam ortasına daldı. Allah yolundaki cihadı gerçekten de büyüktü.

İkincisi: Eğer Peygamber'den sonra İmam Ali (a.s) hilâfet sorumluluğunda olsaydı, ümmet şu kazançları elde etmiş olacaktı:

1- İmam (a.s), adaleti tüm kapsayıcılığı ve boyutlarıyla insanlar arasında uygulayacak, yüce Allah'ın kitabında indirdiği hükümlerle hükmedecekti.

2- İmam (a.s), Müslümanları aydınlık bir yola sevk edip güvenlik ve barış sahiline ulaştıracaktı. Yüce Allah'ın nimetlerini insanlar arasında eşit bir şekilde dağıtacak. Hiçbir kesime herhangi bir ayrıcalık tanımayacaktı. Onun hükümetinde yoksulluk ve yoksunluğun yeri olmayacaktı.

3- İmam (a.s), Müslümanların hayrını istemede olumlu bir rol üstlenecek, onları en doğru olana iletecekti.

4- İmam (a.s) eğer hükümetin başına geçecek olsaydı, kendisine kimsenin takat getiremeyeceği bir yük yükleyecek, dünyanın hiçbir nimetiyle süslenmeyecek, Müslümanların malından hiçbir şeyi kendine almayacaktı. Nitekim Emevîlerin efendisi Osman b. Affaf öldürüldükten sonra İmam (a.s) fiilen Müslümanların işlerinin başına geçince, insanlar İmam'ın ne kadar zahitçe bir hayat yaşadığını, dünyadan iki parça eski elbise ve iki parça

ekmek ile yetindiğini, kendisi için kerpiç üstüne kerpiç koymadığını ve fakirlere fakirliklerinde eşlik ettiğini gördüler. Şu sözü söyleyen oydu:

"Zamanın zorluklarında ve ekmeğin kuru ve katıksız olmasında müminlere ortak olmadan nasıl 'Bu, müminlerin emiridir.' denilmesine razı olabilirim?!"

İslâm tarihi züht, takva ve din uğruna zorluklara ve sıkıntılara göğüs germede onun gibi bir hükümdar görmüş değildir. Onun hükümeti, günümüze kadar İslâmî yönetimin en parlak örneği olma unvanını korumaktadır.

5- Eğer İmam (a.s), kardeşi Resulullah'ın (s.a.a) vefatından sonra yönetimin başına geçmiş olsaydı, hayır ve bereket yaygınlaşır, insanlar başlarının üstünden ve ayaklarının altından bolca yerlerdi. Fakat Müslümanlar bu saadeti kaybettiler. Kuyrukları başlara, düşkünleri olgunlara yeğlediler. Yeryüzünün en büyük sosyal ıslahatçısını yalnız bıraktılar.

Üçüncüsü: Resulullah'ın (s.a.a) bir parçası olan Hz. Zehra (s.a.), risalet çizgisinden sapmalarının ardından ümmetin başına gelecek facialar ve felâketlerden haber vermekte ve onları şöyle sıralamaktadır:

1- Müslümanlar arasında fitneler yaygınlaşacak ve safları bölünecektir.

2- Müslümanların başına geçip Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyecek olan zalim yöneticiler, onları şiddetli bir şekilde cezalandıracak, kanlarını akıtacaktır.

3- Zalimlerin istibdadına maruz kalacaklar.

Nitekim bu korkunç sonuçların hepsi fiilen gerçekleşmiş oldu. Dört halifenin kısa süren dönemleri sona erdiğinde Ebu Süfyan'ın oğlu Muaviye Müslümanların başına musallat olarak onlara zulmetmeye ve kanlarını dökmeye başladı. Semüre b. Cündeb, Büsr b. Ertat ve Ziyad b. Ebih gibi bir grup teröristi onlara musallat etti. Onun döneminde zulüm ve haksızlık her

tarafı kapladı. Öyle ki insanlar, (bir darbimesel olarak) "Said öldü, sen Sa'd'ı kurtarmaya bak!" demeye başladılar. Muaviye'den sonra da oğlu Yezid iş başına geçerek Allah-u Teala'nın haram ettiği her suçu işledi. Peygamber'in tertemiz Ehl-i Beyt'ini kılıçtan geçirdi, Peygamber'in şehri Medine'yi askerlerine mubah kıldı ve Kâbe-i Muazzama'yı yaktı. Böylece hilâfet, bir zalimden başka bir zalime intikal etti. Emevîlerin dönemi sona erip Abbasîler dönemi başlayınca da durum değişmedi, aynı zulümler devam etti. Öyle ki şair Abbasî hükümdarların zulmü hakkında şöyle demiştir:

"Ümmetin başında Abbasîlerden bir yönetici oldukça zulüm bitmez."

Bütün bu sebeplerden dolayı Resulullah'ın (s.a.a) bir parçası olan Hz. Fatıma (s.a), Müslümanları Ebu Bekir'in hilâfetini reddetmeye ve hilâfeti Resulullah'ın (s.a.a) vasisi ve ilim şehrinin kapısı olan İmam Ali'ye geri döndürmeye çağırırdı.

Üzücü Uygulamalar

Ebu Bekir, hükümeti için tehlike oluşturan nübüvvet ailesine karşı çok üzücü uygulamalar başlattı. Bu uygulamalar, başta bizzat Resul-i Kibriya'nın Zehra'sını hedef alıyordu. Ona karşı yapılan haksızlıklardan bir kısmı şunlardır:

1- Evini Yakmakla Tehdit Edilmesi

Peygamber'in aziz kızı Hz. Fatıma'nın evini yakmakla tehdit edildiği tarihçiler ve hadisçiler açısından kesin olan olaylardandır. Bu tarihçilerden bazıları şunlardır.

Taberî

Taberî şöyle nakleder: "Ömer b. Hattab, Ali'nin evine geldi. Evde Talha, Zübeyir ve Muhacirlerden başka bazı adamlar da vardı. Ömer şöyle dedi: 'Vallahi ya içinde olduğunuz hâlde evi yakarım ya da çıkıp biat edersiniz!' Zübeyir, kılıcını çekerek

dışarı çıktı. Bu sırada ayağı kaydı ve kılıç elinden düştü. Hemen üzerine atladılar ve kılıcı ondan aldılar."¹

İbn Abdurabbih

İbn Abdurabbih şöyle der: "Ali, Abbas, Zübeyir ve Sa'd b. Ubade, Ebu Bekir'e biat etmeye yanaşmadılar. Ali, Abbas ve Zübeyir, Fatıma'nın evinde oturdular. Ebu Bekir, Fatıma'nın evinden çıkmaları için Ömer b. Hattab'ı onlara gönderdi ve, 'Eğer dışarı çıkmazlarsa, onlarla savaş.' emrini verdi. Ömer, elinde bir ateş olduğu hâlde evlerini yakmak üzere geldi. Karşısına Fatıma çıktı ve, 'Ey Hattab'ın oğlu! Evimizi yakmaya mı geldin?!' dedi. Ömer, 'Evet! Ya da ümmetin kabullendiğini siz de kabullenirsiniz.' dedi."²

Şehristanî

Şehristanî, Nezzam'dan şöyle nakleder: "Ömer, 'İçinde olan kişilerle beraber Fatıma'nın evini yakın!' diye bağıırıyordu. Evde Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin'den başkası yoktu."³

Kehhale

Ömer Rıza Kehhale şöyle der: "Ebu Bekir, kendisine biat etmekten kaçınan Abbas, Zübeyir ve Sa'd b. Ubade gibi bazı kişilerin Ali b. Ebu Talib'in yanında olduğunu öğrendi. Bunlar, Fatıma'nın evinde oturmuşlardı. Ebu Bekir, Ömer b. Hattab'ı onlara gönderdi. Ömer geldi ve Fatıma'nın evinde oturmuş olan bu kişilere seslendi. Onlar, dışarı çıkmayı kabul etmediler. Bunun üzerine odun getirilmesini istedi ve şöyle dedi: 'Ömer'in canı elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ya çıkarsınız ya da evi içindekilerle birlikte ateşe veririm.' Kendisine denildi ki: 'Ey Ebu Hafs! O evde Fatıma var!' 'Fatıma da olsa yakın.' dedi."⁴

1- Tarih-i Taberî, 3/198.

2- el-Ikdü'l-Ferid, 5/12.

3- el-Milel ve'n-Nihal, 1/56.

4- A'lâmü'n-Nisa, 4/114.

Mes'udî

Mes'udî şöyle yazar: "Resulullah (s.a.a) ruhunu teslim ettiğinde Abbas, Emirü'l-Müminin Ali'ye (a.s) gitti. Emirü'l-Müminin, Resulullah'ın (s.a.a) vasiyeti üzerine kendisiyle beraber olan Şiflilerle birlikte evinde oturdu. Evine gelip ona saldırdılar, kapısını yaktılar ve onu zorla dışarı çıkardılar. Bu hengâmede Seyyidetü'n-Nisa'yı kapı ile duvar arasında sıkıştırdılar."¹

Bunlar, Resulullah'ın (s.a.a) hürmetinin çiğnendiği bu acı olayı zikreden tarihçilerden bazılarıdır. Hemen hatırlatalım ki, saldırıya uğrayan bu ev, tevhit kelimesinin dünyaya yayıldığı ve Resulullah'ın (s.a.a) altı ay boyunca önünde durup yüce Allah'ın, **"Allah, ancak siz Ehl-i Beyt'ten her türlü pisliği gidermek ve sizi tertemiz kılmak istiyor."**² ayetini tilâvet ettiği evdi.

Fatıma'nın Evine Saldıran Güruh

1- Üseyd b. Huzayr

İslâm âleminin nübüvvet evini, vahiy ve ilim merkezini yakmak için odun taşıdı.³

2- Muhammed b. Mesleme el-Hazrecî

İmam'a karşı büyük düşmanlık besledi. Haricîler, onunla birlikte ayrı bir safta yerde aldılar. Zehra'nın (s.a) evini yakmaya katılanlardan biridir.⁴

3- Muğire b. Şu'be

Münafık ve sapkındı. Nübüvvet evini yakmaya katılanlardan ve Seyyidetü'n-Nisa'ya saldıranlardan biridir.

1- İsbatü'l-Vasiyye, 143.

2- Ahzab Suresi, 33. ayet.

3- Şerh-i Nehcü'l-Belâğa, 6/47.

4- el-İsabe, 3/383.

4- Kunfuz:

Temim kabilesinden Umeyr'in oğlu ve Ebu Bekir'in azatlısıdır. Seyyidetü'n-Nisa'yı kırbaç ile vurdu ve evini yakmaya katıldı.

Ömer ile onun arasında özel bir ilişki ve bağ vardı. Ömer, bütün memurlarının mallarının yarısına el koyarken onun mallarına dokunmadı. Böylece Ebu Bekir'e biat sırasında oynadığı rolünün ödülünü vermiş oldu.

5- Beşir b. Sa'd el-Hazrecî:

Zehra'nın (s.a) evine saldıranlardan biridir. Yolunu İmam'ın yolundan ayırmıştı. Oğlu Nu'man b. Beşir, Yezid b. Muaveyye döneminde Kûfe'nin valisi oldu.

Bunlar, Ebu Bekir'in emriyle ve Ömer b. Hattab'ın önderliğinde âlemler kadınlarının efendisi Hz. Fatıma'nın evine saldıranlardan bazılarıdır.

Ebu Bekir'in Pişmanlığı

Ebu Bekir, Seyyidetü'n-Nisa'nın evine saldırı emrini vererek işlediği bu suçtan dolayı büyük bir pişmanlık duyuyordu. Ölümüyle sonuçlanan hastalığında şöyle demişti:

"Ben yaptığım üç şey dışında dünyadan hiçbir şeye üzülmiyorum. O üç şeyi yapmamış olmayı çok isterdim."

O üç şeyden birini şu sözleriyle dile getirmişti:

"İsterdim ki, ne olursa olsun Fatıma'nın evini (saldırı ile) açmasaydım!"¹

Bir başka defasında da şöyle demişti: "Ben üç şey dışında hiçbir şeye üzülmiyorum. O üç şeyi yapmamış olmayı çok isterdim. İsterdim ki, Fatıma'nın evini (saldırı ile) açmayıp da (bundan

1- Tarih-i Taberî, 2/619; Mizanü'l-İtidâl, 2/215; Kenzü'l-Ummal, 5/631.

dolayı) savaşmak mecburiyetinde kalsam da bu işi terk etseydim!"¹

2- Karnındaki Çocuğunun Düşürülmesi

Peygamber'in (s.a.a) ciğerparesine yapılan saldırı sonucu, Resulullah'ın (s.a.a) adını Muhsin koyduğu çocuğunu düşürmesi, her Müslümanın yüreğini kanatan feci olaylardan biridir. Bütün tarihçiler bu olayı zikretmişlerdir. Biz kaynaklarda bu olayla ilgili olarak yer alan bazı cümleleri herhangi bir yorum yapmadan naklediyoruz:

İbn Hacer

İbn Hacer el-Askalânî, muhaddis Ahmed b. Muhammed b. Sırrî b. Yahya b. Darem Ebu Bekir el-Kûff'nin biyografisinde şöyle der: "Hafız Muhammed b. Ahmed el-Kûffî onun hakkında -ölüm tarihini kaydettikten sonra- şöyle der: Ömrü boyunca doğru yoldaydı. Sonra, ömrünün son günlerinde kendisine kişilerin kusur ve ayıpları okunurdu. Bir gün yanına gittiğimde bir adam ona şunu okuyordu: Ömer, tekmeyle Fatıma'nın karnına vurarak Muhsin adındaki çocuğunu düşürmesine sebep oldu."²

Şehristanî

Şehristanî, İbrahim b. Seyyar'dan şöyle nakleder: "Ömer, Fatıma'ya vurarak karnındaki bebeğini düşürmesine sebep oldu. Ömer şöyle bağıırıyordu: Onun (Fatıma'nın) evini içindeki insanlarla birlikte yakın!"³

1- Lisanü'l-Mizan, 4/189.

2- Lisanü'l-Mizan, 1/268.

3- el-Milel ve'n-Nihal, 1/57.

Mes'udî

Mes'udî şöyle der: "Kadınların efendisi Fatıma'yı kapı ile sıkıştırarak Muhsin adındaki yavrusunu düşürmesine sebep oldular."¹

Zehebî

Zehebî, kendi senediyle Muhammed b. Ahmed b. Hammad el-Kûfî'den... şöyle dediğini nakleder: "Bir gün yanına gittiğimde bir adam ona şunu okuyordu: Ömer, tekmeyle Fatıma'nın karnına vurarak Muhsin adındaki çocuğunu düşürmesine sebep oldu."²

İbn Kuteybe

İbn Kuteybe şöyle der: "Muhsin, Kunfuz el-Advî'nin baskısından (annesinin karnında) ezildi."³

Safî

Safî şöyle der: "Ömer, Ebu Bekir'e biat alındığı gün Fatıma'nın karnına Muhsin'i düşürmesine sebep olan bir darbe vurdu."⁴

Taberî

Taberî şöyle der: "Kadınların efendisi Fatıma'nın ölüm nedeni, o adamın azatlısı Kunfuz'un onun emriyle kılıcının dipçığıyle göğsüne vurmasıydı. Bu darbe sonucu Muhsin'i düşürdü ve şiddetle hastalandı."⁵

1- İsbatü'l-Vasiyye, 143.

2- Mizanu'l-İtidal, 1/139.

3- Menakıb-ı Âl-i Ebî Talib, 3/385.

4- el-Vafî bi'l-Vefeyat, 3/347.

5- Delâilü'l-İmame, 134. Biharu'l-Envar, 43/170'de de ondan rivayet edilmiştir.

Tabersî

Tabersî, İmam Hasan'ın (a.s) içlerinde Muğire b. Şu'be'nin de bulunduğu Ehl-i Beyt düşmanlarından bir grupla tartışırken Muğire'ye şöyle dedi:

"Sana gelince ey Muğire! Sen Allah'ın düşmanısın. Allah'ın kitabını arkasına atan ve peygamberini yalanlayan birisin. Sen zina eden birisin ve bundan dolayı recmedilmen gerekmektedir. Kendince Resulullah'ı (s.a.a) küçük düşürmek, emrine muhalefet etmek ve hürmetini çiğnemek amacıyla Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma'ya vurup kanattın. Bu darbeler sonucu karnındaki bebeğini düşürdü. Oysa Resulullah (s.a.a) buyurmuştu ki: 'Ya Fatıma! Sen cennet ehlinin kadınlarının efendisisin.' Allah seni cehenneme sürükleyecek ve konuştuğun sözleri sana vebal kılacaktır."¹

Meclisî

Meclisî, İrşadu'l-Kulûb adlı eserin kendi senediyle Hz. Zehra'dan (s.a) rivayet ettiği bir sözü nakleder. Bu rivayette Hz. Zehra olayı şöyle anlatır:

"Ömer, -Ebu Bekir'in azatlısı- Kunfuz'un elinden kırbaçı çekip aldı. Onunla pazıma vurdu. Kırbaç pazıbent gibi pazıma sarıldı. Ayağıyla da kapıyı tepti. Kapı şiddetle bana çarptı. Ben de hamileydim. Yüzükoyun yere düştüm. Bir yandan da ateş alevleniyor ve yüzümü sarıyordu. Sonra da suratıma öyle bir sille vurdu ki, kulağımdaki küpe kırılıp yere dağıldı. O sırada doğum sancısı beni tuttu ve Muhsin'i düşürdüm. Onu hiçbir suçu olmadan öldürdüler."²

Bunlar, Resulullah'ın (s.a.a) ciğerparesine yapılan ve karnındaki Muhsin'ini düşürmesine sebep olan saldırıyı zikreden

1- el-İhticac, 1/413.

2- Biharu'l-Envar, 30/348-349.

kaynaklardan bazılarıdır. Bu konuda hidayet önderleri Ehl-i Beyt İmamları'ndan da çok sayıda hadis nakledilmiştir.

3- Humusun Ehl-i Beyt'in Elinden Alınması

Ebu Bekir'in tertemiz Ehl-i Beyt'e karşı uygulamaya koyduğu sert tutumlarından biri de, humusu onlardan alması oldu. Oysa humus, Kur'an-ı Kerim'de onlara verilmiş farz bir haktır.

Yüce Allah şöyle buyuruyor: **"Eğer Allah'a iman etmişseniz, bilin ki, elde ettiğiniz her türlü ganimetin beşte biri (humusu) Allah'a, Resulü'ne, Peygamber'in yakınlarına ve (onlardan olan) yetimlere, fakirlere ve yolda kalmışlara aittir."**¹

İslâm âlimleri, Peygamber'in (s.a.a) humustan bir pay kendisi için, bir pay da yakın akrabaları için ayırdığında ittifak etmişlerdir. Allah-u Teala onu kendi civarına alıncaya kadar uygulaması hep böyle olmuştur. Ebu Bekir başa geçince, Peygamber'in (s.a.a) ve Peygamber'in yakın akrabalarının humustan olan payını düşürdü ve Haşim Oğulları'nı humustan men ederek onları da diğerleri gibi kıldı.²

Âlemlerdeki kadınların efendisi Hz. Fatıma, bir adamı Ebu Bekir'e göndererek Hayber humusundan geriye kalan payını vermesini istemişti. Ebu Bekir, Hz. Fatıma'ya ondan bir şey vermeyi kabul etmemiştir.³ Böylece Ehl-i Beyt'i ekonomik açıdan ciddî bir sıkıntıya bırakmıştı. En önemli geçim kaynaklarını kesmiş, fakirlik gölgesini her zaman üzerlerinde hissetmelerini sağlamıştı.

Bu uygulama, aslında İmam'ın Ebu Bekir'e karşı koyma gücünü bulmamasını amaçlıyordu. Tıpkı bazı devletlerin hasımlarına karşı ekonomik ambargolar uygulaması gibi.

1- Enfal Suresi, 41. ayet.

2- el-Keşşaf, 2/221, Humus Ayeti'nin ayetinin tefsirinde.

3- Sahih-i Buharî, 3/36; Sahih-i Müslim, 2/72.

4- Fedek'e El Konulması

Ebu Bekir'in Peygamber'in ciğerparesi ve aziz kızı Zehra'ya karşı sert uygulamalarından biri de, Fedek'e el koymasıydı. Konuyu daha iyi anlayabilmek için Fedek ile ilgili kısa bir açıklama yapmamız yerinde olur.

Fedek'in Coğrafi Konumu

Fedek, Hicaz'da bir köyün adıdır. Medine ile arasında iki veya üç günlük yol vardır. Yahudi köylerinden biridir. Onunla Hayber arasında bir menzileden az mesafe vardır.¹

Fedek Peygamber'in Mülküdür

Fedek, askerî güçle fethedilmiş bir yer değildir. Yüce Allah'ın hicretin yedinci senesinde at ve deve koşturmadan kulu ve resulüne iade ettiği arazilerdendir. Dolayısıyla onda humus yoktur, tamamı Peygamber'e (s.a.a) aittir.

Müslümanlar Hayber kalelerini fethedince Allah-u Teala Fedek Yahudilerinin kalplerine korku saldı. Zaman kaybetmeden Peygamber'e geldiler ve topraklarının yarısı üzerinde Peygamber'le anlaştılar. Bu yüzden Fedek halis olarak Peygamber'indi, kimsenin onda bir hakkı, bir payı yoktu.

Peygamber Fedek'i Fatıma'ya Bağışladı

Fedek Peygamber'in (s.a.a) tasarrufuna geçince, **"Akrabana hakkını ver."**² ayeti indi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.a), Seyyidetü'n-Nisa'yı çağırdı ve Fedek ve çevresini ona verdi. Sonra şöyle buyurdu: "Bu, Allah'ın sana ve soyuna verdiği bir paydır."³

1- Mecmau'l-Bahreyn, 5/283.

2- İsrâ Suresi, 26. ayet.

3- Şevahidü't-Tenzil, 1/441; ed-Dürri'l-Mensur, 2/151; Kenzü'l-Ummal, 2/158; Ruhü'l-Meanî, 5/58.

Âlemlerdeki kadınların efendisi Hz. Fatıma da, toprak sahiplerinin kendi topraklarında tasarruf ettiği gibi onda tasarruf etti. Nübüvvet hanedanının ondan başka da maddî geliri olan bir kaynakları yoktu. Nitekim Müminlerin Emiri İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Evet, şu mavi gökyüzünün altında elimizde bir tek Fedek vardı."

Ebu Bekir'in ilk uygulamalarından biri, Fedek'e el koymak ve onu beytülmale katmak oldu. Amacı, İmam'ı ekonomik olarak zayıf düşürmek ve hareket etme imkânını ondan almaktı.

İbn Ebi'l-Hadid der ki:

"Bir gün Bağdat'taki Arap medresesinin müderrisi olan Ali b. El-Faruki'ye sordum:

– Fatıma doğru mu söylüyordu?

– Evet, dedi.

– Peki doğru söylediği hâlde Ebu Bekir niçin ona Fedek arazisini vermedi? dedim.

Güldü. Sonra sır saklayan, saygın ve az şaka yapan biri olmasına rağmen çok hoş bir cevap verdi:

– Eğer o gün Fedek'i sırf Fatıma'nın, o arazinin kendisine ait olduğunu iddia etmesinden dolayı ona verseydi, yarın da ona gelecek ve kocası adına halifelik makamını isteyecekti ve Ebu Bekir'i makamından uzaklaştırmış olacaktı. Bu noktadan sonra herhangi bir mazeret ileri sürüp ona karşı durması mümkün olmayacaktı. Ve o, ne söylerse söylesin her iddiasında doğru kabul edilecekti. Onun ileri sürdüğü bir hususta kanıtı ve tanığa gerek olmayacaktı."¹

1- İbn Ebi'l-Hadid, Şerh-i Nehcü'l-Belâga, 1/198.

Her neyse, Ebu Bekir'den sonraki iktidarlar da Fedek arazisinde keyiflerince tasarrufta bulundular. Osman, tuttu onu Mervan b. Hakem'e bağışladı. Müslümanların ona karşı kızgınlığının bir sebebi buydu.¹ Mervan öldükten sonra da oğulları onu miras aldılar. Bu, Ömer b. Abdulaziz'in zamanına kadar böyle devam etti. Ömer b. Abdulaziz onu Mervan Oğulları'nın elinden alarak sadaka olarak asıl sahiplerine geri verdi.²

Hz. Zehra'nın Fedek'i Geri İstemesi

Âlemler kadınlarının efendisi, Ebu Bekir'e giderek Fedek'i kendisine geri vermesini istedi. Ebu Bekir, ondan Peygamber'in (s.a.a) Fedek'i kendisine bağışladığına dair şahit getirmesini istedi. Hz. Fatıma, buna tanıklık edecek şahitlerini getirdi. Şahitlerden biri Müminlerin Emiri İmam Ali (a.s), diğeri ise faziletli bir hanımefendi olan Ümmü Eymen idi ki, Peygamber (s.a.a) onun hakkında, "Şüphesiz o, cennet ehliendir." buyurmuştur. Bunun üzerine Ebu Bekir, Fedek'in Fatıma'ya ait olduğunu belirten bir yazı yazdı. Fakat Ömer, yazıyı onun elinden aldı ve içine tükürerek yırtıp attı.³

Bir rivayete göre de Ebu Bekir, İmam'ın ve Ümmü Eymen'in şahitliğine itibar etmedi. İmam'ın şahitliğini kendi menfaati doğrultusunda şahitlik yapacağı gerekçesiyle, Ümmü Eymen'in şahitliğini de fasih Arapça konuşamayan bir kadın olduğu gerekçesiyle reddetti.

Şia kelâmcıları bu olaya birkaç dipnot düşmüşlerdir:

1- Ebu Bekir, Seyyidetü'n-Nisa'dan Peygamber'in Fedek'i kendisine bağışlamış olduğuna dair şahit istemiştir. Oysa şer'î kurallara göre Ebu Bekir'in şahit getirmesi gerekirdi. Çünkü iddiada bulunan oydu. Şahidi olmaması durumunda ise, Hz. Fatıma'dan sadece yemin etmesini isteyebilirdi. Çünkü meşhur

1- el-Ikdü'l-Ferid, 4/283.

2- Tarih-i Ebu'l-Fida, 1/168.

3- el-İhticac, 1/122.

kurala göre, "İddia eden şahit getirir, inkâr eden ise yemin eder."

2- Ebu Bekir, Resulullah'ın bir parçası olan Hz. Fatıma'nın İslâm'daki yerini ve makamını görmezlikten geldi. Hâlbuki o, bu ümmetin kadınlarının efendisidir. Allah-u Teala, onun rızasından dolayı razı olur ve onun gazabından dolayı gazap eder. Allah, onun sevgisini bütün Müslümanlara farz kılmıştır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **"De ki: Peygamberliğim karşılığında sizden yakınlara sevgi beslemenizden başka bir ücret istemiyorum."**¹ Fakat ne yazık ki, onların ona karşı sevgi beslemeleri, karnındaki bebeğini düşürmek ve evine saldırmak şeklinde tezahür etti! Ne diyelim?! Hepimiz Allah'tanız ve hepimiz O'na döneceğiz!

Her neyse, Ebu Bekir, Fedek'e el koydu ve onu da devlet mallarına kattı.

Hz. Fatıma, babasının kendisine bağışladığı Fedek'i geri alamayınca dışarı çıktı. Yürürken eteği ayaklarına dolaşıyordu. Nerdeyse sürçüp düşecekti. Üzüntü ve hüznün tüm vücudunu kaplamıştı. Ebu Bekir'e yakışan, babası Resulullah'ın (s.a.a) hürmetini gözetmek ve Kureyş içerisinde zamanının en zengini olan ve tüm servetini İslâm yolunda harcayan annesi Hatice'ye vefa borcunu ödemek adına onun duygularına saygı göstermekti.

Büyük allâme İmam Şerefüddin -Allah kabrini nurlandır-sın şöyle der:

"Keşke Ebu Bekir, bildiği tüm hikmet yollarına başvurarak Hz. Zehra'yı (bu davasında) başarısızlığa uğratmaktan kaçınsaydı! Eğer bunu yapsaydı, ahireti için daha iyi olur, pişman olmaktan ve kınanmaktan daha uzak kalır, ümmetin birliğini daha iyi korumuş olur ve özellikle de kendisi için her açıdan daha uygun olurdu."

1- Şûra Suresi, 23. ayet.

"O, Resulullah'ın (s.a.a) emaneti ve biricik kızının başarısızlığa uğramasını ve eteği ayaklarına dolaşır vaziyette yanından eli boş geri dönmesini önleyebilirdi. Babasının yerine oturmuş biri olarak muhakemesiz olarak Fedek'i ona verseydi ne olurdu?! İmam (halife), genel velâyetinden yararlanarak bunu yapabilirdi. Bu maslahat uğrunda ve bu mahzurdan kaçınmanın yanında Fedek'in ne değeri olabilirdi ki?!"¹

Evet; Ebu Bekir, güzel olan tutumu sergileyebilir, Resulullah'ın (s.a.a) bir parçası ve âlemler kadınlarının efendisi olan Hz. Fatıma'nın Fedek üzerindeki malikiyetini sağlamlaştırabilir, ona karşı müminlerin kalplerini sızlatan o sert tavrı takınmayabilirdi.

Hz. Zehra'nın Tarihî Konuşması

Ebu Bekir'in kendisine karşı takındığı sert tavırlar karşısında, Peygamber'in ümmeti arasındaki emaneti Hz. Zehra'ya dünya dar geldi. Ebu Bekir'e karşı hücceti tamamlamak ve kendisine yapılan haksızlığın sorumluluğunun ona ait olduğunu bildirmek, aynı zamanda Müslümanları onun hükümetini yıkmaya teşvik etmek amacıyla bir konuşma yapmak istedi.

Ben öyle hassas bir zamanda böyle tehlikeli başka bir konuşma bilmiyorum. Bu konuşma, bir inkılâba yol açabilecek ve Ebu Bekir'in hükümetini yıkabilecek nitelikteydi. Fakat Ebu Bekir, büyük bir ustalık ve diplomatik manevralarla duruma hâkim olmayı başardı ve hükümetine karşı bir inkılâp yapılmasının önüne geçti.

Peygamber'in yadigârı, başörtüsünü başına bağladı, çarşafını giyindi ve akrabalarının kadınlarından oluşan bir grupla birlikte dışarı çıktı. Yürürken çarşafının eteklerini çığniyordu. Yürüyüşü Resulullah'ın (s.a.a) yürüyüşünden farksızdı. Nihayet Ebu Bekir'in yanına geldi. Ebu Bekir, Peygamber'in büyük camiinde idi. Hürmet olarak Hz. Fatıma ile insanlar arasına bir perde asıldı. Hz. Fatıma, derin bir ah çekip ağlamaya başladı.

1- en-Nassu ve'l-İctihad, 37.

Oradakiler de ağlamaya başladılar. Fatıma'nın şahsiyetinde babasının şahsiyetini görüyorlardı. Babası, onların dinlerine ve dünyalarına en büyük hizmeti yapmıştı. Ama onlar, emaneti ve ciğerparesi hususunda onun hakkını eda etmemişlerdi. Ağlama sesleri ve hıçkırıkları dinince tarihî hutbesine Allah'a hamd ve sena ile başladı. Konuşması sel gibi akıyordu. Ondandır de, ondan sonra da öyle fasih ve belîğ bir konuşma duyulmuş değildir. Konuşmayı yapan, henüz gençliğinin başında olan bir kadındı. Daha on sekizini bile doldurmamıştı. Ama o, kendisine hikmet ve son söz (Kur'an) verilen Resulullah'ın kızıydı. Bu, ona yetiyordu.

Hutbesinde İslâm'ın öğretilerinden, yasamalarının felsefesinden ve hükümlerinin hikmetlerinden bahsetti. Sonra İslâm güneşi doğmadan önce milletlerin içinde bulunduğu düşünce sığılığı ve akıl kıtlığına değindi. Arap Yarımadası'nın cehalet ve günah bataklığında çırpındığından söz etti. Ekonomik hayatları çökmüş; ezici çoğunluk, tabaklanmış deri parçaları yiyor, develerin kirlettiği pis su birikintilerinden içiyordu. Suyu karıştırılmış bir yudum süt, yutulacak küçük bir lokma, çabukça kapılacak bir av ve ayaklar altında ezilen zayıf bir topluluk idiler. Nihayet Allah-u Teala, Peygamberi'ni göndererek onlara büyük bir lütufta bulundu. Peygamber, onları zillet ve horluktan, yoksulluk ve yoksunluktan kurtardı. Onlar için bir uygarlık kurdu. Onlara şeref ve itibar kazandırdı. Onları yüceltti. Onları bilinç ve medeniyette milletlerin öncüsü kıldı. Gerçekten de onlara büyük bir fayda sağladı.

Hız. Zehra, bu tarihî hutbesinde amcasının oğlunun üstünlüğüne, Allah yolundaki büyük cihadına, Resulullah'ı (s.a.a) savunmadaki büyük fedakârlığına, alçaklar harp ateşini her yaktıklarında İmam'ın meydana atladığına, ayağının ayasıyla onların başlarını ezdiğine, kılıcıyla savaşlarının ateşini söndürdüğüne, buna karşılık Kureyş Muhacirlerinin refah, güven ve huzur içinde hayatlarını yaşadıklarına, İslâm'a yardım ve onu savunma uğruna hiçbir

zahmet ve meşakkate katlanmadıklarına, savaşın zor anlarında geri dönüp savaştan kaçtıklarına değindi.

Nebevî siyerin sayfalarını şöyle bir karıştırın; bakın, Kureyş Muhacirlerinin savaş ve çarpışma meydanlarında kayda değer bir varlığına veya sözü edilecek bir kahramanlığına rastlayabiliyor musunuz?! Bütün bu meydanlarda ve en tehlikeli anlarda ortaya çıkan kişi, İslâm kahramanı İmam Ali'dir. Dolayısıyla İslâm'ın bir numaralı mücahidi odur.

Hatta hutbesinin bir yerinde, Kureyş Muhacirlerinin, Peygamberlerinin Ehl-i Beyt'inin başına belâlar gelmesini beklediklerinden, kötü olaylarla karşılaşmalarını arzu ettiklerinden, üzerlerine felâketlerin çökmesini bekleyip durduklarından söz etti.

Ayrıca, Müslümanların risalet çizgisinden sapmalarından, nefsanî isteklerine tam olarak boyun eğmelerinden ve her hatanın başı olan dünya sevgisine kapılmalarından dolayı duyduğu büyük üzüntüsünü dile getirdi. Allah'ın salâvatı ona olsun, Müslümanların Allah ve Resulü'nün Kur'an'ın dengi olan tertemiz Ehl-i Beyt'e sarılmaları gerektiği yönündeki emrinden uzak düşerek yaptıkları yanlış bir sonucu olarak karşılaşacakları tehlikelere ve felâketlere dikkat çekti.

Resulullah'ın (s.a.a) sevgili kızı, bu hususlara dikkat çektikten sonra üzücü bir şekilde babasının mirasından mahrum edilmesine değinerek konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Siz şimdi benim, babamdan miras alma hakkımın olmadığını diyorsunuz. **"Yoksa cahiliye hükmünü mü arıyorlar? Kesin olarak inanan bir kavim için Allah'tan daha güzel hüküm veren kim olabilir?!"**¹ Bilmiyor musunuz?! Hayır, size gün gibi aşikârdır ki, ben onun kızıyım. Ey Müslümanlar! Bana kalan miras zorla elimden mi alınacak?!"

1- Maide Suresi, 50. ayet.

Sonra hitabını Ebu Bekir'e yönelterek şöyle dedi:

"Ey Ebu Kuhafe'nin oğlu! Allah'ın kitabında, sen babanın mirasını alabilirsin, fakat ben alamam diye mi yazıyor?! Gerçekten de iğrenç bir şey getirdin! Yoksa bilinçli olarak mı Allah'ın kitabını terk ettiniz ve onu arkanıza attınız?! Çünkü Allah'ın kitabı, **"Ve Süleyman Davud'a mirasçı oldu."**¹ diyor. Zekeriyya Peygamber'in oğlu Yahya'nın kıssasını anlatırken de şöyle buyurmuştur: **"Katından bana bir veli lütfet ki, bana mirasçı olsun ve Yakub oğullarına da mirasçı olsun."**²"

"Ve yine şöyle buyurmuştur: **"Allah'ın kitabında akrabaların bazıları, bazılarına (miras hususunda) daha evlâdır."**³"

"Yine buyurmuştur ki: **"Allah size, çocuklarınız hakkında, erkeğe iki kadının payı kadar (miras vermenizi) emreder."**⁴"

"Yine buyurmuştur ki: **"Eğer geride bir hayır (mal) bırakıyorsa, anne ve babası ve yakınları için uygun ve tanınan bir biçimde vasiyet etmesi gerekir. Bu, takva sahipleri üzerinde bir haktır."**⁵"

"Ama siz, benim bir payımın olmadığını, babamın mirasını alamayacağımı, onunla benim aramda bir kan bağı olmadığını iddia ediyorsunuz. Yoksa Allah, size özel bir ayet indirdi de babamı onun dışında mı tuttu?!"

"Yoksa her biri başka bir dine mensup iki kişi birbirine mirasçı olamaz mı demek istiyorsunuz?! Acaba ben ve babam aynı dinin mensupları değil miyiz?! Yoksa siz Kur'an'ın özel ve genel nitelikli hükümlerini babamdan ve amcamın oğlundan (Ali'den) daha mı iyi bileceksiniz?!"

1- Neml Suresi, 50. ayet.

2- Meryem Suresi, 5 ve 6. ayetler.

3- Enfâl Suresi, 75. ayet.

4- Nisa Suresi, 50. ayet.

5- Bakara Suresi, 180. ayet.

Hız. Zehra, hutbesinin bu kesitinde babasının mirasını almaya hakkı olduğuna dair en sağlam delilleri sıralamıştır:

Öncelikle: Peygamberlerin de diğer insanlar gibi miras kanuna tâbi olduklarını vurgulamıştır. Buna, Süleyman b. Davud ve Yahya b. Zekeriyya peygamberleri örnek göstermiştir. Verdiği ayetlerde, bu peygamberlerin miras konusunda diğer insanlar gibi oldukları açıkça ifade edilmiştir.

İkinci olarak: Miras ayetleri ile vasiyet ayetinin genelliğine istinat etmiştir. Bu ayetlerin babası Resulullah'ı da kapsadığını ve onun bu ayetlerin kapsamının dışında kalması için bir delilin olması gerektiğini, böyle bir delilin ise bulunmadığını vurgulamıştır. Dolayısıyla babasının da söz konusu ayetlerin genelliği kapsamında olduğunu ispatlamıştır.

Üçüncü olarak: Birini miras ayetlerinin kapsamından çıkarmak için farklı dine mensup olması gerekir. Örneğin baba Müslüman olur da evlât kâfir olursa, o evlât babasından miras alamaz. Burada ise böyle bir durum söz konusu değildir. Yüce Peygamberimiz ve sevgili kızı, İslâm'ın özüdürler. Öyleyse nasıl mirasından mahrum edilebilir?!

Hız. Zehra, bu delillerle Ebu Bekir'i mahkûm etti ve onun için hiçbir çıkış kapısı bırakmadı. Sonra yine Ebu Bekir'e hitap ederek şöyle dedi:

"Fedek'i (binmeye hazır bir deve gibi) dizginlenmiş eyerlenmiş olarak al. Ama haşredildiğin gün karşına çıkacağını bil. Allah ne iyi hakemdir ve Muhammed (s.a.a) ne iyi önderdir! Kıyamette buluşuruz! Kıyamet kopunca batıl ehli olanlar büyük bir hüsrana uğrayacaklardır. O zaman pişmanlık da size bir fayda sağlamayacaktır. **"Her haberin gerçekleştiği bir zaman**

vardır."¹ "Yakında, alçaltıcı azabın kime geleceğini ve kimin kalıcı azap içinde yer alacağını bileceksiniz!"²

O alçaltıcı azap, kılıç darbesinden de daha etkili olacaktır. O gün hiçbir zalimin zulmü gözünden kaçmayan o mutlak adilin önünde muhakemeye çıkılacaktır.

Hız. Zehra, daha sonra hitabını orada bulunanlara yönelterek onları Ebu Bekir'in yönetimini yıkmaya çağırırdı. Şöyle buyurdu:

"Ey yiğitler topluluğu! Ve ey dinin yardımcıları ve İslâm'ın koruyucuları! Benim hakkımdaki bu gevşekliğiniz, uğradığım zulme karşı bu uyuşukluğunuz da nedir?! Babam Resulullah (s.a.a), "Kişinin saygınlığı çocuklarında korunur." diye buyurmuyor muydu? Ne çabuk bozuldunuz?! Bu aceleniz ne?! Oysa şu anda maruz kaldığım eziyetleri savma gücünüz var. İstedigimi ve istemeye devam ettiğimi geri alacak kudrete sahipsiniz."

"Yoksa, "Muhammed öldü!" mü diyorsunuz? Evet, onun ölümü boşluğu doldurulmayacak, çatlağı kapatılmayacak, gediği doldurulmayacak denli büyük bir felâkettir. Onun kaybından dolayı yeryüzü karanlığa gömüldü. Güneşin ve ayın yüzü tutuldu. Onun ölümüyle meydana gelen felâket yüzünden yıldızlar dağıldılar."

Daha sonra Ensar'ı Ebu Bekir'in hükümetine karşı ayaklanmaya teşvik ederek şöyle dedi:

"Ah Kıyle Oğulları (Evs ve Hazrec kabileleri), ah! Sizi görebiliyor, sesimi size duyurabiliyor, sizi bir arada toplanmış bulabiliyor iken babamın mirası elimden mi alınacak?! Gerekli sayınız ve donanımınız, gücünüz ve araçlarınız, silâhlarınız ve kalkanlarınız olduğu hâlde kuşatıcı bir ümitsizlik ve şaşkınlığa kapılmışsınız. Çağırıyor duyduğunuz hâlde cevap vermiyorsunuz.

1- En'âm Suresi, 67. ayet.

2- Hûd Suresi, 39. ayet.

İmdat feryadını işittiğiniz hâlde yardıma koşmuyorsunuz. Hâlbuki sizler yiğit ve savaşçı insanlar olarak bilirsiniz. Hayırla ve iyilikle anılırsınız. Sizler seçilmiş seçkinlersiniz. Biz Ehl-i Beyt için beğenilmiş hayırlı kimselersiniz. Araplarla savaştınız, zorluklara ve ağır koşullara katlandınız. Milletlerle vuruştunuz, yiğitlerle savaştınız. Sizler sürekli bizimleydiniz, bizimle birlikte hareket ederdiniz. Biz emreder, sizler emrimizi hep yerine getirirdiniz. Derken İslâm değirmeni bizim eksenimizde dönmeye başladı. Bolluk ve rahatlık günleri gelip çattı. Şirkin soluğu kesildi, iftiranın coşkusu dindi, küfrün ateşi söndü, kargaşa çağırısı sustu ve dinin düzeni egemen oldu. O hâlde, doğru beyan edildikten sonra nasıl yanlışa meylettiniz?! Gerçek ilân edildikten sonra nasıl onu gizlediniz?! Harekete geçtikten sonra nasıl geri döndünüz?! İmandan sonra nasıl şirke düştünüz?! **"Yeminlerini bozan, Peygamber'i (yurdundan) çıkarmaya kalkışan ve size karşı savaşı ilk olarak kendileri başlatan kimselerle savaşmaz mısınız?! Yoksa onlardan korkuyor musunuz?! Oysa Allah, imanınız varsa, kendisinden korkmanıza daha lâyıktır."**¹

Âlemlerdeki kadınların efendisi, Ensar'ın zaafını, yenilgiyi kabullenişlerini, hak çağırısı icabet etmeyişlerini görünce, onları azarlayıp kınamaya başladı. Şöyle dedi:

"Bilin ki ben, hamurunuzla karışan gevşekliğinizi, kalplerinizi kaplayan aldanmışlığınızı bilerek bu sözleri söyledim. Bu sözler, keder ve hüznün kapladığı nefsin galeyanı, öfkenin dışa vurması, canın iyice zayıflaması, göğsün içindekileri artık saklayamaması kabilinden sözlerdir. Varın siz onu (hilâfeti) sırtınızda taşıyın. Sırtınızda hep bir yara gibi kalacaktır. Zayıf karakterinizin bir göstergesi ve utanç lekeniz olacaktır. Cebbar olan Allah'ın gazabının ve ebedî rezilliğin damgası olarak alnınızda kalacaktır. Allah'ın tutuşturulmuş ve kalplere sirayet eden ateşine sürükleyecektir sizi. Yaptıklarınız Allah'ın gözünün

1- Tevbe Suresi, 13. ayet.

önündedir. **"Zalimler, hangi akıbeta uğrayacaklarını yakında bileceklerdir."**¹ Ben, sizi önünüzdeki şiddetli bir azaba karşı uyarıcıyım. Öyleyse yapın yapacağınızı, biz de yapacağız. Ve bekleyin bakalım, biz de beklemekteyiz."²

Seyyidetü'n-Nisa'nın azametini ve yeryüzünde ilim ve hikmet pınarlarını akıtan babasının ilimlerinin uzantısını olan ilmî gücünü gösteren bu tarihî konuşma sona erince, kalpler ürpermiş, sesler kısılmış, canlar bedenlerden çıkacak hâle gelmiş ve nerdeyse hak yerine dönecekti ki, Ebu Bekir diplomatik yeteneklerini konuşturarak duruma hâkim olmayı başardı. Fatıma'ya karşı büyük hürmet duyduğunu, onu kızı Aişe'den de önde gördüğünü ileri sürerek konumunu güçlendirmeye çalıştı. Fatıma'ya karşı yaptığı bu sert uygulamaları da kendi görüşüne değil, Müslümanların görüş ve ittifakına dayanarak yaptığını ileri sürdü. Oysa Müslümanların bunda bir rolü yoktu. Çünkü ileride açıklayacağımız üzere Müslümanların ileri gelenleri ona biat etmekten kaçınmışlardı. Aynı şekilde Ensar'ın büyük bölümü de kerhen biat etmişti. Veziri Ömer b. Hattab'ın tabiriyle de Ebu Bekir'e yapılan biat, bir oldu bitti (felte) idi.

Hz. Zehra'nın Babasına Şikâyetle Bulunması

Peygamber'in ciğerparesi Hz. Fatıma, daha sonra babasının kabrinin yanına giderek aşağıdaki hüznün dolu beyitlerle kavimden gördüğü eziyetleri ve çektiği acıları babasına şikâyet etti:

1- Şuarâ Suresi, 227. ayet.

2- Belâgatü'n-Nisa, 414; Şerh-i Nehcü'l-Belâga, 16/210; Biharu'l-Envar, 29/216. Hz. Zehra'nın bu şerif hutbesinin tam metnini bazı açıklamalarla birlikte, "Seyyidetü'n-Nisa Fatımatü'z-Zehra'nın Hayatı" (Arapça) adlı kitabımızda zikretmişizdir. Bu hutbenin bazı bölümleri şu kitaplarda da nakledilmiştir, Lisanü'l-Arab, 2/231; en-Nihaye Fî Garibi'l-Hadis, 4/273; A'lâmu'n-Nisa, 4/116-119 ve Mürücü'z-Zehbe, 2/311.

"Senden sonra ne olaylar oldu, ne kargaşalar yaşandı!

Sen şahit olsaydın bu olaylara, musibetler çoğalmazdı.

Yağmuru yitiren yer gibi biz de seni yitirdik.

Kavmin bozuldu; şahit ol hâllerine ve asla gaip olma.

Bazı adamlar içlerindeki kini bize göstermeye başladılar

Sen gidince ve toprak seni bizden ayırınca.

Bazı adamlar bize saldırdılar, bizi küçümser oldular

Ve mirasımızın tamamını gasp edildi sen gidince."

Hz. Zehra'nın, babasının vefatından sonra gördüğü eziyetler ve çektiği musibetlerden ne kadar etkilendiği ve ne derecede derin bir hüznün ve üzüntü içinde olduğu bu beyitlerde açıkça görülmektedir. Çünkü Hz. Zehra'ya karşı gerçekten de acımasız ve sert bir tutum sergilenmiş ve her şeyden önce riayet edilmesi gereken Peygamber'in hakkına riayet edilmemişti.

İmam'ın Bu Olaylar Karşısındaki Tutumu

Burada şöyle bir soru akla geliyor: İmam (a.s), kendisine ve Resulullah'ın ciğerparesine karşı yapılan bu kanlı olaylar karşısında neden Ebu Bekir'in yönetimine karşı savaş açmayıp da uzlete çekildi? Bu sorunun cevabını İmam'ın kendi sözlerinde aradığımızda bunun birçok haklı nedeni olduğunu görüyoruz: İşte o nedenlerden bazıları:

1- Askerî Gücünün Olmaması

İmam'ın (a.s) Ebu Bekir'in hükümetine karşı savaş ilân edebilecek bir askerî gücü yoktu. Nitekim bunu çeşitli münasebetlerde açıkça ifade etmiştir. İşte onlardan bazıları:

"Şıkşıkıyye Hutbesi" olarak bilinen meşhur hutbesinde şöyle buyurmuştur:

"Düşündüm; kesilmiş bir elle hamle mi edeyim, yoksa büyüğü ihtiyarlatan, küçüğü yaşlandıran ve mümini Rabbine

kavuşuncaya kadar sıkıntı ve zahmete sokan bu kapkaranlık körlüğe sabır mı edeyim? Gördüm ki bu duruma sabretmek daha akıllıca; sabrettim. Sabrettim ama gözümde çöp, boğazımda kemik vardı ve mirasımın yağmalandığını görüyordum."¹

İmam'ın hutbesinin bu kesiti bize şunu anlatmaktadır: İmam'ın (a.s) Ebu Bekir'e karşı kendisini destekleyecek ne bir askerî gücü ve ne de güç ve nüfuz sahibi adamları vardı. Bu yüzden gözünde diken, boğazında kılçık kalmış olduğu hâlde sabredip bekledi.

Yine şöyle buyurmuştur:

"Baktım, bir de gördüm ki, Ehl-i Beyt'imden başka yardımcım yok. Onları ölüme sürmekten sakındım. Çöp kaçmış gözümü yumdum, kemik saplanmış boğazımla su içtim, öfkemi yenmeye ve acı hıyarın tadından daha acı olan bir şeye sabrettim."²

Evet; gerçekten de İmam'ın yanında ailesinden başka kimse yoktu. Savaş kapısını açması, kesinlikle ailesinin sonu olurdu. Ayrıca ümmet de çok daha büyük felâketler ve musibetlerle karşılaşmıştı.

Nitekim İmam (a.s) hakkını almak için Ensar ve diğerlerinden yardım isteyince onlardan olumlu cevap alamadı. Seyyidetü'n-Nisa ile birlikte teker teker Ensar'ın kapısını çalıp onlardan Ebu Bekir'in karşısında onurlu ve dik bir duruş sergilemelerini istedi. Fakat onların Resulullah'ın (s.a.a) ciğerparesine verdiği cevapları şu oluyordu:

"Ey Resulullah'ın kızı! Biz daha önce bu adama (Ebu Bekir'e) biat ettik. Artık iş işten geçti."

Seyyidetü'n-Nisa (s.a) da onlara şöyle diyordu:

"Resulullah'ın (s.a.a) mirasının kendi evinden çıkıp başka bir eve gitmesine izin mi veriyorsunuz?!"

1- Nehcü'l-Belâga, Hutbe 3.

2- Nehcü'l-Belâga, Hutbe 26.

Onlar da şu mazereti ileri sürüyorlardı:

"Eğer kocan, Ebu Bekir'den önce bize gelseydi onu bırakıp da başkasına biat etmezdik."

İmam da onlara şu cevabı veriyordu:

"Resulullah'ı (s.a.a) evinde defnetmeden bırakıp da dışarı çıkacak ve onun mirası olan egemenliği ele geçirme hususunda insanlarla çekişecek miydim?!"

Seyyidetü'n-Nisa da İmam'ın sözüne destek veriyor ve:

"Ebu'l-Hasan, kendisine yakışanı yaptı. Onlar ise, Allah'ın kendilerinden hesap soracağı bir işi yaptılar."¹

Evet, İmam'ın Ebu Bekir'e karşı savaş açabileceği hiçbir askerî gücü yoktu. Eğer böyle bir gücü olsaydı, kesinlikle sessiz kalmaz, sessiz kalması caiz olmazdı.

Hiz. Zehra'nın Muaz b. Cebel'den Yardım İstemesi

Hiz. Zehra (s.a), Muaz b. Cebel'e giderek ondan yardım istedi. Şöyle dedi:

"Senden yardım istemek için sana geldim. Sen, Resulullah'a biat ederken ona ve zürriyetine yardım edeceğine, kendini ve zürriyetini neden koruyorsan, onu ve zürriyetini de ondan koruyacağına dair söz vermiştin. Ebu Bekir, Fedek'i benden gasp etmiş, vekilimi de oradan çıkarmıştır."

Muaz, Hiz. Zehra'ya:

"Benimle birlikte olacak başka birisi de var mı?" dedi.

Hiz. Zehra:

"Kimse bana olumlu cevap vermedi." dedi.

Muaz:

1- el-İmame ve's-Siyase, 1/12.

"O hâlde ben sana nasıl yardım edebilirim?" dedi.

Bunun üzerine Hz. Zehra (s.a) gazap etti ve şöyle dedi:

"Yemin ederim, Resulullah'a kavuşuncaya kadar seninle açıkça tek bir kelime dahi konuşmayacağım..."

Hz. Zehra, kalbi üzüntü ve keder ile dolu bir hâlde ve gasp edilen hakkını alabilmekten ümidini kesmiş olarak Muaz'ın evinden çıktı. O sırada değerli oğlu içeri girdi. Babasına:

"Muhammed'in kızını buraya getiren sebep neydi?" diye sordu.

- "Benden Ebu Bekir'e karşı kendisine yardımcı olmamı istedi."

- "Sen ona ne cevap verdin?"

- "Tek başıma yapabileceğim yardımın sözünü verdim."

- "Ona yardım etmekten kaçındın mı?"

- "Evet."

- "O sana ne dedi?"

- " Resulullah'a kavuşuncaya kadar seninle açıkça tek bir kelime dahi konuşmayacağım, dedi."

Oğlunun kalbi sızlamaya baladı ve babasına:

"Allah'a yemin ederim ki, ben de Resulullah'ın huzuruna varıncaya kadar seninle açıkça tek bir kelime konuşmayacağım. Çünkü sen onun kızına olumlu cevap vermedin." dedi.¹

2- İslâm'ı Muhafaza Etmek

Şüphesiz, eğer İmam (a.s), Ebu Bekir'e karşı savaşma yolunu seçseydi, İslâm yıkıcı bir darbe almış olacaktı. Çünkü başta Ebu Süfyan ve İslâm ile kan davası olan diğer Kureyşliler olmak üzere münafıklar, İslâm'ı ortadan kaldırmak ve cahiliyeyi hayat sahnesine geri döndürmek için fırsat kolluyorlardı. İslâm, tam

1- Şeyh Müfid, el-İhtisas, 184.

anlamıyla Müslümanların birçoğunun ruhuna yerleşmemiştir. Müslümanların çoğu, orta yaşlarda ve ihtiyarlık çağlarında İslâm'a girmişlerdi. Bilinçaltında cahiliye ruhunu taşıyanlar vardı. Bir iç savaşın çıkması durumunda birçokları İslâm gömleğini çıkaracak, putlarına ve putperestliğe döneceklerdi. Nitekim Kureyşliler Mekke'de İslâm elbisesini çıkarmak ve putperestliğe geri dönmek istemişlerdi. Öyle inanıyorum ki, İmam'ın sessiz kalmasına ve hakkını aramaktan vazgeçmesine yol açan en önemli sebep de buydu.

3- Müslümanların Birliğini Korumak

Burada İmam'ın hakkından vazgeçip sessiz kalmasını gerektiren üçüncü bir sebep daha var. O da, İmam'ın Müslümanların birlik ve beraberliğine ve dağılıp parçalanmamalarına verdiği önemdir. Nitekim Osman b. Affan'a biat edilmek istenince, İmam (a.s) bu noktaya dikkat çekerek şöyle demiştir:

"Biliyorsunuz ki ben, hilâfete başkalarından daha lâıyığım ve hilâfet benim hakkım. Fakat Allah'a yemin ederim ki, Müslümanların işleri salim olduğu ve benden başkasına zulmedilmediği sürece, sabrımın mükâfatını ve üstünlüğünü umarak ve sizin elde etmek için birbirinizle çekiştiğiniz emirliğin süsüne ve ziynetine karşı rağbet göstermeyerek sessiz kalmayı tercih edeceğim."¹

Müslümanlar arasında vahdetin korunması ve sözbirliğinin sağlanması adına İmam (a.s), canının derinliklerinde hakkının zayi olmasından dolayı duyduğu acı ve üzüntüyü gizleyerek yine barış yolunu seçti.

İmam'ın sessiz kalıp sabır silâhına sarılmasına yol açan nedenlerden bazıları bunlardı.

1- Nehcü'l-Belâga, Hutbe 74.

Kabul Edilmeyen Özür Dileme

Ebu Bekir ve veziri Ömer, hilâfetlerine meşruiyet kazandırabilmek için Hz. Fatıma'yı ziyaret edip gönlünü almak istediler. Birlikte Fatıma'nın kapısına gittiler. İçeri girmek için izin istediler. Fakat Hz. Fatıma, onlara izin vermedi. İkinci kez tekrar izin istediler. Yine olumlu cevap alamadılar. Bunun üzerine Müminlerin Emiri İmam Ali'ye gittiler. Ondan nübüvvet yadigârından kendileri için izin almasını istediler. İmam (a.s), Fatıma'nın yanına gelerek onların isteklerini kendisine iletti. Bunun üzerine Hz. Fatıma, onlara izin verdi. Ebu Bekir ve Ömer içeri girdiler. Hz. Fatıma, onlara itina etmeyerek yüzünü onlardan çevirdi. Ebu Bekir ve Ömer, Hz. Fatıma'dan kendilerini affetmesini ve kendilerinden razı olmasını istediler. Hz. Fatıma onlara şöyle dedi:

"Size Allah adına ant içiyorum; Resulullah'ın (s.a.a), "Fatıma'nın rızası benim rızamdır, Fatıma'nın öfkesi benim öfkemdir. Kim kızım Fatıma'yı severse, beni sevmiş olur. Kim Fatıma'yı razı ederse, beni razı etmiş olur. Kim Fatıma'yı öfkelenendirse, beni öfkelenirmiş olur." dediğini duymadınız mı?"

Onlar, "Evet, bunu Resulullah'tan duyduk." dediler.

Bunun üzerine Hz. Fatıma (s.a) ellerini göğse kaldırarak tüm içtenliğiyle şöyle dedi:

"Allah'ı ve meleklerini şahit tutuyorum ki, siz ikiniz beni öfkelendirdiniz ve beni razı etmediniz. Resulullah'la karşılaştığımda, mutlaka sizi ona şikâyet edeceğim."

Sonra Ebu Bekir'e dönüp şöyle dedi:

"Allah'a yemin ederim ki, kıldığım her namazda sana beddua edeceğim."¹

1- el-İmame ve's-Siyase, 1/14; A'lâmu'n-Nisa, 3/214; Abdulfettah Abdulkasud, el-İmam Ali b. Ebî Talib, 1/218.

Hz. Fatıma'nın sözleri balyoz gibi o ikisinin kafasına indi. Yer ayaklarının altında değirmen taşı gibi dönmeye başladı. Fatıma'nın rızasını alamadan evi terk ettiler. Onlar, yaptıkları işin basit bir şey olduğunu ve Hz. Fatıma'nın zaman içinde kendilerine müsamaha göstereceğini sanmışlardı. Oysa yaptıkları iş, affedilecek ve rıza gösterilecek bir iş değildi. Eğer yaptıkları iş gerçekten de basit bir şey olsaydı, Peygamber'in (s.a.a) yadigârı kesinlikle onlara hoş güriyle yaklaşırdı.

Hz. Fatıma'nın Son Vasiyeti

Gördüğü eziyetler ve çektiği acılar neticesinde Peygamber'in ciğerparesi ve ümmeti arasındaki emaneti şiddetle hastalandı. Susuz kalan çiçekler gibi solmaya başladı. Daha gençliğinin başındayken ölüm süratle ona doğru geliyordu. Ölümsüzlük âlemine intikal edeceğinin belirtileri görülmeye başlayınca, tarihe bir not düşercesine vasilerin efendisi ve muttakilerin imamı olan amcası oğluna son vasiyetini etti. Vasiyetinde amcası oğlundan şunları istiyordu:

1- Mukaddes naaşını gecenin karanlığında toprağa versin ve hakkını gasp ederek kendisine zulmedenlerden hiçbir kimse cenazesinde hazır bulunmasın. Çünkü -kendi tabiriyle- onlar, onun ve babasının düşmanlarıdır.

2- Kabrin izlerini silsin ve yerini gizli tutsun. Bunu, tarih boyunca öfkesinin remzi olsun ve kimse için bir şüphe kalmasın diye istiyordu. Bununla ilgili olarak Mekke Şerifi bir şiirinde şöyle diyor:

"Fatıma'nın hakkını gasp eden o iki adam hakkında bizimle tartışıp, onların kasıtlı olarak Fatıma'ya zulmetmediklerini ve malını gasp etmediklerini söyleyene soruyorum: Eğer gerçek senin söylediğin gibi idiye, peki öldüğünde neden cenazesinde hazır bulunmadılar? Allah'ın melekleri naaşını teşyi ederken niçin o ikisi yoktu? Ona karşı kadirşinaslıkta cimrilik mi ettiler, yoksa babasına inat mı ettiler? Yoksa Fatıma Betül, cenazesinde o ikisinin bulunmamasını vasiyet etti de o yüzden hazır

olamadılar? Yoksa babası ona gizlice bunu söyledi de Peygamber'in kızı babasına itaat etti? Nasıl istersen, öyle söyle. Ama bil ki, senin iddian büyük bir yalan ve iftiradır."¹

İmam (a.s), Peygamber'in ciğerparesinin vasiyetini eksiksiz yerine getirdi. Zehra'sının mukaddes naaşını gecenin son diliminde toprağa verdi. Sonra da kabrinin yanı başında durup gözyaşlarıyla toprağını suladı. Yüreği yanıyor ve şöyle diyordu:

"Benden ve çabucak sana kavuşup komşuluğunda defnedilen kızından sana selâm olsun ya Resulallah!"

"Ya Resulallah! Seçkin kızından dolayı sabrım azaldı, onun ayrılığı karşısında tahammülüm kalmadı. Fakat senin büyük ayrılığına ve dayanılmaz musibetine sabrettiğim gibi bu acıya da sabredecek, bununla teselli bulacağım. Seni kabrine ben indirmiştim. Son nefesini benim göğsümde vermiştin. O hâlde, hepimiz Allah'tanız ve hepimiz O'na döneceğiz."

"Artık emanet iade edildi ve rehine (bedenin tutsağı olan ruh) geri alındı. Allah, senin şu anda bulunduğun yurda beni de alıncaya kadar hüznüm daim olacak, gecelerim uykusuz geçecektir. Ümmetinin nasıl üzerime çullandığını kızın sana anlatacaktır. Nasıl onun hakkını elinden aldıklarını da. Israrla ona sor, durumu ondan öğren. Hem de aramızdan ayrılmandan uzun bir zaman geçmemiş, anıların tazeyken. İkinize de selâm olsun. Bu bir veda edenin selâmıdır, darılan veya bıkan birinin selâmı değil. Eğer dönüp gidiyorsam, bunun sebebi usanmışlığım değildir. Şayet burada bekliyorsam, bunun sebebi de Allah'ın sabredenlere vadettiği ödülден ümidimi kesmem değildir."²

Bu sözler, derin bir hüznün taşmasıydı. İmam, Seyyidetü'n-Nisa'yı kaybetmesinin üzüntüsünü kardeşi ve amcasının oğluna şikâyet ediyordu. Dünyanın her türlü zorluk ve sıkıntılarında

1- el-Mecalisü's-Seniyye, 2/137.

2- Şerh-i Nehcü'l-Belâga, 2/207-208.

kelimenin tam manasıyla sabur olan İmam Ali (a.s), Zehra'nın ayrılığında sabrı azalmıştı.

İmam, Resulullah'a (s.a.a) şöyle arz ediyordu: "Kızına ısrarla sor ki, senden sonra uğradığı zulümleri, çektiği acıları genişçe sana anlatsın."

Buraya kadar kısaca Resulullah'ın ciğerparesinin Ebu Bekir'e karşı tutumundan bahsettik.

4- İmam Hasan

Ebu Bekir'e karşı çıkanlardan biri de, henüz çocukluğunun baharında olan İmam Hasan (a.s) idi. Bir gün Resulullah'ın (s.a.a) mescidine gittiğinde Ebu Bekir'in minberin üzerinde oturup insanlara hitap ettiğini gördü. Bunun özerine Ebu Bekir'e şöyle bağırdı:

"Benim babamın minberinden aşağı in, git kendi babanın minberine çık!"

Ebu Bekir şaşırıp kaldı ve dehşete kapıldı. Meclise sessizlik hâkim oldu. Ebu Bekir, ilk şaşkınlığını üzerinden attıktan sonra durumu kurtarmaya çalıştı. Yumuşak bir ses tonuyla:

"Doğru söyledin. Allah'a yemin ederim ki bu, senin babanın minberidir; benim babamın minberi değildir." dedi.¹

Çocukluğunun baharında olan İmam Hasan (a.s), o minbere ceddî Resulullah'ın çıktığını görmüştü. Ceddinden sonra, hikmet ve beyanın emiri olan ve tüm sahneler ve meydanlarda cansiperane Resulullah'ı (s.a.a) savunan babasının dışında hiç kimseyi o minbere çıkmaya lâayık görmüyordu.

1- er-Riyaz'un-Nazıra, 2/139; Şerh-i Nehcü'l-Belâga, 2/17; Harezmi, Maktelü'l-Hüseyn, 1/93; el-Menakıb, 2/172; es-Savaiku'l-Muhrîka, 105 ve es-Saban'da şöyle yer alır, İmam Hasan'ın (a.s) Ebu Bekir'e söylediği bu sözün aynısını İmam Hüseyin (a.s) de Ömer'e söylemiştir.

Ebu Bekir'in Hilâfetine Karşı Olup Onunla Tartışanlar

İslâm'ın büyük şahsiyetlerinden büyük bir grup, İmam Ali'nin varlığıyla Ebu Bekir'in hükümeti ele geçirmesini yadırgadılar. Bu makama lâıyk olan kişinin İmam Ali olduğunu savundular. Çünkü o, İslâm'ın yığidiydi; fakih, âlim ve zahitti; Peygamber'in (s.a.a) kardeşi ve iki torununun babasıydı; âlemlerdeki kadınların efendisi olan kızının kocasıydı. Ve çünkü Peygamber (s.a.a), Gadir-i Hum'da ona biat almış ve:

"Ben kimin mevlâsı isem, Ali de onun mevlâsıdır." buyurmuştu.

Yine ona buyurmuştu ki: "Sen bana göre, tıpkı Musa'ya göre Harun gibisin..."

Her neyse, sahabeden bir grup, Ebu Bekir'in hilâfet gömleğini giyinmesini şiddetle kınamıştı. Onlardan bazıları şunlardır:

1- Selman-i Farisî

Selman-i Farisî, Peygamber'in özel teveccühüne mahzar olmuş büyük bir zattır. Peygamber (s.a.a) onu Ehl-i Beyt'ine katmış ve şöyle buyurmuştu:

"Selman biz Ehl-i Beyt'tendir."

Yine şöyle buyurmuştu:

"Selman-i Farisî demeyin; Selman-i Muhammedî deyin."

Ehl-i Beyt'ine sadakayı haram ettiği gibi ona da sadakayı haram etmiş ve:

"Sadaka Selman'a haram'dır." buyurmuştu.

Böyle büyük bir şahsiyet, Ebu Bekir'le tartışmış ve ele geçirdiği mevkiden geri çekilmesini istemişti. Ona şöyle demişti:

"Ey Ebu Bekir! İçinden çıkamayacağın bir olayla karşılaştığında kime dayanacaksın?! Bilmediğin bir şey sana sorulduğunda kime sığınacaksın?! Senden daha bilgili olan, Resulullah'a (s.a.a) herkesten daha yakın olan, Allah'ın kitabının tevlini ve

Peygamber'in sünnetini en iyi bilen kişiden -İmam Ali'yi kastediyor- öne geçmendeki mazeretin ne olacak?! Ki Peygamber, hayatında onu herkesten öne geçirirdi; vefatı sırasında da onu size vasiyet etmişti. Fakat siz Peygamber'in sözünü arkanıza attınız, vasiyetini unuttunuz, sözünüzü tutmadınız, ahdinizi çiğnediniz ve kendi eliyle bağladığı Üsame b. Zeyd'in sancağının altından çıkarak bağlarınızı kendi elinizle açtınız!"¹

Selman, bu nasihatinde Ebu Bekir'i hakka uymaya, Müslümanların birliğini bozmamaya ve işi ümmetin içindeki en bilgili şahsiyete -ki o da Müminlerin Emiri İmam Ali'dir- bırakmaya davet ediyor.

2- Ammar b. Yasir

Ammar, Allah yolunda güzel bir sınav veren, temiz oğlu temiz bir şahsiyettir. Sahabe arasında, kendini görmeyecek derecede Hak'ta fani oluş ile maruftu. Ebu Bekir'in hilâfet gömleğini giydiğini görünce, ona biat eden Muhacirler ve diğerlerini şiddetle kınadı ve şöyle dedi:

"Ey Kureyş topluluğu! Ve ey Müslümanlar! Şayet biliyorsanız, ne âlâ! Eğer bilmiyorsanız, bilin ki Peygamberinizin (s.a.a) Ehl-i Beyt'i, ona daha yakındırlar; onun mirasçısı olmaya daha evlâdırlar; dinî hususları daha iyi ayakta tutarlar; müminler için daha güvencelidirler; Peygamber'in dinini daha iyi korurlar ve ümmeti için en hayırlısını isterler. Gidin arkadaşınıza söyleyin; ipiniz kör düğüme dönüşmeden, işlerinizde zayıflık baş göstermeden, düşmanlıklarınız ortaya çıkmadan, başınızdaki fitne büyümeden, aranızda ihtilâfa düşmeden ve düşmanınız size tamah etmeden hakkı sahibine iade etsin. Siz de biliyorsunuz ki: Haşim Oğulları bu işe sizden daha lâıykırlar. Ali de Peygamberinize sizden daha yakındır. Onların içinden Ali, Allah'ın ve Resulü'nün ahdi hususunda sizin velinizdir. Onunla

1- Tabersî, el-Ihticac, 1/99-100.

sizin aranızda her konuda ve her durumda açık bir fark olduğunu da biliyorsunuz. Peygamber (s.a.a), sizin mescide açılan kapılarınızı kapatırken onun kapısını açık bıraktı. Sizden kerimesi Fatıma'yı isteyenlerin hepsini reddederek onu damatlığına tercih etti. "Ben ilmin şehriyim, Ali de onun kapısıdır." ve "Kim hikmet isterse, ona kapısından gelsin." buyurmuştu. Sizin hepiniz, dininizle ilgili bir sorunla karşılaştığınızda ona muhtaçsınız. Ama onun, sizin hiçbirinize ihtiyacı yoktur. Onun faziletleri saymakla bitmez. Sizin en faziletlinizin -kendi nazarında bile- sahip olmadığı parlak bir geçmiş vardır onun. O hâlde size ne oluyor da Ali'den sapıyorsunuz?! Niçin hakkını zorla elinden alıyorsunuz?! Dünya hayatını neden ahirete tercih ediyorsunuz?! Zalimlerin ahiret hayatının yerine tercih ettikleri şey ne kötüdür! Allah'ın onun için kararlaştırdığı şeyi ona verin. Sırtınızı dönerek ondan kaçmayın. Topuklarınız üzerinde gerisin geri dönmeyin. Sonra hüsrana uğrarsınız."¹

Ammar'ın çağrısı, umumun hayrına ve yararına olan unsurları, ümmeti fitneler ve tatsız olaylardan uzaklaştıracak öğeleri içeriyordu. Müslümanları, genel önderliği Müminlerin Emiri İmam Ali'ye teslim etmeye çağırıyordu. Resulullah'ın (s.a.a) bütün faziletleri ona özgü kıldığını, onu ilminin kapısı olarak ilân ettiğini hatırlatıyordu. Dolayısıyla nasıl ondan vazgeçilip de üstün özellikler ve faziletlerde onun dengi olmayan kişilere meyledilebilir?!

3- Ebuzer el-Gifarî

Ebuzer, İslâm'ın büyük şahsiyetlerinden biri ve sosyal adaletin sesidir ki, Allah'ın malını kendi mülkleri, kullarını da kendi köleleri edinen Emevî iktidarına başkaldıranların başında gelir. O da, İmam'ı hilâfetten uzaklaştıranları şiddetle kınamış ve Muhacirler ve Ensar'a hitap ederek şöyle demiştir:

1- Tabersî, el-İhticac, 1/102.

"Ey Muhacirler ve ey Ensar! Sizler ve aranızdaki iyiler, Resulullah'ın (s.a.a), "Benden sonra yetki Ali'nindir; sonra Hasan'ın ve Hüseyin'indir; sonra da Hüseyin'in soyundan olan Ehl-i Beyt'imindir." dediğini bildiğiniz hâlde Peygamberinizin sözünü arkanıza attınız, vasiyetini unuttunuz, dünyaya uydunuz, temelleri yıkılmayacak, nimetleri zail olmayacak; değersiz, boş, fani ve zail şeyler için ehli üzülmeyecek ve sakinleri ölmeyecek olan ebedî ahiretin nimetlerini terk ettiniz. Peygamberlerinden sonra kâfir olan sizden önceki ümmetler de, tıpa tıp sizin gibi kendilerine emredileni değiştirip aksini yaptılar. Yakında bu yaptığınızın vebalini tadacaksınız. Allah, kullarına asla zulmetmez..."¹

Bu coşkulu ve değerli hutbede şu hususlar vurgulanıyor: Peygamber (s.a.a), kendisinden sonra yetkinin Ehl-i Beyt'inin efendisi İmam Ali'de, ondan sonra da iki torunu Hasan ve Hüseyin'de, o ikisinden sonra da İmam Hüseyin'in soyundan olan yüce imamlarda olduğunu ümmetine bildirdi. Fakat ümmet, Peygamberinin davetine icabet etmedi, dünyaya aldanıp haktan saptı. Bunun doğal sonucu olarak da yakında musibetlere ve fitnelere maruz kalacaklardır.

Nitekim Ebuzer'in bu öngörüsü fiilen gerçekleştirdi. Yeryüzünde fesat çıkaran, zulmü ve haksızlığı yayan, şehirleri zulme boğan ve Müslümanları hoşlanmadıkları şeylere zorlayan Emevîler ve Abbasîler zamanında nice kanlar akıtıldı, nice evler yıkıldı.

4- Mikdad

Mikdad, İslâm'ın büyük şahsiyetlerinden ve İmam Ali'nin gözde ashabından biriydi. O da, Ebu Bekir'i kınamış ve ona hitap sert bir çıkış yapmış, şöyle demişti:

"Ey Ebu Bekir! Zulmünden dön, Rabbine tövbe et, evinde otur, düştüğün hataya ağla ve bu işi senden daha liyakatli olan asıl

1- el-Hısal, 432; el-İhticac, 1/100.

sahibine bırak. Sen de biliyorsun ki, senin boynunda Resulullah'ın (s.a.a) onun (Ali) için almış olduğu biat vardır.¹ Yine biliyorsun ki, sana Üsame b. Zeyd'in -ki Ali onun da mevlâsıdır- sancağının altından çıkmamanı emretmişti. Yine seni ve senin destekçini nifak bayrağı, kin ve düşmanlık madeni olan ve hakkında, **"Hiç şüphesiz, asıl soyu kesik olan, sana kin besleyendir."**² ayeti inen Amr b. As'a mülhak ederek bu işin (hilâfetin) senin ve bu konuda sana destek olan yardımcın için batıl olduğunu tembih etmişti."

Sonra sözlerine şöyle devam etti:

"Allah'tan kork ve zamanı geçmeden bu işten geri dön. Çünkü bu, hayatında da, ölümünden sonra da senin için daha iyidir. Dünyana güvenip dayanma. Kureyş ve diğerleri seni mağrurlandırmassın. Az bir süre sonra dünyanın elinden alınacak, sonra Rabbine gideceksin ve yaptıklarının hesabını O'na vereceksin. Sen de kesin olarak biliyorsun ki, Resulullah'tan (s.a.a) sonra bu işin sahibi Ali b. Ebu Talib'dir. O hâlde Allah'ın ona verdiğini sen de ona teslim et. Çünkü ayıplarının örtülmesi ve günahının hafiflemesi açısından senin yararına olan budur. Allah'a yemin ederim ki, eğer nasihatimi kabul edecek olursan, ben sana nasihat ettim. İşler, yalnız Allah'a döner."³

Mikdad, gerçekten de Ebu Bekir'in hayrına olanı isteyerek ona nasihat etti. Eğer işgal ettiği makamı bıraksaydı, ümmet kesinlikle onca fitne, facia ve ihtilâfı yaşamayacaktı.

5- Utbe b. Ebu Leheb

Ebu Bekir'e karşı çıkanlardan biri de, Utbe b. Ebu Leheb'dir. İmam'ın hilâfetten uzaklaştırılmasına üzülmüş ve şu beyitlerde bunu dile getirmişti:

1- Bununla Müslümanların halife olarak Ali'ye biat etmelerine işaret etmiştir.

2- Kevser Suresi, 3. ayet.

3- Tabersî, el-İhticac, 1/101.

"Bu işin Haşim Oğulları'ndan, hele hele Ebu'l-Hasan'dan alınacağını hiç sanmazdım. O, insanlar içinde ilk iman edendi. Kur'an'ı ve sünneti en iyi bilendi. Peygamber'in yanından en son ayrıldı. Cebrail'in yardımıyla Peygamber'in naaşını yıkayıp kefenleyendi. Onda kimsenin şüphe duymadığı faziletler vardır. Onda olan güzellik insanların hiçbirinde yoktur."¹

Utbe, bu dizelerde, hilâfetin ilk Müslüman ve ilk mümin olan, Allah'ın kitabını ve Peygamber'in sünnetini en iyi bilen ve onu hiçbir zaman yalnız bırakmayan ve yanından en son ayrılan amcası oğlu İmam Ali'den uzaklaştırılmasına çok üzüldüğünü dile getiriyor ve onda olan üstün özellikler ve yüce niteliklerin sahabenin hiçbirinde olmadığını vurgulayarak bu yüce ve bilge insanın nasıl hilâfetten uzaklaştırıldığı içine sindiremediğini ifade ediyor.

6- Ebu Eyyub el-Ensari²

Ebu Eyyub, İmam'ın en parlak ashabındandır. Tüm savaşlarında onunla birlikte olmuştur. İmam'ın hilâfete diğerlerinden evlâ

1- Tarih-i Ebu'l-Fida, 1/159.

2- Ebu Eyyub el-Ensari, İsmi, Halid b. Zeyd el-Hazreci'dir. Akabe'de, Bedir'de ve diğer savaşlarda hazır bulunmuştur. Resulullah (s.a.a) Medine'ye geldiğinde ona konuk olmuştur. İmam Ali'nin bütün savaşlarında onun yanında yer almıştır. Nehrevan Savaşı'nda Haricîlerin ordugâhından ayrılıp İmam'a katılanlar için aman bayrağı taşıyordu. Kitleleri İmam'a yardım etmeye teşvik eden coşkulu ve çekici sözleri ve hutbeleri vardır.

Babası Zeyd, Resulullah'ın huzuruna vararak, "Ya Resulallah, bana tavsiyede bulun." diye arz etmiş, Resulullah (s.a.a) ona şöyle buyurmuştu, "Sana beş şeyi tavsiye ediyorum, İnsanların elinde olandan ümidini kes; çünkü bu, zenginliktir. Sakın tamah etme; çünkü bu, hazır fakirliktir. Veda eden (son namazını kılan) kimsenin kıldığı gibi namaz kıl. Özür dileyeceğin bir iş yapma. Kendin için sevdiğini kardeşin için de sev..."

Yezid b. Muaviye döneminde Kostantiniyye'de (bugünkü İstanbul'da) vefat etmiştir. Bk. el-Kuna ve'l-Elkab, 1/13.

olduğuna inanlardandı.¹ Ebu Bekir'in hilâfetini tanımamış, ona ve hizbine şöyle demişti: "Ey Allah'ın kulları! Peygamberinizin Ehl-i Beyt'i hususunda Allah'tan korkun. Onlara haklarını iade edin. Çünkü bu hakkı Allah-u Teala onlara vermiştir. Peygamberimizin (s.a.a) defalarca ve birçok yerde, "Benden sonra Ehl-i Beyt'im sizin imamlarınızdır." dediğini kardeşlerimiz gibi siz de duymuşsunuzdur."

Ali'ye de işaret ederek şöyle derdi: "Bu, iyilerin emiri ve kâfirlerin öldürenidir. Onu yardımsız bırakan, yardımsız kalır. Ona yardım edene yardım edilir. Ona zulmettiğinizden dolayı tövbe edip Allah'a dönün. Allah, tövbelerini kabul eden ve merhamet edendir. Yüz çevirerek ondan kaçmayın."²

Bu hitapta Müslümanlar hakka ve hak mihverinde birlik ve beraberliklerini korumaya davet ediliyor. Fakat onlar, bu sözleri sağır kulaklarla dinliyorlardı.

7- Übey b. Kâb³

Übey b. Kâb el-Ensarî, Kur'an okurlarının efendisi olarak bilinir. İkinci Akabe'de hazır bulunanlardan biridir.

1- el-Kuna ve'l-Elkab, 1/11.

2- el-İhticac, 1/103.

3- Übey b. Kâb el-Ensarî en-Neccarî, Kur'an okurlarının efendisi olarak bilinir. İkinci Akabe'de bulunanlardandır. Bedir'e ve Peygamber'in (s.a.a) diğer bütün savaşlarına katılmıştır. Vahyin kâtiplerinden ve Peygamber'in mektuplarını yazanlardandı. Peygamber ona, "Ey Ebu Münzir! Allah-u Teala'nın kitabından senin yanında olan hangi ayet en büyüktür?" diye sordu. "Allah, O'ndan başka ilâh yoktur; haydır, kayyumdur." [Bakara Suresi, 255. ayet] ayeti dedi. Peygamber (s.a.a) göğsüne vurarak, "İlim sana kutlu olsun, ey Ebu Münzir!" buyurdu. Sahabenin fakihlerinden sayılırdı. Peygamber (s.a.a) onun hakkında, "Ümmetimin en iyi Kur'an okuyanı Übey'dir." demiştir. Ömer, onu "Müslümanların efendisi" olarak adlandırdı. Osman b. Affan'ın hilâfeti döneminde, bir görüşe göre hicretin 32., bir kavle göre 19., bir kavle göre de 22. senesinde vefat etmiştir. Bk. el-İsabe, 1/31-32.

Peygamber'in (s.a.a) bütün savaşlarına katılmıştır. Ömer, ona "Müslümanların efendisi" derdi. Ebu Bekir'in hilâfet gömleğini giyinmesini yadırgamış ve şöyle demişti:

"Ey Ebu Bekir! Allah'ın bir başkasına verdiği hakkı inkâr etme ve Resulullah'ın (s.a.a) seçip beğendiği vasisi hususunda ona isyan eden ve emrini farklı yöne çeken ilk kişi olma. Hakkı ehline iade et ki, kurtulasın. Sapıklığında ısrar etme ki, pişman olursun. Hemen tövbe et ki, günahın hafiflesin. Allah'ın sana vermediği bu işi kendine özgü kılma ki, amelinin vebaliyle karşılaşsın. Çok yakın bir zamanda bulunduğun bu hâlden ayrılacaksın ve Rabbine gideceksin. Rabbin, işlediğin bu cinayetten dolayı seni sorguya çekecektir. Rabbin, kullarına asla zulmetmez."¹

Bu sözlerde hakka davet vardır, Müslümanların salâhına ve birliğine davet vardır.

8- Nu'man b. Aclân

Nu'man b. Aclân, Ensar'ın dili ve şairidir. Ebu Bekir'i kabul etmeyenlerden biriydi. Bir şiirinde Muhacirlere hitap şöyle demiştir:

"Sa'd'ı hilâfete getirmek haramdır dediniz. Ama ey Atıyk b. Osman, sizin Ebu Bekir'i hilâfete getirmeniz helâldir, değil mi?! Gerçi Ebu Bekir'in buna liyakati var ve bunun hakkından iyi bir şekilde gelebilir. Fakat Ali hilâfete daha lâyıktı. Bizim gönlümüz Ali'den yanaydı ve onun buna, senin bilmediğin yönden ey Amr [b. As], liyakati vardır."

Bu şiir şunu anlatmaya çalışıyor: Muhacirler, Sa'd'ın hilâfete getirilmesine karşı çıktılar ve bunu ona haram ettiler. Gerekçeleri de, onun Kureyş'ten olmayışı ve kendilerinin Peygamber'le (s.a.a) soy bağları olduğu için hilâfete Ensar'dan evlâ oldukları idi. Oysa İmam Ali, Resulullah'a

1- el-İhticac, 1/102.

(s.a.a) herkesten daha yakındır ve bu işi üstlenmeye liyakati vardır. Dolayısıyla da hilâfet, herkesten çok onun hakkıdır.

9- Osman b. Huneyf¹

Osman, ashabin en iyilerinden ve İmam Ali'nin hakkına inananlardan biriydi. Ebu Bekir'in hilâfetine karşı çıkmış ve ona şöyle demişti:

"Resulullah'tan (s.a.a) duyduk ki, "Ehl-i Beyt'im yeryüzünün yıldızlarıdır. Sakın onlardan öne geçmeyin. Çünkü onlar, benden sonraki yöneticilerdir." buyuruyordu. Bir adam kalktı ve, "Ya Resulallah! Hangi Ehl-i Beyt'in?" diye sordu. "Ali ve onun soyundan olan tertemizler." buyurdu."²

Bu hitap, nübüvvet hanedanı ve hikmet madeni olan Ehl-i Beyt hakkında söylenen bir hadisi içermektedir. Bu hadis, Peygamber'in (s.a.a), kendisinden sonra onları yönetici olarak tayin ettiğini sarıh bir şekilde ifade etmektedir.

10- Sehl b. Huneyf³

Sehl b. Huneyf, İmam Ali'ye tam destek verdiğini ilân etmiş, Allah'a hamd ve senadan sonra şöyle demişti:

1- Osman b. Huneyf el-Ensârî el-Evsî, Peygamber'le (s.a.a) birlikte Uhud'a ve ondan sonraki savaşırlara katıldı. Ömer, onu Irak'a vali yaptı. Irak'ı adil ve iyi bir şekilde yönetti. İmam Ali (a.s) de onu Basra valisi yaptı. Kûfe'ye yerleşti ve Muaviye'nin zamanına kadar yaşadı, sonra öldü. Bk. Üsdü'l-Gabe, 3/376.

2- Tabersî, el-İhticac, 1/103.

3- Ebu Sabit Sehl b. Huneyf el-Evsî el-Ensârî, Bedir'e ve bütün savaşırlara katılmıştır. Uhud'da Resulullah'la (s.a.a) birlikte direnenlerdendi. Peygamber'e ölümüne biat etmişti. İmam Emirü'l-Müminin'in de vefalı ashabındandır. İmam tarafından Basra'ya vali olarak atanmıştır. Sonra İmam'la birlikte Stffin Savaşı'na katılmıştır. Daha sonra İmam onu Fars eyaletine vali yapmıştır. Hicrî 38. yılda vefat etmiş ve namazını İmam kılmıştır. Bk. Tehzibü't-Tehzib, 4/428.

"Ey Kureyş topluluğu! Ben şahidim; Resulullah şurada - Peygamber mescidini kastediyor- durdu, Ali b. Ebu Talib'in elinden tutarak şunları söyledi:

"Ey insanlar! Bu Ali, benden sonra sizin imamınızdır. Hayatımda da, vefatımdan sonra da benim vasımdır. Borcumu ödeyendir, sözlerimi yerine getirendir. Havuzumun başında ilk önce benimle tokalaşacak olan da odur. Ne mutlu ona uyanlara ve ona yardım edenlere! Yazıklar olsun ona karşı çıkanlara ve onu yalnız bırakanlara!"¹

Böylece Sehl, muttakilerin ve ariflerin efendisi, müminlerin emiri İmam Ali (a.s) hakkında Peygamber'den (s.a.a) duyduğu şeye şahitlik görevini yaptı. Kuşkusuz, onlar da İmam hakkında Peygamber'den bunun gibi sözleri dinlemiş, kavramış ve anlamışlardı. Fakat dünya onları aldatmış ve fenalığa sürüklemişti. Böylece mülk ve saltanat sevdasına düşmüşlerdi.

11- Huzeyme b. Sabit²

Ashabin en parlak simalarından ve Peygamber'in (s.a.a) yanında en güvenilirlerinden idi. Onun şahitliği, iki şahidin şahitliğine bedeldi. Bunun sebebi, onun herkesçe bilinen doğruluğu, dürüstlüğü ve din uğruna sıkıntılara katlanmaktan kaçınmamasıydı. İmam Ali'ye (a.s) tam destek verdiğini ilân etmiş ve kalabalıkların önünde şöyle demişti:

1- Tabersî, el-İhticac, 1/103.

2- Huzeyme b. Sabit el-Evsî, "Zü's-Şehadeteyn" olarak bilinir. Resulullah (s.a.a) onun şahitliğini iki erkeğin şahitliği gibi kabul etmişti. Künyesi Ebu İbad'dır. Bedir ve ondan sonraki savaşırlara katılmıştır. Sıffin'de Ali (a.s) ile birlikteydi. Ammar şehit edilince, kılıcını çekti ve şehit düşünceye kadar çarpıştı. "Resulullah'tan (s.a.a), 'Ammar'ı azgın grup öldürecekler.' dediğini duydum." diyordu. Bk. el-İstîab, 1/102.

"Ey insanlar! Resulullah'ın (s.a.a), benim tek başıma yaptığım şahitliği kabul ettiğini ve benimle birlikte ikinci bir kişiyi istemediğini bilmez misiniz?"

"Evet, biliriz." dediler. Bunun üzerine şöyle dedi:

"O zaman şahitlik ederim ki, ben Resulullah'ın (s.a.a) şöyle dediğini duydum: "Benim Ehl-i Beyt'im hak ile batılı birbirinden ayırırlar. Onlar, kendilerine uyulması gereken imamlardır." Ben bildiğimi size söyledim. Elçiye düşen, apaçık bir duyurudan başka bir şey değildir."¹

Böylece Huzeyme, Resulullah'tan (s.a.a) Ehl-i Beyt'i hakkında duyduğu şeye ve onların uyulması gereken hidayet imamları olduğuna şahitlik ederek görevini yerine getirdi.

12- Ebu'l-Heysem b. Teyyihan²

Ebu'l-Heysem b. Teyyihan; İmam'ın hakkını, yüce makamını ve büyük derecesini tanımış ve Ali'nin hilâfete başkalarından daha lâayık olduğu yönünde şahitlikte bulunmuştu. Şöyle demişti:

"Ben şahidim; Resulullah (s.a.a) Gadir-i Hum günü Ali'yi ayağa kaldırdı. Ensar dedi ki: "Onu halife olarak tayin etmek

1- Tabersî, el-İhticac, 1/102.

2- Ebu'l-Heysem, Adı, Malik b. Teyyihan'dır. Evs kabilesindendir. Resulullah (s.a.a) ile buluşan altı kişiden biridir. Birinci ve İkinci Akabe'de bulunmuştur. Akabe gecesi Peygamber'e ilk biat eden kişidir. Aduleşhel Oğulları'nın reisi idi. Peygamber (s.a.a) ile birlikte Bedir'e ve diğer tüm savaşlara katılmıştır. Bu bilgiler, Üsdü'l-Gabe, 4/274'te yer alır. Ebu'l-Heysem, İmam'ın da en halis dostlarından idi. Hicrî 37'de Sıffin'de şehit oldu. İmam (a.s), hutbelerinden birinde onu üzüntü ve hüznle anmış ve şöyle demiştir,

"Nerede yola dizilen ve hak üzere yürüyen kardeşlerim? Nerede Ammar? Nerede İbn Teyyihan? Nerede Zü's-Şehadeteyn? Nerede onlar gibi ölümüne ahitleşen ve günahkârlara karşı başlarını ortaya koyan kardeşleri?" Sonra elini mübarek sakalına (yüzüne) vurdu ve hak yolunda sebat gösteren, İmam'ın makam ve mevkiini tanıyan bu seçkin insanlara uzun uzun ağladı.

için ayağa kaldırdı." Bazıları da dedi ki: "Resulullah (s.a.a) kimin mevlâsı ise, Ali'nin de onun mevlâsı olduğunu bildirmek için onu ayağa kaldırdı." Bu konuyla ilgili çok tartışma çıktı. Sonra aramızdan bazı adamları Resulullah'a gönderdik, bu işin amacını sordular. Buyurdu ki: Onlara söyleyin ki: "Ali, benden sonra müminlerin velisidir ve insanlar içinde ümmetimin hayrını en fazla düşünen kimsedir." Ben bizzat yaşadığım bu olaya şahitlik ederim. Dileyen inansın, dileyen inkâr etsin. Hiç kuşkusuz, hak ile batılın ayrılacağı hüküm günü, görüşme vakti olarak belirlenmiştir."¹

Ebu'l-Heysem'in tanıklığı, Resulullah'ın (s.a.a) Gadir-i Hum günü kendisinden sonra hilâfet ve imameti İmam Ali'ye verdiğini anlatmaktadır.

Görüldüğü gibi, sahabenin, dinleri uğruna her türlü zahmete katlanan ileri gelenleri, hilâfetin İmam Ali'nin (a.s) hakkı olduğunu savunuyor, onun bu makama diğerlerinden daha lâayık olduğuna inanıyor ve bunu tartışılmaz kesin kanıtlara dayandırıyorlar. Bu örnekleri çoğaltmamız mümkünken, burada bu kadarıyla yetiniyoruz.

Ebu Bekir'i Destekleyenlerin Ödüllendirilmesi

Ebu Bekir ve Ömer, iktidarı ele geçirmekte kendilerine canı gönülden destek verenleri ödüllendirmeyi de ihmal etmediler. Onlara ihsanda bulundular ve onları yüksek görevlere atadılar. Onlar şu kişilerdi:

1- Enes b. Malik: Ebu Bekir'e biat edenlerden ve buna destek verenlerden biridir. Ebu Bekir, onu Bahreyn'e vali yaptı.

2- Kunfuz: Âlemler kadınlarının efendisi Hz. Zehra'ya saldıranlardan biridir. Ebu Bekir, onu Mekke valisi yaptı.

1- Hayatu'l-İmam el-Hasan, 1/167; el-İhticac, 1/103.

3- Seleme el-Ensarî: Ebu Bekir, onu Yemame valisi yaptı.¹

4- Muğire b. Şu'be: Onu önce Bahreyn'e, sonra Basra'ya, sonra da Kûfe'ye vali yaptılar.

Ebu Bekir'in Bağışını Reddeden Kadın

Ebu Bekir, erkekler ve kadınlardan kendisine karşı çıkanlara bağışlarda bulunarak onları elde etme politikasını da yürüttü. Bir örneğinde, Neccar Oğulları'ndan erdemli bir hanımefendiye Zeyd b. Sabit'in eliyle bir miktar mal gönderdi. Kadın, "Bu nedir?" diye sordu. Zeyd, "Bu, Ebu Bekir'in sana ayırdığı bir paydır." dedi. Kadın, söz konusu bağışı reddederek:

"Rüşvet vererek beni dinimden mi etmek istiyorsunuz?! Vallahi, ondan hiçbir şey kabul etmem." dedi ve o maldan herhangi bir şey almayı reddetti.²

Muhallifleri Cezalandırma

Ebu Bekir ve Ömer, kendisine biat etmeyip karşı çıkanların hepsini cezalandırdı. Onlardan bazıları şunlardı:

1- Hubab b. Münzir:

Ensar'ın büyüklerindenidir. Ebu Bekir'in hilâfetine karşı çıkmıştı. Bu yüzden yakalanmış, karnı çiğnenmiş, ağzına toprak doldurulmuş ve burnu kırılmıştı.³

2- Sa'd b. Ubade:

Hazrec kabilesinin reysidir. Ömer, ölümüne ferman çıkarmış, Halid b. Velid de onu terör etmişti. Geçen bölümlerde buna değinmiştik.

1- es-Sakife İnkılâbun Ebyaz, 323, Ta'cilü'l-Menfea, 160'dan naklen.

2- Belâzü'rî, Ensabu'l-Eşraf, 1/586; İbn Ebi'l-Hadid, Şerh-i Nehcü'l-Belâga, 2/52.

3- Kenz-ul Ummal, 3/2346. İbn-i Ebi'l-Hadid, Şerh-i Nehcü'l-Belâga, 1/174.

3- Halid b. Said:

Halid b. Said, Peygamber'in zamanında Yemen valisi idi. Peygamber (s.a.a) vefat ettikten sonra Ebu Bekir'e biat etmekten kaçındı. Ömer, onu başkalarına ibret olacak şekilde cezalandırmak istedi, fakat Ebu Bekir Ömer'e mani oldu.

4- Büreyde b. Husayb:

Ebu Bekir'in hilâfetine karşı çıkanlardan biridir. Ömer, dövülmesini ve Medine'den çıkarılmasını emretti.¹

1- İbn Kuteybe, el-Mearif, 300.

**SAKİFE TOPLANTISININ
SONUÇLARI**

İslâm tarihinde, Müslümanlara Sâide Oğulları Sakifesi'den daha zararlı olan başka bir olay bilmiyorum. Bu olay, Müslümanları bölüp parçaladı, birliğini bozdu ve onları büyük bir şerrin ortasına attı. Bu hadisenin korkunç sonuçlarından bazıları şunlardır:

1- Müslümanların İhtilâfı

Müslümanlar, hilâfet konusunda tasavvur edilebilecek en şiddetli ihtilâfa düşmüşlerdir. İslâm uleması, hilâfetin zaruretinde ve İslâmî hayatın en önemli unsurlarından biri olduğunda ittifak ettikten sonra halifenin Allah ve Resulü tarafından mı belirlendiğinde, yoksa Müslümanların seçimine mi bırakıldığında ihtilâf etmişlerdir.

Şia, halife ve imamın kesinlikle nass ile belirlendiğine inanmaktadır. Şia inancına göre Peygamber (s.a.a), hilâfet meselesini asla ihmal etmemiş, ümmetinin önderini, yöneticisini ve başkanını kesin ve net bir şekilde belirlemiştir. O da, Müminlerin Emiri ve İslâm dünyasında sosyal adaletin öncüsü İmam Ali'dir. Bu kitabın önceki bölümlerinde bu husustaki şüphe ve tartışma götürmez nasslardan bir bölümüne değindik. Bu nasslar, senet bakımından oldukça sağlam, delâlet bakımından da gayet açık nasslardır. Ravileri, İslâm uleması tarafından güvenilir ve din uğruna zahmete katlanan olarak nitelendirilmiş kişilerdir. Delâletleri, gayet net ve açıktır. Delâletlerinde herhangi bir icmal veya ipham ya da iham söz konusu değildir. Tersine, Müminlerin Emiri İmam Ali'nin Peygamber (s.a.a) tarafından kendisinden sonraki halife ve imam olarak belirlendiğine delâlette sarhihtirler.

Müslümanlardan diğer bir grup da, Peygamber'in (s.a.a) hilâfet meselesini ihmal ettiğine ve bu konuda işi Müslümanlara bıraktığına kail olmuştur. Bu inancıya göre Peygamber (s.a.a), kendisinden sonrası için ümmetine bir halife belirlememiştir. Dolayısıyla da Müslümanlar, istedikleri kişiyi önderleri olarak seçmekte serbesttirler. Çünkü önder seçme işini Peygamber (s.a.a) onları bırakmıştır.

Taassuptan uzak bir biçimde bu görüş üzerinde biraz düşündüğümüzde, bu görüşteki zaaf ve gevşeklik hemen ortaya çıkmaktadır. Çünkü Peygamber'in (s.a.a) ümmetine ne kadar düşkün ve şefkatli olduğunu, ümmetinin sıkıntıya düşmesinin onu ne kadar üzdüğünü hepimiz biliyoruz. Dolayısıyla da hercümerç ve cehalet sahalalarında, hayatın meçhullerle dolu uzun yolculuğunda onları başıboş ve öndersiz bırakacağını nasıl düşünebiliriz?!

Dolayısıyla Peygamber'den sonrası için halife tayin edilmesinin bir zaruret olduğunda hiçbir şüphe yoktur. Geçen bölümlerde Peygamber'in (s.a.a) hayatının son dönemlerindeki sosyal vaziyete, münafıklar ve diğerlerinden kaynaklanan Müslümanlara yönelik tehlikelere, bunların yanı sıra İslâm'ın fethi tehdidiyle karşı karşıya kalan ve sahip oldukları tüm güçleriyle buna karşı koyan devletler tarafından İslâm'a yönelik tehditlere değinmiştik.

Bütün bunları dikkate alarak İslâm tarihini iyi okursak, Gadir-i Hum hadisinin desteği ve delâletini de arkamıza alarak Peygamber'in (s.a.a) kesinlikle Müminlerin Emiri İmam Ali'yi hilâfete tayin ettiğine kanaat getiririz.

2- Peygamber'in Ehl-i Bey'inin Cezalandırılması

Sâide Oğulları Sakifesi'nin sonuçlarından biri de, hilâfeti meşru olmayan yollarla ele geçirip iktidar koltuğuna oturanlar tarafından Nübbüvet Ailesi'ne yapılan zulümler ve sindirmelerdir. Meselâ Emevîler, Ali soyundan olanları ve Ali

tarafatlarını tamamen ortadan kaldırmaya çalıştılar. Azgın Muaviye zamanında minberlerde, cuma ve bayram namazlarının hutbelerinde, ilim ve eğitim merkezlerinde İmam Ali'ye (a.s) küfretmek, dinî bir vecibe hâline getirildi. Bu Emevî fariza, Ömer b. Abdulaziz tarafından kaldırılıncaya kadar Emevî iktidarı boyunca devam etti. Ehl-i Beyt Şiası, her türlü zulüm ve işkenceye tâbi tutuldu. İmam Muhmmmed Bâkır (a.s) buyuruyor ki:

"Bütün şehirlerde Şîîlerimiz katledildi. Hatta zan üzerine bile eller ve ayaklar kesildi. Bizim sevgimizi beslediği ve bize alâka duyduğu söylenen herkes, ya hapse atıldı, ya malı yağmalandı, ya da evi yakıldı."¹

Büyük şair Abdullah b. Amir el-Ablî, Ehl-i Beyt'i sevmesi nedeniyle yaşadığı zulmü şöyle tasvir etmiştir:

"Ali'yi övdüğüm için beni yurdumdan sürdüler. Bunu bende bulaşıcı bir hastalık olarak gördüler. Rabbime yemin ederim ki, tüm kalbim Ali'nin ve oğullarının sevgisiyle dolmadıkça hayattan ayrılmayacağım. Ben Ahmed Peygamber'i sevdiğim için onları seviyorum. Bu sevgi, dinî bir sevgidir, dünyevî bir sevgi değildir. En kötü sevgi, dünyevî olan sevgidir. Allah benim kalıbımı onların mayasından dökmüştür. Beni alçak, soysuz ve haramzade yaratmamıştır."²

el-Ablî'nin muttakilerin efendisi, müminlerin emiri İmam Ali'yi sevdiği için yaşadığı zulmü, maruz kaldığı işkenceyi görüyor musunuz?! Fakat o, her türlü zulüm ve işkenceyi yaşamasına rağmen bu sevgiden vazgeçmiyor. Çünkü bu sevgi, duygusal bir sevgi değildir. Bu bir dinî sevgidir; bütün Müslümanlara dinî bir vecibe olarak farz olan sevgidir. Bu tür sevgi, en sağlam ve müminlerin canlarına en çok işleyen sevgi türlerindendir.

1- Şerh-i Nehcül-Belâga, 13/150.

2- Hazihi Hiye's-Şia, 145.

Şair Nümeyrî de, bazı kasidelerinde Şia'nın Ehl-i Beyt'i sevdikleri ve onlara gönül bağladıkları için yaşadığı zulüm ve baskıya değinmiştir. Bir kasidesinde şöyle demiştir:

"Peygamber'in evlâdı ve onları sevenler, sürekli ölüm korkusu yaşamaktadırlar. Hristiyanlar ve Yahudiler güvendeyken onlar tevhit ümmetinden sıkıntı ve eziyet görmekteler."

Ali soyu ve Şîîleri dışında bütün dinlerin mensupları korku ve terörden güvendeydiler. İmam Muhammed Bâkır'a (s.a.a), "Nasıl sabahladın ey Resulullah'ın oğlu?" diye sorulunca, üzgün bir hâlde şu cevabı verdi:

"Bütün insanlar Resulullah (onun dinine mensup olmak) sebebiyle güvende sabahlarken ben Resulullah (onun soyundan olmak) sebebiyle korku içinde sabahladım."¹

Ehl-i Beyt İmamları'ndan birine izafe edilen bazı şiiir beyitlerinde, yaşadıkları mihnetler ve çektikleri acılar anlatılmıştır. Onlardan birinde şöyle denilmiştir:

"Biz Muhammed Mustafa'nın oğulları, mihnetler sahibiyiz. İnsanlar içinde bu mihnetleri ancak bizim sabırlılarımız yudumlayabilir. Mihnetlerimiz oldukça büyüktür. İlkimiz de duçardır bu mihnetlere, sonuncumuz da. İnsanların hepsi bayramlarında sevinirlerken, bizim bayramlarımız yas ve matem günlerimiz olmuştur."

Gerçekten de Müslümanların kutladığı, sevinçlerini ve ziynetlerini açığa vurduğu bayramlar, nübüvvet ve vahiy hanedanı, Kur'an'ın indiği ev halkı için, zamanlarının zalim ve gaddar hükümdarlarının kendilerini öldürmeleri, hapse atmaları ve sürgün etmeleri nedeniyle matem günleri olmuştur. Tuğraî, aşağıdaki beyitlerde o karanlık asırlarda Şia'nın yaşadığı mihneti şöyle tasvir etmiştir:

1- Mizanü'l-İtidâl, 4/160.

"Yahudilerin Musa'yı sevdiği aşikârdır. Kardeşinin oğullarına da sevgi besledikleri bilinmektedir. Önderleri, Harun'un soyundandır. Yahudiler, onlarla hidayet buldular ve her kavmin bir hidayet önderi vardır. Aynı şekilde Hristiyanlar da, peygamberleri hatırına yontulmuş bir ağaca saygı gösterirler. Fakat bir Müslüman Âl-i Ahmed'i (Ehl-i Beyt'i) sevince, hemen onu öldürdüler ya da küfür ile damgaladılar. İşte şehirlilerin de, çöldekilerin de akıllarının almadığı ağır hastalık budur. Muhammed Peygamber'in Ehl-i Beyt'i hakkında onun hakkını korumadılar. Ama Allah onları gözetlemedir."¹

Tuğraî bu beyitlerde, Yahudilerin, Peygamberleri Musa'nın soyundan gelenler ile kardeşi Harun'un soyundan gelenlere sevgi beslediklerini, Hristiyanların da İsa Peygamber'le bağlantılı olan her şeye aşırı bir bağlılık gösterdiklerini, öyle ki Hz. İsa'nın üzerinde oturduğu kütükleri bile kutsadıklarını ifade etmektedir.

Fakat Müslümanlar, Peygamberlerinin zürriyetini işkencelere tâbi tutup katlettiler. Şair diyor ki:

"Yemanîler, Bekir Oğulları veya Muzar Oğullarından, tıpkı fal oklarıyla kumar oynayanların ortaya konan malda ortak oldukları gibi, Ehl-i Beyt'in kanına ortak olmayan hiçbir kimse yoktur."

Evet; Ali soyundan olanlar, gerçekten de büyük facialar yaşadılar. O dönemin kabilelerinin çoğu, onların katline ortak oldular. Başka bir şair, Şia'nın yaşadığı zulmü şöyle tasvir etmiştir:

"Yahudiler, peygamberlerini sevdikleri için hain zamanlarının elemelerinden güvende kaldılar. Haç sahipleri de, İsa'yı sevdikleri için Necran köylerinde gururlanarak yürümekteler. Fakat Âl-i Muhammed'in sevgisine iman edenler, her yerde ateşlerle kovulmaktalar."

1- er-Ravzu'l-Ezher, 359.

Bu beyitler, Ehl-i Beyt Şiası'nın Yahudiler ve Hristiyanların yararlandıkları güven ve asayişten mahrum olduğunu ve en acı ve şiddetle işkencelere tâbi tutulduğunu anlatmaktadır.

Tarihçiler yazarlar ki: Fazl b. Dükeyn Şîliğe meyleden biriydi. Bir gün oğlu ağlayarak geldi. Babası ona:

"Seni ağlatan nedir?" diye sordu.

"Babacığım! İnsanlar, senin Şîî olduğunu söylüyorlar." dedi.

Babası ona şu cevabı verdi:

"Beni senden sonrdukları zaman onlara vereceğin cevabın sana zararı olacağından dolayı ve seni korumak amacıyla cevap vermiyorum. Cevap vermiyorum ki, gammazların iftirasından ben de, sen de salim kalalım. Ben sadece selâm verdim; yaşayan biri, insanlara selâm vermez mi?!"¹

Emevîler döneminde Şîilik, affedilmez bir suçtu. Öyle ki, küfür ve dinden çıkmakla suçlanmak, Ehl-i Beyt'in velâyetine inanmaktan daha kolay idi. Şia için şartlar o kadar zorlaşmıştı ki, Ali soyundan olan birine selâm veren veya Ali soyundan olan birinin selâm verdiği kimse dahi tutuklanıyor, şiddete maruz kalıyordu. Rivayet edilir ki, İbrahim b. Herseme Medine'ye geldiğinde Ali soyundan olan bir adam ona selâm verdi. İbrahim ona kabalık ve şiddet göstererek şöyle dedi:

"Uzaklaş benden! Kanımı akıtma!"²

İş o yere vardı ki Emevî iktidar, valilerine bir genelge yayımlayarak "Ali" ismiyle adlandırılan bütün çocukların öldürülmesini emretti. Rivayet edilir ki Ali b. Rebah, öldürülmekten korkarak, "Bana Ali diyeni helâl etmem; çünkü benim ismim, Ula'dır." diyordu. Ne kadar tuhaf, değil mi?³

1- Tarih-i Bağdad, 12/351; Bişaretü'l-Mustafa, 143.

2- Tarih-i Bağdad, 6/127.

3- Tehzibü't-Tehzib, 7/319.

Şeyh Tusî diyor ki: "Şia, o dönemlerde dünyadaki hiçbir taifenin karşılaşmadığı zulümle karşılaştı." Bunun örneklerinden biri, Muaviye b. Süfyan'ın gayrimeşru kardeşi Ziyad b. Ebîh'in valiliği döneminde yaşandı. Ziyad, Şiîleri bulduğu her yerde öldürdü; onları hurma kütüklerine astı; ellerini ve ayaklarını kesti; gözlerini çıkardı. Ziyad gibi bir terörist başı olan Haccac b. Yusuf es-Sekafî de aynı şekilde davrandı. Onun hükümeti döneminde Şia'dan yüz yirmi bin kişi öldürüldü. Onun zindanların elli bin erkek, otuz bin kadın öldü. Bu kadınlardan on altı bini çıırılçplak olarak hapse atılmışlardı. Ömer b. Abdulaziz, Haccac'ın zulmü hakkında şöyle demiştir: "Bütün milletler kendi zalim ve kötü şahıslarını terazinin bir kefesine koysa, biz de bizim zalimimiz olan Haccac'ı terazinin diğer kefesine koysak, bizim tarafımız ağır basar."

Abbasîler döneminde de Şia, en şiddetli baskılara ve en acımasız zulümlere maruz kaldı ve çok zor bir imtihandan geçti. Öyle ki, tüm acımasızlığı ve gaddarlığına rağmen Emevî hükümetin geri gelmesini istediler. Şair diyor ki:

"Keşke Mervan Oğulları'nın zulmü bize geri dönseydi! Ve keşke Abbas Oğulları'nın adaleti cehenneme gitseydi!"

Başka bir şair de şöyle diyor:

"Abbas Oğulları'ndan biri ümmetin başında oldukça zulüm sona ermez."

Abbasîler, bilinçli bir şekilde ve açıktan açığa Alevî seyyidlerle savaştılar. Acıma nedir bilmeyen ve insanî değerlerden hiçbirine inanmayan Mensur Devanikî, Ali soyundan olanların başarıyla doldurduğu bir hazine geride bıraktı. Onları, Allah-u Teala'nın huzuruna çıkacağı gün için biriktirmişti!

Aynı şekilde Harun Reşid, Humeyd b. Kahtaba cellâdının eliyle Ali soyunu tasfiye etmeye kalktı. Bir gecede altmıştan fazla Alevî seyyidi idam etti. İmam Musa b. Cafer'i (a.s) zindanlarının hücrelerinde çürüttü ve sonunda Mecusî

başgardıyanı Sindî b. Şahik'e onu gizlice öldürmesini emretti. O da İmam'ı zehirle öldürdü.

Mütevekkil Abbasî, Allah-u Teala'nın haram ettiği her günahı işledi. Cennet ehlinin gençlerinin efendisi, tarihin tüm merhalelerinde insanlığın iftiharî İmam Hüseyin'in (a.s) kabrini yerle bir etti ve bütün mahrumlar ve mazlumların sığınağı olan o şerif kabrin ziyaretçilerini şiddetle cezalandırdı. Yüce Allah da, onun faziletli oğlunun eliyle ondan intikam aldı. Zilzurna sarhoş olduğu bir hâlde tepeden tırnağa suçlara bulaşmış pis cesedini Türklerin kılıçları parçaladı.

Kısacası, Abbasî hükümetleri, Ehl-i Beyt ile savaşmayı, vücutlarını ortadan kaldırmayı, Şiîlerine zulmedip ibret-i âlem cezalara çarptırmayı ciddiyle sürdürdüler. Fakat sonunda onların da utanç ve rezalet dolu günleri dürülüp tarih dosyasındaki yerini aldı. Ali soyundan gelenler ise, ümmetin efendileri ve hidayet önderleri olarak şeref ve keramet meydanlarında baki kaldılar.

3- Yöneticilerin Zulmü

Sakife'nin geride bıraktığı sonuçlarından biri de, Allah'ın yeryüzündeki gölgesi olan İslâmî hilâfetin Allah-u Teala'ya hiçbir saygı gözetmeyen zalim ve azgın diktatörlerin eline düşmesi oldu. Bu zalim diktatörler, insanları kahr-u perişan ettiler, üzerlerine acı bir işkence sağanağı yağdırdılar. Raiyete hiçbir değer vermediler. Kumeyt'in ifadesiyle, onların gözünde insan topluluğuyla koyun sürüsü arasında hiçbir fark yoktu. Emevî siyasetin baş aktörlerinden olan Amr b. As diyor ki: "Verimli yeşil topraklar, Kureyş'in bostanıdır." Bu anlayışa göre verimli yeşil topraklar, raiyetin mülkü değil, Kureyş'in mülkü idi. Dolayısıyla da onu şehvetleri ve rağbetleri doğrultusunda istedikleri gibi harcayabilirlerdi; raiyetin onda hiçbir hakkı ve payı yoktu. Muaviye, kurt karakterli valilerini İslâm ülkelerine musallat etmiş, onlar da insanların servetlerini yağmalamış, onları fakirlik ve çaresizlik içinde bırakmışlardı. Ukbe b.

Hübeyre el-Esedî, şu beyitlerde Muaviye'ye hitap ederek diyor ki:

"Muaviye! Biz de insanız, biraz yumuşak davran; dağ ve demir değiliz. Topraklarımızı yediniz ve onları (bitki örtüsünden) çıplak bıraktınız; bakın o topraklar üzerinde bir ağaç veya ekin görebiliyor musunuz? Hilâfetin zulmünü bırakın, namussuzları ve köleleri bize emir yapmaya son verin de doğruluğa gelin."¹

Bu beyitler, Emevîlerin ülkeleri yağmaladıklarını, servetlerini boşalttıklarını ve Müslümanların topraklarının çoğunu ele geçirdiklerini anlatmaktadır. Ömer b. Abdülaziz, yağmalanan malları asıl sahiplerine geri vermek istedi. Emevîlere:

"Ey Mervan Oğulları! Sizler soy ve mal bakımında en yüce mertebedesiniz. Bu ümmetin mallarının yarısı, hatta üçte ikisi sizin elinizdedir..." dedi ve onlardan ellerindeki malları sahiplerine iade etmelerini istedi.

Onlar, Ömer b. Abdülaziz'e şöyle dediler: "Allah'a yemin ederiz ki, başlarımız bedenlerimizden ayrılacak da olsa, bu mallar asla sahiplerine iade edilmeyecektir."

Bunun üzerine Ömer onları tehdit etti ve şöyle dedi:

"Allah'a yemin ederim ki, eğer bu hakkı ehline geri vermekte bana yardımcı olmazsanız, sizi zelil eder ve isimlerinizi açıklarım..."²

Şair Nümeyrî, bir kasidesinde kavminin yaşadığı zulmü tasvir ederken Emevî yönetimin vergi memurlarının her şeylerini alıp götürdüklerini ve kendilerine karınlarını doyuracak bir lokma ekmek bile bırakmadıklarını dile getirmiş, Abdülmelik b. Mervan'a hitap şöyle demiştir:

"Ey Rahman'ın halifesi! Bizler tevhit ehliyiz ve sabah akşam secde etmekteyiz. Bir bilsen, memurların senin emrini

1- Hazanetü'l-Edeb, 5/225.

2- el-İdaretü'l-Arabiyye, 141.

dinlemeyerek başımıza ne büyük belâlar getirdiler! Başkanımızı tutup ellerini bağladılar ve kamçılarla belinin ortasını parçaladılar. Kemiklerinin üzerinde et kalmayıp aklı başından gidinceye kadar onu dövüp iki büklüm ettiler. Kamçılar onu nahif, cılız ve korkak bir hâle getirdi. Bineğini de elinden aldılar, artık yerinden hareket edemez oldu. Müminlerin emirini (halifeyi) imdada çağırıyor! Onun durumu, rüzgârların sağa sola savurduğu bir bez parçası ve okçuların kanadını kırdığı ve duyduğu her sesi güvercin sesi zanneden bir hüthüt kuşu gibidir. Ey Rahman'ın halifesi! Benim çalışkan aşiretim bitkin bir cemaate dönüştüler. Benim kavmim İslâm'a zekât vermeyi terk etmediler, kelime-i tevhidi kaybetmediler, bir güvercini bile öldürmediler. Fakat haksız yere adam öldürmüşçesine böyle cezalandırılıyorlar! İki aydır süt veren develeri, hazmedilmez acı ot ve pislikten başka yiyecek bir şey bulamıyor. Memurun Yahya geldi ve tüm Müslümanların ağır gördüğü bir yükümlülük altına soktu onları. Öyle bir anlaşma imzalattı ki, zengini fakirleştirdi, fakirin belini kırdı. Kavmimi bu hâlde bırakıp geldim. Şimdi bu sıkıntılarını sana şikâyet mi etsinler yoksa biraz beklesinler mi?!"¹

Nümeyrî, bu şiirinde, vergi memurlarının, sabah akşam Allah-u Teala'ya secde eden ve Allah-u Teala'nın üzerlerine farz kıldığı zekâtı veren Müslüman kavmine yaptıkları bu korkunç zulmü ve dayanılmaz işkenceyi çok güzel tasvir etmiştir. Zalimler, kamçılarıyla sırtlarını iltihap kapmış yara bere içinde bırakmışlar, mallarını yağmalamışlar ve onları okçular tarafından kanatları kırılmış kuşlar gibi ölüm ile yaşam arasında karar kılmışlardır. Açlık, bedenlerini zayıf ve bitap düşürmüş; fakirlik, üzerlerine çullanmıştır.²

Devletin mallarını çalmak, memurlar ve görevliler arasında yaygın bir hâl aldı. Ziyad veya oğlu Ubeydullah, Temim

1- Tabakatu Fühulü's-Şuara, 439-441; Cemheretü Eş'ari'l-Arab, 341.

2- Mevsuatü'l-İmam es-Sadık, 7/86.

kabilesinin şairi Hârise b. Bedr'i Irak'ın bölgelerinden birine emir ve vali olarak atayınca, Enes b. Ebu Ünas, Hârise'ye hitap söylediği bir şiirinde valiler ve hükümdarların halkın mallarını çaldıklarını alaylı bir dille şöyle tasvir etmiştir:

"Ey Hârise b. Bedr! Bir vilâyetin valisi oldun. O hâlde hıyanet eden ve çalanlar arasında bir tarla faresi ol. Çünkü bütün insanlar, ya yalanlayıcıdırlar ki canlarının çektiğini söylerler, ya da doğrulayıcıdırlar ki zan ve şüphe üzere konuşurlar. Eğer gidin araştırın denirse, araştırmazlar. Öyleyse âciz olma; çünkü âcizlik, binilmesi en kolay merkeptir. Bil ki, kazanca davet edilen herkes, kazanç elde edemez."¹

Hârise de onun halkın mallarını yağmalama yönündeki tavsiyesine teşekkür ederek şöyle demiştir:

"İnsanların mutlak hâkimi, sana en iyi mükâfatı versin. Sen bana iyi ve yeterli bir öğütte bulundun. Bana mal biriktirmeyi emrettin. Eğer başka bir şey emretseydin, kesinlikle sözünü dinlemez, sana karşı gelirdim."²

Devlet mallarını çalmak, görevliler arasında korkunç bir şekilde yaygınlaşmıştı. Daha korkunç olanı da, bunun sultanların (halifelerin) desteğiyle yapılıyor olmasıydı. Çünkü onlar, bu mallarda valilerine ortak oluyorlardı. Von Fluton şöyle yazıyor:

"Halifeler -Ümeyye Oğulları halifelerini kastediyor- valilerini hesaba çekmenin tedbirlerini alacaklarına ve onları halka zulmetmekten men edeceklerine, onların böyle alçakça yollarla topladıkları mallarda onlara ortak oluyorlardı. Bu da, valilerin zulmüne ve halka kötü davranmalarına halifelerin rıza gösterdiği anlamına gelir. Buna ilâve olarak, halifelerden

1- el-Eğanî, 21/33. Bu beyitlerin Ebu'l-Esved ed-Düelî'ye ait olduğu da söylenmiştir.

2- el-Eğanî, 21/33.

bazıları için birinci derecede önem taşıyan şeyin merkezî hükümetin hazinesi olduğunu gösterir."¹

Durum ne olursa olsun, zulüm yayılmış ve tüm şehirlere egemen olmuştu.

Südeyf'in Duası

Müslümanların yaşadığı belâlar, mihnetler ve felâketler, Südeyf'in duasında şöyle tasvir edilmiştir:

"Allah'ım! Ganimetlerimiz daha önce taksim edilirken şimdi bazı kişilerin serveti oldu. Emirliğimiz daha önce meşveret ileyken şimdi galebe ile oldu. Yöneticimiz daha önce ümmetin seçimiyle belirlenirken şimdi babadan oğla geçen bir miras oldu. Yetim çocuklar ve dul kadınların payıyla eğlence ve çalgı aletleri satın alındı. Ehl-i zimmet Müslümanların canlarına musallat oldu. Müslümanların işlerinin başına her mahallenin fasıkı geçti. Ne bir koruyucu var, onları helâkten korusun; ne bir müşfik var, onlara rahmet gözüyle baksın. Ne bir defeden var, kendisine sığınandan zulmü defetsin; ne bir şefkat sahibi var, açlıktan sıkıntı çeken karnı doyursun. Sızlanıp telef olmakta, üzüntü çekip aşağılanmaktalar. Batıl ekininin biçim zamanı gelmiş, nihayetine ermiştir. Kovulmuşları bir araya toplanmış, düzeni kurulup müstakar olmuştur. Allah'ım! Ona (batıla) karşı hakkın biçen elini çıkar, hörgücünü kökünden koparsın, gücünü kırsın, topluluğunu dağıtsın, sözünü parçalasın; böylece hakkı en güzel şekilde, en tam nurunda ve en büyük bereketinde ortaya çıkarsın."²

Südeyf'in duası, Emevî siyaseti tüm boyutlarıyla anlatmaktadır. Uzun süre raiyete zulmedilmiş, insanların hakları çiğnenmiş, tüm İslâmî ilkeler ve değerler inkâr edilmişti. Sultanlarının çoğu, küfrünü ve dinsizliğini açığa vurmuştu.

1- es-Siyadetü'l-Arabiyye, 28.

2-el-İhtisas, 133.

İbn Abbas diyor ki: "Ümeyye Oğulları, (ayaklarıyla) dinin kulağını çiğnediler (başını ezdiler) ve keskin bir bıçakla yüce Allah'ın kitabını boğazladılar."¹

4- Milletleri Küçümseme

Müslüman halkları küçümseme ve hor görme, Emevî siyasetin öğretilerinin başında geliyordu. Velid b. Yezid el-Emevî, bir şiirinde diyor ki:

"Ey ayaktakımları! Yiğitleşmeyi bırakın! Biz sayıca da, malca da sizden çoğuz. Biz zorla insanların maliki olmuşuz. Onlara zilleti tattırıp işkence edeceğiz. Onları aşağılayarak yerin dibine geçireceğiz. Onlara kötülük etmekten asla geri durmayacağız."²

Bu şiirin anlamı şudur: Emevîler, kılıç gücüyle insanlara malik olmuşlardır ve onlara zillet ve aşağılanmayı yaşatacaklardır. Bu, mübalağası olmayan doğru bir tabirdir. Çünkü Emevî siyaset, baskı, kan dökme ve Müslüman halkları aşağılama üzerine kurulu bir siyasettir.

5- İslâmî Değerleri Hiç Sayma

İslâmî değerleri hiçe sayma, Emevî siyasetin bariz özelliklerinden biriydi. Bunu açıkça yapan ilk kişi de, Arapların kısırası Muaviye'dir. Muaviye, İmam Hasan'la yaptığı barış anlaşmasının ardından kalabalıkların önünde bu anlaşmanın şartlarına uymayacağını ilân etmiş ve şöyle demişti:

"Ben, Hasan b. Ali'ye karşı bazı taahhütlerde bulundum. Bilin ki, bu taahhütlerin hepsi ayaklarımın altındadır; onların hiçbirine bağlı kalmayacağım."³

1- Muhtasarü Ahbari'l-Hulefa, 4.
2- Mevsuatü'l-İmam es-Sadık, 7/83.
3- Hayatu'l-İmam el-Hasan, 2/330.

Ahde vefayı ve sözünde durmayı gerekli kılan İslâmî değerlere karşı bu aldırışsızlık örneğini görüyor musunuz?!

Kuşkusuz, Emevîlerin iktidarı ele geçirmesi de, hilâfetin nübüvvet Ehl-i Bey'tinden alınmasının, vahiy ve hikmet evinden çıkarılmasının direkt sonuçlarındandı.

6- İlhat ve Dinden Çıkma

Ümeyye Oğulları'nın büyük çoğunluğunun dinden çıkmış kimseler olduğunda hiçbir şüphe yoktur. Bunların başında, İslâm'ın büyük şahsiyetlerinin katili Muaviye gelir. O, Resulullah'ın (s.a.a) torunu ve cennet gençlerinin efendisi İmam Hasan-ı Mücteba'yı şehit etti. Yüce sahabî Hucr b. Adiyy ve onun salih arkadaşlarını (Şam'ın yakınlarındaki) Azra bölgesinde katletti. Sahabî Amr b. Hamık el-Huzaî'yi öldürdü. Müslümanlara Kur'an'ın dengi olan tertemiz Ehl-i Bey'te sövmeyi farz etti. Resul-i Ekrem'in adının günde beş defa ezanda anılmasını bir türlü içine sindiremedi. Muaviye'nin bunların dışında çok ağır başka suçları da vardır. Bunların en çirkini de, oğlu Yezid'i Müslümanların başına yönetici olarak atamasıdır. Oysa o, oğlunun fasık, facir ve İslâm'dan irtidat etmiş biri olduğunu biliyordu. Nitekim Yezid, tertemiz Ehl-i Bey'te karşı işlediği Kerbelâ faciasından sonra bir şiirinde bunu açıkça dile getirmiş ve şöyle demişti:

"Haşim Oğulları mülk ve saltanatla oynadılar. Yoksa onlara ne bir haber gelmiş, ne bir vahiy inmiştir."

Emevîlerin İslâm'dan irtidat etmiş krallarından biri de, Velid b. Yezid'dir. Velid, Allah-u Teala'nın haram ettiği her günahı işledi. Kâbe'nin ölçüsünde bir kubbe yaptırdı. Onu Kâbe'nin üstüne kurdurmak ve İslâm'dan çıkmış arkadaşlarıyla birlikte orada oturup eğlenmek istiyordu. Bu amaçla çeşit çeşit içkiler ve çalgı aletlerini yanına alarak Mekke'ye doğru yola çıktı.

Mekke'ye ulaştığında insanlardan korkarak bu niyetini uygulamaya geçirmekten vazgeçti.¹

Kızıyla zina etti ve bekaretini bozdu. Kızının bakıcısı kadın, Velid'i kınadı ve, "Bu, Mecusîlerin dinidir." dedi. Velid ona şu cevabı verdi:

"İnsanlardan çekinen gamdan ölür. Cesur adam zevke ulaşır."²

Babasının çocuklarının anneleriyle evlendi.³

Mülhitliğini kanıtlayan ilginç olaylardan biri de şudur: Bir gün şans dileme amacıyla Kur'an-ı Kerim'e başvurdu. Şu ayet çıktı: **"(Peygamberler, Allah'tan) fetih (ve zafer) istediler ve her inatçı zorba ümitsizliğe kapılıp ziyana uğradı."**⁴ Bu ayeti görünce Mushaf-ı Şerif'i parçaladı ve şöyle demeye başladı:

"Her inatçı zorbayı tehdit mi ediyorsun?! İşte o inatçı zorba benim! Kıyamet günü Rabbinin huzuruna çıkınca, de ki: Ey Rabbim! Velid beni parçaladı."⁵

Hişam, Velid'in bu işini yadırgayarak ona şöyle dedi:

"Vallahi bilmiyorum, sen İslâm üzere misin, değil misin? Çünkü sen yapmadık hiçbir kötü iş bırakmadın. Üstelik bunları kimseden çekinmeden ve gizlemeden yaptın."

Velid ona şu cevabı verdi:

"Ey bizim dinimizi soran! Benim dinim, Ebu Şakir'in (içki) dini üzeredir. Onu bazen halis olarak içeriz, bazen biraz sıcak su katarız, bazen de azıcık ılık su ilâve ederiz."⁶

1- Tarih-i İbn Esir, 4/356.

2- Tarihu'l-Hamis, 2/330.

3- Tarihu'l-Hamis, 2/330.

4- İbrahim Suresi, 15. ayet.

5- Mürücü'z-Zehab, 3/149. Bu kaynakta, Velid'in Musfah'ı karşısına dikip oklamaya başladığı da yazılır.

6- Mevsuatü'l-İmam es-Sadık, 7/64.

Ümeyye Oğulları'nın çoğu, bu şekilde İslâm'dan irtidat etmiş, küfür ve ilhatlarını açığa vurmuşlardı.

Şüphe götürmeyen husus ise, bunların hükümetlerinin Resulullah'ın (s.a.a) Ehl-i Beyt'ini iktidardan uzaklaştıran ve, "Hilâfet ile nübüvvet aynı evde toplanmaz." diyen kimselerin uzantısı olduğudur.

7- Halifeler ve Lâubalilik

Emevî ve Abbasî krallarının büyük çoğunluğu, kendilerini eğlenceye, ahlâksızlığa ve lâubaliliğe vermişlerdi. Yezid b. Abdulmelik, lâubalilik ve fasıklıkta çok ileri gitmişti. İçip sarhoş olduğu bir defasında, "Bırakın uçayım." demiş, sevgilisi Habbabe de, "Peki ümmeti kime bırakıyorsun?" diyerek onunla alay etmiş, o da, "Sana." demişti.

Habbabe'nin ayrılığına dayanamıyordu. Bir gün onunla birlikte Ürdün'e gitti. Bağ bahçede gezip dolaşırlarken ona bir üzüm tanesi attı. Üzüm tanesi Habbabe'nin boğazına kaçtı ve nefes borusunu tıkayarak ölmesine sebep oldu. Yezid b. Abdulmelik, onu üç gün defnetmeden bekletti. Cesedi kokmaya başladı. Fakat o, onu kokluyor, öpüyor ve ona bakarak ağlıyordu. Yakınlarından biri, Habbabe'nin cenazesinin gömülmesi hususunda onunla konuştu. O da gömülmesine izin verdi. Defnedildikten sonra üzgün ve bitkin bir hâlde sarayına döndü.

Mes'udî der ki: "Yezid b. Abdulmelik, Habbabe'nin kabrinin yanında durup şu şiiri okurdu:

"Acını unutmak veya seni özlememek ne mümkün?! Bahadırılık buna yetmez, tek çare ümitsizlik!"¹

Defnedildikten sonra onu bir kez daha görebilmek için kabrini açtığı da rivayet edilir.²

1- Mürücü'z-Zehab, 3/198; el-Bed'ü ve't-Tarih, 3/48.

2- Hayatu'l-İmam Muhammed el-Bâkir, 2/56.

Ahlâksızlığa yönelen krallarından biri de, Velid b. Yezid'dir. İbn Asakir, onun hakkında şöyle der: "O, içkiye ve zevkine oldukça düşkün biri idi. Ahireti tamamıyla unutmuş, oyun ve eğlenceye ve nedimleriyle vakit geçirmeye yönelmişti. Kendisi bizzat ut ve davul çalardı. Kendisine fasık dedirtecek kadar Allah Teala'nın haram ettiği şeyleri işlemişti."¹

Abbasî krallara gelince; onlar da, lâubalilik ve ahlâksızlıkta bir hayli mesafe kat etmişlerdi. Abbasî kralı Mehdi, içki, çalgı ve eğlenceden başını kaldıramaz olmuştu. Öyle ki şairlerden biri, Emevîler'i Abbasîler'e karşı ayaklanmaya çağırıyor, Abbasî kralı Mehdi'yi lâubali ve zevk-u sefasına düşkün biri olarak niteliyor ve şöyle diyor:

"Ey Ümmeye Oğulları! Uyanın; uykunuz çok uzadı. Halife Yakub b. Davud, hilâfetinizi zayi etti. Ey kavim! Allah'ın halifesini ney ile ut arasında arayın."

Fecaatte Kerbelâ faciasından geri kalmayan Feh faciasının faili Hadi'ye gelince; o da, devletin mallarını lâubalilere, boş işlerle uğraşanlara ve çalgıcılara harcadı. Bir şarkıcı ve çalgıcı olan İbrahim b. İshak el-Musulî diyor ki: "Eğer başımızda hep Hadi olsaydı, saraylarımızı altınla yapardık."

Abbasîler döneminin büyük bölümünde devletin malları hayat koşullarının iyileşmesi, ilmi yayma, yoksulluğu ortadan kaldırma yolunda harcanmadı. Tersine, devletin malları, onların kırmızı gecelerine harcanıyordu. Saraylarında asla takva ve iman gölgesi dolaşmadı.

Her neyse, önümüzdeki tarih, Abbas Oğulları krallarının fasıklığının, lâubaliliğinin, Şia'nın imamlarına zulmetmelerinin, Ali soyunun taraftarlarına acımasızca saldırılarının, onları en kötü şekilde cezalandırmalarının en iyi tanığıdır. Biz, *Mevsuatü Eimmeti Ehl-i'l-Beyt* adlı eserimizde bunun birçok örneğini zikretmişiz.

1- Mevsuatü'l-İmam es-Sadık, 7/63.

Ümmeti dağılayan bütün bu acı olaylar, hilâfetin Ehl-i Beyt'ten uzaklaştırılmasından kaynaklanıyordu. Ehl-i Beyt ki, tutum ve davranışlarında ve hayatın tüm yönlerinde dedeleri Resulullah'ın (s.a.a) varlığının uzantısı sayılıyorlardı.

Hiç şüphe yok ki, eğer ümmet, Allah Teala'nın ve Resulü'nün çizdiği aydınlık yolda yürüseydi, aralarında sosyal adalet egemen olur, hayatlarının hiçbir alanında o sert yanlışlıklara ve yıkıcı sarsıntılara duçar olmaz, başlarının üstünden ve ayaklarının altından bol bol yer ve Allah'ın rahmeti ve lütfuna mahzar olurlardı.

8- Nebevî Hadisin Yazılmasının Yasaklanması

Sakife'nin geride bıraktığı korkunç sonuçlarından biri de, Ebu Bekir önderliğindeki hâkim gücün nebevî hadisleri yazmayı yasaklamasıdır. Oysa sahabenin düşünce sahibi büyükleri, hadislerde bir eksiklik veya fazlalığın meydana gelmesinin ya da kasıtlı bir tahrife uğramasının önüne geçilmesi amacıyla Nebevî hadislerin yazılması çağrısında bulunmuşlardı. Bu, oldukça önemli bir çağrı idi. Bu çağrıya kulak verilmiş olsaydı, Nebevî hadisler, yüreklerinde Allah korkusu olmayan hadis uyduranların ve yalancıların şerrinden korunmuş olacaktı; yüce İslâm dinine, onun ruhu ve mantığıyla uyuşmayan birtakım uydurma hadisler izafe edilemeyecekti.

Peygamber (s.a.a), hadislerinin yazılmasının önemini vurgulamış, bu önemli görevi yerine getirenlere Allah katında büyük bir mükâfat vadetmiş ve şöyle buyurmuştur:

"Kim benden bir ilim veya hadis yazarsa, o ilim veya hadis baki kaldığı müddetçe ona sevap yazılır."¹

Bu, hadislerin yazılmasına çok önem veren bir çağrıdır. Çünkü hadislerin yazılması, düşünceye ve ilme hizmettir. Ne var ki Ebu Bekir ve Ömer, Müslümanların Allah'ın kitabını okumayı

1- Suyutî, Tarihu'l-Hulefa, 93.

terk edip Nebevî hadisleri okumaya yöneleceklerinden korktuklarını ileri sürerek hadislerin yazılmasının yasaklanması yönünde bir karar aldılar. Urve b. Zübeyr'in bu husustaki rivayeti aynen şöyledir:

"Ömer b. Hattab, Peygamber'in sünnetlerini yazmak istedi. Bu konuda Resulullah'ın (s.a.a) ashabından görüş istedi. Onlar da yazılması yönünde görüş bildirdiler. Ömer, bu konuda bir ay düşünüp durdu. Sonra bir gün sabahleyin şöyle dedi: Ben Peygamber'in sünnetlerini yazmak istiyordum. Fakat sizden önce yaşayan bir kavmi hatırladım ki, kitaplar yazıp onlara yöndiler ve Allah'ın kitabını terk ettiler."¹

Bizce bu itiraz kabul edilemez. Çünkü evvelâ Kur'an-ı Kerim'in kendine has bir üslûbu vardır ki, asla hadise benzemez. İkinci olarak da nebevî hadisler, Allah'ın kitabıyla bağlantılıdır; onun genel ifadelerini tahsis eder, mutlak ifadelerine kayıt getirir, nâsıhını mensûhundan ayırır, mücmelini beyan ederler. O halde nasıl önemsenmezler?!

Öyle zannediyorum ki, nebevî hadislerin içinde tertemiz Ehl-i Beyt'in faziletini ve İslâm'daki önemini açıklayan çok sayıda hadis vardı. Açıktır ki bu hadisleri yazıp kayda geçirmek, Kureyşlilerin Ehl-i Beyt'i hilâfet meydanından uzaklaştırma, siyasal ve sosyal hayatın tamamen dışına itme ve onlara karşı sıradan insanlar gibi davranma yönündeki kararlarıyla bağdaşmıyordu.

Her hâlükârda, nebevî hadislerin yazılmasının yasaklanması, ümmetin karşılaştığı en büyük sıkıntılar ve buhranlardan biri idi ki, hadis uydurup Peygamber'e isnat etmenin yolunu açtı. Uydurulan hadislerin büyük bir bölümü, İslâm dininin ruhuyla çelişmektedir. Aşağıda bu konuda kısaca konuşmak istiyoruz:

1- İbn Sa'd, et-Tabakatu'l-Kubra, 3/306; Muhtasarı Camii Beyani'l-İlm, 36.

Uydurma Hadisler

Hâkim zümrenin politik amaçlarla ve iktidarlarını pekiştirmek için kasıtlı ve bilinçli olarak uydurdıkları mevzu hadisler kadar İslâm'a zarar veren ve Müslümanların birliğini bozan başka bir şeyin olduğunu zannetmiyorum. Mevzu hadislerin bir kısmını şu başlıklar altında toplayabiliriz:

1- Sahabenin Faziletleri

Ehl-i Beyt'in faziletleriyle ilgili sahih hadislerin karşısında, bu faziletlere gölge düşürmek ve önemini azaltmak için sahabenin faziletleri hakkında hadisler uyduruldu. İşte o mevzu hadislerden birkaç örnek:

1- Peygamber'e isnaden rivayet edilen şu söz: "Ashabım yıldızlar gibidir; hangisine uyarsanız, doğru yolu bulursunuz."¹

Bu hadis, istisnasız bütün sahabîleri kapsamaktadır. Bunların içinde münafıklardan olan Übeyy b. Kâb ve sapıklardan olan Ebu Süfyan, Muaviye ve Mervan gibi kimseler de vardır. Bunlar, Müslümanları çeşitli sıkıntılara sokmuş, müminlere ağır darbeler indirmiş kimselerdi.

2- Sahabenin faziletleri hakkındaki mevzu hadislerden biri de, Peygamber'e (s.a.a) izafe edilen şu sözdür: "Yüce Allah, Bedir ehline şöyle bir baktı ve 'Dilediğinizi yapın; çünkü ben sizi bağışladım.' dedi."²

Bu hadisin Allah'ın adaletine ters düştüğü açıktır. Çünkü Allah Teala, kullarını küçük ve büyük günahlarından dolayı hesaba çeker. Ancak bu hadisin genel kapsamlı ifadesi uyarınca Bedir ehlinde biri, haksız yere adam öldürse de, bir insana zulmetse de, zina etse de, hırsızlık yapsa da, Allah'ın haram ettiği başka günahları işlese de sorguya çekilmeyecektir; çünkü o

1- Muttaki el-Hindî, *Kenzü'l-Ummal* adlı eserinin el-İtisam Bi'l-Kitabı ve's-Sünne babında bu hadisin zayıf olduğunu belirtir.

2- Sahih-i Buharî, 4/19; Müsned-i Ahmed b. Hanbel, 1/80.

bağışlanmıştı. Oysa Kur'an ayetleri, açıkça bunun tam tersini ifade etmektedir. Şu ayetler gibi: **"İnsan için sadece çalıştığı vardır. Onun çalışması, şüphesiz yakında görülecektir."**¹
 Veya: **"Kim zerre ağırlığında bir hayır yaparsa, onu görür. Kim de zerre ağırlığında bir kötülük yaparsa, onu görür."**²
 Veya: **"Kim bir mümini kasten öldürürse, onun cezası, ebedî kalacağı cehennemdir."**³

Bu iki hadis gibi daha nice hadisler vardır ki, sırf sahabeden bazılarını aklamak ve işledikleri suçlara ve cinayetlere bir kılıf bulmak için uydurulmuştur.

2- Üç Halifenin Faziletleri

Ebu Bekir, Ömer ve Osman'ın faziletleri hakkında da birçok hadis uydurulmuştur. İşte onlardan bazıları:

Güya Resulullah (s.a.a) buyurmuş ki: "Cennette hiçbir ağaç yoktur ki, yapraklarının her birine, 'Lâ ilâhe illallah, Muhammedun resulullah, Ebu Bekir es-sıddîk, Ömer el-faruk, Osman zü'n-nureyn" yazılmamış olsun."⁴

Bu hadis, Ali b. Cemil er-Rıkkî'nin uydurmuş olduğu mevzu hadislerdendir ki, Taberanî onu zikretmiştir.⁵ Üç halife hakkında insanları aldatmaya yönelik bunun gibi birçok hadis uydurulmuştur. Câhız ve Suyutî, üç halifenin menkıbelerinin çoğunun yalan ve uydurma olduğunu açıkça belirtmişlerdir.

İbn Ebi'l-Hadid şöyle der: "Hadis bilginlerinin büyüklerinden ve ileri gelenlerinden biri olan ve İbn Neftaveyh adıyla tanınan İbni Arefe, kendi Tarih'inde, sahabenin faziletleriyle ilgili mevzu hadislerin çoğunun Emevîler döneminde onların yakınlığını kazanmak amacıyla uydurulduğunu ve Emevîlerin bu uydurma

1- Necm Suresi, 39-40. ayetler.

2- Zilzal Suresi, 7-8. ayetler.

3- Nisa Suresi, 93. ayet.

4- Mevsuatü'l-Gadir, 5/297.

5- Tarih-i Bağdad, 5/4.

hadislerle Haşimîlerin burunlarını yere sürteceklerini zannettiklerini rivayet eder."¹

3- Şeyheyn'in Faziletleri

Şeyheyn (Ebu Bekir ve Ömer) hakkında birçok fazilet uydurulmuştur. İşte onlardan birkaç örnek:

1- Enes rivayet eder; der ki: "Peygamber (s.a.a) bir elini Ebu Bekir'in, diğer elini de Ömer'in omzuna koyarak, 'Siz ikiniz, dünyada da, ahirette de benim vezirimsiniz. Benimle siz ikinizin örneği, cennette uçan bir kuşun örneği gibidir; ben kuşun gövdesi, siz ise onun iki kanadısınız. Ben ve siz, cennette gezip dolaşırız. Ben ve siz, âlemlerin Rabbini ziyaret ederiz. Ben ve siz, cennet meclislerinde otururuz.' Peygamber'e, 'Cennette de meclisler var mı?' diye soruldu. 'Evet, meclisler ve eğlence var.' dedi. 'Cennetin eğlencesi nedir?' denildi. 'Kibrit-i ahmerden kamışlıklardır ki, yükü yaş incilerdir. Arş'ın aşağısının altından tıybe denilen bir rüzgâr kalkar da o kamışlıklar hareket ederler; böylece o kamışlıklardan bir ses çıkar ki, cennet ehline dünya günlerini ve dünyada olup bitenleri unutturur.' dedi."

Bu hadis, Zekerıyya b. Düreyd el-Kindî'nin uydurmalarındandır ki, İbn Hibban, mevzu olduğunu söyleyerek onu tahrîç etmiştir.²

2- Ebu Hüreyre rivayet eder; der ki: Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: "En aşağı gökte seksen bin melek var ki, Ebu Bekir ve Ömer'i sevenler için istiğfar ederler. İkinci gökte de seksen bin melek var ki, Ebu Bekir ve Ömer'e öfke duyanlara lânet ederler."

Hatib Bağdadî, bu hadisin, Kâmil b. Talha'nın dilinden uydurulan sahte hadislerden olduğunu ifade eder.³

1- Şerh-i Nehcül-Belâga, 1/36; Lisanü'l-Mizan, 2/62.

2- el-Gadir, 5/303.

3- Tarih-i Bağdad, 3/383; el-Gadir, 5/36.

3- Peygamber'in (s.a.a) şöyle buyurduğu rivayet edilir: "Cennet ehlinin orta yaşlılarının efendileri, Ebu Bekir ve Ömer'dir."¹

Bu hadis, daha küçük bir çocuk olan İmam Cevad'a sunulunca tebessüm etti ve cennette ne ihtiyar, ne de orta yaşlı olmadığını, cennet ehlinin sakalı belirmemiş gençler olduğunu belirtti. Bu uydurma hadis, Resulullah'tan (s.a.a) mütevatir olarak nakledilen, "Hasan ve Hüseyin, cennet ehlinin gençlerinin efendileridir." hadisiyle çelişmektedir.

Şeyheyn'in faziletleriyle ilgili olarak bunlar gibi birçok hadis uydurulmuştur.

Ebu Bekir'in Faziletleri Hakkındaki Rivayetler

Ebu Bekir'in faziletleri hakkında Sıhah ve Sünen kitaplarında çok sayıda hadis kaydedilmiştir. Onlardan bazıları şunlardır:

1- "Peygamber (s.a.a) cennete iştiyak duyduğunda Ebu Bekir'in beyaz sakalını öperdi."

Firuzabadî -Saadet kitabında- ve Aclunî, bu rivayeti, akıllı olan herkes tarafından batıl olduğu bilinen en meşhur mevzu hadislerden saymışlardır.²

2- Abdullah b. Ömer, Peygamber'den (s.a.a) rivayet eder: "Ebu Bekir dünyaya geldiğinde, Allah Teala Adn cennetine şöyle bir baktı ve şöyle dedi: İzzet ve celâlime andolsun ki, bu yeni doğan çocuğu sevenlerin dışında kimseyi sana sokmayacağım." Hatib Bağdadî, bu rivayetin batıl olduğunu ve senedinde çok sayıda bilinmeyen kişi yer aldığını söyler.³

3- Berâ, merfu olarak şöyle rivayet eder: "Allah Teala, cennetin en yüce derecesinde Ebu Bekir için beyaz yakuttan kudretine asılı olarak duran ve (ancak) rahmet rüzgârlarının delip geçtiği

1- el-Gadir, 5/322; Hazihi Fi's-Şia, 124.

2- el-Gadir, 5/312.

3- Tarih-i Bağdad, 3/309; el-Gadir, 5/300.

bir kubbe edinmiştir. Kubbenin dört bin kapısı vardır. Ebu Bekir, Allah Teala'ya her müştak olduğunda o kapılardan biri açılır, Ebu Bekir aziz ve celil Allah'a bakar."

Bu rivayet, Ebu Bekir Muhammed b. Abdullah el-Üşnanî'nin uydurmalarındandır. Zehebî, bu rivayeti Ebu Bekir el-Üşnanî'nin büyük yalanlarından saymıştır.¹

4- Ebu Hüreyre, Peygamber'den (s.a.a) şöyle buyurduğunu rivayet eder: "Miraç olayında göğe yükseltildiğimde, uğradığım her gökte şöyle yazıldığını gördüm: Muhammed Allah'ın resulüdür ve Ebu Bekir-i Sıddık da benim halifemdir."

İbn Hacer, bu rivayete şu notu düşer: İbn Hibban, bu rivayetin batıl hadislerden olduğunu söyler.²

Ebu Bekir'i yüceltmek için bunlar gibi uydurulmuş çok hadis vardır.

Ömer'in Faziletleri Hakkındaki Rivayetler

Sıhah ve diğer hadis kitapları Ömer b. Hattab'ın faziletleriyle ilgili hadislerle doludur. İşte onlardan bazıları:

1- Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: "Ömer muhaddestir." Yani melekler onunla konuşurlar.³

2- Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: "Ömer'e melek telkin etmektedir."⁴

3- Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: "Cebail (a.s), Ömer'in diliyle konuşur."⁵

1- el-Gadir, 5/301.

2- Tehzibü't-Tehzib, 5/138.

3- Hazihi Hiye's-Şia, 124.

4- a.g.e.

5- a.g.e.

Ömer b. Hattab'ı yüceltmek için bunlar gibi daha nice uydurulmuş hadisler vardır.

Osman'ın Faziletleri Hakkındaki Rivayetler

Osman b. Affan'ın faziletinde de birçok hadis zikredilmiştir. İşte onlardan bazıları:

1- Enes, merfu olarak rivayet eder: Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: "Miraç gecesı göğö götürüldüğümde cennete girdim. Birden karşımda elinde bir elma olan bir huri gördüm. Huri, 'Ben, zulüm ile öldürülen Osman içinim.' dedi." Zehebî bu hadisi, hadis uydurmakla ünlü Abbas b. Muhammed el-Advî kanalıyla tahrîç etmiştir.¹

2- Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: "Melekler Osman'dan utanırlar."²

Melekler niçin Osman'dan utanırlarmış?! Takvası ve Allah'tan korkmasında Mesih Peygamber'e benzeyen büyük sahabî Ebuzer el-Gıfarî'yi Rebeze çölüne sürgüne gönderip aç susuz ve garip olarak ölmesine sebep olduğu için mi?!

Ya da Müslümanların mallarını hadsiz hesapsız olarak Mervan'a, babasına ve diğer aile efradına dağıttığı, bununla da kalmayıp, "Eğer cennetin anahtarları da benim elimde olsaydı, onları da Ümeye Oğulları'na verirdim." dediği için mi?!

Ya da diğer büyük bir sahabî olan Ammar b. Yasir'i, fıtık olana kadar dövdüğü için mi?!

Ya da yüce sahabî Abdullah b. Mes'ud'u ibret-i âlem olsun diye cezalandırdığı ve bağıştan mahrum ederek aç ve fakir olarak ölmesine sebep olduğu için mi?!

Ya da bunların dışında işlediği diğer işlerden dolayı mı?!

1- Mizanü'l-İtidâl, 2/20.

2- Hazihi Hiye's-Şia, 124.

Öyleyse neden melekler Osman'dan utanırlarmış?!

Muaviye'nin Faziletleri Hakkındaki Rivayetler

Peygamber'in (s.a.a) dilinden ciğer yiyen Hind'in oğlu Muaviye'nin faziletleri hakkında nakledilen rivayetler, uydurulmuş mevzu hadislerdendir. İşte onlardan birkaç örnek:

1- Peygamber (s.a.a) dedi ki: "Muaviye b. Ebu Süfyan dışında ashabımdan hiçbirini arayıp sormam. Onu ise ancak seksen yıl - veya yetmiş yıl- sonra görürüm. Seksen veya yetmiş yılın sonunda güzel kokulu miskten bir dişi devenin üzerinde bana doğru gelir. Devenin iç uzuvları Allah Teala'nın rahmetinden, ayakları ise zebercettendir. 'Muaviye!' diye seslenirim, 'Lebbeyk ya Muhammed!' diye cevap verir. 'Seksan yıldır neredeydin?' derim. 'Rabbimin Arş'ının altında bir bahçedeydim. Rabbim benimle konuşuyor, ben de onunla konuşuyordum. Rabbim, 'Bu, senin dünyadaki sövmelerinin karşılığıdır.' diyordu.' der."

Bu rivayet, Abdullah b. Hafs el-Vekil'in uydurmalarındandır. İbn Adiy der ki: "Mevzudur; uyduranın da o olduğundan kuşku yoktur." Hatib der ki: "Senedi de, metni de batıldır." İbn Asakir şu notu düşer: "Yadırganan bir hadistir."¹

Resulullah (s.a.a) neden İslâm âlemine onca büyük darbeler vuran Muaviye b. Ebu süfyan'ı arayıp sorsun ki?! Resulullah'ın (s.a.a) vasisi ve ilminin vârisi ile savaşmış, Müslümanların kanını oluk oluk akıtmış, Resulullah'ın (s.a.a) gülü İmam Hasan'ı (a.s) zehirle şehit etmiş, Hucr b. Adiy ve Amr b. Hamık gibi takva abidesi seçkin sahabîleri öldürmüş ve bunlar gibi onlarca cinayet işlemiştir.

1- el-Gadir, 5/299.

Enes şöyle rivayet eder: Peygamber (s.a.a) buyurdu ki: "Güvenilirler yedi tanedir: Levh, Kalem, İsrail, Mikail, Cebrail ve Muaviye."¹

İbn Kesir, bu rivayeti zikrettikten sonra onu yadırganan hadislerden saymıştır. Çünkü hadiste aşırı derecede Emevîcilik yapılmıştır. Büyük araştırmacı Şeyh Eminî, bu rivayete şu notu düşer: "Bu tür rezaletleri rivayet etmekten utanmayan ümmete yazıklar olsun! Muaviye haininin Peygamber ve Allah'ın masum eminleri ile eşit tutulması İslâm ve ehli için büyük bir utanç vesilesi değil midir?!"²

Bu arada bazı rivayetler de, Resul-i Ekrem'in (s.a.a) yüce şahsiyetine gölge düşürmek için uydurulmuştur. Peygamber'in (s.a.a) Aişe omzunda olduğu hâlde müzik ve raks dinlemesi gibi.³ Bu gibi yadırganan hadisler, Kâb-ı Ahbar gibi kişilerin uydurduğu İsarailiyattandır. Bu rivayetleri uydurmaktan amaç, bütün peygamberlerden üstün olan yüce Peygamberimizin makamını küçültmektir.

Hadis uydurma illeti bu noktada da durmadı. İş, Allah Teâlâ'ya kadar uzadı. Allah'ın kıyamet günü cehennem ateşine gelip, "Doldun mu?" diyeceği, cehennemin de, "Daha var mı?" diyeceği, sonra Allah'ın ayağını cehenneme koyacağı, bunun üzerine cehennemin, "Yeter, yeter! İzzet ve keremine andolsun ki bu bana yetti." diyeceği gibi saçmalıklar uyduruldu.

Bunlar, sahabe ve diğerlerinin faziletleri hakkında, sahih diye nitelendirilen hadis kaynaklarını dolduran hadislerden örneklerdir. Bu hadisler, tüm programlarında İslâm çizgisinden sapıp uzaklaşan Emevîler ve Abbasîlerin siyasetlerini desteklemek amacıyla uydurulmuştur. Cahiz ve Suyutî Ebu

1- Tarih-i İbn Kesir, 5/308.

2- el-Gadir, 5/308.

3- İbn Sa'd, et-Tabakatu'l-Kubra, 6/145; es-Siretü'l-Halebiyye, 1/125.

Bekir, Ömer ve Osman'ın faziletleri hakkındaki hadislerini çoğunun yalan olduğunu belirtmişlerdir.¹

Muaviye ve Hadis Uydurma

Şüphesiz ki, Allah'ın yüce dinini çirkin göstermeyi, İslâm'a ve koruyucularına en büyük kötülüğü yapmayı amaçlayan hadis uydurmanın Allah Teâlâ ve tarih karşısındaki en büyük sorumlusu Muaviye'dir. Tarihçiler, Muaviye'nin valilerine ve memurlarına şöyle bir mektup yazdığını yazarlar:

"Bölgemizdeki Osman taraftarlarını, sevenlerini, yakın akrabalarını ve faziletlerini anlatanları tespit edin. Onları meclislerinize davet edip yanınızda oturtun; onlara hürmet edin; onun hakkında hadis rivayet eden kişilerin isimlerini, babalarının ve aşiretlerinin isimlerini bana yazın." Onlar da bunu yaptılar; sonuçta Osman'ın faziletleri ve menkıbeleri hakkında çok hadis nakledilmeye başlandı.

Muaviye, hadis uyduranlara bağışlar, hilatler, hediyeler gönderiyor, araziler bağışlıyordu. Bu konuda çok cömert davranıyordu. Bunun neticesinde bütün şehirlerde hadis uyduranlar çoğalmaya başladı. Mal elde etmek, iktidara yakın olabilmek için âdeta birbirleriyle yarışıyorlardı. Bunların isimleri, devlete yakın adamların listesinde yer alıyordu.² Böylece Muaviye, plânlı bir şekilde İslâm'ı yok etmeyi ve Ehl-i Beyt'i hayatın dışına itmeyi amaçlıyordu.

Ebu Cafer el-İskafî der ki: "Muaviye, sahabeden ve tabînden bir grubu Ali hakkında onu küçük düşürücü ve insanları ondan uzaklaştırıcı çirkin hadisler uydurmakla görevlendirdi ve onlar için iştahları kabartacak ödüller koydu. Böylece onlar da

1- el-Leali'l-Masnua, 6/286.

2- en-Nasaihu'l-Kâfiye, 72.

Muaviye'yi razı edecek hadisler uydurdular. Ebu Hureyre, Amr b. As, Muğire b. Şube ve Urve b. Zübeyir onlardandır."¹

Muaviye'nin Başka Bir Mektubu

Muaviye, valilerine ve memurlarına başka bir mektup daha yazdı. O mektupta şöyle diyordu:

"Osman hakkındaki hadisler bütün şehirlerde ve nahiyelerde çoğalıp yayıldı. Bu mektubum size ulaştığında insanları sahabenin ve ilk halifelerin faziletleri hakkında hadis nakletmeye çağırın. Müslümanlar arasında Ebu Turab hakkında nakledilen her hadisin karşısında sahabe hakkında onunla çelişen bir hadis nakledin. Bu, benim daha çok hoşuma gider ve beni daha mutlu eder. Ebu Turab ve Şiflerinin delillerini çürütmek açısından da bu daha etkili bir yöntemdir ve bu onlara Osman'ın menkıbeleri ve faziletlerini anlatmaktan daha ağır gelir."

Muaviye'nin mektubunun insanlara okunmasının ardından sahabenin menkıbeleri hakkında aslı astarı olmayan çok sayıda hadisler uyduruldu. İnsanlar, iktidarın isteği yönünde hadis üretmeye koyuldular. Uydurulan hadisler minberlerde okunmaya, okullarda okutulmaya başladı. İnsanlar, çocuklarına ve kölelerine o hadisleri öğrettiler. Kur'an-ı Kerim'i öğrendikleri gibi onları da öğrendiler. Kadınlar, çocuklar ve hizmetçiler bu mevzu hadislerle büyüdüler.²

Bu mevzu hadisler, Müslümanların inançlarının bozulmasına ve aralarında fitnelerin çıkmasına yol açtı. Kanaatimce, Müslümanların karşılaştığı fitneler içerisinde en korkunç olanı, İslâm açısından hiçbir değer taşımayan -Muaviye ve İslâm çizgisinden uzaklaşan benzeri kişiler gibi- bazı şahsiyetleri

1- Şerh-i Nehcü'l-Belâga, 1/158.

2- es-Sakife İnkılâbun Ebyaz, 282, el-İstîab, 1/65'ten naklen.

Müslümanların gözünde büyüten ve ululaştırın bu mevzu hadislerdir.

Muaviye'nin Çok Önemli Mektubu

Muaviye'nin kendisini İmam Ali'ye (a.s) biat etmeye çağıran Muhammed b. Ebu Bekir'e cevaben yazdığı çok önemli bir mektubu vardır. O, bu mektubunda Müslümanların arasında cereyan eden olayları Ebu Bekir ve Ömer'e dayandırır. İşte o mektubun tam metni:

"Muaviye b. Ebu Süfyan'dan babasına zulmeden Muhammed b. Ebu Bekir'e."

"Mektubun elime ulaştı. Mektubunda Allah'ın azamet, kudret ve saltanatında lâıyk olduğu şeylerden, peygamberini seçkin kıldığı hususlardan söz ediyorsun. Ayrıca mektubunda bir araya getirdiğin ve uydurduğun çok söz vardır. Bu sözler, senin görüşünü zayıflatmakta ve babanı zor durumda bırakmaktadır. Mektubunda Ebu Talib'in oğlunun hakkından bahsetmişsin. Onun geçmişteki fedakârlıklarına, Allah'ın Peygamberi'ne olan yakınlığına, ona yardım etmesine, sıkıntı ve korku anlarında onu yalnız bırakmamasına değinmişsin. Böylece kendi faziletinle değil, başkasının faziletiyle bana karşı övünmüş, beni ayıplamışsın. Bu fazileti senden alıp başkasına veren ilâha hamdediyorum. Biz, Peygamberimizin hayatı döneminde Ebu Talib'in oğlunun hakkının üzerimize farz olduğunu biliyorduk. Üstünlüğü hepimize aşikârdı. Baban da bizimle birlikte bunu biliyordu."

"Fakat Allah, Peygamberi için katındaki nimetleri seçince, ona vadettiklerini tamamlayıp, davetini aşikâr edip kanıtını başarıya ulaştırınca onu kendi yanına aldı. Peygamber aramızdan gidince Ali'nin hakkını elinden alan, emirliğine muhalefet eden ilk kişiler, senin babanla Faruk'u (Ömer) oldu. Bu hususta tam bir ittifak ve uyum içindeydiler. Sonra Ali'yi kendilerine biate çağırıldılar. Fakat o, işi ağırdan alarak biate yanaşmadı. Onlar da

ona acılar tattırdılar ve ona karşı büyük bir şey yapmak -onu öldürmek- istediler."

"Sonra Ali onlara biat etti ve işi onlara bıraktı. Fakat onlar, onu işlerine karıştırmadılar; sırlarını ondan gizlediler. Nihayet süreleri sona erdi ve ölüp gittiler. Sonra kendilerinden sonra yerlerine Osman b. Affan'ı getirdiler. O da onlar gibi hareket etti, onların yolunda yürüdü. Nihayet sen ve arkadaşın (Ali) onu eleştirmeye, kusurlarını dillendirmeye başladınız. Böylece günah ehlinde olan uzak kimseler ona karşı tamaha kapıldılar. Siz bir saklandınız, bir ortaya çıktınız. Ona karşı olan düşmanlığınızı ve kininizi açığa vurdunuz. Sonunda onunla ilgili olarak istediğinize kavuştunuz."

"Ey Ebu Bekir'in oğlu! Sen kendi başının çaresine bak. Yakında işinin vebalini göreceksin. Karşını kendi parmaklarına göre tut (haddini bil). Hilmi dağlarla ölçülen, hiçbir zorlama karşısında mızrağı yumuşamayan (kırılmayan) ve sabrının nihayetine erişilemeyen kimseden (Ali'den) sana ne?! Onun için bu durumu hazırlayan ve saltanatını kurup sağlamlaştıran senin babandı. Eğer içinde bulunduğumuz bu durum doğru ise, başı çeken babandır. Eğer zulüm ise, tesis edeni babandır, biz de onun ortaklarıyız. Biz onun yolunu tutup gidiyoruz, onun yaptığını ölçü almışız. Eğer babanın daha önceden yaptıkları olmasaydı, biz Ebu Talib'in oğluna muhalefet etmezdik ve işi ona bırakırdık. Fakat babanın bizden önce bu işi yaptığını gördük. Biz de onun gölgesini takip ettik, onun yaptıklarına uyduk. O hâlde sen asıl babanı suçla, ya da bu işleri bırak. Ve selâm olsun sapkınlığından dönüp tövbe edene."¹

Muaviye, bu mektubunda Müminlerin Emiri İmam Ali'ye karşı silahlı ayaklanmasını Ebu Bekir ve Ömer'in yaptıklarına dayandırıyor. O ikisinin iktidarı zorla ele geçirmekle ve onu İmam'ın elinden almakla bu yolu kendisine açtıklarını; İmam'la

1- Mürücü'z-Zeheb, 3/60; İbn Ebi'l-Hadid, Şerh-i Nehcü'l-Belâga, 1/284; İbn Sa'd, et-Tabakatu'l-Kubra, 3/15; Vak'atü Sıffin, 119.

çekişmeyi, ona karşı savaş ilân etmeyi kendisine kolaylaştırdıklarını ifade ediyor.

Her neyse, İslâm âleminin karşılaştığı bütün üzücü olaylar, kuşkusuz Sakife olayına dayanmaktadır. Müslümanlara acı ve ölüm getiren olay, o olaydır.

Âl-i Yasin'in Sözleri

Büyük âlim rahmetli Şeyh Râzî Âl-i Yasin, İslâm âleminin yaşadığı kara fitnelerden söz ederken, bunların Sakife'de hilâfetin Ehl-i Beyt'in elinden alınmasından kaynaklandığını vurgular. Şöyle der:

"Hilâfet düşkünleri arasında onca kanlı tarihî ihtilâflara yol açan, İslâm âleminde onca büyük faciaların meydana gelmesine neden olan ve İslâm'ın örnekliğinin gerçekleşmesine engel olan temel etken, hilâfetin Ehl-i Beyt'in elinden alınması olayıdır. Eğer İslâm hilâfeti ilk günden itibaren doğal ve aydınlık yolunda gitseydi, Allah ve Resulü'nden başka kimse ona müdahale etmeseydi, beşerî siyasetler ve içtihatlar onu bulandırmıyaydı, Müslümanlar kesinlikle bu olayları yaşamayacaklardı."

"Allah ve Resulü bir şeye hükmettiği zaman, hiçbir mümin erkek ve kadının işlerinde (kendi isteklerine göre) seçme hakkı yoktur. Kim Allah ve Resulü'ne karşı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur."¹

"Tanınmış Müslüman aileler arasında nesilden nesle miras kalan bu düşmanlıklar ve kanlı çekişmelerin, hilâfet meydanının ehil olan ve olmayan herkes için açık bırakılmasından başka bir nedeni var mıdır?! İslâm tarihinin çeşitli dönemlerinde Emevîlerle Haşimîler, Zübeyr Oğulları'yla Ümeyye Oğulları, Abbas Oğulları'yla Ümeyye Oğulları, Alevîlerle Abbasîler vs. arasında vuku bulan kanlı savaşların temelinde Resulullah'ın

1- Ahzab Suresi, 36. ayet.

(s.a.a) bu üzücü olayları öngörerek aldığı önleme uyulmaması yatmıyor mu?!"

"Resulullah'ın Ehl-i Beyti hakkında işlenen ve her biri kendi türünde eşsiz olan öldürülme, asılma, esir edilme, diyar diyar sürülme gibi faciaların, ilk başta atılan o yanlış adımdan başka bir nedeni var mıdır?! Bu yanlış adımla, Resul-i Ekrem'in (s.a.a) ümmeti ve Ehl-i Beyti hakkında izlenmesini istediği siyaset ve plân çığnemiş, ümmeti ve Ehl-i Beyti için öngördüğü maslahat görmezden gelinmişti. Eğer bu isteğinde Resulullah'a itaat etselerdi, asla bu üzücü durumlarla karşılaşmazlardı."

"Fakat onlar, bu ileri görüşlü siyasetin derinliğini anlayamadılar. Başka bir siyaset izledikleri için "nübüvvet ve hilâfetin bir ailede toplanmasından"¹ hoşlanmadılar. Bu, onların açıkta dile getirdikleri mazeretleriydi. Çünkü bundan başka halka sunabilecekleri bir mazeretleri yoktu. Asıl gerekçelerini ise, bütün gizlilikleri bilen yüce Allah bilir. Bu gerekçe, büyük ihtimalle İslâm'a davetin kutlu savaşlarının kanlı hatıralarından ve -hadiste buyrulduğu üzere- "ateşin odunu yiyip bitirdiği gibi dini yiyip bitiren" kıskançlık hissinden başka bir şey değildir."

"Gerçekten de riyaset aşkı ve hükümet sevdası, insan için en tehlikeli psikolojik hastalık olup, güç sahibi liderlerin ve liderlik iddiasında bulunanların kişilikleri üzerinde çok etkili bir etkidir."

"Nübüvvet ve imamet, ilâhî makamlar oldukları için -bilinen anlamıyla- siyaset çerçevesine girmezler. Nübüvvet düzeninde veya onun idare ve teşkilat sistemlerinde görülen her türlü siyaset, dinin bir parçasıdır ve ilgi alanı içerisindedir. Bütün

1- Nübüvvet ve hilâfetin bir ailede toplanmayacağı, hilâfeti Ehl-i Beyt'ten uzaklaştırmak için uğraşan Kureyş ailelerinin dayandığı tek slogandı.

bunlarda yegâne yetkili merci, din sahibi ve din önderidir; onun sözü ve görüşü, en son ve en kesin söz ve görüştür..."¹

Büyük âlim Şeyh Âl-i Yasin'in değerlendirmesi çok doğru ve isabetlidir. Şüphesiz, Müslümanların ağır bir sınavdan geçmelerine sebep olan büyük olaylar, Peygamber'in İslâm âleminde hikmet madeni, şuur ve ilham kaynağı olan tertemiz soyunu siyaset sahnesinden uzaklaştırmayı amaçlayan Sakife olayının direkt sonuçlarındandı.

Eğer İslâm ümmeti, Peygamber'in (s.a.a) kendisi için belirlediği çizgide ilerlemiş olsaydı, hiç şüphesiz bütün kuşaklar boyu medeniyet, güvenlik ve refahta tüm dünya halklarının en önde gelen milleti olacaktı.

Peygamber (s.a.a), ümmetinin genel önderliğinin ve siyasî liderliğinin, ümmetin çıkarını her şeyden önde tutan, din uğruna her türlü zahmete katlanan, yetenekli ve kifayetli tertemiz Ehl-i Beyt'inin elinde olmasını istemişti.

Eğer ümmet, kendisine çok düşkün olan, sıkıntıya düşmesi ağırına giden peygamberine uysaydı, kesinlikle kılıç zoruyla hükmeden, aralarında zulüm ve korkuyu yayan, Allah'ın malını kendi mülkleri, Allah'ın kullarını kendi köleleri edinen, ümmetin imkânlarını zevk-u sefalarının ve gece âlemlerinin hizmetine adayan zalim ve azgın yöneticilere duçar olmazdı. Nitekim tarih sayfalarını biraz karıştıran herkes bunu görür.

Bu sözle, gerçekleştiği günden günümüze kadar ümmeti derinden etkileyen korkunç Sakife olayının sonuçları hakkındaki bahsimizi bitiriyoruz. Umarız bu çalışmamız, okuyucunun Sakife'de olup bitenin hakikatini anlamasına yardımcı olur.

1- Sulhu'l-Hasan (İmam Hasan'ın Barışı), 28-29.

KAYNAKÇA

A'lâmü'n-Nisa: Ömer Kehhale
 Aliyyun ve Benuh: Taha Hüseyin
 Belâgatü'n-Nisa: Ahmed b. Ebu Tahir
 Biharu'l-Envar: Allâme Meclisî
 Delâil's-Sıdk: Şeyh Saduk
 Divan-ı Himyerî: Himyerî
 Dürretü'n-Nasîhîn: Osman b. Hasan el-Hubevî
 ed-Dürre'l-Mensur Tefsiri: Suyutî
 el-Ahkâmu's-Sultaniyye: Marudî
 el-Bed'ü ve't-Tarih: Ebu Tahir el-Makdisî
 el-Bidaye ve'n-Nihaye: İbn Kesir
 el-Eğânî: Ebu'l-Ferec el-İsfahanî
 el-Fisal Fi'l-Mileli ve'l-Ehvai ve'n-Nihal: İbn Hazm
 el-Gadîr: Allâme Eminî
 el-Haşimiyyat: Kumeyt
 el-Hısal: Şeyh Saduk
 el-Hulefau'r-Raşidun: Abdulvahhab en-Neccar
 el-Ikdü'l-Ferid: İbn Abdurabbih
 el-İdaretü'l-Arabiyye

el-İhtisas: Şeyh Müfid
 el-İmame ve's-Siyase: İbn Kuteybe
 el-İsabe: İbn Hacer el-Askalânî
 el-İstîab: İbn Abdulbirr
 el-Kâmil Fi't-Tarih: İbn Esir
 el-Kuna ve'l-Elkab: Kummî
 el-Milel ve'n-Nihal: Şehrîstânî
 el-Muvaffakiyyat: Zübeyir b. Bekar ez-Zübeyrî
 el-Müracaat: Allâme Şerefüddin
 en-Nassu ve'l-İctihad: Allâme Şerefüddin
 en-Nihaye Fi Garibi'l-Hadis: İbn Esir
 Ensabu'l-Eşraf: Belâzürî
 er-Riyaz'un-Nazıra: Taberî
 es-Siretü'l-Halebiyye: Halebî
 es-Siyadetü'l-Arabiyye: Lefan Floton
 et-Tabakatu'l-Kubra: İbn Sa'd
 et-Tanzimü'd-Düvelî: Petros Petros Gali
 Fazailü'l-Hamse Mine's-Sıhahı's-Sitte: Firuzabadî
 Fevatü'l-Vefeyat: İbn Şakir el-Ketbî
 Hayatu Seyyideti Nisa'il-Âlemîn: Yazar
 Hayatu'l-Hayvan: Dimyerî
 Hayatu'l-İmam el-Hasan: Yazar
 Hayatu'l-İmam el-Hüseyin: Yazar
 Hayatu'l-İmam Muhammed el-Bâkır: Yazar

Hazihi Hiye'-Şia: Yazar
 Hilyetü'l-Evliyâ: Ebu Nuaym el-İsfahanî
 İsbatü'l-Vasiyye: Mes'udî
 Kenzü'l-Ummal: Muttaki el-Hindî
 Kunûzü'l-Hakaik: Münavî
 Külliyyatu Ebu'l-Beka: Ebu'l-Beka el-Kufvî
 Lisanü'l-Arab: İbn Manzur
 Lisanü'l-Mizan: İbn Hacer
 Maktelü'l-Hüseyn: Harezmi
 Mecmau'l-Beyan Tefsiri: Tabersî
 Mecmau'z-Zevaid: Nuruddin el-Heysemî
 Menakıb-ı Âl-i Ebî Talib: İbn Şehraşub
 Mevsuatü'l-İmam Emiri'l-Müminin Ali b. Ebî Talib: Yazar
 Mevsuatü'l-İmam es-Sadık: Yazar
 Mizanü'l-İtidâl: Zehebî
 Mu'cem-i İbnü'l-Arabî: İbnü'l-Arabî
 Mu'cemu'l-Üdeba: Yakut el-Hamevî
 Mukaddime: İbn Haldun el-Mağribî
 Mürücü'z-Zeheb: Mes'udî
 Müsned-i Ahmed b. Hanbel: Ahmed b. Hanbel
 Müstedrek-i Hâkim: Hâkim Nişaburî
 Ruhu'l-Meanî Tefsiri: Alusî
 Sahih-i Buharî: Buharî
 Sahih-i Müslim: Müslim

Sahih-i Tirmizî: Tirmizî
 Sünen-i Beyhakî: Beyhakî
 Sünen-i İbn Mace: İbn Mace
 Şerh-i Nehcü'l-Belâga: İbn Ebi'l-Hadid
 Tarih-i Bağdad: Hatib Bağdadî
 Tarih-i Ebu'l-Fida: İsmail b. Ali İmaduddin
 Tarih-i Taberî: Taberî
 Tarih-i Yakubî: Ahmed b. Ebu Yakub
 Tarihu'l-Hamis: Hüseyin b. Muhammed Diyarbekrî
 Tefsir-i Razî: er-Razî
 Tefsir-i Taberî: Zemahşerî
 Tehzibü't-Tehzib: İbn Hacer el-Askalânî
 Temamü'l-Mütun: Salahuddin es-Safî
 Temhid-i Bakalânî: Bakalânî
 Usulü'l-Kâfi: Şeyh Kuleynî
 Üsdü'l-Gabe: İbn Esir
 Vak'atü Sıffin: Nasr b. Mezahim
 Vefau'l-Vefa: Nuruddin es-Semhudî
 Zhairu'l-Ukba: Muhibbuddin Taberî